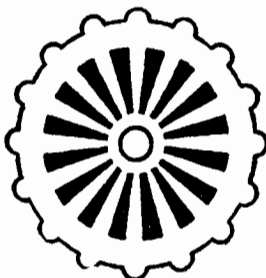

බුද්ධචර්යානිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 35(ii)

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

30 වන ග්‍රන්ථය

පටිසම්භිද්‍ය මග්ගපප්පකරණ

බුද්ධකනිකාය

ත්‍රයොදශ භාගය

පාඨශෝධනය

මොර්ලිගොඩ ප්‍රචචනොදය පිළිවෙත්හි උපප්‍රධානාවාය්
ලබුගම ලඛිතානන්ද අනුනායක සම්පීරයන්වහන්සේ

සිංහලානුවාදය

යථොක්ඛ අනුනායක සම්පීරයන්වහන්සේ හා උඩමාකඩවර
පුරාණ විහාරවාසී පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර
සම්පීරයන්වහන්සේ

බු. ම. 2550

ක්‍රි. ම. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 35 (ii)

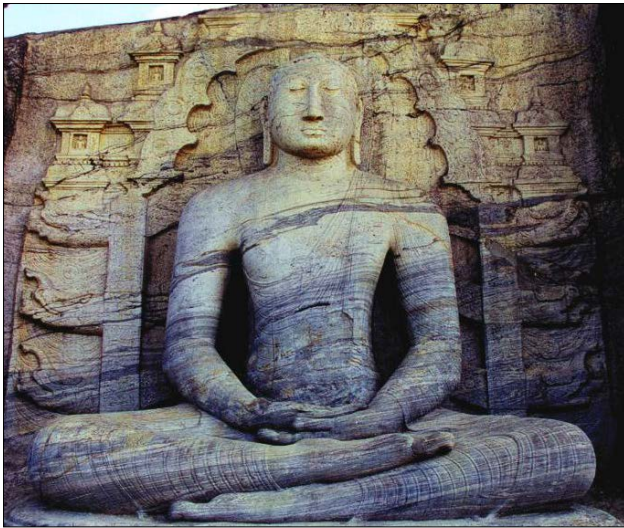
The Thirty Book in the
Suttanta-Pitaka
Khuddaka Nikāya (13)
30

PATISAMBHIDĀ

MAGGAPPAKARANA (II)

Edited by
Ven. Labugama Lankānanda Anunāyaka Thera

Translated into Sinhala by
The Said Anunāyaka Thera and
Pandit Karahampitigoda Sumanasāra Thera

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (13) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභානාපිටකෙ

වූද්දකනිකා යො

තෙරසමො භාශො

සුත්‍රානාපිටකසෙඨි

වූද්දකනිකාය

ත්‍රයොදශ භාශය

පටුන

CONTENTS

සංකාරක නිවේදනය	...	...	...	IX
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	...	XI
සහායක ප්‍රකාශය	..	...	...	XIII
පාලිකේතය — PĀLI ALPHABET	...	...	...	XV
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	...	...	...	XVII
විසයසූචි	...	...	...	XIX
පෙළ හා පරිච්ඡේද	..	...	...	2-245
හාට්පාදනකාමණික,	...	...	...	247
පරිච්ඡේද	...	...	...	249-254

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්තපිටකයේ කුදුගත්සතිගට අගත් පටිසම්භිදමග්ගසංකරණයෙහි ද්විතීය භාගය බුද්ධජයනිතිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි පන්තියේ (35) වැනි ග්‍රන්ථයේ ද්විතීය භාගය යි. පටිසම්භිදමග්ගපාකරණය එක් මැ ග්‍රන්ථයක් ලෙස සලකනලද නමුදු ග්‍රන්ථය ප්‍රමාණයෙන් විශාල වූ හෙයින් පරිශීලනය කරනුවන්ගේ පහසුව සඳහා ප්‍රකරණයේ පළමුවැනි වූ මහාවග්ගීය ප්‍රථම භාගය සැටියෙන් ද, සුගනඬා - පඤ්ඤ යන වග්ගී ද්විතීය භාගය සැටියෙන් ද පළකරවීමට සමත් කරන ලද්දේ ය. එහෙයින් මෙය බුද්ධකතීකායෙහි ත්‍රයොදශ (13) භාගය වේ මේ ද්විතීය භාගය සුගනඬාවග්ගීයෙහි 'සුගනඬා කථා' ආදී දශකථායෙකින් ද, ප්‍රඤ්චග්ගීයෙහි 'පඤ්ඤා කථා' ආදී දශකථා - යෙකින් දැයි විසි කථායෙකින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වෙයි

පටිසම්භිදමග්ගයෙහි දෙවැනි තුන්වැනි වග්ගීය සිංහල භාෂායෙන් අනුවාදය සඳහා ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් පණින මහාසථවිර දෙපොළක් වෙත පවරන ලද නමුදු එහි පාඨශෝධනය හෝ පරිවර්තනය හෝ සමාක්ෂයට නො පැමිණියෙන් එ මැ කාන්තාරය සංස්කාරක - මණ්ඩලය මගින් අප වෙත පවරන ලද විය. දවරැ දෙක විවිධ කාන්තාර - බාහුලයෙන් මරිකෙමින් සිරිමිහුදු සිංහල අනුවාදය සහිත පරිශුද්ධ ත්‍රිපිටකධර්මය ඉතා ඉක්මනින් ඇත්සමු කරනු සඳහා මේ ඉමහත් බර හිසින් පිළිගෙන 1962 දී පාඨශෝධනය හා පරිවර්තනය නිමහම් කළේය.

මේ දූෂකරයෙහි ලා අප දහම් අතැවැසි කලණමින් කරහම්පිපිගොඩ සුමනසාර පණින සථවිරයන් වහන්සේගේ අත්‍යන්තොපසාලිතය ද, ත්‍රිපිටක සංස්කාරක උත්තරිතරමණ්ඩලයේ සහාය ද අපට ලැබුණුබව පවසමිහ. මෙතෙක් ලක්දිවැ මුද්‍රණයෙන් ප්‍රකාශයට නොපත් ත්‍රිපිටකයේ ග්‍රන්ථත්නයක් වූ 'පටිසම්භිදමග්ගපාකරණය' පළකරවැලීමෙන් ජනිත කුශලයෙන් දිවසිත පරමාහාර ශ්‍රී චන්ද්‍රකාශිධාන නා ගිමපාණන් වහන්සේ හා ශ්‍රී ලබ්ධාරජය හා සංස්කෘතික කාශ්‍යාංශයෙහි අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් මුද්‍රණකාශ්‍යයෙහි නිපුණත වූ පිත්තවත්ත ද ලොවී ලොවීතුරැසුව ලබන්ව' යි ආශංසනය කරමිහ.

මිට - ලොසසුන්වැඩ පත්තො

ලබ්ධිම ලබ්ධානන්ද සථවිර
ත්‍රිපිටකසංස්කාරකමණ්ඩලයේ
ප්‍රධාන සමාදාක.

1971. 8. 21 ත්‍රිපිටක කාශ්‍යාලය,
කොළඹ මහානායකවාරිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක:

එක්තරා අමරපුරමහානිකායේ සභාපති අග්ගමහාපණ්ණාසික බ්‍රහ්මසාමි ආනන්දමෙත්තෙය මහානායක මහාඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

සභාපති:

අගංගම විද්‍යාවනුපරිවේණාධිපති පණ්ණාසික කෝදයොධි ශ්‍රී ඥානාලොක - දක්ෂිණලකායෙහි ප්‍රධාන සංඝ නායකඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙත්ති උපප්‍රධානාචාර්ය පණ්ණාසික ලබ්‍රහ්ම ලකානන්ද - කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සාමග්‍රිධරී මහාසංඝසභාවේ අනුනායකඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

දෙමටගොඩ ධම්පුතාලම විද්‍යාලාධිපති පණ්ණාසික පරමාහාර පණ්ණාසික (ඩී. ඒ. ලක්ධන්) කොළඹ නවකෝරළයේ ප්‍රධාන සංඝනායකඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

තිඟුල්-මාකඩවර විහාරාධිපති පණ්ණාසික කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර ඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

ලෙඩකාධිකාරී:

බෞද්ධාලොක මාවතේ බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති පණ්ණාසික දොරගමුමේ ධම්මපාල කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන නායකඥානපරිපාදකත් වහන්සේ.

සභාපති ප්‍රකාශය

ආගම නාමයෙන් ප්‍රසිද්ධ පක්ෂගතිගෙහි බුද්ධභාවයට ඇතුළත් 'පටිසම්භිද්ධංග' දෙවන භාගය මෙය වේ. මෙහි පළමු වන භාගය කලකට පෙර බුද්ධ වියා. ප්‍රතිසම්භිද්ධානීප්‍රකරණය පිළිබඳ වැ කියයුතු හැම එහි සංඥාපනයෙහි සඳහන් වනුයෙන් මෙහි දී ද ප්‍රකාශ කිරීම අවශ්‍ය නො වේ.

බුද්ධජයන්තිය නිමිති කොට පාළිධර්මය සියබසට අරවා මහජනයා අත තබන්නට ලක්රජය ඉදිරිපත්වීමෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් මෙතේ 'පටිසම්භිද්ධංග' ය ප්‍රකාශයට පත් වෙයි. මෙයට කලින් මේ ප්‍රකරණය දිවයිනෙහි බුද්ධ නො වියා. විදේශයෙහි බුද්ධ පොත් ද මෙරට පුස්තකාලපොත් ද සසඳු බලන් මැ විවිධ පාඨ ආකූලව්‍යාකූල වැ ඇති බව පෙනේ. එයින් මෙහි පරිවර්තනකායීයට වඩා පාඨශෝධනය අතීතය දුෂකර දැක්වූ පැවැත්මක්. එසේ වුව ද, හෙල මුද්‍රණයෙහි ලා පණ්ණිපත්තියාගේ ප්‍රකාශයට හෙතු වන සැටියෙන් පාඨශෝධනය බෙහෙවින් සම්පූර්ණ වූ ඇත සුභනදාස-කපාලසාන'යෙහි සිටි ගාථාපඨකයෙහි ශෝධන ආදිය හා තෝරා අධ්‍යයනය කළ පාඨානන්තර හා බලන් මැ පාඨශෝධනයෙහි විශිෂ්ටතාවය වටහාගත හැකි වෙයි. මේ කායීයෙහි දී තත්ව්‍යාකරණාදියෙහිත් සාධකපාත්‍රපිටකපාළියෙහිත් හසල බුද්ධි ඇති පණ්ණිකාපායී ලබුගම ශ්‍රී ලංකානන්ද අනුනායක මහාසංචරිතයන් වහන්සේ නිසුනන වූ හ. පරිවර්තනකායීයෙහි ලා හාභාශාසත්‍රාදියෙහිත් ධර්මවිනයෙහිත් පරිපක්කබුද්ධි ඇති රාජකීයපණ්ණික කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාරසංචරිතයන් වහන්සේ ඔබට සහාය වැ සිටියහ. මෙසේ මේ දෙදෙනා වහන්සේ කළ ශාසනසම්ප්‍රදාය ඉතා උසස් කොට මෙහි දී ප්‍රකාශ කරමිනි.

මහජනයා කෙරෙහි අප්‍රකාශ වූ පැවැත්ම 'පටිසම්භිද්ධංග' ය සියබසින් කියවා ශාසනය කෙරෙහි සුද්ධාසාවත් ඇති කොට හෙතැ දෙලෝවැඩ හා කෙළවරැ නිවන්සම්පත් සිද්ධි කැරැගනින්විය පනමිනි.

ශාසනයෙහි කැමැති,
කෝදශොධ සිවිකොලොක නායකසංචර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයෙහි සභාපති.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS.

VOWELS

අ ා අ ා ඉ ා ඒ ා උ ා ඌ ා එ ා ඔ ා

CONSONANTS

	කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඟga		
	චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa		
	ටta	ඨtha	ඪda	ඬdha	ණṇa		
	තta	ථtha	දda	ධdha	නna		
	පpa	ඵpha	බba	භbha	මma		
යya	රra	ලla	වva	ශsa	හha	ලූla	අංm

කka	කෑkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙke	කෝkō
ඛkha	ඛෑkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhe	ඛෝkhō
ගga	ගෑgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙge	ගෝgō

Conjunct - Consonants

කකka	කෙකෙṇṇa	ත්තra	මමmpha
කඛkka	කෙඛඛa	ඳදda	මඬ, මඬmḥa
කඃkya	කෙට්ටca	ඳ්ධddha	මඬභbha
භ්‍රිkri	කෙඡ, ඡඡcha	ද්දra	මමmma
භිkva	කෙජ, ජඣja	ඳ්, ඩdva	මඬmḥa
ඛඃkhya	කෙඣඣjha	ධ්ධdhva	යය, යයyya
චඃkhva	චට්ටta	නනnta	යයyha
ගගga	ච්ඨ, ඨඨtha	භ්භntha	ලලlla
ගඃggha	ඬඬddḥa	භ්ඳnda	ලයlya
ඛකṇka	ඬ්ධddḥa	කිඬdha	ලඬlha
ග්‍රගra	ණණṇa	නනnna	මඬwḥa
ඛිඣkḥ	කෙට්ටca	නනnha	යයssa
ඛිඣṅga	කෙඬඬntha	පපppa	මයsma
ඛිඣṅgha	කෙඬ, ඬඬḥa	පඵppha	මයsva
චට්ටcca	කෙඬඬntha	බබbbḥa	මඬhma
ච්ඡccha	තතtta	බඬbbḥa	මඬhva
ජ්‍යja	භ්භttha	බ්‍රbra	ලඬlha
ඡඣjjha	ච්චtva	මඬmpa	

අ ා ඉ ා ඒ ා උ ා ඌ ා එ ා ඔ ා

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමූහකතනිරූපණය

ABBREVIATIONS

සි. 1.	—	පච්චිකොදය පොත්කාලය - කාලපණණපොත්ක.
සි. 2.	—	සිරිසිඳ්ධිපාරාමපොත්කාලය - කාලපණණපොත්ක.
සි. 3.	—	'පැල්මඩුල්ල' මහාවිහාරපොත්කාලය - කාලපණණ- පොත්ක.
මජ්ඣ.	—	මජ්ඣිමනිකායා සංඛ්‍යාතපටිපාටිය.
සං.	—	සං. - කාය සංඛ්‍යාතපටිපාටිය.
PTS.	—	Pali Text Society - Patisambhidamagga
සං.	—	මුද්දිනසංග්‍රහකතනිරූපණය.
අනි.	—	මුද්දිනඅනුකතනිරූපණය.
ස	—	සංගමපොත්කාලය - පටිපාටිය.
වි	—	විසුද්ධිය.
පු	—	අට්ඨකථාසංග්‍රහය - පොත්කාලය.

සුභනන්දපිටකේ
පටිසම්භිද්දමග්ගසංඝ
දුතියභාග - විසයසූචි

විෂයය

පිටකකොෂි

2. සුභනද්ධවග්ගො**2 - 153**

1. සුභනභිකරා, ...	2 - 21
2. සච්චකරා, ...	20 - 37
3. බොජ්ඣංගිකරා, ...	38 - 63
4. මේඛනාකරා, ...	64 - 81
5. විරාගකරා, ...	80 - 91
6. පටිසම්භිද්ධකරා, ...	90 - 111
7. ධම්මවක්කකරා, ...	110 - 123
8. ලොකුත්තරකරා, ...	122 - 127
9. බලකරා, ...	126 - 141
10. සුඤ්ඤානාකරා, ...	140 - 153

3. පඤ්ඤවග්ගො**154 - 245**

1. පඤ්ඤකරා, ...	154 - 181
2. ඉද්ධිකරා, ...	182 - 195
3. අභිනම්භකරා, ...	196 - 201
4. විචේකකරා, ...	202 - 207
5. චරිතාකරා, ...	208 - 209
6. පාටිකාරිකකරා, ...	210 - 215
7. සමසිසිකරා, ...	216 - 217
8. සභිපට්ඨානකරා, ...	218 - 225
9. විපක්ඛානාකරා, ...	226 - 239
10. මාඤ්ඤාකරා, ...	240 - 245
ගාථාදිපාදසූචි, ...	247 -
පට්ඨානවචනසූචි, ...	249 -

සුභානන්තපිටකේ
පටිසම්භිද්ධගෝ
දුතියො භාගෝ
සුගන්දධවගෝ

සුභනන්දවග්ගෙ බුද්ධකතියායො පටිසම්භිද්ධගෙහා

2. සුභනන්දවග්ගෙහා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1

සුභනන්දකථා

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ආයස්මි ආනන්දෙ කොෂමිතිං විහරති කොසිතාරාමෙ. තත්ත ඛො ආයස්මි ආනන්දෙ භික්ඛු ආමනෙතයි 'ආවුසො භික්ඛවෝ'ති. 'ආවුසො'ති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පට්ටස්සොසුං. ආයස්මි ආනන්දෙ එතදවොච:

යො හි කොපි ආවුසො භික්ඛු වා භික්ඛුහී වා මම සන්තිකෙ අරහත්ත-පත්තං¹ බ්‍යාකරොති, සබ්බො භො² චතුති මග්ගෙහි එතෙසං වා අඤ්ඤ-තරෙත. කතමෙහි චතුති:

ඉධාවුසො භික්ඛු සමථපුබ්බභිගමං විපස්සනං භාවෙහි, තස්ස සමථ-පුබ්බභිගමං විපස්සනං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙහි බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා³ පභියන්ති. අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.⁴

පුනචපරං ආවුසො භික්ඛු විපස්සනාපුබ්බභිගමං සමථං භාවෙහි, තස්ස විපස්සනාපුබ්බභිගමං සමථං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙහි බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා³ පභියන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.

පුනචපරං ආවුසො භික්ඛු සමථවිපස්සනං සුත්තඤ්ඤා⁵ භාවෙහි, තස්ස සමථවිපස්සනං සුත්තඤ්ඤා භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙහි බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා පභියන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.

1 අරහත්තපත්තං - අහි, අරහත්තපත්තං - , අරහත්තං - ස්‍යා, අරහත්තපත්තං
අත්තං - සු 2 සබ්බො - මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS
3 සඤ්ඤාදර්ශනා - මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS 4 ව්‍යන්තී භොන්ති - අහි
5 සුත්තඤ්ඤා - ස

සූත්‍රානුපිටකයෙහි
කුදුගත්සහිත
පටිසම්භිදාමාගික

2. සුගතභාවය

ඒ භගවත් අහිත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1

සුගතභාවය

මු 1 විසින් මෙසේ අනුරුද්ධ: එක් සමයෙක්හි අයුමත් ආනන්ද සම්මතයන් වහන්සේ කොසඹානුවන් කොමිතාරාමයෙහි වාසය කරන සේක. එකමයෙහි අයුමත් ආනන්ද සම්මතයන් වහන්සේ 'ඇවැත්නි, මහණෙනි' යි හිසසුන් ඇමතුවේ. 'ඇවැත්නි' යි ඒ හිසසුන් අයුමත් අනුරුද්ධානට පිළිවදන් ඇඟවූහ. අයුමත් අනුරුද්ධානවෝ මේ වදන:

ඇවැත්නි, යම්කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණෙක් හෝ මා සම්පයෙහි තමා රහත්බවට පැමිණීම ප්‍රකාශ කෙරේ නම් සම්ප්‍රකාරයෙන් සතර ප්‍රතිපදාමාගිකෙන් හෝ මොවුන්ගේ එක්තරයෙකින් හෝ ප්‍රකාශ කෙරේ. කවර සතර ප්‍රතිපදාමාගිකයෙකින් යත්:

ඇවැත්නි, මේ සත්තෙහි මහණ තෙමේ ශමථපුළ්ඛිතම් වූ විදර්ශනාව වෙයි. ශමථපුළ්ඛිතම් වූ විදර්ශනාව වඩන ඔහට මාගිය උපදි. හෙතෙම ඒ මාගිය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනාවඩයි, ඒ මාගිය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනාවඩන ඔහට සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙති, අනුශයධම්මෝ විගතානන (කෙළවර) වෙත්.

තවද අනෙකක් කියමි: ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ විදර්ශනා පුළ්ඛිතම් වූ ශමථය වඩයි, විදර්ශනාපුළ්ඛිතම් ශමථය වඩන ඔහට මාගිය උපදි. හෙතෙම ඒ මාගිය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනාවඩයි, ඒ මාගිය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනාවඩන ඔහට සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙති, අනුශයධම්මෝ විගතානන වෙත්.

තවද ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ ශමථ-විදර්ශනා සුගතභාව (සුගථ) කොට වඩයි, ශමථ විදර්ශනා සුගතභාව කොට වඩන ඔහට මාගිය උපදි. හෙතෙම ඒ මාගිය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනාවඩයි, ඒ මාගිය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනාවඩන ඔහට සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙති, අනුශයධම්මෝ විගතානන වෙත්.

තවද ඇවැත්ති, මහණහට ඔනාතාදිවිශේෂයෙහි විකේතපසංඛ්‍යාත උභයභාවයෙන් විරෝධයට පත්වනු ලබන සිත වෙයි, යම් කලෙක ඒ (විද්‍යානාමිකයට බැහැරවෙත යි) සිත ගොවරජකිත්ත සංඛ්‍යාත අරමුණෙහි මැ පිහිටා ද මොනොවට හිඳි ද එකස වේ ද මොනොවට සිටී ද, ඇවැත්ති ඒ විද්‍යානාමිකයට පිළිපත් සමය වෙයි. ඔහුට මාගීය උපදි. හෙතෙම ඒ මාගීය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනා වඩයි, ඒ මාගීය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනා වඩන ඔහුට සංයෝජනයෙන් ප්‍රතිඝ්‍ය වෙති, අනුයෝගිවීමෙන් විනතානත වෙත්.

ඇවැත්ති, යම් කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ මා සම්පයෙහි තමා රහත්වට පැමිණීම ප්‍රකාශ කෙරේ නම් මේ තතර ප්‍රතිපදාමාලීයෙන් හෝ මොවුනතුරෙහි එක්තරයෙකින් හෝ ප්‍රකාශ කෙරේ යයි.

කිසෙයින් සම්පදාමිකම විද්‍යානාමිකය වඩා ද යත්: නෙත්‍රානුමානවයෙන් විනතායෙන් එකඟව අවිකේතප සංඛ්‍යාත සමාධි යැ, ඒ සමාධියෙහි උපත් (විතතවේතසික) බවින් අතිතානුදර්ශනසංඛ්‍යාවෙන් විද්‍යානාමිකය, දුර්වානුදර්ශනසංඛ්‍යාවෙන් විද්‍යානාමිකය, අනාතානුදර්ශනසංඛ්‍යාවෙන් විද්‍යානාමිකය. මෙසෙයින් පළමු වැ සම්පද වෙයි. පසු වැ විද්‍යානාමිකය වෙයි කියනු ලැබෙයි: 'සම්පදාමිකම විපස්සනං භාවෙති'

භාවෙති යනු භාවනා සතරෙහි: ඒ සම්පදයෙහි උපත් (විතතවේතසික) බවින් හෝ ඉක්ම පවත්නා සංඛ්‍යාවෙන් භාවනා යැ, ඉන්ද්‍රියයන්ගේ ඒකකානුසංඛ්‍යාවෙන් නාමිකය යැ, තද්වග්‍රහණයට සංඛ්‍යාවෙන් භාවනා යැ, අනෙකුත් සංඛ්‍යාවෙන් භාවනා යි.

මෙහෙය සංකප්පයෙහි යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද යත්: දර්ශනානු-යෙන් සමානදර්ශනසංඛ්‍යාත මාගීය උපදි, අභිනිරෝපණානුයෙන් සමාන-සංකල්ප සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. පරිශ්‍රවානුයෙන් සමානවිචිත සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. සමුත්තානානුයෙන් සමානකම්මාන සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. ව්‍යවදානානුයෙන් සමානභාව සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. ප්‍රමුඛානුයෙන් සමානව්‍යායාම සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. උපසංඛ්‍යානුයෙන් සමානසමාන සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. අවිකේතපානුයෙන් සමානසමාන සංඛ්‍යාත මාගීය උපදි. මෙසෙයින් මාගීය උපදි.

“සො තං මග්ගං අනෙකෙහි භාවෙති බහුලිකරොති” අනෙකෙහි යනු: කිසෙයින් ඇසුරු කෙරෙයි යත්: අවිජ්ජා කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, දනම්න ඇසුරු කෙරෙයි, දක්මින් ඇසුරු කෙරෙයි, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සිත පිහිටුවමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සාද්‍රව්‍යයෙන් නිශ්චය කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, විශ්ලේෂණය කොට ගනිමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සිහි එළවා තබමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සිත අරමුණෙහි සම වැ තබමින් ඇසුරු කෙරෙයි, ප්‍රඥයෙන් දනගනිමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සංඛ්‍යාලකෂණව බෝධයෙන් දනසුත්ත අභිජානනය කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, සාමාන්‍යලකෂණව බෝධයෙන් දනසුත්ත පරිජානනය කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, දුරු කළසුත්ත දුරු කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, වාචිකසුත්ත වචනමින් ඇසුරු කෙරෙයි, ප්‍රත්‍යක්ෂකටසුත්ත ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරෙමින් ඇසුරු කෙරෙයි, මෙසෙයින් ඇසුරු කෙරේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාවෙතීති කථං භාවෙතී: ආචර්ජනෙතා භාවෙතී, ජානනෙතා භාවෙතී, පසානෙතා භාවෙතී, පච්චවේක්ඛනෙතා භාවෙතී, විතතං අභිධම්මනෙතා භාවෙතී, සඤ්ඤා අභිච්ඡෙදනෙතා භාවෙතී, විරියං පග්ගණනෙතා භාවෙතී, සතීං උපට්ඨපෙතෙතා භාවෙතී, විතතං සමාදානනෙතා භාවෙතී, පඤ්ඤා පජානනෙතා භාවෙතී, අභිඤ්ඤායං අභිජානනෙතා භාවෙතී, පරිඤ්ඤායං පරිජානනෙතා භාවෙතී, පභාතබ්බං පජ්ඣනෙතා භාවෙතී, භාවෙතබ්බං භාවෙතනෙතා භාවෙතී, සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකාරොතෙතා භාවෙතී. එවං භාවෙතී.

බහුලීකරොතීති කථං බහුලීකරොතී: ආචර්ජනෙතා බහුලීකරොතී, ජානනෙතා බහුලීකරොතී, පසානෙතා බහුලීකරොතී, පච්චවේක්ඛනෙතා බහුලීකරොතී, විතතං අභිධම්මනෙතා බහුලීකරොතී, සඤ්ඤා අභිච්ඡෙදනෙතා බහුලීකරොතී, විරියං පග්ගණනෙතා බහුලීකරොතී, සතීං උපට්ඨපෙතෙතා බහුලීකරොතී, විතතං සමාදානනෙතා බහුලීකරොතී, පඤ්ඤා පජානනෙතා බහුලීකරොතී, අභිඤ්ඤායං අභිජානනෙතා බහුලීකරොතී, පරිඤ්ඤායං පරිජානනෙතා බහුලීකරොතී, පභාතබ්බං පජ්ඣනෙතා බහුලීකරොතී, භාවෙතබ්බං භාවෙතනෙතා බහුලීකරොතී, සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකාරොතෙතා බහුලීකරොතී, එවං බහුලීකරොතී.

තස්ස තං මග්ගං ආසෙවනො භාවයනො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාජනා¹ පඨිගන්ති අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති² ති කථං සංයෝජනා පඨිගන්ති, අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති: සොභාපතරිමග්ගෙන සකකායදිට්ඨි විචිකිච්ඡ, සිලබ්බතපරාමාසො ඉමාති තිණි සඤ්ඤාජනාති පඨිගන්ති, දිට්ඨානුසයො විචිකිච්ඡානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. සකදායාමිමග්ගෙන ඔදාරිකං කාමරාගසඤ්ඤාජනං පරිසසඤ්ඤාජනං ඉමාති දො සඤ්ඤාජනාති පඨිගන්ති, ඔදාරිකො කාමරාගානුසයො පරිසානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. අනාගාමිමග්ගෙන අණුසගගතං කාමරාගසඤ්ඤාජනං පරිසසඤ්ඤාජනං ඉමාති දො සඤ්ඤාජනාති පඨිගන්ති, අණුසගගතො කාමරාගානුසයො පරිසානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. අරහත්තමග්ගෙන රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඛ්චිට්ඨං අවිජ්ජා ඉමාති පඤ්ච සඤ්ඤාජනාති පඨිගන්ති, මානානුසයො භවිරාගානුසයො අවිජ්ජානුසයො ඉමෙ තගො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති, එවං සංයෝජනා පඨිගන්ති, අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති.

අබ්‍යාපාදවසෙන විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි - පෙ - ආලෝකසඤ්ඤාවනෙන විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි - පෙ - පච්චිකාග්ගානුපට්ඨි අසායාතවසෙන, පච්චිකාග්ගානුපට්ඨි පසායාතවසෙන විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි, තත්ථ ජාතෙ ධම්මෙ අතිච්චතො අනුපසායනවේදන විපස්සනා, දුක්ඛතො අනුපසායනවේදන විපස්සනා, අනත්තතො අනුපසායනවේදන විපස්සනා, ඉති පඨමං සම්මො, පච්ඡ, විපස්සනා. තෙන වුච්ඡි: “සමථපුබ්බිතමා විපස්සනං භාවෙති”³

1. සඤ්ඤාජනාති - මජ්ඣිම, සං: PTS.

2. භාවෙතීති - මජ්ඣිම.

හාමෙහි යනු: කිසෙයින් වඩා ද යත්: ආවර්ත: කෙරෙමින් වඩයි, දකිමින් වඩයි, දකිමින් වඩයි, ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා: කෙරෙමින් වඩයි, සිත පිහිටුවමින් වඩයි, ශ්‍රද්ධායෙන් නිශ්චය කෙරෙමින් වඩයි, විශ්වාස දැඩි කොට ගත්තේ වඩයි, සිහි එළව්‍යා තබමින් වඩයි, සිත අරමුණෙහි සම වූ තබමින් වඩයි, ප්‍රඥයෙන් දැනගනිමින් වඩයි, අභිඥාය අභිජානනය කෙරෙමින් වඩයි, පරිඥාය පරිජානනය කෙරෙමින් වඩයි, ප්‍රභාතව්‍යය ප්‍රජහනය කෙරෙමින් වඩයි, භාවිතව්‍යය භාවනා කෙරෙමින් වඩයි, සංක්‍ෂාන්තභාවය සංක්‍ෂාන් කෙරෙමින් වඩයි, මේසෙයින් වඩා.

බහුලිකරොහි යනු: කිසෙයින් පුනපුනා වඩා ද යත්: ආවර්ත: කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, දකිමින් පුනපුනා වඩයි, දකිමින් පුනපුනා වඩයි, ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා: කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, සිත පිහිටුවමින් පුනපුනා වඩයි, ශ්‍රද්ධායෙන් නිශ්චය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, විශ්වාස දැඩි කොට ගනිමින් පුනපුනා වඩයි, සිහි එළව්‍යා තබමින් පුනපුනා වඩයි, සිත අරමුණෙහි සම වූ තබමින් පුනපුනා වඩයි, ප්‍රඥයෙන් ප්‍රජානනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, අභිඥාය අභිජානනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, පරිඥාය පරිජානනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, ප්‍රභාතව්‍යය ප්‍රජහනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, භාවිතව්‍යය භාවනා කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, සංක්‍ෂාන්තභාවය සංක්‍ෂාන් කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, මේසෙයින් පුනපුනා වඩා.

තස්ස හං මග්ගං ආශෙවනො භාවයතො බහුලිකරොතො සංකෘත්‍ය-ජනා සමීයනති අනුසයං බන්ධනිකොනති යනු: කිසෙයින් සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙත් ද; අනුසයංබලයෝ විගතානන වෙත් ද යත්: සෝවත්මගින් සතකායදුෂ්ටි යැ විවිකිත්තා: යැ ශීලව්‍රතපරාමී යැ යන මේ තුන් සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙති, දුෂ්ටානුසය යැ විවිකිත්තානුසය යැ යන මේ අනුසයංබලයෝ දෙදෙන විගතානන වෙති. සෙදගාමීගින් ඔද්දරික වූ කාමරාගසංයෝජන යැ ප්‍රතිසංයෝජන යැ යන මේ සංයෝජනයෝ දෙදෙන ප්‍රතිණ වෙති, ඔද්දරික වූ කාමරාගානුසය යැ ප්‍රතිසංයෝජන යැ යන මේ අනුසයංබලයෝ දෙදෙන විගතානන වෙති. අනගාමීගින් අණු සහගත වූ කාමරාගසංයෝජන යැ ප්‍රතිසංයෝජන යැ යන මේ සංයෝජනයෝ දෙදෙන ප්‍රතිණ වෙති. අණුසහගත වූ කාමරාගානුසය යැ ප්‍රතිසංයෝජන යැ යන මේ අනුසයංබලයෝ දෙදෙන විගතානන වෙති. රහත්මගින් රූපරාග යැ අරූපරාග යැ මාන යැ ඔඥානය යැ අවිද්‍යා යැ යන මේ සංයෝජනයෝ පස්දෙන ප්‍රතිණ වෙති, මානානුසය යැ භවරාගානුසය යැ අවිද්‍යානුසය යැ යන මේ තුන් අනුසයංබලයෝ විගතානන වෙති, මේසෙයින් සංයෝජනයෝ ප්‍රතිණ වෙති, අනුසයංබලයෝ විගතානන වෙත්.

අව්‍යාපාද වශයෙන් විතතයාගේ එකඟබව අවික්‍ෂේප සංකල්පන සමාධි යැ ... ආලෝකසංඥ වශයෙන් විතතයාගේ එකඟබව අවික්‍ෂේප සංකල්පන සමාධි යැ ... පටිතිස්සකානුපයස්සි වූ ආලෝක කිරීම් වශයෙන්, පටිතිස්සකානුපයස්සි වූ ප්‍රභාස කිරීම් වශයෙන් විතතයාගේ එකඟබව අවික්‍ෂේප සංකල්පන සමාධි යැ. ඒ යම්මයෙහි උපත් (විතතවේතන) බලයෙන් අනිත්‍යානුදර්ශනාදීයෙන් විදර්ශනා යැ, දුර්වානුදර්ශනාදීයෙන් විදර්ශනා යැ, අනාත්මානුදර්ශනාදීයෙන් විදර්ශනා යි. මේසෙයින් පළමු වූ යම්මය වෙයි, පසු වූ විදර්ශනා වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'තම්මප්‍රබ්බතමං විපස්සනං හාමෙති'

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාවේතීනී චතශෝභාචරා: තත් ජාතානං ඛම්මානං අනතී-
චතතනවේදන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසවේදන භාවනා, තදුපගචිරි-
චාභතවේදන භාවනා, අංගෙචතවේදන භාවනා.

මනෝභා සංස්කාරයතීනී කථං මනෝභා සංස්කාරයතී: දක්ඛනවේදන සම්මා-
දිට්ඨි මනෝභා සංස්කාරයතී, අනිතිරෝපනවේදන සම්මානඛිකපෙප, මනෝභා
සංස්කාරයතී -පෙ- අවිකේධපවේදන සම්මානමාධි මනෝභා සංස්කාරයතී. එවං
මනෝභා සංස්කාරයතී.

“හො තං මනං අංගෙචති භාවෙති ඛුලිකරොති.” ආශෙචතීනී
කථං අංගෙචති: අචර්ජනෙතා අංගෙචති, ජාතනෙතා අංගෙචති -පෙ-
සච්ඡිකාතඛිං සච්ඡිකරොනෙතා අංගෙචති, එවං අංගෙචති.

භාවේතීනී කථං භාවෙති: අචර්ජනෙතා භාවෙති, ජාතනෙතා
භාවෙති -පෙ- සච්ඡිකාතඛිං සච්ඡිකරොනෙතා භාවෙති, එවං භාවෙති.

ඛුලිකරොතිනී කථං ඛුලිකරොති: අචර්ජනෙතා ඛුලිකරොති
ජාතනෙතා ඛුලිකරොති -පෙ- සච්ඡිකරොනෙතා ඛුලිකරොති.
එවං ඛුලිකරොති.

තස්ස භං මනෝභා අංගෙචතො නංඛගෙතො ඛුලිකරොතො
සංඝෙඤ්ජජනා පඨිගහති, අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනතිනී කථං සංඝෙඤ්ජජනා
පඨිගහති, අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනති: හොතාපතතිමනෙතන සක්කාය-
දිට්ඨි විචිකිච්ජ, සිරිඛිකපරාමාසො ඉමානි තිණි සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති,
දිට්ඨානුසංඝො විචිකිච්ජානුසංඝො ඉමෙ දෙව අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනති.
සකදායාමිමනෙතන ඕලාරිකං කාමරාගසංඝෙඤ්ජජනං පරිසසංඝෙඤ්ජජනං
ඉමානි දෙව සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, ඕලාරිකො කාමරාගානුසංඝො
පරිසානුසංඝො ඉමෙ දෙව අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනති. අනාගාමිමනෙතන
අඤ්ඤාභගතං කාමරාගසංඝෙඤ්ජජනං පරිසසංඝෙඤ්ජජනං ඉමානි දෙව
සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, අඤ්ඤාභගතො කාමරාගානුසංඝො පරිසානුසංඝො
ඉමෙ දෙව අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනති. අරහතමනෙතන රූපරාගො අරූප-
රාගො මනො උඤ්චිචං අචර්ජා ඉමානි පඤ්ච සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති,
මානානුසංඝො භවිරාගානුසංඝො අචර්ජානුසංඝො, ඉමෙ තයො අනුසංඝා
බ්‍යන්තීභොනති. එවා සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, අනුසංඝා බ්‍යන්තීභොනති

එවං සමථපුබ්බඛිතමං විපස්සනං භාවෙති.

කථං විපස්සනාපුබ්බඛිතමං සමථං භාවෙති: අනිච්චතො අනුපස්ස-
නවේදන විපස්සනා, දුක්ඛතො අනුපස්සනවේදන විපස්සනා, අනත්තතො
අනුපස්සනවේදන විපස්සනා, තත් ජාතානං ඛම්මානස්ස චොස්සඤ්ඤා-
රමමණතා¹ විත්තස්ස එකභූතා අවිකේධපො සමාධි. ඉති පඨමි.
විපස්සනා පච්ජාසමිදො. තෙන ථුට්ඨිති: “විපස්සනාපුබ්බඛිතමං සමථං
භාවෙති.”²

1 වොෂගාරමිණිතා - මජ්ඣං, වච්ඤාගාරමිණිතා - ණ
2 භාවෙතිනි - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාවේතීති වනයෝ භාවනා, -පෙ- ආනෙවනවේන භාවනා. මග්ගො සංඤ්ඤායතීති කර්ම මග්ගො සංඤ්ඤායතී -පෙ- එවං මග්ගො සංඤ්ඤායතී. එවං සංඤ්ඤායතා පටිසන්ති. අනුසයා බ්‍යන්තීභොනති.

රූපං අනිච්චතො අනුපසානවේන විපසානා, රූපං දුක්ඛතො අනුපසානවේන විපසානා, රූපං අනත්තතො අනුපසානවේන විපසානා. තස්ස ජාතානං ධම්මානඤ්ච වොසානගාරමඤ්ඤා¹ විතතස්ස එකගතා අවිකේඛපො සමාධි. ඉති පඨමං විපසානා, පච්ඡා සම්පේ. තෙන වුච්චති: “විපසානාපුබ්බිකමං සමපං භාවෙති.”²

භාවේතීති වනයෝ භාවනා -පෙ- ආනෙවනවේන භාවනා. මග්ගො සංඤ්ඤායතීති කර්ම මග්ගො සංඤ්ඤායතී -පෙ- එවං මග්ගො සංඤ්ඤායතී. -පෙ- එවං සංඤ්ඤායතා පටිසන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොනති.

වේදනං -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- චක්ඛුං -පෙ- ජරාමරණං අනිච්චතො අනුපසානවේන විපසානා, ජරාමරණං දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො අනුපසානවේන විපසානා. තස්ස ජාතානං ධම්මානඤ්ච වොසානගාරමඤ්ඤා විතතස්ස එකගතා අවිකේඛපො සමාධි. ඉති පඨමං විපසානා, පච්ඡා සම්පේ. තෙන වුච්චති: “විපසානාපුබ්බිකමං සමපං භාවෙති”.

භාවේතීති වනයෝ භාවනා -පෙ- ආනෙවනවේන භාවනා. මග්ගො සංඤ්ඤායතීති කර්ම මග්ගො සංඤ්ඤායතී -පෙ- එවං මග්ගො සංඤ්ඤායතී -පෙ- එවං සංඤ්ඤායතා පටිසන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොනති.

එවං විපසානාපුබ්බිකමං සමපං භාවෙති.

කර්ම සම්පවිපසානං සුගතභාවං³ භාවෙති: සොලසයි ආකාරෙහි සමප- විපසානං සුගතභාවං භාවෙති: ආරම්භවේන, ගොචරවේන, පහා- නවේන, පරිව්‍යාගවේන, වුච්ඡිකවේන, විච්චිතවේන, සන්තවේන, පඤ්ඤිතවේන, විමුක්තවේන, අනාඝවේන, තරණවේන, අනිමිත්ත- වේන, අපපඤ්ඤිතවේන, පුඤ්ඤතවේන, එකරතවේන, අනතිවිත්ත- තවේන, සුගතභාවවේන.

කර්ම ආරම්භවේන සම්පවිපසානං සුගතභාවං භාවෙති: උද්ධවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතා අවිකේඛපො සමාධි නිරෝධාරම්භො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේන විපසානා නිරෝධාරම්භො. ඉති ආරම්භවේන සමපවිපසානා එකරතා භොනති, සුගතභාවා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවිත්තනති.⁴ තෙන වුච්චති. ‘ආරම්භවේන සමප- විපසානං සුගතභාවං³ භාවෙති’.

1 වොසානගාරමඤ්ඤා - මුජ්ඣං, වොසානගාරමඤ්ඤා - සි 1, විච්චිකගාරමඤ්ඤා - ස

2 භාවෙති - මුජ්ඣං 4 නාතිවිත්තනති - මුජ්ඣං, සා: PTS

3. සුගතභාවං - සා: PTS.

භාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනානීයෙන් භාවනා යි. මහෙස්සා සංඝඥායනී යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද යත් ... මෙතෙයින් මාගීය උපදි. මෙතෙයින් සංයෝජනයෙන් ප්‍රතිඝ වෙති, අනුශයධමයෙන් විගතානත වෙත්.

රූපය අතින් හෙයින් අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනා යැ, රූපය දූෂිත හෙයින් අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනා යැ, රූපය අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනා යි. ඒ විදර්ශනායෙහි උපත් (විතතවෛතන) ධර්මයන් ද නිප්පාණාලබ්භ බැවින් (උපදවනලද) විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංඛ්‍යාත අවික්ෂෙපය සමාධි යැ. මෙතෙයින් පළමු වැ විදර්ශනා වෙයි, පසු වැ ශමථය වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: “විපක්ෂනාප්‍රබවිතමං සමථං භාවෙති” යනු.

භාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනානීයෙන් භාවනා යි. මහෙස්සා සංඝඥායනී යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද යත් ... මෙතෙයින් මාගීය උපදි ... මෙතෙයින් සංයෝජනයෙන් ප්‍රතිඝ වෙති, අනුශයධමයෙන් විගතානත වෙත්.

වෙදනාම ... සංඥාව ... සංයකාරයන් ... විඤ්ඤාය ... වික්ෂේපය ... ජරා-මරණය අතින් හෙයින් අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනා යැ, ජරාමරණය දූෂිත හෙයින් ... අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනා යි. ඒ විදර්ශනා-යෙහි උපත් (විතතවෛතන) ධර්මයන් ද නිප්පාණාලබ්භ බැවින් (උපදවනලද) විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංඛ්‍යාත අවික්ෂෙපය සමාධි යැ. මෙතෙයින් පළමු වැ විදර්ශනා වෙයි, පසු වැ ශමථය වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: “විපක්ෂනා-ප්‍රබවිතමං සමථං භාවෙති” යනු.

භාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි: ආසෙවනානීයෙන් භාවනා යි. මහෙස්සා සංඝඥායනී යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද යත් ... මෙතෙයින් මාගීය උපදි ... මෙතෙයින් සංයෝජනයෙන් ප්‍රතිඝ වෙති, අනුශයධමයෙන් විගතානත වෙත්.

මෙතෙයින් විදර්ශනාප්‍රබවිතම ශමථය වඩා.

කිසෙයින් ශමථ විදර්ශනා සුගතභාව (සුගථ) කොට වඩා ද යත්: සොළොස් අසුරෙකින් ශමථ - විදර්ශනා සුගතභාව කොට වඩයි. ආලම්භන වශයෙන්, ගොචර වශයෙන්, ප්‍රභාණ වශයෙන්, පරිත්‍යාග වශයෙන්, ව්‍යුත්ථාන වශයෙන්, නිවර්තන වශයෙන්, ශාන්ත වශයෙන්, ප්‍රණීත වශයෙන්, විමුක්ති වශයෙන්, අනාසුච වශයෙන්, අනිත්‍රමණ වශයෙන්, නිමිත්තරහිතානීයෙන්, ප්‍රණීතිරහිතානීයෙන්, ශුන්‍යතානීයෙන්, එකකා-න්‍යානීයෙන්, අනනිත්‍රමණානීයෙන්, සුගතභාවානීයෙන්.

කිසෙයින් ආලම්භන වශයෙන් ශමථ - විදර්ශනා සුගතභාව කොට වඩා ද යත්: ඕනෑකාරය දුරු කරන යෝග්‍යතාව විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංඛ්‍යාත අවික්ෂෙපසමාධිය නිරෝධාලම්භන වෙයි, අවිඤ්ඤා දුරු කරන යෝග්‍යතාව අනුදර්ශනානීයෙන් විදර්ශනාව නිරෝධාලම්භන වෙයි. මෙතෙයින් ආලම්භනානීයෙන් ශමථවිදර්ශනාවේ එකකාන්‍යා වෙති, සුගතභාව වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘ආරම්භණධෙහන සමථවිපක්ෂනං සුගතභාවං භාවෙති’ යනු.

භාවයෙහි ව්‍යාප්තිය හා ව්‍යාප්තිය -පෙ- ආශ්වාසයෙන් හා ව්‍යාප්තිය. මග්‍යෝග්‍යයෙහි ව්‍යාප්තිය හා ව්‍යාප්තිය -පෙ- එවි. මග්‍යෝග්‍යයෙහි -පෙ- එවි. සංකල්පය හා ව්‍යාප්තිය, අනුකූලය හා ව්‍යාප්තිය. එවි. ආරම්භයෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.

කථා ගොවරයෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය: උදාහරණය. පර්වතය, විනාශය එකඟය: අවිනිශ්චය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිච්ඡේදය. පර්වතය අනුපයනයෙන් විපයනය: නිරෝධගොවරය: ඉති ගොවරයෙන් සම්පූර්ණයෙන් එකරය: හොනරි, සුගතභාවය: හොනරි, අඤ්ඤාමඤ්ඤා: නාතිවිතතනරි. තෙත වුවකි: 'ගොවරයෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.' (භාවයෙහි -පෙ-)

කථා පහානවෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය: උදාහරණය. සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව පර්වතය, විනාශය එකඟය: අවිනිශ්චය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිච්ඡේදය සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව පර්වතය: අනුපයනයෙන් විපයනය: නිරෝධගොවරය. ඉති පහානවෙන් සම්පූර්ණයෙන් එකරය: හොනරි, සුගතභාවය: හොනරි, අඤ්ඤාමඤ්ඤා: නාති-විතතනරි. තෙත වුවකි: 'පහානවෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.' -පෙ-

කථා පරිව්‍යාප්තියෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය: උදාහරණය. සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව පරිව්‍යාප්තිය: විනාශය එකඟය: අවිනිශ්චය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිච්ඡේදය සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව පරිව්‍යාප්තිය: අනුපයනයෙන් විපයනය: නිරෝධගොවරය. ඉති පරිව්‍යාප්තියෙන් සම්පූර්ණයෙන් එකරය: හොනරි, සුගතභාවය: හොනරි, අඤ්ඤාමඤ්ඤා: නාති-විතතනරි. තෙත වුවකි: 'පරිව්‍යාප්තියෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.' -පෙ-

කථා වුවිතතනවෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය: උදාහරණය. සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව වුවිතතන: විනාශය එකඟය: අවිනිශ්චය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිච්ඡේදය සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව වුවිතතන: අනුපයනයෙන් විපයනය: නිරෝධගොවරය. ඉති වුවිතතනවෙන් සම්පූර්ණයෙන් එකරය: හොනරි, සුගතභාවය: හොනරි, අඤ්ඤාමඤ්ඤා: නාති-විතතනරි. තෙත වුවකි: 'වුවිතතනවෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.' -පෙ-

කථා විවිධවෙන්¹ සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය: උදාහරණය. සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව විවිධවෙන්² විනාශය එකඟය: අවිනිශ්චය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිච්ඡේදය සහගතකිලෙසෙ ව ඛනෙ ව විවිධවෙන්: අනුපයනයෙන් විපයනය: නිරෝධගොවරය. ඉති විවිධවෙන් සම්පූර්ණයෙන් එකරය: හොනරි, සුගතභාවය: හොනරි, අඤ්ඤාමඤ්ඤා: නාති-විතතනරි. තෙත වුවකි: 'විවිධවෙන් සම්පූර්ණයෙන් සුගතභාවය හා ව්‍යාප්තිය.' -පෙ-

1 විවිධවෙන් - සි 1, 3.

2 විවිධවෙන් - සි 1, 3.

භාවෙති යනු: භාවනා සතරෙති .. ආයෙවනාථීයෙන් භාවනා යි. මහෙහෙසා සංකප්පායති යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද යත් මෙහෙයින් මාගීය උපදි ... මෙහෙයින් සංයෝජනයෙන් ප්‍රතික්ෂේප වෙති, අනුගතවර්ගයෝ විගතානන වෙත්. මෙහෙයින් ආලබ්ධිනාථීයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා.

කිසෙයින් හෝවර වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඔහුගේ සහගත කෙලෙසෙන් ද සකකියන් ද දුරු කරන යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකප්පායන අවික්ෂේපසමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාව දුරු කරන යෝගිහට අනුදයීනාථීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොවර වෙයි, මෙහෙයින් ගොවරාථීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ගොවරවෙය්හ සමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු. (භාවෙති යනු ...)

කිසෙයින් ප්‍රභාණ වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඔහුගේ සහගත කෙලෙසෙන් ද සකකියන් ද දුරු කරන යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකප්පායන අවික්ෂේපසමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාසහගත කෙලෙසෙන් ද සකකියන් ද දුරු කරන යෝගිහට අනුදයීනාථීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොවර වෙයි, මෙහෙයින් ප්‍රභාණාථීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පභානවෙය්හ සමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් පරිත්‍යාග වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඔහුගේ සහගත කෙලෙසෙන් ද සකකියන් ද පරිත්‍යාග කරන යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකප්පායන අවික්ෂේපසමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාසහගත කෙලෙසෙන් ද සකකියන් ද පරිත්‍යාග කරන යෝගිහට අනුදයීනාථීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොවර වෙයි. මෙහෙයින් පරිත්‍යාගාථීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පරිච්ඡාගවෙය්හ සමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් ව්‍යුත්ථාන වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඔහුගේ සහගත කෙලෙසෙන් කෙරෙත් ද සකකියන් කෙරෙත් ද නැගෙන යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකප්පායන අවික්ෂේපසමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාසහගත කෙලෙසෙන් කෙරෙත් ද සකකියන් කෙරෙත් ද නැගෙන යෝගිහට අනුදයීනාථීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොවර වෙයි, මෙහෙයින් ව්‍යුත්ථානාථීයෙන් ශමථ විදයීනාවෝ එකරස වෙති, සුගතඥ වෙති ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'විමුක්තවෙය්හ සමථ-විපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ..

කිසෙයින් විවච්ඡින වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඔහුගේ සහගත කෙලෙසෙන් කෙරෙත් ද සකකියන් කෙරෙත් ද විවච්ඡින වන (විචාලා නො පෙරළෙන අයුරින් නවත්නා) යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකප්පායන අවික්ෂේපසමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාසහගත කෙලෙසෙන් කෙරෙත් ද සකකියන් කෙරෙත් ද විවච්ඡින වන යෝගිහට අනුදයීනාථීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොවර වෙයි. මෙහෙයින් විවච්ඡිනාථීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විච්චිනවෙය්හ සමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කර්ම. සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි: උදාවීමට පර්වතය, විතර්කය එකඟතා; අවිනිශ්චය, සමාධි සන්තො; හෙය් නිරෝධගොචරය, අවිජ්ජ. පර්වතය; අනුප්පාදනවේදන විපක්ෂය; සත්ත්ව හෙය් නිරෝධගොචරය. ඉති සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් එකර්මය හෙය්, සුභනඥ; හෙය්, අසුභනඥයෙකු. නාස්විතතනති. තෙන වුවිති: 'සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි' - පෙ-

කර්ම. පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි: උදාවීමට පර්වතය, විතර්කය එකඟතා; අවිනිශ්චය, සමාධි පණ්ණාසකය, හෙය් නිරෝධගොචරය, අවිජ්ජ. පර්වතය; අනුප්පාදනවේදන විපක්ෂය; පණ්ණාසකය හෙය් නිරෝධගොචරය. ඉති පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් එකර්මය හෙය්, සුභනඥ; හෙය්, අසුභනඥයෙකු. නාස්විතතනති. තෙන වුවිති: 'පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි: උදාවීමට පර්වතය, විතර්කය එකඟතා; අවිනිශ්චය, සමාධි කාමාසවය, විමුක්තය, හෙය් නිරෝධගොචරය, අවිජ්ජ. පර්වතය; අනුප්පාදනවේදන විපක්ෂය; අවිජ්ජාසවය, විමුක්තය; හෙය් නිරෝධගොචරය. ඉති රාගපිරිහ; වෙතො-විමුක්තති, අවිජ්ජාපිරිහ; පසුබසවිමුක්තති. ඉති විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් එකර්මය හෙය්, සුභනඥ; හෙය්, අසුභනඥයෙකු. නාස්විතතනති. තෙන වුවිති: 'විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි: උදාවීමට පර්වතය, විතර්කය එකඟතා; අවිනිශ්චය, සමාධි කාමාසවය, අනාසවය, හෙය් නිරෝධගොචරය, අවිජ්ජ. පර්වතය; අනුප්පාදනවේදන විපක්ෂය; අවිජ්ජාසවය, අනාසවය; හෙය් නිරෝධගොචරය. ඉති අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් එකර්මය හෙය්, සුභනඥ; හෙය්, අසුභනඥයෙකු. නාස්විතතනති. තෙන වුවිති: 'අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි: උදාවීමට-සහගතකිලෙසෙ ව ඛණ්ඩෙ ව තරණය; විතර්කය එකඟතා; අවිනිශ්චය; සමාධි නිරෝධගොචරය, අවිජ්ජාසහගතකිලෙසෙ ව ඛණ්ඩෙ ව තරණය; අනුප්පාදනවේදන විපක්ෂය; නිරෝධගොචරය. ඉති තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් එකර්මය හෙය්, සුභනඥ; හෙය්, අසුභනඥයෙකු. නාස්විතතනති. තෙන වුවිති: 'තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඥ. භාවෙහි' - පෙ-

කිසෙයින් ශාන්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඖදාහරණය දුරු කරන යෝගිතව විතතයාගේ ඵකාග්‍රතා සංකිතයාන අවික්ෂෙපසමාධිය ශාන්ත වූයේ නිරෝධගොචර වෙයි, අවිද්ධව දුරු කරන යෝගිතව අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව ශාන්ත වූවා නිරෝධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් ශාන්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ ඵකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි 'සුගතඥොපකාමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් ප්‍රණීත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඖදාහරණය දුරු කරන යෝගිතව විතතයාගේ ඵකාග්‍රතා සංකිතයාන අවික්ෂෙපසමාධිය ප්‍රණීත වූයේ නිරෝධගොචර වෙයි, අවිද්ධව දුරු කරන යෝගිතව අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව ප්‍රණීත වූවා නිරෝධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් ප්‍රණීත වශයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ ඵකරස වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පණීතඥොපකාමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් විමුක්තාභීයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඖදාහරණය දුරු කරන යෝගිතව විතතයාගේ ඵකාග්‍රතා සංකිතයාන අවික්ෂෙපසමාධිය කාමාසුචය කෙරෙත් මිදුණේ නිරෝධගොචර වෙයි, අවිද්ධව දුරු කරන යෝගිතව අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව අවිද්ධසුචය කෙරෙත් මිදුණේ නිරෝධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් රාගවිරාගයෙන් විතතවිමුක්තිය වෙයි, අවිද්ධවිරාගයෙන් ප්‍රඥවිමුක්තිය වෙයි. මෙසෙයින් විමුක්තාභීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ ඵකකාග්‍රතා වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි 'විමුක්තඥොපකාමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු

කිසෙයින් අනාසුචාභීයෙන් ශමථ විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඖදාහරණය දුරු කරන යෝගිතව විතතයාගේ ඵකාග්‍රතා සංකිතයාන අවික්ෂෙපසමාධිය කාමාසුචයෙන් අනාසුච වූයේ නිරෝධගොචර වෙයි, අවිද්ධව දුරු කරන යෝගිතව අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව අවිද්ධසුචයෙන් අනාසුච වූවා නිරෝධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් අනාසුචාභීයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ ඵකකාග්‍රතා වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අනාසුචඥොපකාමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් තරණාභීයෙන් ශමථ-විදයීනා සුගතඥ කොට වඩා ද යත්: ඖදාහරණය සහගත කෙල්ලයෙන් ද සක්කියෙන් ද තරණය කරන යෝගිතව විතතයාගේ ඵකාග්‍රතා සංකිතයාන අවික්ෂෙපසමාධිය නිරෝධගොචර වෙයි, අවිද්ධසහගත කෙල්ලයෙන් ද සක්කියෙන් ද තරණය කරන යෝගිතව අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව නිරෝධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් තරණාභීයෙන් ශමථ විදයීනාවෝ ඵකකාග්‍රතා වෙති, සුගතඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'තරණඥොපකාමථවිපස්සනං සුගතඥං භාවෙති' යනු ...

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථාං අනිමිතතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති. උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතො අවිකේධපො සමාධි සබ්බනිමිතෙනති අනිමිතො භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානං සබ්බනිමිතෙනති අනිමිතො භොති නිරෝධගොචරො. ඉති අනිමිතතවේදන සමප්පිපසානං එකරසා භොනති, සුගතඥා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති. 'අනිමිතතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.' -පෙ-

කථං අප්පණ්ණිතිතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති. උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතො අවිකේධපො සමාධි සබ්බපණ්ණිති අප්පණ්ණිතො භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානං සබ්බපණ්ණිති අප්පණ්ණිතො භොති නිරෝධගොචරො. ඉති අප්පණ්ණිතිතවේදන සමප්පිපසානං එකරසා භොනති, සුගතඥා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති. 'අප්පණ්ණිතිතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.' -පෙ-

කථං සුඤ්ඤතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති. උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතො අවිකේධපො සමාධි සබ්බානිතිවේදනෙති සුඤ්ඤා භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානං සබ්බානිතිවේදනෙති සුඤ්ඤා භොති නිරෝධගොචරො. ඉති සුඤ්ඤතවේදන සමප්පිපසානං එකරසා භොනති, සුගතඥා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති. 'සුඤ්ඤතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.'

භාවෙතීති වතස්සො භාවනා: තත්ථ ජාතානං ධම්මානං අනතිවතනනවේදන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසවේදන භාවනා, කුප්පගච්චිතවේදන භාවනා, අසංවතවේදන භාවනා:

මග්ගො සඤ්ජායතීති කථං මග්ගො සඤ්ජායති -පෙ- එවං මග්ගො සඤ්ජායති. එවං සඤ්ඤාජනා පභිසන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තිභොනති. එවං සුඤ්ඤතවේදන සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.

ඉමෙති සොලුති අංකාරෙති සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.

එවං සමප්පිපසානං සුගතඥං භාවෙති.

කථං ධම්මුදාවිවිච්ඡායති මානසං¹ භොති. අනිච්චතො මහසිකරොතො ඔනාසො උප්පජ්ජති, 'මහාසො ධම්මො'ති ඔනාසං අවිජ්ජති. තතො විකේධපො උදාවං. තෙන උදාවෙන විච්ඡායනමානසො අනිච්චතො උප්පජ්ජනං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති, දුක්ඛතො උප්පජ්ජනං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති, අනත්තතො උප්පජ්ජනං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති. තෙන වුවිති. 'ධම්මුදාවිවිච්ඡායනමානසො.' භොති සො සමමො: සං තා විතතං අස්සව්‍යතමෙව සන්තිට්ඨති සන්ත්තිද්ධි එකොද්ධි භොති සමාධිගති.

1 — විච්ඡායනමානසං - ඔ 3

කිසිසේයින් අතිමිත්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුභනඥ කොට වඩා ද යත්: ඖද්ධානසය දුරු කරන යෝගිහට විතතයාගේ ඒකාග්‍රතා සංකල්පන අවිකල්පපසාදිත හැම නිමිත්ත කෙරෙත් වෙන් වැ අතිමිත්ත වූයේ නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාව දුරු කරන යෝගිහට අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව හැම නිමිත්ත කෙරෙත් වෙන් වැ අතිමිත්ත වූවා නිරෝධගොවර වෙයි. මෙසේයින් අතිමිත්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකකාන්ත වෙති, සුභනඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අතිමිත්තවෙයින සමථවිපස්සනං සුභනඥං භාවෙති' යනු ...

කිසිසේයින් අප්‍රණීතික වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුභනඥ කොට වඩා ද යත්: ඖද්ධානසය දුරු කරන යෝගිහට විතතයාගේ ඒකාග්‍රතා සංකල්පන අවිකල්පපසාදිත හැම ප්‍රණීතින් කෙරෙත් වෙන් වැ අප්‍රණීතික වූයේ නිරෝධගොවර වෙයි, අවිද්‍යාව දුරු කරන යෝගිහට අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව හැම ප්‍රණීතින් කෙරෙත් වෙන් වැ අප්‍රණීතික වූවා නිරෝධගොවර වෙයි. මෙසේයින් අප්‍රණීතික වශයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකකාන්ත වෙති, සුභනඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අප්‍රණීතිකවෙයින සමථවිපස්සනං සුභනඥං භාවෙති' යනු ...

කිසිසේයින් යුක්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුභනඥ කොට වඩා ද යත්: ඖද්ධානසය දුරු කරන යෝගිහට විතතයාගේ එකාග්‍රතා සංකල්පන අවිකල්පපසාදිත හැම අභිනිවේශයන් කෙරෙත් යුක්ත වූයේ නිරෝධාලම්භන වෙයි. අවිද්‍යාව දුරු කරන යෝගිහට අනුදයීනාභීයෙන් විදයීනාව හැම අභිනිවේශයන් කෙරෙත් යුක්ත වූවා නිරෝධාලම්භන වෙයි. මෙසේයින් යුක්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනාවෝ එකකාන්ත වෙති, සුභනඥ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සුද්දසනවෙයින සමථවිපස්සනං සුභනඥං භාවෙති' යනු.

භාවෙති යනු භාවනා සතරෙකි: ඒ භාවනාවිශේෂයෙහි උපන් ශමථ-විදයීනා සංකල්පන සුභනඥවර්ණයන් නො ඉක්ම පවත්නා ස්වභාවයෙන් භාවනා යැ, ශ්‍රද්ධාදී ඉන්ද්‍රියයන්ගේ ඒකකාන්තස්වභාවයෙන් භාවනා යැ, තද-නුරූපවිශේෂයක් ස්වභාවයෙන් භාවනා යැ, අසංවිතස්වභාවයෙන් භාවනා යි.

මහෙහා සංකල්පන යනු: කිසිසේයින් මායික උපදි ද යත් ... මෙසේයින් මායික උපදි. මෙසේයින් සංකල්පනයෙන් ප්‍රතික්ෂේප වෙති, අනුශයවර්ණයන් විභවනා වෙත්. මෙසේයින් යුක්ත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා සුභනඥ කොට වඩා.

මේ නොලොස් අස්සරින් ශමථ-විදයීනා සුභනඥ කොට වඩයි.

මෙසේයින් ශමථ විදයීනා සුභනඥ කොට වඩා.

කිසිසේයින් භාෂාදි වර්ණයෙහි විකල්පයෙන් විරෝධයට පමුණුවනලද සිත වෙයි යත්: අතින්ත සෙයින් මෙසේයින්කරනුවාහට විදයීනාවහාසය උපදියි. අවිහාසය මාග්ධලම්භය' යි අවිහාසය අවිජ්ඣා කෙරෙයි. ඒ අවිහාසයෙන් උපදනා විකල්පය භාෂාසය නම්. ඒ භාෂාසයෙන් විරෝධයට පමුණුවනලද සිත් ඇත්තේ අතින්ත සෙයින් වැටිනිම ඇති සැටියෙන් නො දනියි. දුඛ සෙයින් වැටිනිම ඇති සැටියෙන් නො දනියි. අනාත්ම සෙයින් වැටිනිම ඇති සැටියෙන් නො දනියි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ධම්මද්ධානවිකල්පනානාම' යි. යම් කලෙක ඒ (විදයීනාවිජ්ඣාට බැස සිටි) සිත ගොවරාධානව සංකල්පන අලම්භනයෙහි මැ පිහිටා නම් මොහොවට හිඳි නම් එකඟ වේ නම් මොහොවට සිටී නම් එබඳු සමයෙක් වේ.

නිසා මනෝමය සංකල්පයක් යනු: කිසිදු මානව උපද්‍රවයක් ද යන්න: දැනටත්මයෙන් සමාජයේ සමාජය මානව උපද්‍රවය ... මෙයින් මානව උපද්‍රවය ... මෙයින් සංකල්පයෙන් ප්‍රතිඵල වේ, අනුගතවීමෙන් විභවයක් වේ.

අනිත්‍ය හෙයින් මෙහෙයකරනු ලබන විද්‍යාත්මක උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... අධ්‍යයනය (ප්‍රතිඵල) උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක උපද්‍රවය ... අධ්‍යයනය සමාජය උපද්‍රවය ... උපද්‍රවය උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක උපද්‍රවය ... නිසාත්මක මානව උපද්‍රවය ... නිසාත්මක අවස්ථා කෙරෙහි. ඒ නිසාත්මකයෙන් උපද්‍රවය විකේතය මානවය නම්. ඒ මානවයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත් ඇත්තේ අනිත්‍ය හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන. දැන හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන. අනාත්ම හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'බලවත්වීම විකේතය මානවය'යි. සම් කලෙක ඒ (විද්‍යාත්මක විරෝධයට බැස සිටි) සිත ගොවරායක් සමාජය අලංකාරයෙහි මැ පිහිටා නම් මොනවාට හිඳි නම් එකක වේ නම් මොනවාට සිටි නම් එකක සමයෙන් වේ. නිසා මනෝමය සංකල්පයක් යනු: කිසිදු මානව උපද්‍රවයක් ද යන්න: මෙයින් මානව උපද්‍රවය ... මෙයින් සංකල්පයෙන් ප්‍රතිඵල වේ, අනුගතවීමෙන් විභවයක් වේ.

දැන හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... අනාත්ම හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන මානව උපද්‍රවය, ... අනාත්ම උපද්‍රවය ... ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... අධ්‍යයනය උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක සමාජය උපද්‍රවය ... උපද්‍රවය උපද්‍රවය ... නිසාත්මක උපද්‍රවය. නිසාත්මක මානව උපද්‍රවය නිසාත්මක අවස්ථා කෙරෙහි. ඒ නිසාත්මකයෙන් උපද්‍රවය විකේතය මානවය නම්, ඒ මානවයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත් ඇත්තේ අනාත්ම හෙයින් වැටීම් ... අනිත්‍ය හෙයින් වැටීම් ... දැන හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බලවත්වීම විකේතය - මානවය'යි. ... මෙයින් සංකල්පයෙන් ප්‍රතිඵල වේ. අනුගතවීමෙන් විභවයක් වේ.

රූපය අනිත්‍ය හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... රූපය දැන හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... රූපය අනාත්ම හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... විද්‍යාත්මක ... සංකල්පය ... සංකල්පයෙන් ... විකේතය ... විකේතය ... අනිත්‍ය හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... අනාත්මය දැන හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන ... අනාත්මය අනාත්ම හෙයින් මෙහෙය කරනු ලබන මානව උපද්‍රවය. ... විද්‍යාත්මක උපද්‍රවය ... ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... ප්‍රතිඵලය උපද්‍රවය ... අධ්‍යයනය උපද්‍රවය ... විද්‍යාත්මක සමාජය උපද්‍රවය ... උපද්‍රවය උපද්‍රවය ... නිසාත්මක උපද්‍රවය. නිසාත්මක මානව උපද්‍රවය නිසාත්මක අවස්ථා කෙරෙහි. ඒ නිසාත්මකයෙන් උපද්‍රවය විකේතය මානවය නම්, ඒ මානවයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත් ඇත්තේ අනාත්මය අනාත්ම හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන, අනාත්මය අනාත්ම හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන, අනාත්මය දැන හෙයින් වැටීම් ඇති සැටියෙන් නො දැන. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බලවත්වීම විකේතය මානවය'යි. සම් කලෙක ඒ (විද්‍යාත්මක විරෝධයට බැස සිටි) සිත ගොවරායක් සමාජය අලංකාරයෙහි මැ පිහිටා නම් මොනවාට හිඳි නම් එකක වේ නම් මොනවාට සිටි නම් එකක සමයෙන් වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තඟ්‍ග මගෙහි සකැරැස්සි යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදි ද ගත්: ... මෙසෙයින් මාගීය උපදි ... මෙසෙයින් සංකොඡනයෝ ප්‍රතිණ වෙති. අනුගයධමිසෝ විතතානත වෙත්.

මෙසෙයින් ඔහාසාදි ධර්මයෙහි විකෞපයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත වේ.

(1) විදගීනාවහාස නිමිත්තෙන් ද විදගීනාඥන නිමිත්තෙන් ද විදගීනා ප්‍රිති නිමිත්තෙන් ද යොගී තෙම විවිධ වෑ කමට, වෙයි, යම් ප්‍රමුඛි ආදියෙකින් සිත සැලේ නම් ඒ විදගීනා ප්‍රමුඛි නිමිත්තෙන් ද විදගීනා සුඛ නිමිත්තෙන් ද යොගී තෙම කමට, වෙයි.

(2) අධිමොක්‍ෂ නිමිත්තෙන් ද වියඝී නිමිත්තෙන් ද විදගීනා සමප්‍රසුක්ක සමාභි නිමිත්තෙන් ද අවජ්ඣාපෙක්‍ෂා නිමිත්තෙන් ද විදගීනාපෙක්‍ෂා නිමිත්තෙන් ද විදගීනානිකානාධි නිමිත්තෙන් ද යොගී තෙම කමට, වෙයි.

(3) මේ අවහාසාදි දග උපකෙලන කාරණයෝ යමක්හු විසින් ප්‍රඥයෙන් පුරුදු කරන ලද්දහු ද හෙතෙම අවහාසාදි ධර්මයෙහි ඔෆාධිත්‍ය සංකිත්‍යාන විකෞපයෙහි කුශල වූයේ වෙයි, හො ද සමෙමාහයට යෙයි.

(4) යොගාවචර තෙම ඔහාසාදියෙහි විකෞප වේ නම් තාණ්ණා-මානදූපේත් කිලීටි ද වේ නම් එකල්හි චිත්ත භාවනායෙන් ව්‍යුත වෙයි, විකෞප වේ නම් කිලීටි නො වේ නම් භාවනායෙන් පිරිහෙයි.

(5) විකෞප වේ නම් කිලීටි හො වේ නම් තියුණු නුවණැසියේ භාවනායෙන් නො පිරිහෙයි. නො ද විකෞප වේ නම් සිත කිලීටි හො වේ නම් චිත්තභාවනායෙන් ව්‍යුත නො වෙයි.

(6) මේ සතර කරුණින් අවහාසාදි දග විධ උපකෙලනකාරණයෙහි චිත්තයානේ ලිනොධිත භාවයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත කුශල වූ යොගී තෙම මොනොවට දැනගනී'යි.

සුභනදාමාලී නිමි.

2

සත්‍යාකථා

පරිපූර්ණිකිදහ යි. “මහණෙනි, මොහු සතර දෙන (සරාසවහාව හෙයින්) තථ නම් වෙති. (විපරිතාසාවයෙන්) අවිතථ නම් වෙති, (අන්‍යසවහාව රහිත බැවින්) අනඤ්ඤාථ නම් වෙත්. කවර සතර දෙනෙක යත්: මහණෙනි, ‘මේ දුක්ක යැ’ යන මෙය තථ යැ අවිතථ යැ අනඤ්ඤාථ යැ. මේ දුක්කිකම්මය යැ’ යන මෙය තථ යැ අවිතථ යැ අනඤ්ඤාථ යැ. ‘මේ දුක්කිකිරෝධ යැ’ යන මෙය තථ යැ. අවිතථ යැ අනඤ්ඤාථ යැ. ‘මේ දුක්කිකිරෝධගාමිනී පටිපදා යැ’ යන මෙය තථ යැ අවිතථ යැ අනඤ්ඤාථ යි. මහණෙනි, මොහු සතර දෙන තථ අවිතථ අනඤ්ඤාථ නම් වෙත්.

කථාං දුකඛං තථවෙධෙන සච්චං: වත්තාරො දුකඛස්ස දුකඛට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: දුකඛස්ස පිළුනවෙධා සඛිඛතවෙධා සන්තාපවෙධා විපරිණාමවෙධා, ඉමෙ වත්තාරො දුකඛස්ස දුකඛට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා, එවං දුකඛං තථවෙධෙන සච්චං.

කථාං සමුදයො තථවෙධෙන සච්චං: වත්තාරො සමුදයස්ස සමුද-ගට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: සමුදයස්ස ආයුභතවෙධා නිදුනවෙධා සංයොගවෙධා පට්ටිබ්බාවෙධා, ඉමෙ වත්තාරො සමුදයස්ස සමුදගට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා, එවං සමුදයො තථවෙධෙන සච්චං.

කථාං නිරොධො තථවෙධෙන සච්චං: වත්තාරො නිරොධස්ස නිරොධට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: නිරොධස්ස නිසාරණවෙධා විවේකවෙධා අසඛි-තවෙධා අමතවෙධා, ඉමෙ වත්තාරො නිරොධස්ස නිරොධට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා, එවං නිරොධො තථවෙධෙන සච්චං.

කථාං මග්ගො තථවෙධෙන සච්චං වත්තාරො මග්ගස්ස මග්ගට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: මග්ගස්ස නිසායනවෙධා හෙතුචෙට්ඨා¹ දස්සනවෙධා ආභිපනෙය්‍යවෙධා, ඉමෙ වත්තාරො මග්ගස්ස මග්ගට්ඨා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා. එවං මග්ගො තථවෙධෙන සච්චං..

කතීභාසායෙරෙති වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති² චතුභාසායෙරෙති වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති: තථවෙධෙන අනත්තවෙධෙන සච්චවෙධෙන පට්ඨෙවොධෙන. ඉමෙති චතුභාසායෙරෙති වත්තාරි සච්චානි එකසංඛතනිකානි, යං එකසංඛතනිකං තං එකත්තං, එකත්තං එකෙන ඤ්ඤාණෙන පට්ඨෙවොධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති.

කථාං තථවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති: චතුභාසායෙරෙති තථවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති: දුකඛස්ස දුකඛට්ඨා තථවෙධා, සමුදයස්ස සමුදගට්ඨා තථවෙධා, නිරොධස්ස නිරොධට්ඨා තථවෙධා, මග්ගස්ස මග්ගට්ඨා තථවෙධා, ඉමෙති චතුභාසායෙරෙති තථවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකසංඛතනිකානි, යං එකසංඛතනිකං තං එකත්තං, එකෙන ඤ්ඤාණෙන පට්ඨෙවොධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති.

කථාං අනත්තවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති: චතුභාසායෙරෙති අනත්තවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති: දුකඛස්ස දුකඛට්ඨා අනත්තවෙධා, සමුදයස්ස සමුදගට්ඨා අනත්තවෙධා, නිරොධස්ස නිරොධට්ඨා අනත්තවෙධා මග්ගස්ස මග්ගට්ඨා අනත්තවෙධා, ඉමෙති චතුභාසායෙරෙති අනත්තවෙධෙන වත්තාරි සච්චානි එකසංඛතනිකානි, යං එකසංඛතනිකං තං එකත්තං, එකෙන ඤ්ඤාණෙන පට්ඨෙවොධෙන වත්තාරි සච්චානි එකපට්ඨෙවොති.

1. හෙතවෙධා - යාය

2. එකපට්ඨෙවොති - ඉතං.

කිසෙයින් දූෂිත ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි යත්: දූෂිතයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ දූෂිතයාගේ සතර දෙනෙක: දූෂිතයාගේ පිඩනාදී යැ, අසුභනාදී යැ, සන්තාපාදී යැ, විපරිණාමාදී යි. මොහු සතර දෙන දූෂිතයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ දූෂිතයාගේ යි. මෙසෙයින් දූෂිත ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි.

කිසෙයින් සමුදය ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි යත්: සමුදයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ සමුදයාදීයෝ සතර දෙනෙක: සමුදයාගේ අසුභනාදී යැ, නිදනාදී යැ, සංයෝගාදී යැ, පලිබොධාදී යි. මොහු සතර දෙන සමුදයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ සමුදයාදීයෝ යි. මෙසෙයින් සමුදය ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි.

කිසෙයින් නිරෝධය ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි යත්: නිරෝධයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ නිරෝධාදීයෝ සතර දෙනෙක: නිරෝධයාගේ නිසාරණාදී යැ, විවේකාදී යැ, අසම්බන්ධාදී යැ, අමානාදී යි. මොහු සතර දෙන නිරෝධයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ නිරෝධාදී යෝ යි. මෙසෙයින් නිරෝධය ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි.

කිසෙයින් මාලික ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වෙයි යත්: මාලිකාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ මාලිකාදීයෝ සතර දෙනෙක: මාලිකාගේ නිශ්චාණාදී යැ, හෙතදී යැ, දඬුනාදී යැ, අධිපතිභාවාදී යි. මොහු සතර දෙන මාලිකාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤ්ඤාථ වූ මාලිකාදීයෝ යි. මෙසෙයින් මාලික ශරීරාභිභාවයෙන් සත්‍ය වේ.”

කිසි අයුරෙකින් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙයි යත්: සතර අයුරෙකින් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: ශරීරාභිභාවයෙන් අනාත්මාදීයෙන් සත්‍යාදීයෙන් ප්‍රතිවේධ කළයුතු අතීතෙති. මේ සතර අයුරින් සතර සත්‍යයෝ එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ වෙති, යම් හෙයකින් එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ කරනලද වේද එසෙයින් එකක වෙයි. එකකය එක් මාලිකාගෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු’යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති.

කිසෙයින් තථාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති යත්: සතර අයුරෙකින් තථාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: දූෂිතයාගේ දූෂිතභාවය තථාදී යැ, සමුදයාගේ සමුදයභාවය තථාදී යැ, නිරෝධයාගේ නිරෝධභාවය තථාදී යැ, මාලිකාගේ මාලිකභාවය තථාදී යි. මේ සතර අයුරින් තථාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ කරනලදහ. යම් හෙයකින් එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ කරනලද ද, එසෙයින් එකක වෙයි, එකකය එක් මාලිකාගෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු’යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති.

කිසෙයින් අනාත්මාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති යත්: සතර අයුරෙකින් අනාත්මාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: දූෂිතයාගේ දූෂිතභාවය අනාත්මාදී යැ, සමුදයාගේ සමුදයභාවය අනාත්මාදී යැ, නිරෝධයාගේ නිරෝධභාවය අනාත්මාදී යැ, මාලිකාගේ මාලිකභාවය අනාත්මාදී යි. මේ සතර අයුරින් අනාත්මාදීයෙන් සතර සත්‍යයෝ එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ කරනලදහ, යම් හෙයකින් එකෙකි අතීතෙන් සම්බන්ධ කරනලද ද, එසෙයින් එකක වෙයි, එකකය එක් මාලිකාගෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු’යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති.

කප්‍රං සවිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: වනුහාකාරෙහි සවිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: දුකඩයා දුකඩවර්ධන සවිවර්ධන, සමුදයයා සමුදයවර්ධන සවිවර්ධන, නිරෝධයා නිරෝධවර්ධන සවිවර්ධන, මහයා මහවර්ධන සවිවර්ධන, ඉමෙහි වනුහාකාරෙහි සවිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකසමිහිතන: යං එකසමිහිතනං තං එකතනං, එකතනං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිති වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන:

කප්‍රං පරිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: වනුහාකාරෙහි පරිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: දුකඩයා දුකඩවර්ධන පරිවර්ධන, සමුදයයා සමුදයවර්ධන පරිවර්ධන, නිරෝධයා නිරෝධවර්ධන පරිවර්ධන, මහයා මහවර්ධන පරිවර්ධන. ඉමෙහි වනුහාකාරෙහි පරිවර්ධන වනතරි සවිවරි එකසමිහිතන: යං එකසමිහිතනං තං එකතනං, එකතනං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිති වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන:

කප්‍රං වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: යං අතිවං තං දුකඩං, යං දුකඩං තං අතිවං¹ යං අතිවසු දුකඩසු තං අනතනං. යං අතිවසු දුකඩසු අනතනං ව තං තප්‍රං, යං අතිවසු දුකඩසු අනතනං ව තප්‍රසු, තං සවං, යං අතිවසු දුකඩසු අනතනං ව තප්‍රසු සවසු, තං එකසමිහිතනං. යං එකසමිහිතනං, තං එකතනං. එකතනං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිති වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන:

කතිහාකාරෙහි² වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: නවහාකාරෙහි වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: තප්‍රවර්ධන අනතනවර්ධන සවිවර්ධන පරිවර්ධන අතිසුද්ධවර්ධන පරිසුද්ධවර්ධන පහානවර්ධන හාවනවර්ධන සවිකිතිරියවර්ධන. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි වනතරි සවිවරි එකසමිහිතන: යං එකසමිහිතනං තං එකතනං, එකතනං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිති වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන:

කප්‍රං තප්‍රවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: නවහාකාරෙහි තප්‍රවර්ධන වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන: දුකඩයා දුකඩවර්ධන තප්‍රවර්ධන, සමුදයයා සමුදයවර්ධන තප්‍රවර්ධන, නිරෝධයා නිරෝධවර්ධන තප්‍රවර්ධන, මහයා මහවර්ධන තප්‍රවර්ධන, අතිසුද්ධයා අතිසුද්ධවර්ධන තප්‍රවර්ධන, පරිසුද්ධයා පරිසුද්ධවර්ධන තප්‍රවර්ධන, පහානයා පහානවර්ධන තප්‍රවර්ධන, හාවනයා හාවනවර්ධන තප්‍රවර්ධන, සවිකිතිරියයා සවිකිතිරියවර්ධන තප්‍රවර්ධන. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි තප්‍රවර්ධන වනතරි සවිවරි එකසමිහිතන: යං එකසමිහිතනං තං එකතනං, එකතනං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිති වනතරි සවිවරි එකපරිවර්ධන:

1. "යං දුකඩං තං අතිවං" ඉති සං PTS, පොථකොසු ක දිකාති

2. කතිහාකාරෙහි - මජ්ඣං, සං, 1

කිසිදුකින් සත්‍යාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ ඒකප්‍රතිවේදී වෙති යත්: සත්‍ය අයුරෙකින් සත්‍යාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ ඒකප්‍රතිවේදී වෙති: දුඃඛයාගේ දුඃඛස්වභාවය සත්‍යාකර්මය, සමුදයාගේ සමුදයස්වභාවය සත්‍යාකර්මය, නිරෝධයාගේ නිරෝධස්වභාවය සත්‍යාකර්මය, මාගියාගේ මාගීස්වභාවය සත්‍යාකර්මය. මේ සත්‍ය අයුරින් සත්‍යාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකෙකි අකර්මයෙන් සමුග්‍රහ කරනලදහ. යම් හෙයකින් එකෙකි අකර්මයෙන් සමුග්‍රහ කරනලද ද, එහෙයින් එකකි වෙයි. එකකි එක් ඥානයෙන් ප්‍රතිවේදී කෙරේ නු' යි සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති.

කිසිදුකින් ප්‍රතිවේදී කලයුතු අකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති යත්: සත්‍ය අයුරෙකින් ප්‍රතිවේදී කලයුතු අකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති: දුඃඛයාගේ දුඃඛස්වභාවය ප්‍රතිවේදීයාකර්මය. සමුදයාගේ සමුදයස්වභාවය ප්‍රතිවේදීයාකර්මය. නිරෝධයාගේ නිරෝධස්වභාවය ප්‍රතිවේදීයාකර්මය, මාගියාගේ මාගීස්වභාවය ප්‍රතිවේදීයාකර්මය. මේ සත්‍ය අයුරින් ප්‍රතිවේදී කලයුතු අකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකෙකි අකර්මයෙන් සමුග්‍රහ කරනලදහ. යම් හෙයකින් එකෙකි අකර්මයෙන් සමුග්‍රහ කරනලද ද එහෙයින් එකකි වෙයි. එකකි එක් ඥානයෙන් ප්‍රතිවේදී කෙරේ නු' යි සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙත්.

කිසිදුකින් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති යත්: යමෙක් අතිත්‍ය වේ ද හේ දුඃඛය, යමෙක් දුඃඛ වේ ද හේ අතිත්‍යය, යමෙක් අතිත්‍යත් දුඃඛත් වේ ද හේ අනාත්‍යය, යමෙක් අතිත්‍යත් දුඃඛත් අනාත්‍යත් වේ ද හේ තථය, යමෙක් අතිත්‍යත් දුඃඛත් අනාත්‍යත් තථත් වේ ද හේ සත්‍යය. යමෙක් අතිත්‍යත් දුඃඛත් අනාත්‍යත් තථත් සත්‍යත් වේ ද හේ ඒකසමානා-සිතය, යම් හෙයකින් එකසමානාසිත වේ ද එහෙයින් ඒකකි වෙයි. එකකි එක් ඥානයෙන් ප්‍රතිවේදී කෙරේ නු' යි සත්‍ය සත්‍යයෝ එක ප්‍රතිවේදී වෙත්.

කිසි අයුරෙකින් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති යත්: නව අයුරෙකින් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති: යථාස්වභාවාකර්මයෙන් අනාත්‍යාකර්මයෙන් සත්‍යාකර්මයෙන් ප්‍රතිවේදීයාකර්මයෙන් අතිඥානීයෙන් පරිඥානී-යෙන් ප්‍රභාණාකර්මයෙන් භාවනාකර්මයෙන් සංඝාත්ක්‍රියාකර්මය. මේ නව අයුරින් සත්‍ය සත්‍යයෝ ඒකසමානාසිත වෙති. යම් හෙයකින් ඒකසමානා-සිත ද එහෙයින් ඒකකි වෙයි. ඒකකි එක් ඥානයෙන් ප්‍රතිවේදී කෙරේ නු' යි සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති.

කිසිදුකින් යථාස්වභාවාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති යත්: නව අයුරෙකින් යථාස්වභාවාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති: දුඃඛයාගේ දුඃඛස්වභාවය තථාකර්මය, සමුදයාගේ සමුදයස්වභාවය තථාකර්මය, නිරෝධයාගේ නිරෝධස්වභාවය තථාකර්මය, මාගියාගේ මාගීස්වභාවය තථාකර්මය, අතිඥානීයෙන් අතිඥානීය තථාකර්මය, පරිඥානීයෙන් පරිඥානීය තථාකර්මය, ප්‍රභාණයාගේ ප්‍රභාණාකර්මය තථාකර්මය, භාවනාවෙන් භාවනාකර්මය තථාකර්මය, සංඝාත්ක්‍රියාවෙන් සංඝාත්ක්‍රියාකර්මය තථාකර්මය. මේ නව අයුරින් යථාස්වභාවාකර්මයෙන් සත්‍ය සත්‍යයෝ ඒකසමානාසිත වෙති. යම් හෙයකින් එකසමානාසිත ද එහෙයින් ඒකකි වෙයි, ඒකකි එක් ඥානයෙන් ප්‍රතිවේදී කෙරේ නු' යි සත්‍ය සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේදී වෙති.

කළු අනන්තයෙන් -පෙ- සම්මතයෙන් -පෙ- පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: නවතාකාරයේ පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: දුක්ඛය දුක්ඛයෙන් පරිවේදනයෙන්, සමුදයය සමුදයයෙන් පරිවේදනයෙන්, නිරෝධය නිරෝධයෙන් පරිවේදනයෙන්, මහය මහයෙන් පරිවේදනයෙන්, අභිඤ්ඤා අභිඤ්ඤායෙන් පරිවේදනයෙන්, පරිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායෙන් පරිවේදනයෙන්, පහාන පහානයෙන් පරිවේදනයෙන්, භාවනා භාවනයෙන් පරිවේදනයෙන්, සමුත්තරය සමුත්තරයෙන් පරිවේදනයෙන්. ඉමේ නවතාකාරයේ පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකසම්මතයකි, යං එකසම්මතයං නං එකතං, එකතං එකතං එකතං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කතාකාරයේ වනනාරි සම්මතය එක පරිවේදනය: දායකයේ දායකයේ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: තවදෝ අනන්තයෙන් සම්මතයෙන් පරිවේදනයෙන් අභිජානනයෙන් පරිජානනයෙන් බලනයෙන් බලනයෙන්¹ සද්ධෙව සම්මතයෙන් සමුත්තරයෙන්² අභිසමයෙන්. ඉමේ දායකයේ දායකයේ වනනාරි සම්මතය එකසම්මතයකි, යං එකසම්මතයං නං එකතං, එකතං එකතං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කළු තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: සොලසයේ දායකයේ තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: දුක්ඛය පිළි-නගය: සම්මතය: සන්තාපය: විපරිතාමය: තවදෝ, සමුදයය දායකයෙන් නිදනය: සංයෝගය: පටිච්ඡේදය: තවදෝ, නිරෝධය නිරෝධයෙන් විවේකය: අසම්මතය: අමතය: තවදෝ, මහය නිරෝධය: හෙතුය: දුක්ඛය: දායකය: දායකය: තවදෝ, ඉමේ සොලසයේ දායකයේ තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකසම්මතයකි, යං එකසම්මතයං නං එකතං, එකතං එකතං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කළු අනන්තයෙන් -පෙ- සම්මතයෙන් -පෙ- පරිවේදනයෙන් -පෙ- අභිජානනයෙන් -පෙ- පරිජානනයෙන් -පෙ- බලනයෙන් -පෙ- බලනයෙන් -පෙ- සද්ධෙව සම්මතයෙන් -පෙ- සමුදයය දායකයෙන් නිදනය: සංයෝගය: පටිච්ඡේදය: තවදෝ, සමුදයය දායකයෙන් නිදනය: සංයෝගය: පටිච්ඡේදය: තවදෝ, නිරෝධය නිරෝධයෙන් විවේකය: අසම්මතය: අමතය: තවදෝ, මහය නිරෝධය: හෙතුය: දුක්ඛය: දායකය: දායකය: තවදෝ, ඉමේ සොලසයේ දායකයේ තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකසම්මතයකි, යං එකසම්මතයං නං එකතං, එකතං එකතං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

1. තවදෝ - මජ්ඣ, ආ, සි, PTS 2. එකතයෙන් - මජ්ඣ, ආ, සි

3. හෙතුය: - ආ:

කිසෙයින් අනාත්මාදියෙන් ... සත්‍යාදියෙන් ... ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියරෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති යත්; නව අයුරෙකින් ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියරෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: දුඛ-යාගේ දුඛාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, සමුදයාගේ සමුදයාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, නිරෝධයාගේ නිරෝධාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, මායියාගේ මායාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, අභිඤ්චාගේ අභි-ඤ්චාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, පරිඤ්චාගේ පරිඤ්චාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, ප්‍රභාණයාගේ ප්‍රභාණාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, භාවනා-වගේ භාවනාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර, සංක්‍ෂාන්ත්‍රියාවගේ සංක්‍ෂාන්-ත්‍රියාදිය ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියර යි. මේ නව අයුරින් ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියරෙන් සතර සත්‍යයෝ එකසමානව වෙති, යම් හෙයකින් එකසමාන-ව වේ ද එහෙයින් එකක වෙයි. එකකම එක්මාදියෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු' යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙත්.

කිසි අයුරෙකින් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති යත්: සොළොස් අයුරෙකින් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: යථාසංඛ්‍යාවාදියෙන් අනාත්මාදියෙන් සත්‍යාදියෙන් ප්‍රතිවේධ කළයුතු අදියරෙන් අභිජානනා-දියෙන් පරිජානනාදියෙන් ධර්මාදියෙන් ධාතුවාදියෙන් ඥානාදියෙන් සංක්‍ෂාන්ත්‍රියාදියෙන් සප්තාදියෙන් අභිසමයාදියෙනි. මේ සොළොස් අයුරින් සතර සත්‍යයෝ එකසමානව වෙති. යම් හෙයකින් එකසමානව වේ ද එහෙයින් එකක වෙයි, එකකම එක් මාදියෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු' යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙත්.

කිසෙයින් යථාසංඛ්‍යාවාදියෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති යත්: සොළොස් අයුරෙකින් යථාසංඛ්‍යාවාදියෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: දුඛයාගේ පිඩනාදිය සංඛ්‍යාදිය සත්‍යාපාදිය විපරිණාමාදිය යථාසංඛ්‍යාවාදි වෙයි, සමුදයාගේ ආයුභනාදිය නිදනාදිය සංයෝගාදිය පලිබෝධාදිය යථාසංඛ්‍යාවාදි වෙයි, නිරෝධයාගේ නිසාරණාදිය විවේකාදිය අසංඛ්‍යාදිය අමානාදිය යථාසංඛ්‍යාවාදි වෙයි, මායාගේ නිශ්චායාදිය භවනාදිය දර්ශනාදිය අධිපතිභාවාදිය යථාසංඛ්‍යාවාදි වෙයි. මේ සොළොස් අයුරින් යථාසංඛ්‍යාවාදියෙන් සතර සත්‍යයෝ එකසමානව වෙති, යම් හෙයකින් එකසමානව වේ ද එහෙයින් එකක වෙයි. එකකම එක්මාදියෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු' යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති.

කිසෙයින් අනාත්මාදියෙන් ... සත්‍යාදියෙන් ... ප්‍රතිවේධාදියෙන් ... අභිජානනාදියෙන් ... පරිජානනාදියෙන් ... ධර්මාදියෙන් ... ධාතුවා-දියෙන් ... ඥානාදියෙන් ... සංක්‍ෂාන්ත්‍රියාදියෙන් ... සප්තාදියෙන් ... අභිසමයාදියෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙත් ද යත්: සොළොස් අයුරෙකින් අභිසමයාදියෙන් සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙති: දුඛ-යාගේ පිඩනාදිය සංඛ්‍යාදිය සත්‍යාපාදිය විපරිණාමාදිය අභිසමයාදි (ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂණඥානෙන් අවබෝධ කටයුතු) අදියර වෙයි. සමුදයාගේ ආයුභනාදිය නිදනාදිය සංයෝගාදිය පලිබෝධාදිය අභිසමයාදි වෙයි, නිරෝධයාගේ නිසාරණාදිය විවේකාදිය අසංඛ්‍යාදිය අමානාදිය අභිසමයාදි වෙයි, මායාගේ නිශ්චායාදිය භවනාදිය දර්ශනාදිය අධිපතිභාවාදිය අභිසමයාදි වෙයි. මේ සොළොස් අයුරින් අභිසමයාදි-යෙන් සතර සත්‍යයෝ එකසමානව වෙති. යම් හෙයකින් එකසමානව වේ ද එහෙයින් එකක වෙයි, එකකම එක් මාදියෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු' යි සතර සත්‍යයෝ එකප්‍රතිවේධ වෙත්.

සම්මතං¹ කති ලක්ඛණාති: සම්මතං දො ලක්ඛණාති: සම්මත ලක්ඛණංදො අසම්මතලක්ඛණංදො. සම්මතං ඉමාති දො ලක්ඛණාති.

සම්මතං කති ලක්ඛණාති: සම්මතං ඡ ලක්ඛණාති: සම්මතං සම්මතං උපපාදො පඤ්ඤායති, විශො පඤ්ඤායති, සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. අසම්මතං සම්මතං න උපපාදො පඤ්ඤායති, න විශො පඤ්ඤායති, න සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. සම්මතං ඉමාති ඡ ලක්ඛණාති.

සම්මතං කති ලක්ඛණාති: සම්මතං ද්විතීය ලක්ඛණාති: ද්විතීය සම්මතං උපපාදො පඤ්ඤායති, විශො පඤ්ඤායති, සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. සම්මතසම්මතං උපපාදො පඤ්ඤායති, විශො පඤ්ඤායති, සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. මහාසම්මතං උපපාදො පඤ්ඤායති, විශො පඤ්ඤායති, සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. තිරොධිසම්මතං න උපපාදො පඤ්ඤායති, න විශො පඤ්ඤායති, න සීතං අඤ්ඤාප්තං පඤ්ඤායති. සම්මතං ඉමාති ද්විතීය ලක්ඛණාති.

විකල්පං සම්මතං කති කුසලං, කති අකුසලං, කති අබ්‍යාකතං, සම්මතසම්මතං අකුසලං, මහාසම්මතං කුසලං, තිරොධිසම්මතං අබ්‍යාකතං, ද්විතීයසම්මතං සියා කුසලං, සියා අකුසලං, සියා අබ්‍යාකතං.

සියා තිණි සම්මතාති එකසම්මත සම්මතාති, එකසම්මත තිණි සම්මත සම්මතාති. විකල්පං පරිශ්‍යෙත.

සියාති කප්පො සියා: යං ද්විතීයසම්මතං අකුසලං සම්මතසම්මතං අකුසලං, එවං අකුසලසම්මතං දො සම්මතාති එකසම්මත සම්මතාති, එකසම්මත ද්විතීය සම්මතාති. යං ද්විතීයසම්මතං කුසලං, මහාසම්මතං කුසලං, එවං කුසලසම්මතං දො සම්මතාති එකසම්මත සම්මතාති, එකසම්මත ද්විතීය සම්මතාති. යං ද්විතීයසම්මතං අබ්‍යාකතං, තිරොධිසම්මතං අබ්‍යාකතං, එවං අබ්‍යාකතසම්මතං දො සම්මතාති එකසම්මත සම්මතාති, එකසම්මත ද්විතීය සම්මතාති. එවං සියා තිණි සම්මතාති එකසම්මත සම්මතාති, එකසම්මත තිණි සම්මත සම්මතාති. විකල්පං පරිශ්‍යෙත.

සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණයෝ කෙතෙකැ යත්: සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණ දෙකෙකි: සංවිධිතලක්ෂණයා අසංවිධිතලක්ෂණයා යි. මොහු සත්‍යයන්ගේ දෙ ලක්ෂණයෝ යි.

සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණයෝ කෙතෙකැ යත්: සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණයෝ සද්දෙනෙකි: සංවිධිත සත්‍යයන්ගේ උපපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, ස්විකිප්‍රාප්තයන්ගේ අන්‍යපාභාව සංවිධිත පරාව පැනෙයි. අසංවිධිතසත්‍යයාගේ උපපාදය නො පැනෙයි, විනාශය නො පැනෙයි, නිත්‍යතාවයෙන් සිටියහුගේ අන්‍යපාභාවය නො පැනේ. මොහු සත්‍යයන්ගේ ස ලක්ෂණයෝ යි.

සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණයෝ කෙතෙකැ යත්: සත්‍යයන්ගේ ලක්ෂණ දෙදෙයෙකි: දූෂිතත්‍යයාගේ උපපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යපාභාවය පැනෙයි, සමුදයසත්‍යයාගේ උපපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යපාභාවය පැනෙයි, මායිකත්‍යයාගේ උපපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යපාභාවය පැනෙයි, නිරෝධසත්‍යයාගේ උපපාදය නො පැනෙයි, විනාශය නො පැනෙයි. නිත්‍යතාවයෙන් සිටියහුගේ අන්‍යපාභාවය නො පැනේ. මොහු සත්‍යයන්ගේ දෙදෙයෝ ලක්ෂණයෝ යි.

සතර සත්‍යයන් අතුරෙහි කුශලයෝ කෙතෙක් ද, අකුශලයෝ කෙතෙක් ද, අව්‍යාකාතයෝ කෙතෙක් ද යත්: සමුදයසත්‍යය අකුශලයා, මායිකත්‍යය කුශලයා, නිරෝධසත්‍යය අව්‍යාකාතයා, දූෂිතත්‍යය කුශල ද වන්නේ යා, අකුශල ද වන්නේ යා, අව්‍යාකාත ද වන්නේ යි.

වික්‍රම වශයෙන් පටභාගයෙන් සත්‍යයෝ තිදෙනෙක් එක් සත්‍යයෙකින් ගණනාලදහු ද වන්නාහ, එක් සත්‍යයෙකින් තුන් සත්‍යයෙකින් ගණනාලද ද වන්නේ යි.

සීමා යනු; කිසෙයින් වන්නේ යා යත්. යම් අකුශල වූ දූෂිතත්‍යයෙක් වේ ද අකුශල වූ සමුදයසත්‍යයෙක් වේ ද, මෙසෙයින් අකුශලාභීයෙන් සත්‍යයෝ දෙදෙනෙක් එක් සත්‍යයෙකින් ගණනාලදහ, එක් සත්‍යයෙක් සත්‍යදෙකෙකින් ගණනාලද යා. යම් කුශල වූ දූෂිතත්‍යයෙක් වේ ද කුශල වූ මායිකත්‍යයෙක් වේ ද, මෙසෙයින් කුශලාභීයෙන් සත්‍යයෝ දෙදෙනෙක් එක් සත්‍යයෙකින් ගණනාලදහ. එක් සත්‍යයෙක් සත්‍ය දෙකෙකින් ගණනාලද යා. යම් අව්‍යාකාත වූ දූෂිතත්‍යයෙක් වේ ද අව්‍යාකාත වූ නිරෝධසත්‍යයෙක් වේ ද, මෙසෙයින් අව්‍යාකාතාභීයෙන් සත්‍යයෝ දෙදෙනෙක් එක් සත්‍යයෙකින් ගණනාලදහ. එක් සත්‍යයෙක් සත්‍ය දෙකෙකින් ගණනා ලද යා. මෙසෙයින් වික්‍රමවශයෙන් පටභාගයෙන් සත්‍යයෝ තිදෙනෙක් එක් සත්‍යයෙකින් ගණනා ලදහ. එක් සත්‍යයෙක් තුන් සත්‍යයෙකින් ගණනාලද යි.

[සාමන්තියාදිනි :]

“පුබ්බෙව¹ මෙ භික්ඛවෙ සලේඛාධා අනභිසම්මුඤ්ඤායා බොධිසත්තසොච සතො ඵතද්දොසි: කො භු බො රූපස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං, කො වෙදනාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො සඤ්ඤාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො සඛිංරානං අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණන්ති. තස්ස මග්ගං භික්ඛවෙ ඵතද්දොසි: ‘යං බො රූපං පට්ඨිව උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං, අයං රූපස්ස අස්සාදො. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං, අයං රූපස්ස ආදීනවො. යො රූපස්මි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං, ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං. යං වෙදනං පට්ඨිව -පෙ- යං සඤ්ඤා පට්ඨිව -පෙ- යං සඛිංරෙ පට්ඨිව -පෙ- යං විඤ්ඤාණං පට්ඨිව උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං. අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං.³ විපරිනාම-ධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො. යො විඤ්ඤාණස්මි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං, ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යාවතීවඤ්ඤායං භික්ඛවෙ ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදානකකිංකිනං ඵලං අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤායං, නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සස්සමණ්ණාභවණීයං පජාය සදෙවමනුස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසලේඛාධං අභිසම්මුඤ්ඤාය’ති⁴. පට්ඨිඤ්ඤායං. යතො ව ඛවාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදානකකිංකිනං ඵලං අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤායං, අවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සස්සමණ්ණාභවණීයං පජාය සදෙවමනුස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසලේඛාධං අභිසම්මුඤ්ඤාය’ති පට්ඨිඤ්ඤායං. ඤ්ඤාඤ්ච පන මෙ දස්සනං උදපාදී: ‘අනුප්පායෙ මෙ වෙනොවිමුත්ති.⁵ අයමනතීමා ජාති, නත්ථිදාති සුභබ්භවො’ති a.

යං රූපං පට්ඨිව උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං අයං රූපස්ස අස්සාදොති පභානපට්ඨිවෙධො, සමුදයසච්චං. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං අයං රූපස්ස ආදීනවො’ති පරිඤ්ඤාපට්ඨිවෙධො, දුක්ඛසච්චං. යො රූපස්මි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං ඉදං රූපස්ස නිස්සරණන්ති සච්ඡිකිරිතාපට්ඨිවෙධො, නිරොධසච්චං. යා ඉමෙසු තිස්ස ණානෙසු දිට්ඨි සභ්භපෙපා වාචා කම්මනෙතා ආජ්චො වායාමො සති සමාධි භාවනාපට්ඨිවෙධො මග්ගසච්චං.

යං වෙදනං පට්ඨිව -පෙ- යං සඤ්ඤා පට්ඨිව -පෙ- යං සඛිංරෙ පට්ඨිව -පෙ- යං විඤ්ඤාණං පට්ඨිව උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො’ති පභානපට්ඨිවෙධො, සමුදයසච්චං. යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො’ති පරිඤ්ඤාපට්ඨිවෙධො, දුක්ඛසච්චං. යො විඤ්ඤාණස්මි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණන්ති සච්ඡිකිරිතා පට්ඨිවෙධො, නිරොධසච්චං. යා ඉමෙසු තිස්ස ණානෙසු දිට්ඨි සභ්භපෙපා වාචා කම්මනෙතා ආජ්චො වායාමො සති සමාධි භාවනාපට්ඨිවෙධො මග්ගසච්චං.

1. පුබ්බෙ - මජ්ඣිම, ඡාය, සී, PTS, ඔ. 2. තං දුක්ඛං - මජ්ඣිම.
3. අභිසම්මුඤ්ඤායා - ඡාය, PTS. 4. අනුප්පායෙ මෙ විමුත්ති - මජ්ඣිම.
5. බන්ධනාසුභාන - භාරවග්ග.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

[සැමැත්තියා සි:]

“මහණෙනි, සමොඛයෙක් පෙර මැ සමීධමයන් ප්‍රතිවේධ නොකළ බොධිසත්ත වූ මැ මට මේ බදු පරිච්ඡේදයක් විය: රූපයාගේ ආඥාද කවර, ආදීනව කවර, නිසාරණ කවර, වේදනාවගේ ආඥාද කවර, ආදීනව කවර, නිසාරණ කවර. සංඥාවගේ ආඥාද කවර, ආදීනව කවර, නිසාරණ කවර. සංසාරයන්ගේ ආඥාද කවර, ආදීනව කවර, නිසාරණ කවර. විඤනයාගේ ආඥාද කවර, ආදීනව කවර. නිසාරණ කවරෙයැයි. මහණෙනි, ඒ මට මේ බදු සිතෙක් විය: රූපය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ රූපයාගේ ආඥාද වෙයි. යම් රූපයෙක් අනිත්‍ය දුඛ විපරිණාමසම්භාව ඇත්තේ වේ ද මේ රූපයාගේ ආදීනව වෙයි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාග සංවරණයක් ඡන්දරාගයාගේ දුරු කිරීමෙන් වේ ද මේ රූපයාගේ නිසාරණය වෙයි. වේදනාව පිණිස යම් ... සංඥාව පිණිස යම් ... සංසාරයන් පිණිස යම් ... විඤනය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් වේ ද, මේ විඤනයාගේ ආඥාද වෙයි, යම් විඤනයෙක් අනිත්‍ය දුඛ විපරිණාම සම්භාව වේ ද, මේ විඤනයාගේ ආදීනව වෙයි. විඤනයෙහි යම් ඡන්දරාගසංවරණයක් ඡන්දරාගයාගේ දුරු කිරීමෙන් වේ ද, මේ විඤනයාගේ නිසාරණය වේ.

මහණෙනි, යම්තාක් මම මේ පඤ්චාපාදනසකකියන් ගේ මෙහෙයින් ආඥාදය ද ආඥාද හෙයින් ආදීනවය ද ආදීනව හෙයින් නිසාරණය ද නිසාරණ හෙයින් ඇති සැරියෙන් ප්‍රතිවේධ නොකෙළෙමි ද, මහණෙනි මම තාක් දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බහුත් සහිත අවකාශ ලොකයෙහි මහණ බවුණත් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වලොකයෙහි ‘නිරුත්තර වූ සමයක් සමොඛය ප්‍රතිවේධ කෙළෙමි’ නොමැ පිළින කෙළෙමි. වැළිත් මහණෙනි, යම් කලෙක මම මේ පඤ්චාපාදනසකකියන් ගේ මෙහෙයින් ආඥාදය ද ආඥාද හෙයින් ආදීනවය ද ආදීනව හෙයින් නිසාරණය ද නිසාරණ හෙයින් ඇති සැරියෙන් ප්‍රතිවේධ කෙළෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බහුත් සහිත අවකාශලොකයෙහි මහණ බවුණත් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්වලොකයෙහි ‘නිරුත්තර වූ සමයක් සමොඛය (සජ්ඣායාදාය) ප්‍රතිවේධ කෙළෙමි’ පිළින කෙළෙමි. දැන සබ්බසාස ප්‍රත්‍යවේක්ෂණඥාතය ද මට උපත. මාගේ අතීත්ඵල විමුක්තිය අකොප්‍ය වෙයි. මේ පශ්චිම වූ සකකප්‍රවෘත්තිය වෙයි. දැන් ප්‍රභවීවයෙක් නැතැයි.

රූපය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ රූපයාගේ ආඥාද යැයි ප්‍රභාණ ප්‍රතිවේධය සමුදයසත්‍ය වෙයි. යම් රූපයෙක් අනිත්‍ය දුඛ විපරිණාම සම්භාව වේ ද මේ රූපයාගේ ආදීනව යැයි පරිඥප්‍රතිවේධය දුඛසත්‍ය වෙයි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගසංවරණයක් ඡන්දරාගයාගේ දුරු කිරීමෙන් වේ ද මේ රූපයාගේ නිසාරණය යැයි සංක්‍ෂාත්ත්‍රියා ප්‍රතිවේධය නිරෝධසත්‍ය වේ. මේ තුන් නැන්හි යම් දූෂිතත් සබ්බසාසයෙක් වචනෙයක් කමානතයෙක් ආජීවයෙක් ව්‍යායාමයෙක් සමාතිකත් සමාධියෙක් වේ ද (මේ මාගීභාවනා සබ්බසාන) මාගීසත්‍යප්‍රතිවේධය මාගීසත්‍ය වේ.

වේදනාව පිණිස යම් (සුවයෙක්) ... සංඥාව පිණිස යම්... සංසාරයන් පිණිස යම් ... විඤනය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ විඤනයාගේ ආඥාදයැයි ප්‍රභාණප්‍රතිවේධය සමුදයසත්‍ය වෙයි. යම් විඤනයෙක් අනිත්‍ය දුඛ විපරිණාම සම්භාව වේ ද මේ විඤනයාගේ ආදීනවයැයි පරිඥප්‍රතිවේධය දුඛසත්‍ය වෙයි. විඤනයෙහි යම් ඡන්දරාගසංවරණයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇදී ද මේ විඤනයාගේ නිසාරණය යැයි සංක්‍ෂාත්ත්‍රියා ප්‍රතිවේධය නිරෝධසත්‍යය වේ. මේ තුන් නැන්හි යම් දූෂිතත් සබ්බසාසයෙක් වචනෙයක් කමානතයෙක් ආජීවයෙක් ව්‍යායාමයෙක් සමාතිකත් සමාධියෙක් වේ ද මේ භාවනාප්‍රතිවේධය මාගීසත්‍ය වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කවචං යනු: කිසි අයුරෙකින් සත්‍ය වෙයි යත්: එහෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග ප්‍රතිවේදානුයෝගි.

කිසෙයින් එහෙයින් සත්‍ය වෙයි යත්: ජරාමරණය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ දැයි මෙසෙයින් එහෙයින් යෙන් සත්‍ය වෙයි.

ජරාමරණය ජාතිය නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග සත්‍ය වෙයි. ජරාමරණය ද දූතගතියි, ජරාමරණසමූදය ද දූතගතියි, ජරාමරණනිරෝධය ද දූතගතියි, ජරාමරණනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපදාව ද දූතගති. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදානුයෝග සත්‍ය වේ.

ජාතිය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ දැයි මෙසෙයින් එහෙයින් සත්‍ය වෙයි. ජාතිය භවය නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, භවය සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, භවය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, භවය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග සත්‍ය වෙයි. ජාතිය ද දූතගතියි, ජාතිසමූදය ද දූතගතියි, ජාතිනිරෝධය ද දූතගතියි, ජාතිනිරෝධගාමිනි ප්‍රතිපදාව ද දූතගති. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදානුයෝග සත්‍ය වේ.

භවය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ දැයි මෙසෙයින් එහෙයින් සත්‍ය වෙයි, භවය උපාදාන නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, උපාදාන සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, උපාදාන ජාති කොට ඇත්තේ යැ, උපාදාන ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග සත්‍ය වෙයි, භවය ද දූතගතියි, භවසමූදය ද දූතගතියි, භවනිරෝධය ද දූතගතියි, භවනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපදාව ද දූතගති. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදානුයෝග සත්‍ය වේ.

උපාදාන කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ දැයි මෙසෙයින් එහෙයින් සත්‍ය වෙයි, උපාදාන තෘණාව නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, තෘණාව සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, තෘණාව ජාති කොට ඇත්තේ යැ, තෘණාව ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග සත්‍ය වෙයි. උපාදාන ද දූතගතියි, උපාදානසමූදය ද දූතගතියි, උපාදාන නිරෝධය ද දූතගතියි, උපාදානනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපදාව ද දූතගති. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදානුයෝග සත්‍ය වේ.

තෘණාව කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ දැයි මෙසෙයින් එහෙයින් සත්‍ය වෙයි. තෘණාව වේදනාව නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, වේදනාව සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, වේදනාව ජාති කොට ඇත්තේ යැ, වේදනාව ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙයින් පරිග්‍රහානුයෝග සත්‍ය වෙයි. තෘණාව ද දූතගතියි, තෘණාසමූදය ද දූතගතියි, තෘණා නිරෝධය ද දූතගතියි, තෘණානිරෝධගාමිනිප්‍රතිපදාව ද දූතගති. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදානුයෝග සත්‍ය වේ.

වෙදනා කිංකිදනා, කිංකමුදයා, කිංජාතිකා, කිංජාතිකා එවං එක-
තවෙතෙත සමිං, වෙදනා එකකිදනා එකකමුදයා, එකකජාතිකා, එක-
කමුදයා,¹ එවං පරිගණකවෙතෙත සමිං, වෙදනාසුදු පජානාති, වෙදනා-
සමුදයසුදු පජානාති, වෙදනාතිරොධසුදු පජානාති, වෙදනාතිරොධගාමිති
පරිපදසුදු පජානාති, එවං පරිවෙතවෙතෙත සමිං.

එකෝ කිංකිදනෝ කිංකමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංජාතිකෝ එවං
එකතවෙතෙත සමිං. එකෝ සමායතනකිදනෝ, සමායතනසමුදයෝ,
සමායතනජාතිකෝ, සමායතනකමුදයෝ එවං පරිගණකවෙතෙත සමිං.
එකෝසුදු පජානාති, එකෝසමුදයසුදු පජානාති, එකෝතිරොධසුදු පජානාති,
එකෝතිරොධගාමිති පරිපදසුදු පජානාති, එවං පරිවෙතවෙතෙත සමිං.

සමායතනං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං, කිංජාතිකා එවං
එකතවෙතෙත සමිං. සමායතනං නාමරූපකිදනං' නාමරූපසමුදයං,
නාමරූපජාතිකං, නාමරූපකමුදයා එවං පරිගණකවෙතෙත සමිං. සමායත-
නසුදු පජානාති, සමායතනසමුදයසුදු පජානාති, සමායතනතිරොධසුදු
පජානාති, සමායතනතිරොධගාමිති පරිපදසුදු පජානාති, එවං පරි-
වෙතවෙතෙත සමිං.

නාමරූපං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං කිංජාතිකා එවං
එකතවෙතෙත සමිං. නාමරූපං විඤ්ඤාණකිදනං, විඤ්ඤාණසමුදයං, විඤ්ඤාණ
ජාතිකං, විඤ්ඤාණකමුදයා එවං පරිගණකවෙතෙත සමිං. නාමරූපසුදු
පජානාති, නාමරූපසමුදයසුදු පජානාති, නාමරූපතිරොධසුදු පජානාති,
නාමරූපතිරොධගාමිති පරිපදසුදු පජානාති, එවං පරිවෙතවෙතෙත සමිං.

විඤ්ඤාණං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං, කිංජාතිකා එවං
එකතවෙතෙත සමිං. විඤ්ඤාණං සංකාරකිදනං, සංකාරසමුදයං, සංකාර-
ජාතිකං, සංකාරකමුදයා එවං පරිගණකවෙතෙත සමිං, විඤ්ඤාණසුදු
පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයසුදු පජානාති, විඤ්ඤාණතිරොධසුදු පජානාති,
විඤ්ඤාණතිරොධගාමිති පරිපදසුදු පජානාති, එවං පරිවෙතවෙතෙත සමිං.

1 . එකකමුදයා - මජ්ඣ.

වේදනාව කුමක් නිදහ කොට ඇත්තී ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තී ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තී ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තී ද' යි මෙසෙසින් එඡායාමයෙන් සත්‍ය වෙයි. වේදනාව සපයීම නිදහ කොට ඇත්තී යැ, සපයීම සමූදය කොට ඇත්තී යැ, සපයීම ජාති කොට ඇත්තී යැ, සපයීම ප්‍රභව කොට ඇත්තී යැ' යි මෙසෙසින් පරිශ්‍රමයෙන් සත්‍ය වෙයි. වේදනාව ද දැනගනියි, වේදනාසමූදය ද දැනගනියි, වේදනාජාතිය ද දැනගනියි, වේදනාප්‍රභවය මිනිසුන්පදව ද දැනගනී. මෙසෙසින් ප්‍රති-වේදනාමයෙන් සත්‍ය වේ.

සපයීම කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙසින් එඡායාමයෙන් සත්‍ය වෙයි. සපයීම අධ්‍යයනය නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, අධ්‍යයනය සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, අධ්‍යයනය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, අධ්‍යයනය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙසින් පරිශ්‍රමයෙන් සත්‍ය වෙයි. සපයීම ද දැනගනියි, සපයීමසමූදය ද දැනගනියි, සපයීමජාතිය ද දැනගනියි, සපයීමප්‍රභවය මිනිසුන්පදව ද දැනගනී. මෙසෙසින් ප්‍රතිවේදනාමයෙන් සත්‍ය වේ.

අධ්‍යයනය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙසින් එඡායාමයෙන් සත්‍ය වෙයි. අධ්‍යයනය නාමරූපය නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙසින් පරිශ්‍රමයෙන් සත්‍ය වෙයි. අධ්‍යයනය ද දැනගනියි, අධ්‍යයනයසමූදය ද දැනගනියි, අධ්‍යයනයජාතිය ද දැනගනියි, අධ්‍යයනයප්‍රභවය මිනිසුන්පදව ද දැනගනී. මෙසෙසින් ප්‍රතිවේදනාමයෙන් සත්‍ය වේ.

නාමරූපය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙසින් එඡායාමයෙන් සත්‍ය වෙයි. නාමරූපය විඤ්ඤාන නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, විඤ්ඤාන සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, විඤ්ඤාන ජාති කොට ඇත්තේ යැ, විඤ්ඤාන ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙසින් පරිශ්‍රමයෙන් සත්‍ය වෙයි. නාමරූපය ද දැනගනියි, නාමරූපසමූදය ද දැනගනියි, නාමරූපජාතිය ද දැනගනියි, නාමරූපප්‍රභවය මිනිසුන්පදව ද දැනගනී. මෙසෙසින් ප්‍රතිවේදනාමයෙන් සත්‍ය වේ.

විඤ්ඤාන කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙසින් එඡායාමයෙන් සත්‍ය වෙයි. විඤ්ඤාන සංකාරයන් නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, සංකාරයන් සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, සංකාරයන් ජාති කොට ඇත්තේ යැ, සංකාරයන් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ යැ' යි මෙසෙසින් පරිශ්‍රමයෙන් සත්‍ය වෙයි. විඤ්ඤාන ද දැනගනියි, විඤ්ඤානසමූදය ද දැනගනියි, විඤ්ඤානජාතිය ද දැනගනියි, විඤ්ඤානප්‍රභවය මිනිසුන්පදව ද දැනගනී. මෙසෙසින් ප්‍රතිවේදනාමයෙන් සත්‍ය වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සංකීර්ණ, කිංකිද්‍යා, කිංකුද්‍යා, කිංජාතිකා, කිංජාතිකා එවං ඵලානුච්ඡිදන සම්මතං. සංකීර්ණ, අභිජාතිකා, අභිජාතිකුද්‍යා, අභිජාතිකා, අභිජාතිකා එවං පරිකාශන සම්මතං. සංකීර්ණ ව පරිකාශන, සංකීර්ණසම්මතසම්මත පරිකාශන, සංකීර්ණකිරෝධසම්මත පරිකාශන, සංකීර්ණ-කිරෝධසම්මත පරිකාශන, එවං පරිකාශන සම්මතං.

ජරාමරණං දුක්ඛසම්මතං, ජාතිසම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා¹ මහසම්මතං, ජාති දුක්ඛසම්මතං, භවො සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. උපාදානං දුක්ඛසම්මතං, නිසංසරණං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. නිසංසරණං දුක්ඛසම්මතං, නිරෝධසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. භවො දුක්ඛසම්මතං, උපාදානං සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං.

ජරාමරණං දුක්ඛසම්මතං, ජාති සියා දුක්ඛසම්මතං සියා සම්මතසම්මතං,² උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං. ජාති දුක්ඛසම්මතං, භවො සියා දුක්ඛසම්මතං සියා සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං - භවො සංකීර්ණ දුක්ඛසම්මතං, අභිජාති සියා දුක්ඛසම්මතං, සියා සම්මතසම්මතං, උභික්ඛාපි නිසංසරණං නිරෝධසම්මතං, නිරෝධපරිකාශනා මහසම්මතං.³

සම්මතයා සම්මතයා.

සාමන්තරාමයං.

1 නිරෝධපරිකාශනා - මජ්ඣිම, සූ. 2. ජරාමරණං සියා දුක්ඛසම්මතං සියා සම්මතසම්මතං. මජ්ඣිම. ජරාමරණං දුක්ඛසම්මතං සියා සම්මතසම්මතං - සි 3 'සංකීර්ණ දුක්ඛසම්මතං' යාමටර්ථයාසංසරණං - මජ්ඣිම - කප්පි සිංහලපොත්පතෙකු ව න දිසාති

සංස්කාරයෝ කුමක් කීදුන කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් ජාතී කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තාහු ද' යි මෙසෙයින් එමඤ්ඤායෙන් සත්‍ය වෙයි. සංස්කාරයෝ අවිද්‍යාව නිදහ කොට ඇත්තාහු යැ, අවිද්‍යාව සමුදය කොට ඇත්තාහු යැ, අවිද්‍යාව ජාතී කොට ඇත්තාහු යැ, අවිද්‍යාව ප්‍රභව කොට ඇත්තාහු යැ' යි මෙසෙයින් පරිශ්‍රයාදියෙන් සත්‍ය වෙයි. සංස්කාරයන් ද දූතගතිසි, සංස්කාරසමුදය ද දූතගතිසි, සංස්කාරනිරෝධය ද දූතගතිසි, සංස්කාරනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදාව ද දූතගතී. මෙසෙයින් ප්‍රතිවේදාදියෙන් සත්‍ය වේ.

ජරාමරණය දුඃඛසත්‍ය යැ, ජාතිය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, (අලම්භනකරණයෙන්) නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. ජාතිය දුඃඛසත්‍ය යැ, භවය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. භවය දුඃඛසත්‍ය යැ, උපාදානය සමුදය සත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. උපාදානය දුඃඛ සත්‍ය යැ, තෘෂ්ණාව සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධ සත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. තෘෂ්ණාව දුඃඛසත්‍ය යැ, වේදනාව සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. වේදනාව දුඃඛසත්‍ය යැ, සප්ඨය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. සප්ඨය දුඃඛසත්‍ය යැ, ඡායායතනය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. ඡායායතනය දුඃඛසත්‍ය යැ, නාමරූපය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. නාමරූපය දුඃඛසත්‍ය යැ, විඤ්ඤානය සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. විඤ්ඤානය දුඃඛසත්‍ය යැ, සංස්කාරයෝ සමුදයසත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. සංස්කාරයෝ දුඃඛසත්‍ය යැ, අවිද්‍යාව සමුදය සත්‍ය යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි.

ජරාමරණය දුඃඛසත්‍ය යැ, ජාතිය දුඃඛසත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, සමුදය සත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි. ජාතිය දුඃඛසත්‍ය යැ, භවය දුඃඛසත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, සමුදයසත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යැ ... සංස්කාරයෝ දුඃඛසත්‍ය යැ, අවිද්‍යාව දුඃඛසත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, සමුදයසත්‍ය ද චන්ඤේ යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසත්‍ය යැ, නිරෝධය දූතගතී මාගීසත්‍ය යි.

සත්‍යකථා නිමි.

බණ්ඩාරයා.

2. 3

බොධ්‍යායතන කථා

[සැවැත්ගිය නිසා]

‘මහණෙනි, මේ බොධ්‍යායතනයේ සත් දෙනෙකු: කවර සත්දෙනෙකු යත්: සමානිකබොධ්‍යායතන යැ, ධර්මිකබොධ්‍යායතන යැ, විශිෂ්ටබොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිකබොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රසන්නිකබොධ්‍යායතන යැ, සමානිකබොධ්‍යායතන යැ, උපෙක්ඛා සබොධ්‍යායතන යි. මහණෙනි, මොහු සත්දෙන බොධ්‍යායතනයෝ යි.

බොජ්ඣංගයා යනු කවර අරුතින් බොධ්‍යායතන වෙති යත්: අවබෝධ පිණිස පවතිනු ලබන බොධ්‍යායතන යැ, අවබෝධ කෙරෙත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, අනුබෝධ කෙරෙත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිබෝධ කෙරෙත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, මොනොවට අවබෝධ කෙරෙත් නු’යි බොධ්‍යායතන යි.

අවබෝධ කිරීම් අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, අනුබෝධ කිරීම් අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිබෝධ කිරීම් අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, සමෙක්ඛා කිරීම් අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යි.

අවබෝධ කරවත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, අනුබෝධ කරවත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිබෝධ කරවත් නු’යි බොධ්‍යායතන යැ, සමෙක්ඛා කරවත් නු’යි බොධ්‍යායතන යි.

අවබෝධ කරවීම අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, අනුබෝධ කරවීම අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිබෝධ කරවීම අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, සමෙක්ඛා කරවීම අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යි.

බොධිපාක්ෂිකානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, අනුබෝධිපාක්ෂිකානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, ප්‍රතිබෝධිපාක්ෂිකානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, සමෙක්ඛානුයෝගී බොධ්‍යායතන යි.

බුද්ධිලාභානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, බුද්ධිප්‍රතිලාභානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, බුද්ධිප්‍රතිසංපාදනානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, බුද්ධිඅභිප්‍රාප්තානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, බුද්ධිපාප්‍රණානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, බුද්ධිසම්පාදනානුයෝගී බොධ්‍යායතන යි.

මූලානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූල් වැ පවත්නා අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූලපරිග්‍රහානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූලපරිවාරානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූලපරිපූරානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, (නිසංචිත පැමිණීම වශයෙන්) මූල-පරිපාකානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූල ප්‍රතිසංවිද්‍යානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූල ප්‍රතිසංවිද්‍යාවට පැමිණීමේ අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූලප්‍රතිසංවිද්‍යා වශිෂ්ටානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, මූලප්‍රතිසංවිද්‍යා වශිෂ්ටානුයෝගී පැමිණියවුන්ගේ ද බොධ්‍යායතනයෝ වෙති.

(ජනක බැවින්) හේතුවනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු විසින් පවත්නා අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු පරිග්‍රහානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු පරිවාරානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු පරිපූරානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු පරිපාකානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු ප්‍රතිසංවිද්‍යානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු ප්‍රතිසංවිද්‍යාවට පමුණුවන අනුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු ප්‍රතිසංවිද්‍යා වශිෂ්ටානුයෝගී බොධ්‍යායතන යැ, හේතු ප්‍රතිසංවිද්‍යා වශිෂ්ටානුයෝගී පැමිණියවුන්ගේ ද බොධ්‍යායතනයෝ වෙති,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

* මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විවේකානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක විසින් පවත්නා අනුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක පරිත්‍යානානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක පරිවාරානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේකපරිපූරානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක-පරිපාකානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක ප්‍රතිසංවිදානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේකප්‍රතිසංවිදවට පමුණුවන අනුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේක ප්‍රතිසංවිද්ධි වශිෂ්ටානුශේන් බොධිසත්ත යැ, විවේකප්‍රතිසංවිද්ධි වශිෂ්ටාවට පැමිණියවුන්ගේ ද බොධිසත්ත වෙති.

ව්‍යවසාය (භාරපිම්) අභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසාය විසින් පවත්නා අභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසායපරිත්‍රානාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසාය පරිවාරාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසායපරිපූරාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසායපරිපාකාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසායප්‍රතිකංචිදාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසාය ප්‍රතිකංචිදවං පමුණුවන අභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසාය ප්‍රතිකංචිද්‍රි විසිතාභියෝග්‍ය බොධ්‍යායන ය, ව්‍යවසායප්‍රතිකංචිද්‍රි විසිතාභියං පමුණුවන්නේ ද බොධ්‍යායනයෝ වෙත්.

මූලාභීය (මූලාභිභාවය) අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, හෙතෙභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, ප්‍රත්‍යයාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, විශුද්ධාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, අනවද්‍යාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, තෙනෙත්‍රාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, විමුක්තාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, අනාත්‍රවාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, විවේකාභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යැ, ව්‍යවහරීභීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධයහිත යි.

[illegible]

මූලපරිප්‍රභාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරී-
පරිප්‍රභාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ, මූලපරිවාරාෂීය
අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරීපරිවාරාෂීය අවබෝධ
කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ, මූලපරිපූරාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි
බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරීපරිපූරාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන
යැ, මූලපරිපාක්‍යාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරී-
පරිපාක්‍යාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ, මූලප්‍රතිසංවිද්‍යාෂීය
අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරීප්‍රතිසංවිද්‍යාෂීය අවබෝධ
කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ. මූලප්‍රතිසංවිද්‍යාව පමුණුවන අතීත අවබෝධ
කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ. මූලප්‍රතිසංවිද්‍යාව පමුණුවන අතීත
අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ. මූලප්‍රතිසංවිද්‍යා වහිනාවාෂීය
අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යැ ... ව්‍යවහරීප්‍රතිසංවිද්‍යා වහිනා-
වාෂීය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෝධ්‍යවන යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පරිග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිවාරට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිපූරට්ඨං¹ බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අවිකේධපට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අවිසාරට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනාවිලට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනිඤ්ඤාට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකතත්ථපට්ඨානවසෙන විතතස්ස සීතට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආරම්භට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ගොචරට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පභානට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිව්චාරගට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, වුට්ඨානට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විවට්ටනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සන්තට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පණ්ණිනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විමුහ්භට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනාස-වට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, තරණට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනිමිතට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අපාණ්ණිකට්ඨං බුජ්ඣනනීති, බොජ්ඣකඛ්ඤා, සුඤ්ඤාට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකරසට්ඨං බුජ්ඣනනීති, බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනනිවතනනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා යුගනආවට්ඨං.² බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, නිශ්ඝානට්ඨං³ බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, හෙතුට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, දුස්සනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආධිපතෙය්‍යට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

සමථස්ස අවිකේධපට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විපස්සනාය අනුපස්සනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සමථවිපස්සනානං එකාරසට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, යුගනආවස්ස අනනිවතනනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

සිත්තාය සමාද්‍යනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආරම්භණස්ස ගොචරට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ලීනස්ස විතතස්ස පග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උභිතස්ස විතතස්ස නිග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උගොවිසුඤ්ඤානං අජ්ඣුපෙක්ඛනට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විසෙසාගිගමට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උත්තරි පරිවේධට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සම්මානිකමයට්ඨං බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, නිරෝධෙ පතිට්ඨාපකට්ඨං⁴ බුජ්ඣනනීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

1. පරිපූරණට්ඨං - මජ්ඣ.,

2. යුගනකට්ඨං - PTS.

3. නිශ්ඝානිකට්ඨං - ඩි.

4. නිරෝධපතිට්ඨාපකට්ඨං - PTS,

පරිපූර්ණයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, පරිවාරයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, පරිපූර්ණයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, එකානුරාගයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අවිඤ්ඤාපාතයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ප්‍රමුඛයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අවිචාරයෙන්ම (නො විසිරෙන ස්වභාවය) අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අනාචාරයෙන්ම (නො කැලැල්ලක් ස්වභාවය) අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, (අවිකල්පිත බැවින්) අනික්කරණයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, එකා-ලම්භයෙන්ම පිළිවිම් වශයෙන් විතතයාගේ ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ආලම්භයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ගොචරයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ප්‍රභාණයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, පරිත්‍යාගයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ව්‍යුත්පාදයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, විවේචන (නවත්තා) අයුතු අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ශාන්තියෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ප්‍රණීතියෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, විමුක්තියෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අනාසුභයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, නරකයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අනිමිත්තයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අප්‍රණීතියෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ඉත්තයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, එකකාන්තයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අනභිවේදනයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, සුභනඥයාගේම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, නිශ්චිත්තයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, භෙදයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, දැනීමෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, අධිපත්‍යයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා යි.

ශමයෙන්ම අවිඤ්ඤාපසංචාරය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, විදර්ශනයෙන්ම අනුදර්ශනස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ශමයෙන්ම විදර්ශනයෙන්ම එකකාන්තස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, සුභනඥයාගේම (මවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා යි.

ශික්ෂාවෙන්ම සමාදානස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ආලම්භයෙන්ම ගොචරස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, ලීන (හැකිළුණු) විතතයාගේ ප්‍රමුඛස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, උද්ධතවිතතයාගේ නිමුණස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු, යි බොධිසත්වයා, ලීනොද්ධත දෙකින්ම විමුක්ති වූ විතතයාගේ (ප්‍රමුඛනිමුණ දෙකින්ම සමාපාර්ග්‍යව සම්බන්ධ) අධිපත්‍යයෙන්ම අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, විශේෂයෙන්ම ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, (අනිමිත්තය පහළවීම වශයෙන්) මත්තෙන්ම ප්‍රතිවේදනස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, සත්‍යප්‍රතිවේදනස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා, නිරෝධයෙන්ම පිහිටුවන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වයා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එකාලමිනගෙහි අවජින සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි විජානනානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පුජානනානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි සංස්ථානනානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි එකෝදයානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි උපතිකිකිනානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි ප්‍රසංගදානානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පාඨාදීම් සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි අවසාපාරභාවගෙන් පිහිටීම් සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි මිදීම් සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි තෙල ශාන්තය'යි දක්නා සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි යුක්තයානක් මෙන් කරනලද සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පිහිටීමට වක්‍රවක් මෙන් කරන ලද සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි එලබ්ධිවී සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි භාත්පයින් රැස්කරනලද සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි සුභමර්මට සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පරිශ්‍රහානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පරිවාරානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පරිපුරානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි සම්මධානානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි අධිෂ්ඨානානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි අප්‍රචයානානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි භාවනානීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි පුනපුනා කිරීම් සහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි සුසම්පන්නසහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ, එකාලමිනගෙහි සුවිමුක්තසහභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෝධයහින යැ,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එකතෙක බුජුකරණය.¹ බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක අනුබුජුකරණය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක පරිබුජුකරණය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක සම්බුජුකරණය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක බොධනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක අනුබොධනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක පරිබොධනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක සම්බොධනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක බොධපක්‍ෂය.² බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක අනුබොධපක්‍ෂය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක පරිබොධපක්‍ෂය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක සම්බොධපක්‍ෂය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක ජොතනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක උජොතනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක අනුජොතනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක පරිජොතනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, එකතෙක සංකල්පනනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය.

පක්‍ෂය.³ බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විරෝධනය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, කිලෝන: සන්තප්තය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, අලෝකය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විමලය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, නිමලය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, සමය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, සමය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විවේකය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විවේකවර්ගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විරාගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විරාගවර්ගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, නිරෝධය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, නිරෝධවර්ගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, වොසංගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, වොසංගවර්ගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විමුක්තය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය, විමුක්තවර්ගය. බුජුකරණයේ බොජුකරණය.

1 බුජුකරණය - PTS

2 සම්බුජුකරණය - ඔප්පු සහ PTS

3 පක්‍ෂය - ඔප්පු සහ PTS විමංසක ජාදය. ... නිරෝධය. ... සහ පක්‍ෂය. - නිරෝධය. ... - PTS අධිකපද්‍යා දික්කෙත

එකාලමනෙහි (ශ්‍රෝතූපතනිමාගීබොධිසත්වයන්ගේ) බොධිනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (සංකාදානාමය බොධිසත්වයන්ගේ) අනුබෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (අනාගාමිමාගීබොධිසත්වයන්ගේ) ප්‍රතිබෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (අභිනමාගී-බොධිසත්වයන්ගේ) සම්බෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි බොධිනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි අනුබෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි ප්‍රතිබෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි සම්බෝධනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි බොධිපාක්කාමය (බොධිපක්කයෙහි වූ ස්වභාවය) අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි අනුබෝධ-පාක්කාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි ප්‍රතිබෝධපාක්කාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි සම්බෝධපාක්කාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (විදගීනාප්‍රඥ විසින්) ද්‍රෝණනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (ශ්‍රෝතූපතනිමාගීප්‍රඥ විසින්) උද්‍රෝණ-නාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (සංකාද-නාමය) අනුද්‍රෝණනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (අනාගාමිමාගීඥ විසින්) ප්‍රතිද්‍රෝණනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, එකාලමනෙහි (අභිනමාගීඥ විසින්) සමන්තපාසාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය යි.

(ආයාමිමාගීයන්ගේ) ප්‍රකාශනාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (ප්‍රභාසවර බැවින්) බැබළුම් ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, කෙලයෙන් තවන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, අමලස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (සමප්‍රසන්න මලාභාවයෙන්) විමලස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (අරමුණු කිරීම් මල නැති බැවින්) නිමලස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, සමාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (කෙලයප්‍රභාණාමයෙන්) සමයාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, විවේකාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, විවේකවයාමය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, විරාගස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, විරාගසංකප්‍යාන නිවැරදියෙහි හැසිරෙන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, නිරෝධ ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, නිරෝධසංකප්‍යානනිවැරදියෙහි හැසිරෙන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, වොස්සග්ගස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, වොස්සග්ගභාවයෙන් හැසිරෙන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (සමුප්පේද විමුක්ති බැවින්) විමුක්තිස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය, (නිසරණ) විමුක්තියෙහි හැසිරීම් ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බොධිසත්වය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඡන්දය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය බුද්ධත්වය බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය පාදය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය පටි-
තය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය ඉක්කන. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය අධිමොක්ෂය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය පහතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය උපයෝගය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය අවිකල්පය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඡන්දය දසකය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය.

විජයය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය - පෙ - විතතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය - පෙ - විමංසය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය බුද්ධත්වය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය පාදය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය පටිතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය ඉක්කන. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය අධිමොක්ෂය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය පහතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය උපයෝගය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය අවිකල්පය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, විමංසය දසකය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය.

* දුක්ඛය පිළිබඳය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, දුක්ඛය සංඛ්‍යාතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, දුක්ඛය සන්තාපය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, දුක්ඛය විපරිනාමය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, සමුදයය ඇසුරුකරයි. - පෙ - නිදහස. - පෙ - සංකල්පය. - පෙ - පරිබෝධය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, නිරෝධය නිරෝධය. - පෙ - විවේකය. - පෙ - අසංඛ්‍යාතය. - පෙ - අමතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, මහත්තය නිශ්චයය. - පෙ - හෙතුය. - පෙ - දසකය. - පෙ - අධිපතෙය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය.

තථය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, අනන්තය.¹ බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, සම්මය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, පරිබෝධය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, අනිත්තය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, පරිත්තය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ධර්මය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, වාතය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, ඝනකය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, සම්මය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, එකකය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය, අනිත්තය. බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය.

* සමානාං තථෙකෙවෙසන නිද්දිවෙසි සොලසකෙ 'දුක්ඛයං - සමුදයං - නිරෝධයං - භික්ෂුකයං' බුද්ධත්වයේ බෞද්ධභාවය - මජ්ඣිම. පොළොන්නරුව පාලනාං පදවතුකය. අනුකූල නිදසුන, අධිකාරය පිළිබඳය.

1. අනුකූලය. - PTS

(කර්තුකාමයා සංකල්පය) ජන්මය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ; ජන්මයෙන් මූලාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් ප්‍රතිභාසම්පාදනය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් ප්‍රධානස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් සමාදාය වන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් (ප්‍රධානස්වභාවයෙන්) අධිමොක්ෂස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් (විශ්වස්වභාවයෙන්) ප්‍රභූතාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් (සමානස්වභාවයෙන්) උපස්ථානාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් (සමානස්වභාවයෙන්) අවිශේෂාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ජන්මයෙන් (ප්‍රභූතස්වභාවයෙන්) දැනස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යි.

විශ්වාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ... විකල්පාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ ... විමංසනාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි මූලස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි ප්‍රතිභාසම්පාදනය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි ප්‍රධානස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි සමාදාය වන ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි අධිමොක්ෂස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි ප්‍රභූතස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි උපස්ථානස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි අවිශේෂස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, විමංසනයෙහි දැනස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යි.

දුෂ්ඨයාගේ පිඩිතස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, දුෂ්ඨයාගේ සංකල්පස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, දුෂ්ඨයාගේ සන්තාපස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, දුෂ්ඨයාගේ විපරිණාමස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, සමුදයාගේ ආයුභවස්වභාවය ... නිදහස්වභාවය ... සංයෝගස්වභාවය ... පලිබෝධස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ. නිරෝධයාගේ නිසාරණස්වභාවය ... විවේකස්වභාවය ... අසංකල්පස්වභාවය ... අමානස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ. මාග්ධයාගේ නිශ්චිත්තස්වභාවය ... හේතුස්වභාවය ... දැනස්වභාවය ... අධිපත්‍යස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යි.

(භාම වර්ගයෙන්) යථාස්වභාවාදාය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, අනාත්මස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, සත්‍යස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ප්‍රතිවේදි කලයුතු ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ස්වභාව විසින් දකුණු ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, පිරිසිදු දකුණු ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, (ස්වභාවධර්මාදාය) වර්ගස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, (ශුන්‍යාදාය) වාදස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, ඥාන (දකුණු) ස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, සාක්ෂාත්කාරීත්වස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, සුප්‍රචලිතස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යැ, අභිසම්මතස්වභාවය අවබෝධ කෙරෙත් නු' යි බෞද්ධාගමික යි.

කෙතෙකුමාග අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අවසාපාදය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අලොකසංඥාව අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අවික්ෂේපය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ධර්මිකිංචය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ඥානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ප්‍රාමොද්‍යය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

ප්‍රථමධ්‍යානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... නෙවසංකෘත්‍ය-නාසංකෘත්‍යකතසමාපත්තිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා. අනිත්‍යතානුදර්ශනය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... ශ්‍රොතා-පත්තිමාගීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... අර්හත්මාගීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අර්හත්ඵලසමාපත්තිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

අධිමොක්ෂාභීයෙන් ශ්‍රද්ධානුරාගය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... දර්ශනාභීයෙන් ප්‍රඥානුරාගය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා. අශ්‍රද්ධායෙහි අකම්ප්‍යාභීයෙන් ශ්‍රද්ධාබලය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... අවිද්‍යායෙහි අකම්ප්‍යාභීයෙන් ප්‍රඥාබලය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා. උපසංඝාතාභීයෙන් සමානිතලෝබ්‍යය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... සමවාගිකසංඝාතයෙන් උපෙක්ෂාසමෝ-ධ්‍යය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා. දර්ශනසංඝාතයෙන් සමානදර්ශන අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා ... අවික්ෂේපසංඝාත-යෙන් සමානසංඝාතය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

අධිපතිභාවාභීයෙන් ඉන්ද්‍රියය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අකම්ප්‍යාභීයෙන් බලධර්මය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, නිත්‍යාණ සංඝාතයෙන් බොධිසත්වයා අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, හෙතුසංඝාතයෙන් මාගීය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, උපසංඝාත සංඝාතයෙන් සතිපට්ඨානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ප්‍රදහනසංඝාතයෙන් සමානප්‍රධානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, සමාදාන වන සංඝාතයෙන් සංග්‍රහපාදය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, සංඝාතයෙන් සත්‍යය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

අවික්ෂේපාභීයෙන් ශමථය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අනුදර්ශනාභීයෙන් විදර්ශනාව අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අනුදර්ශනාභීයෙන් විදර්ශනාව අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, එකරසාභීයෙන් ශමථවිදර්ශනා අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, නො ඉක්ම පවත්නා සංඝාතයෙන් යුගනදිවය (ශමථවිදර්ශනා) අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

සංවරාභීයෙන් ශීල විශුද්ධිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, අවික්ෂේපාභීයෙන් චිත්ත විශුද්ධිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, දර්ශනාභීයෙන් දර්ශනවිශුද්ධිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, මුක්තාභීයෙන් විමොක්ෂය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ප්‍රතිවේදනාභීයෙන් විද්‍යාව අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, පරිත්‍යාගාභීයෙන් විමුක්තිය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, සමුච්චේද සංඝාතයෙන් සත්‍යඥානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා, ප්‍රතිප්‍රසාදි සංඝාතයෙන් අනුත්‍යාද ඥානය අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බොධිසත්වයා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එදා මුලින්ම බුද්ධිමත් බොහෝමයක්, මනසිකාරය සමූහයා-
නට්ටන බුද්ධිමත් බොහෝමයක්, එය සමාජයානට්ටන බුද්ධිමත්
බොහෝමයක්, වෙනම සමාජයානට්ටන බුද්ධිමත් බොහෝමයක්,
සමාජය පමුණවන්න බුද්ධිමත් බොහෝමයක් සහිත ආධිපත්‍යයට්ටන
බුද්ධිමත් බොහෝමයක්, පසුගිය නවතරවට්ටන¹ බුද්ධිමත් බොහෝමයක්,
විද්‍යාත්මක සාරවත් බුද්ධිමත් බොහෝමයක්, අමතරවම නිබන්ධන
පරිසරයානට්ටන බුද්ධිමත් බොහෝමයක්.

[සාමාජිකයන් :]

තව බොහෝමයක් සාරිප්පතො, භික්ෂු ආමනෙහි 'ආප්පතො
භික්ෂුවා'නි² 'ආප්පතො'නි බොහෝමයක් භික්ෂු ආයතනො සාරිප්පතො
පවත්නොසු, ආයතන සාරිප්පතො එතදවොච:

"සත්තමෙ ආප්පතො බොහෝමයක්, සත්තමෙ සත්තම සත්තම බොහෝමයක්,
බුද්ධිමත් බොහෝමයක් - පෙ - උපපත්තො බොහෝමයක්,
ඉමෙ බොහෝමයක් ආප්පතො සත්තම බොහෝමයක්.

ඉමෙසං බුද්ධිමත් ආප්පතො සත්තම බොහෝමයක් යන යන
බොහෝමයක් ආයතනො පුබුද්ධිමත් සමයං³ විහරිතො, තෙන තෙන
බොහෝමයක් පුබුද්ධිමත් සමයං විහරාමි, යන යන බොහෝමයක්
ආයතනොම ම බුද්ධිමත් සමයං⁴ - පෙ - සායනොම සමයං විහරිතො තෙන තෙන
බොහෝමයක් සායනොම සමයං විහරාමි, සත්තම බොහෝමයක් ඉති වෙ
මෙ ආප්පතො හොති, අපමාණො'නි මෙ හොති, 'සුභසාධනො'නි මෙ
හොති, නිබන්ධනං ච නං⁵ නිබන්ධනං පජානාමි, සචෙපි මෙ චචති,
'ඉද්ධිමත් වචනං චචති පජානාමි, බුද්ධිමත් බොහෝමයක් - පෙ -
උපපත්තො බොහෝමයක් ඉති වෙ මෙ ආප්පතො හොති, 'අපමාණො'නි
මෙ හොති, 'සුභසාධනො'නි මෙ හොති, නිබන්ධනං ච නං⁵ 'නිබන්ධනං
පජානාමි, සචෙපි මෙ චචති, ඉද්ධිමත් මෙ චචති, ඉද්ධිමත් මෙ චචති පජානාමි.

1. සුභසාධන - පු, මජ්ඣිම, PTS.

2. ආප්පතො - සා:

3. පුබුද්ධිමත් - මජ්ඣිම, ස, සා: PTS,

4. මජ්ඣිමයක සමයං - මජ්ඣිම, මජ්ඣිමයක සමයං - සා: PTS

5. නිබන්ධනං මරං - සා: නිබන්ධනං වචනං - PTS.

(කර්තුකමයනා) ඡන්දය මූලස්ථානවශයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, මනසිකාරය සමූප්පාදන ස්වභාවයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, ස්වභාවික සමවධානානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ වේදනාව සම්ප්පාදනානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, සමාගිය ප්‍රමුඛානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, සමාගිය අධිපතිභාවානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, ප්‍රඥාව තද්වත්තානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, විමුක්තිය සාරානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යැ, අමතොගධ සංකිතානුකූලයෙන් අවබෝධ කෙරෙත් නු'යි බෞද්ධාගමික යි.

[ඇවැත්තිදහ සි:]

එකල්හි ආයුෂමත් ශාරීරික ස්ථිරයත් වහන්සේ 'ඇවැත්ති මහණෙනි' යි භික්ෂුන් ඇමැතු සේක. 'ඇවැත්ති'යි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂමත්, ශාරීරික ස්ථිරයත් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂමත් ශාරීරික ස්ථිරයත් වහන්සේ මෙය වදාළහ.

“ඇවැත්ති, මේ බෞද්ධාගමයේ සත් දෙනෙක් වෙති කවර සත් දෙනෙකැ යත්: සමාගිසම්බෝධාගමික යැ, ධර්මික සම්බෝධාගමික යැ ... උපේක්ෂාසම්බෝධාගමික යැ යි. ඇවැත්ති, මොහු සප්තබෞද්ධාගමයේ වෙත්.

ඇවැත්ති, මම මේ සප්තබෞද්ධාගමයන් අතුරින් යම් යම් බෞද්ධාගමයෙකින් යුතු වැ පෙරවරැ කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බෞද්ධාගමයෙක් යුතු වැ පෙරවරැ කල්හි වාසය කෙරෙමි. යම් යම් බෞද්ධාගමයෙකින් යුතු වැ මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බෞද්ධාගමයෙක් යුතු වැ සවස් කල්හි වාසය කෙරෙමි. ඇවැත්ති, 'සමාගිසම්බෝධාගමික යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, (හේ) 'අප්‍රමාණ යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, 'මොනොවට පරිපූර්ණ යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. තවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුනා එය නිවන් අරමුණු කොට සිටී යැ'යි දැනගනිමි. ඉදිකුළු මාගේ සමාගිසම්බෝධාගමය නිවන් අරමුණින් පහ වැ යේ නම් 'මේ කරුණින් පහ වැ යේ' යයි දැනගනිමි. ධර්මික සම්බෝධාගමය ... ඇවැත්ති, උපේක්ෂාසම්බෝධාගමික යැ' යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, (එය) 'අප්‍රමාණ යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. 'මොනොවට පරිපූර්ණ යැ'යි මෙසේත්, මට සිත් වෙයි. තවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුනා එය නිවන් අරමුණු කොට 'සිටී' යයි දැනගනිමි. ඉදිකුළු මාගේ උපේක්ෂාසම්බෝධාගමය නිවන් අරමුණින් පහ වැ යේ නම් 'මේ කරුණින් පහ වැ යේ' යයි දැනගනිමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො රඤ්ඤා වා රාජමහාමනනස්ස වා නානාරතතානං දුස්සානං දුස්සකරණිකො පුරො අස්ස, හො යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං ආකඛෙය්‍ය පුබ්බන්තසමයං පාරාපිතුං, තං තදෙව දුස්සයුගං පුබ්බන්තසමයං පාරාපෙය්‍ය. යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං අකඛෙය්‍ය මජ්ඣන්තසමයං -පෙ- සායන්තසමයං පාරාපිතුං, තං තදෙව දුස්සයුගං සායන්තසමයං පාරාපෙය්‍ය. එවමෙවබ්බාහං ආවුසො ඉමෙසං සත්තන්තං බොජ්ඣකයානං යෙන යෙන බොජ්ඣකෙහින ආකඛාමි පුබ්බන්තසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොජ්ඣකෙහින පුබ්බන්තසමයං විහරාමි. යෙන යෙන බොජ්ඣකෙහින ආකඛාමි මජ්ඣන්තසමයං -පෙ- සායන්තසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොජ්ඣකෙහින සායන්තසමයං විහරාමි, සතිසමොපකම්බො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, 'අපමාණො'ති මෙ හොති, සුසමාරඥො'ති මෙ හොති, තිට්ඨන්තං ච නං තිට්ඨතී'ති පජානාමි, සචෙපි මෙ චිච්ඡි 'ඉදප්පච්චයා මෙ චචතී'ති පජානාමි. ධම්මවිචයසමොපකම්බො -පෙ- උපෙක්ඛාසමොපකම්බො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, 'අපමාණො'ති මෙ හොති, 'සුසමාරඥො'ති මෙ හොති, තිට්ඨන්තං ච නං 'තිට්ඨතී'ති පජානාමි, සචෙපි මෙ චච්ඡි, 'ඉදප්පච්චයා මෙ චචතී'ති පජානාමි.'^a

කථං 'සතිසමොපකම්බො ඉති වෙ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති තාවතා 'සතිසමොපකම්බො ඉති වෙ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි. සෙය්‍යථාපි තෙලප්පදීපස්සකායතො යාවතා අච්චි. තාවතා වණෙණ, යාවතා වණෙණ තාවතා අච්චි, එවමෙව යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා සතිසමොපකම්බො, 'ඉති වෙ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි.

කථං 'අපමාණො ඉති වෙ¹ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි, පමාණබ්බා² කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුට්ඨානා යෙ ව සඛිංරා පොනොහවිකා, අපමාණො නිරෝධො අච්චිකෙව අසඛිකකෙව, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා 'අපමාණො ඉති වෙ³ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි,

කථං 'සුසමාරඥො ඉති වෙ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි, විසමා කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුට්ඨානා යෙ ව සඛිංරා පොනොහවිකා, සම්බලෙමා නිරෝධො සත්තකෙව, පණීතකෙව, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා සුසමාරඥො ඉති වෙ හොති'ති බොජ්ඣකෙහි.

1. ඉති වෙ මෙ - ඡිජයං,

2. පමාණබ්බා - PTS, සො, පමාණවත්තා - සො

3. ඉති මෙ - PTS.

a. බොජ්ඣකයාගේ - පබ්බතචිතය - 4 වැනි සුත්තය.

යම් සේ ඇවැත්නි, රජකමට වේවයි රජ මහ ඇමැත්තකුට වේවයි නොයෙක් රහස්‍යාචාරයෙන් රඳනා ලද පිළියෙන් පිරුණු පෙළායෙක් වී තම හෙතෙම යම් යම් මෑ පිළියකලක් පෙරවරු කල්හි පොරොන්ට කැමැති වී නම් ඒ ඒ පිළියකල මෑ පෙරවරු කල්හි පොරොන් ද, යම් යම් මෑ පිළියකලක් මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි පොරොන්ට කැමැති වී නම් ඒ ඒ පිළියකල මෑ සවස් කල්හි පොරොන් ද, එපරිද්දෙන් මෑ ඇවැත්නි මම මේ සභාබොධ්‍යාගයන් අතුරින් යම් යම් බොධ්‍යාගයෙකින් යුතු වෑ පෙරවරු කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බොධ්‍යාගයෙන් යුතු වෑ පෙරවරු කල්හි වාසය කෙරෙමි, යම් යම් බොධ්‍යාගයෙකින් යුතු වෑ මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බොධ්‍යාගයෙන් යුතු වෑ සවස් කල්හි වාසය කෙරෙමි. ඇවැත්නි, සමානිතබොධ්‍යාගය යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, (හේ) 'අප්‍රමාණ යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. මොනො-වට පරිපූර්ණ යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. තවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුවනා එය නිවන් අරමුණු කොට 'සිටි' යයි දැනගනිමි. ඉදිනුදු මාගේ සමානිතබොධ්‍යාගය නිවන් අරමුණින් පහ වෑ යේ නම් 'මෙ කරුණින් පහ වෑ යේ' යයි දැනගනිමි. ධර්මවිපක සබොධ්‍යාගය ... ඇවැත්නි, උපෙක්‍ෂාසබොධ්‍යාගය යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, හේ, 'අප්‍රමාණ යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, 'මොනොවට පරිපූර්ණ යෑ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. තවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුවනා එය නිවන් අරමුණු කොට 'සිටි' යයි දැනගනිමි, ඉදිනුදු මාගේ උපෙක්‍ෂාසබොධ්‍යාගය නිවන් අරමුණින් පහ වෑ යේ නම් 'මෙ කරුණින් පහ වෑ යේ' යයි දැනගනිමි.

කිසෙයින් 'සතිසමෙක්ඛකො' ඉති වෙ හොති' යි බොධ්‍යාගය වේ ද යත්: යම්තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ සමානිතබොධ්‍යාගය ද වේ නු'යි බොධ්‍යාගය නම්. යම්සේ දුල්ලෙන තෙල්පහනක්නු යේ යම්තාක් සිඵව වී නම් ඒ තාක් පැහැය වේ ද, යම්තාක් පැහැය වී නම් ඒ තාක් සිඵව වේ ද, එපරිද්දෙන් මෑ යම්තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ සමානිතබොධ්‍යාගය ද වේ නු'යි බොධ්‍යාගය නම්.

කිසෙයින් 'අප්‍රමාණො ඉති වෙ හොති' යි බොධ්‍යාගය වේ ද යත්: (අනුයය භූත) කෙලයයෝ ද හැම පයඝීථාන (සමුද්චාරප්‍රාප්තකෙලය) යෝ ද පුනභීවය කරනසුලු යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද ප්‍රමාණබෝධ වෙයි. නිරෝධය තෙමේ අවලසවහාවයෙන් අසභිතසවහාවයෙන් අප්‍රමාණ වෙයි යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ අප්‍රමාණය ද වේ නු'යි බොධ්‍යාගය නම්.

කිසෙයින් 'සුසමාරභො ඉති වෙ හොති' යි බොධ්‍යාගය වේ ද යත්: (අනුයය භූත) කෙලයයෝ ද හැම පයඝීථානයෝ ද පුනභීවය කරන සුලු යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද විෂම නම් වෙයි. ශාන්ත සවහාවයෙන් ප්‍රණීත සවහාවයෙන් නිරෝධය තෙමේ සම්බවී ඇත්තේ වෙයි. යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ මොනොවට පරිපූර්ණ ද වේ නු'යි බොධ්‍යාගය නම්,

කථා. කිව්වහ. එ නං කිව්වහි පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපචචයා මෙ චචති'ති පජානාමි, කතිහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි: කතිහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති:

අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති.

කතමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි; අනුපාදං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, උපාදං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, අපචතතං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, පචතතං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, අනිමිතතං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, නිමිතතං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, නිරොධං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි, සඛ්ඛාරෙ අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි. ඉමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිව්වහි.

කතමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති: උපාදං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අනුපාදං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, පචතතං අචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අපචතතං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, නිමිතතං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අනිමිතතං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, සඛ්ඛාරෙ අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, නිරොධං අනාචජ්ඣතතා සතිසමොඤ්ඤායො චචති. ඉමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති.

එවං කිව්වහ. එ නං කිව්වහි පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපචචයා මෙ චචති'ති පජානාමි. කථං ධම්මවිචයසමොඤ්ඤායො -පෙ-

කථං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති මෙ භොති'ති බොහෝමයො: යචතා නිරොධුපට්ඨාති. තාචතා උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති චෙ භොති'ති බොහෝමයො. සෙසාපාපි තෙලපාදිපසා ක්‍රියායතො යචතා අච්චි තාචතා චණ්ණො. යචතා චණ්ණො තාචතා අච්චි. එවමෙව යචතා නිරොධුපට්ඨාති, තාචතා උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති චෙ භොති'ති බොහෝමයො.

කථං 'අපමාණො ඉති චෙ භොති'ති බොහෝමයො: පමාණබ්බා කිලෙසා සබ්බෙ ච පරිසුච්ඡානා යෙ ච සඛ්ඛාරා පොහොභවිකා, අපමාණො නිරොධො අච්චලට්ඨන අසබ්බතට්ඨන. යචතා නිරොධුපට්ඨාති, තාචතා 'අපමාණො ඉති චෙ භොති'ති බොහෝමයො.

කිසෙසින් (නිජාණාලබ්‍යයෙහි ප්‍රවෘත්ති විසින්) සිටුනා ඒ බොධිමයක (නිවන් අරමුණු කොට) සිටි'යයි දැනගනිමි ද, ඉදින් (නිජාණාලබ්‍යයෙන්) පහ වූ යේ නම් 'මාගේ බොධිමය මේ කරුණින් පහ වූ යේ' යයි දැනගනිමි ද: කිසි අයුරෙකින් සමාති සම්බොධිමයක සිටුනේ ද කිසි අයුරෙකින් සමාතිසම්බොධිමයක පහ වූ යේ ද යත්:

අට අයුරෙකින් සමාති සම්බොධිමයක සිටී. අට අයුරෙකින් සමාති සම්බොධිමයක පහ වූ යෙයි.

කවර අට අයුරෙකින් සමාතිසම්බොධිමයක පවත්නේ ද යත්: අනුත්‍යායය ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, උත්‍යායය ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, අප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, ප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, අනිමිත්ත ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, නිමිත්ත ආවර්ජනා නොකරන ලද බැවින් සමාති සම්බොධිමයක පවතී, නිරෝධය ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී, සංඝාරයන් ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී. මේ අට අයුරින් සමාතිසම්බොධිමයක පවතී.

කවර අට අයුරෙකින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වේ ද යත්: උත්‍යායය ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, අනුත්‍යායය ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, ප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, අප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, නිමිත්ත ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, අනිමිත්ත ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, සංඝාරයන් ආවර්ජනා කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වෙයි, නිරෝධය ආවර්ජනා නො කරන ලද බැවින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වේ. මේ අට අයුරින් සමාතිසම්බොධිමයක අපගත වේ.

මෙසෙයින් (නිජාණාලබ්‍යයෙහි) පවත්නා ඒ සමාතිසම්බොධිමයක (නිජාණාලබ්‍යයෙහි) පවතී'යයි දැනගනිමි. ඉදින් (නිජාණාලබ්‍යයෙන්) අපගත වේ නම් 'මාගේ සමාතිසම්බොධිමය මේ කරුණින් අපගත වේ' යයි දැනගනිමි. කිසෙයින් ධර්මවිචයසම්බොධිමයක ...

කිසෙයින් උපෙක්ඛාසම්බොධිමයක ඉති වෙ ගොති'යි බොධිමයක වේ ද යත්: යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙහේ උපෙක්ඛාසම්බොධිමයක ද වේ' නු'යි බොධිමයක නම්, යම්හේ දුල් වෙත තෙල් පහනක් වූ හේ යම් තාක් සිළුව වේ නම් ඒ තාක් පැහැය වේ ද, යම් තාක් පැහැය වේ නම් ඒ තාක් සිළුව වේ ද, එසෙයින් මැ මෙහේ යම් තාක් නිරෝධය වටහා නම් ඒ තාක් උපෙක්ඛාසම්බොධිමයක ද වේ' නු' යි බොධිමයක නම් වේ.

කිසෙයින් 'අපාමාණො ඉති වෙ ගොති'යි බොධිමයක වේ ද යත්: (අනුශය භූත) තෙල්ගෙයේ ද හැම සමුද්වාර ප්‍රාප්තතෙල්ගෙයේ ද පුනභිවය කරනු ලැබ යම් සංඝාර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද ප්‍රමාණබඳු වෙති. නිරෝධය තෙමේ අවල සංඝාරයෙන් අසබ්බක සංඝාරයෙන් අප්‍රමාණ වෙයි. යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙහේ අප්‍රමාණ ද වේ' නු' යි බොධිමයක නම් වේ.

කථාං 'සුගතඥාන' ඉති චෙ භෞතී'ති බෞද්ධාදර්ශයො: විසමා: කිලෙසා: සබ්බෙ ච පරිසුට්ඨානා: සෙ ච සඛිංරා: පොනොභවිකා, සමධිමෙමා: නිරොධො: සත්තවෙධන පඤ්ඤාවෙධන. සංවිතා: නිරොධුපට්ඨානී, තාචනා: 'සුගතඥාන' ඉති චෙ භෞතී'ති බෞද්ධාදර්ශයො:.

කථාං 'නිට්ඨන්තං ච නං නිට්ඨනී'ති පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපපච්චසා මෙ චචතී'ති පජානාමි: කතිභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති: කතිභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති:

අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති.

කතමෙති අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති: අනුප්පාදං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, උප්පාදං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, අපචතනං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, පචතනං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, අනිමිතනං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, නිමිතනං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, නිරොධං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති, සඛිංරෙ අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති. ඉමෙති අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: නිට්ඨති.

කතමෙති අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති: උප්පාදං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, අනුප්පාදං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, පචතනං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, අපචතනං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, නිමිතනං ආචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, අනිමිතනං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, සඛිංරෙ අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති, නිරොධං අනාචර්ජනතතා උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති. ඉමෙති අට්ඨභාසාරෙති උපෙක්ඛාසලොභොද්ධාදර්ශයො: චචති.

එවං නිට්ඨන්තං ච නං නිට්ඨනීති පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපපච්චසා මෙ චචතීති පජානාමි.

බෞද්ධාදර්ශයො: සමන්තා.

කිසෙයින් 'සුභගතඥාය' ඉති වෙ හොති' යි බොධිසත්වයෝ වේ ද යත්: (අනුගතභූත) කෙල්ලයෝ ද හැම සමුදායාරප්පාභාගෙයෝ ද සුභගතභූත කරනසුදු යම් සංසාරකර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද විෂම නම් වෙයි. නිරෝධය කෙමේ ශාන්තසංඝායයෙන් ප්‍රණීත සංඝායයෙන් සමධර්ම නම් වෙයි. යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ සුභගතඥාය' වේ හු'යි බොධිසත්වයෝ නම් වේ.

කිසෙයින් (නිජාණාලබ්ධිගතෙති) පවත්නා ඒ උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ (නිජාණාලබ්ධිගතෙති) පවති' යයි දැනගනිමි ද, ඉදින් (නිජාණාලබ්ධිගතෙති) අපගත වේ නම් මෙකරුණින් අපගත වේ යයි දැනගනිමි ද, කිසි අයුරෙකින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවත්නේ ද, කිසි අයුරෙකින් උපේක්ෂා සම්බොධිසත්වයෝ අපගත වේ ද යත්:

අට අයුරෙකින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති. අට අයුරෙකින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වේ.

කවර අට අයුරෙකින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවත්නේ ද යත්: අනුත්තරාදය ආවර්ජනා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති, උත්තරාදය ආවර්ජනා නොකරන ලද බැවින් උපේක්ෂා සම්බොධිසත්වයෝ පවති, අප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති, ප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා නොකරනලද බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති, අනිමිත්ත ආවර්ජනා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති, නිමිත්ත ආවර්ජනා නොකරන ලද බැවින් උපේක්ෂා සම්බොධිසත්වයෝ පවති. නිරෝධය ආවර්ජනා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති, සංසාරයෙන් ආවර්ජනා නොකරන ලද බැවින් උපේක්ෂා සම්බොධිසත්වයෝ පවති. මේ අට අයුරින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති.

කවර අට අයුරෙකින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වේ ද යත්: උත්තරාදය ආවර්ජනා කළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, අනුත්තරාදය ආවර්ජනා නොකළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, ප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා කළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, අප්‍රවෘත්තිය ආවර්ජනා නොකළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, නිමිත්ත ආවර්ජනා කළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, අනිමිත්ත ආවර්ජනා නොකළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, සංසාරයෙන් ආවර්ජනා කළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි, නිරෝධය ආවර්ජනා නොකළ බැවින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වෙයි. මේ අට අයුරින් උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ අපගත වේ.

මෙසෙයින් පවත්නා වූ ඒ උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ පවති ය යි දැනගනිමි. ඉදින් අපගත වේ නම් මාගේ උපේක්ෂාසම්බොධිසත්වයෝ මෙ කරුණින් අපගත වේ' යයි දැනගනිමි.

බොධිසත්වයෝ යි.

2. 4

මෙත්තාකථා

[ආවර්ජිතදුතං :]

“මෙත්තාය භික්ඛවෙ චෙතොවිමුත්තියං ආසෙවිතාය භාවිතාය ඛහුලී-
කාතාය යාතීකතාය වජ්ඣකතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරභාය එකා-
දසාතීසංසා පාටිකඛ්ඛා. කතමෙ එකාදසා සුඛං සුපතී, සුඛං පටිමුජ්ඣතී,
න පාපකං සුපිනං පසසතී, මහුස්සානං පියො භොතී, අමනුස්සානං පියො
භොතී, දෙවතා රත්තනතී, නාස්ස අග්ගි වා විසං වා සත්ථා වා කමතී, තුවටා
විතතං සමාධියතී, මුඛවණ්ණං විපසිද්දතී, අසමමුලොකා කාලං කරොතී,
උත්තරිං.¹ අපථවිටිජ්ඣනෙතා බ්‍රහ්මලොකුපගො භොතී. මෙත්තාය භික්ඛවෙ
චෙතොවිමුත්තියං ආසෙවිතාය භාවිතාය ඛහුලීකතාය යාතීකතාය වජ්ඣ-
කතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරභාය. ඉමෙ එකාදසාතිසංසා
පාටිකඛ්ඛා.²

අපී අනොධිසො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී, අපී ඔබ්බො ඵරණා
මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී, අපී දිසාඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී.

කතිභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී. කතිභා-
කාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී, කතිභාකාරෙති දිසාඵරණා
මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී.

පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී, සත්ත-
භාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී, දසභාකාරෙති දිසා-
ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී.

කතමෙති පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී:
සබ්බෙ සත්තා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා³ අතීසා³ සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු.
සබ්බෙ පාණා -පෙ- සබ්බෙභූතා -පෙ- සබ්බෙ පුග්ගලා -පෙ- සබ්බෙ අත්ත-
භාවපරිගාපන්තා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අතීසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති
ඉමෙති. පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී.

කතමෙති සත්තභාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී:
සබ්බා ඉඤ්ඤා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අතීසො සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු.
සබ්බෙ පුරිසා -පෙ- සබ්බෙ අරියා -පෙ- සබ්බෙ අනරියා -පෙ- සබ්බෙ දෙවා
-පෙ- සබ්බෙ මනුස්සා -පෙ- සබ්බෙ විනිපාතිකා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අතීසා
සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති. ඉමෙති සත්තභාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා
මෙත්තාවෙතොවිමුත්තී.

1 උත්තරි - මජ්ඣ. 2 එකාදසකඛ්ඛානාර - දුතියවිග්න (11, 2, 5)

3 අබ්‍යාපජ්ජා - භ්‍යා, PTS, භ 3 අතීත්තා - භ්‍යා

2. 4

ගෞරව්‍ය කථා

[ॐ, ॐ, ॐ, ॐ, ॐ]

“මහඥෙති, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනාලද කල්හි වචනාලද කල්හි පුතපුතා කරනලද කල්හි යුක්තයානගස් මෙන් කරනලද කල්හි (ප්‍රතිඥාභීයෙන්) වාසතුච්ඡි මෙන් කරනලද කල්හි එළඹිසිව් කල්හි පරච්ඡා කල්හි මොනොවට කරනලද කල්හි එකොළොස් අනුසස් කෙනෙක් කැමැති වියයුත්තාහ. කවර එකොළොස් අනුසස් කෙනෙක යත්: සුවසේ කිදසි, සුවසේ සුලුදී, ලාමක සිතින නො දකී, මනුෂ්‍යගතව ප්‍රිය වෙයි, අමනුෂ්‍යගතව ප්‍රිය වෙයි, (මාපිලෝ පුතකු සෙසිත්). දෙවියෝ රකිති, ඔහුගේ සිරුරෙහි අත්තිය හෝ වීඝ්‍රයක් හෝ ගහනුයෙක් හෝ නො වැදගතී, ව්‍යා සිත ඇමිණිත වෙයි, මුඛවණ්ණය ඉතා පුෂ්‍යත වෙයි, නො මූලාපි වැ කපුරිය කෙරෙයි, මත්තෙහි අතිත්ථලය ප්‍රතිවේධි නො කරනුයේ බබ්ලොවා උපදනේ වෙයි. මහඥෙති මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනාලද කල්හි වචනාලද කල්හි පුතපුතා කරනලද කල්හි යුක්තයානගස් මෙන් කරන ලද කල්හි (ප්‍රතිඥාභීයෙන්) වාසතුච්ඡි මෙන් කරනලද කල්හි එළඹිසිව් කල්හි පරච්ඡා කල්හි මොනොවට කරනලද කල්හි මේ එකොළොස් අනුසස් කැමැති වියයුත්තාහ

මගේද (හිමි) රහිත වශයෙන් පැයිරිමි ඇති මෙමුළු මිනිසා විමුක්තියක් ඇත. මගේද වශයෙන් පැයිරිමි ඇති මෙමුළු මිනිසා විමුක්තියක් ඇත, දිශා-වන්ති පැයිරිමි ඇති මෙමුළු මිනිසා විමුක්තියක් ඇති.

කිහි අයුරෙකින් මග්‍යාදරහිත වශයෙන් පැතිරීම් ඇති මෙමුත්ති-
විමුක්තිය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් මග්‍යාද වශයෙන් පැතිරීම් ඇති මෙමු-
තිකතවිමුක්තිය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් දිශාවන්හි පැතිරීම් ඇති මෙමු-
තිකතවිමුක්තිය වේ ද යත්:

පස් අයුරෙකින් මග්ගාද, රහිත වශයෙන් පැයිරිමි ඇති මෙළුම්විතා-
විමුක්තිය වෙයි, සත් අයුරෙකින් මග්ගාද, වශයෙන් පැයිරිමි ඇති මෙළුම්-
විතා විමුක්තිය වෙයි. දස අයුරෙකින් දිශාවන්හි පැයිරිමි ඇති මෙළුම්විතා-
විමුක්තිය වේ.

කවර පස් අයුරෙකින් මගේ රහිත වශයෙන් පැතිරී ඇති ජෛව-
විකෘතියකි වේ ද යත්. හැම සත්ත්ව වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාද රහිත වූ
නිදක් වූ සුචපත් වූ ආත්මිකාවය පරිහරණය කෙරෙත් වූ හැම ප්‍රාණයෝ
... හැම භූතයෝ .. හැම පුද්ගලයෝ ... හැම ආත්මිකාවයෝ පණයෝ
වෛර රහිත වූ ව්‍යාපාද රහිත වූ නිදක් වූ සුචපත් වූ ආත්මිකාවය
පරිහරණය කෙරෙත් වූ මේ පස් අයුරින් මගේ රහිත වශයෙන් පැතිරී
ඇති ජෛව විකෘතියකි වේ.

කවර සන් අයුරෙකින් මියැද වශයෙන් පැතිරීම් ඇති මෙවැනිවිභ්ව-
විමුක්ති වේ ද යත්: හැම සත්ත්ව වෙර රහිත වැ ව්‍යාපාද රහිත වැ නිදුක්
වැ සුවපත් වැ ආත්මිකාව පරිහරණය කෙරෙත් වා; හැම පුරුෂයෝ ...
හැම ආයුධයෝ...හැම අනායුධයෝ ... හැම දෙවියෝ ... හැම මිත්‍රණයෝ ...
හැම විනිපාතිකයෝ වෙර රහිත වැ ව්‍යාපාද රහිත වැ නිදුක් වැ සුවපත් වැ
ආත්මිකාව පරිහරණය කෙරෙත් ව සි මේ සන් අයුරින් මියැද වශයෙන්
පැතිරීම් ඇති මෙවැනිවිභ්වවිමුක්ති වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමෙති දසසාකාරෙති දිසාථරණං මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති. සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය දිසාය සත්තා අවේරා අබ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු. සබ්බෙ පච්ඡිමාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ පච්ඡිමාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ හෙට්ඨිමාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය සත්තා අවේරා අබ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය දිසාය පාණ් -පෙ- භූතා -පෙ- පුග්ගලා -පෙ- අත්තනාචපරිතාපනතා -පෙ- සබ්බා ඉප්පිඨො -පෙ- සබ්බෙ පුරිසා -පෙ- සබ්බෙ අරියා -පෙ- සබ්බෙ අනරියා -පෙ- සබ්බෙ දෙව්‍යා -පෙ- සබ්බෙ මිත්‍රස්සා -පෙ- සබ්බෙ විනිපාතිකා අවේරා අබ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු. සබ්බෙ පච්ඡිමාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ පච්ඡිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ හෙට්ඨිමාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවේරා අබ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති ඉමෙති දසසාකාරෙති දිසාථරණං මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

සබ්බෙසං සත්තානං ටිලුහං චජ්ජෙත්වා අට්ඨනාය, උපසානං චජ්ජෙත්වා අනුපසානෙන, සත්තාපා චජ්ජෙත්වා අසන්තාපෙන, පරියාදනං චජ්ජෙත්වා අපරියාදනෙන, විගෙසං චජ්ජෙත්වා අවිගෙසාය සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු. මා වේරිතො, සුඛිතො භොන්තු මාදුක්ඛිතො, සුඛිත්තතො භොන්තු මා දුක්ඛිත්තතො'ති. ඉමෙති අට්ඨසාකාරෙති සබ්බෙ සත්තො¹ මෙත්තායතීති මෙත්තා, තං ඛම්ම චෙතසතීති චෙතො, සබ්බබ්‍යාපාදපරිසුද්ධාහෙති විමුච්චතීති විමුත්ති, මෙත්තා ච චෙතො ච විමුත්ති චාති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු, බෙමිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති සද්ධාය අභිමුච්චති, සද්ධිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු, බෙමිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති විරිතං පග්ගණ්හාති, විරිසිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු, බෙමිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති සතිං උපට්ඨාපෙති, සතිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු, බෙමිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති විතතං සමාදගති, සමාධිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො භොන්තු බෙමිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති පඤ්ඤාය පජානාති, පඤ්ඤාඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

කවර දස අසුරෙකින් දිශාවන්හි පැතිරී ඇති මෙහි විකෘතියක් වේ ද යත්: පැළුන් දිග හැම සත්ත්ව වෙර නැති වූ ව්‍යාප්ත නැති වූ නිදහස් වූ සුවපත් වූ ආත්මිකත්වය පරිහරණය කෙරෙත්වා. පැළුන් හැම සත්ත්ව... උතුරු දිග හැම සත්ත්ව ... දකුණුදිග හැම සත්ත්ව ... පැළුන් අනුදිග හැම සත්ත්ව ... පැළුන් අනුදිග හැම සත්ත්ව ... උතුරු අනුදිග හැම සත්ත්ව ... දකුණුඅනුදිග හැම සත්ත්ව ... ස්වදේශ හැම සත්ත්ව ... උද්දේශ හැම සත්ත්ව වෙර නැති වූ ව්‍යාප්ත නැති වූ නිදහස් වූ සුවපත් වූ ආත්මිකත්වය පරිහරණය කෙරෙත්වා. පෙරදිග හැම ප්‍රාණයෝ ... භූතයෝ ... ප්‍රභාලයෝ ආත්මිකත්වයෝ පහතයෝ ... හැම සත්ත්ව ... හැම ප්‍රාණයෝ ... හැම ආත්මයෝ ... හැම අත්මයෝ ... හැම දේවයෝ ... හැම මිනිස්සු හැම විනිපාතිකයෝ වෙර නැති වූ ව්‍යාප්ත නැති වූ නිදහස් වූ සුවපත් වූ ආත්මිකත්වය පරිහරණය කෙරෙත්වා. පැළුන් හැම විනිපාතිකයෝ ... උතුරු දිග හැම විනිපාතිකයෝ ... දකුණුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... පැළුන් අනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... පැළුන් අනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... උතුරු අනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... දකුණුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... ස්වදේශ හැම විනිපාතිකයෝ ... උද්දේශ හැම විනිපාතිකයෝ වෙර නැති වූ ව්‍යාප්ත නැති වූ නිදහස් වූ සුවපත් වූ ආත්මිකත්වය පරිහරණය කෙරෙත්වා. මේ දස අසුරින් දිශාවන්හි පැතිරී ඇති මෙහි විකෘතියක් වේ.

හැම සත්ත්ව පිළිබඳ (අභ්‍යන්තර වශයෙන්) පෙළීම (තම සිත) හැරවිය නො පෙළෙන අසුරින්, (බාහිර වශයෙන්) හැරවිය නො හැරවිය අභ්‍යන්තරයෙන් සිත් කැඩුම් හැරවිය නො කැඩුම් අසුරින් ජීවිතයේ වස්තූන්ගේ ක්‍රියාවේ හැරවිය අපරිහරණයෙන් (මෙරම, කෙරෙත්) දිව්‍යවේදය හැරවිය අපරිහරණයෙන් හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬත්වය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා, නිහඬත්වය වෙන්වා, සුභතාවය වෙන්වා, නිහඬත්වය වෙන්වා, වෙන්වා'යි මේ අට අසුරින් හැම සත්ත්ව මෙන් වඩා නැති මෙහි නැති ඒ ධර්මය සිතානු'යි විකෘත. (මෙහි සිට ප්‍රතිපත්තිය වූ) හැම ව්‍යාප්තවූද්වාරයන් කෙරෙත් මිදේ නු'යි විකෘත නැති. මෙහි ද විකෘත ද විකෘතිය ද මෙහි විකෘතිය වූයේ නැති.

හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි සුභතාවයෙන් අධිකාරය වේ නම් මෙහි විකෘතිය වූයේ සුභතාවයෙන් පරිහරණය වූවා වේ.

හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි විකෘත ප්‍රභූත කෙරේ නම් මෙහි විකෘතිය වූයේ විකෘතියෙන් පරිහරණය වූවා වේ.

හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි සිත වැඩිවූවා නම් මෙහි විකෘතිය වූයේ සුභතාවයෙන් පරිහරණය වූවා වේ.

හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි සිත වැඩිවූවා නම් මෙහි විකෘතිය වූයේ සුභතාවයෙන් පරිහරණය වූවා වේ.

හැම සත්ත්ව අවෙරිනු වෙන්වා, නිහඬ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි ප්‍රභූතයෙන් අධිකාරය නම් මෙහි විකෘතිය වූයේ ප්‍රභූතයෙන් පරිහරණය වූවා වේ.

ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා භාවනා භොනති, ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා භාවනා භොනති. ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා බහුලිකතා භොනති, ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා බහුලිකර්මයා භොනති, ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා අලභිකාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා ස්වල්පභාවතා භොනති. ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා පරික්ඛාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා සුපරික්ඛාතා භොනති ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා පරිවාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චේයානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා සුපරිවුත්තා භොනති.

ඉමානි පඤ්චේයානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති, භාවනා භොනති, බහුලිකතා භොනති, අලභිකාරා භොනති, පරික්ඛාරා භොනති, පරිවාරා භොනති, පාරිපුරි භොනති, සහගතා භොනති, සහජාතා භොනති, සංසර්වකා භොනති, සම්පසුතතා භොනති, පක්ඛාදනා භොනති, සංසිද්ධතා¹ භොනති, පනත්තිකා භොනති, විමුච්චනා භොනති, 'එතං සත්ත'නති එසංසා භොනති, යාතීකතා භොනති, වජ්ජකතා භොනති, අනුච්ඡිතා භොනති, පරිචිතා භොනති, සුසමාරභා භොනති, සුභාවිතා භොනති, ස්වාධිච්ඡිතා භොනති, සුභාසුභතා භොනති, සුචිත්තතා භොනති, නිබ්බන්ධනතී, ජොතෙතනී, පක්ඛාදනතී.²

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතු නි අසංඝර්මයෙ න කම්පතී, සම්බලපරිහාරිතා³ භොනති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතු නි කොසජේර න කම්පතී, විරියබලපරිහාරිතා භොනති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතු නි පමාදෙ න කම්පතී, සම්බලපරිහාරිතා භොනති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතු නි උභයවෙ න කම්පතී, සම්බලපරිහාරිතා භොනති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතු නි අවිජ්ජාස න කම්පතී, පඤ්ඤාබලපරිහාරිතා භොනති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

1 පඤ්ඤා - ඡන්ද, PTS

2 පක්ඛාදනතී - ඡන්ද, සං. පක්ඛාදනතී - PTS

3 සම්බල පරිහාරිතා - PTS,

මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් ආශ්වාසයෙන් වෙයි. මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් ආදරයෙන් සෙවනා ලැබෙයි. මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් භාවයෙන් වෙයි, මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් වඩනා ලැබෙයි මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් බහුලීකාරයෙන් වෙයි මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් බහුල (පුනරුත්ථාප) කරනු ලැබෙයි. මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් අලංකාර වෙයි, මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් මොනොවට අලංකාර කරනලද වෙයි මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් පරිසාරය වෙයි. මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් පුර්වසාරය වෙයි. මේ පසෙකට සිටියේ මෙම විවිධත්වයෙන් පිරිවර වෙයි, මේ පසෙකට සිටියේ විසින් මෙම විවිධත්වයෙන් මොනොවට පිරිවරනලද වේ.

මේ පඤ්චකියයෝ මෛත්‍රීවිභ්‍රාතවිමුක්තිංගේ ආසෙවනයෝ වෙති, භාවනයෝ වෙති, ඛනුලිකානනයෝ වෙති, අලිඛකාරයෝ වෙති, පරිකාරයෝ වෙති, පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූර්ණභාවයෝ වෙති, සහගතයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාරාවයෝ වෙති, සම්ප්‍රසූතතයෝ වෙති, ප්‍රසන්නත (ප්‍රවේශන) යෝ වෙති, සංසිද්ධතයෝ වෙති, සන්තර්ධිත (මධ්‍යස්ථකාරණ) යෝ වෙති. විමුක්තිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල භානන ගා'යි ස්වසීකාරණයෝ වෙති. සානිකාතයෝ වෙති, වාසතුකාතයෝ වෙති. අනුඤ්ඤතයෝ (ඵලබ්ධිවිශාල) වෙති, පරිවිතයෝ වෙති, සුසමාරබ්ධයෝ වෙති, සුනාචිතයෝ වෙති, සුපිඨිවිශාල වෙති, සුසමුත්තයෝ වෙති, සුවිමුක්තතයෝ වෙති, (මෛත්‍රීය) නිපදවති, ප්‍රකට කෙරෙති, බබළවත්.

හැම සත්ත්තු අපේවර්ත වෙත්වා, තිහිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වායි අශ්‍රද්ධායෙහි නොසැලේ නම් මෙමේත්‍රී විත්තවිමුක්තිය ශ්‍රද්ධායෙන් පරිභාවිත වුවා වෙයි.

හැම සත්ත්තු අවේරිනු වෙන්වා නිශ්චය වෙන්වා සුවචත් වෙන්වායි කුසිදහාවයෙහි නොසැලේ නම් මෙමත්‍රිවිතතවිමුක්තිය ඵයඝිබලයෙන් පරිහා-
රිත වුවා වෙයි.

හැම සත්ත්තු අවෙරිහු වෙන්වා, නිඛිය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි ප්‍රමාදයෙන් නොසැලේ නම් මෙමුනිකතවිමුකතියසමානිබලයෙන් පරිහානිත වුව, වෙයි.

හැම සත්ත්ව අවෙරිහු වෙන්වා තිඟිය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වා'යි උද්භිතයාවයෙහි නො; සැලේ නම් මෙමුච්ඡිතවිමුක්තිය සමාධිබලයෙන් පරිහාමිත වුවා වෙයි.

හැම සත්ත්ව ආවේරිනු වෙත්වා, නිතිය වෙත්වා, සුවසත් වෙත්වායි අවිද්‍යායෙහි නො; සැලේ නම් මෙමත්‍රිවිතතවිමුක්තිය ප්‍රඥාබලයෙන් පරිහාසිත වුවා මේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා ආසෙවනා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනා වේතොවිච්ඡන්ති ආසෙවිතයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා භාවනා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති භාවිතයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා බහුලිකතා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති බහුලිකරිතයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා අලඛකාරා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති යා ස්වල්පඛකතා හොනති, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා පරික්කාරා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති යා සුපරික්කතා හොනති. ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා පරිවාරා හොනති, ඉමේති පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති යා සුපරිවූතා හොනති.

ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිච්ඡන්ති යා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, බහුලිකතා හොනති, අලඛකාරා හොනති, පරික්කාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පරිපූරි හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසද්ධා හොනති, සම්පසුතතා හොනති, පක්ඛඤ්ඤා හොනති, පඨිදනා හොනති, සන්තිධානා හොනති, විච්චිතා හොනති, 'ඵතං සන්තා'නති ඵසංනා හොනති, යානිකතා හොනති, වජ්ජිකතා හොනති, අනුට්ඨිතා හොනති, පරිවිතා හොනති, සුසමාරඬා හොනති, සුභාවිතා හොනති, ස්වාධිට්ඨිතා හොනති, සුභමුක්ඛතා හොනති, සුච්චිතතා හොනති, තිබ්බසෙත්තනති, ජොගෙත්තනති, පකාසෙත්තනති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි සතිං උපධංපෙති, සතිසම්මොඤ්ඤිකා¹ පරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි පඤ්ඤාය පවිච්ඡිතානි² ඛම්මවිවයසම්මොඤ්ඤිකාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි විරිතං පග්ගණ්හාති, විරිතසම්මොඤ්ඤිකාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි පරිලාභං පරිසංසංගම්හති, පිතිසම්මොඤ්ඤිකාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි දුට්ඨිලං පරිසංසංගම්හති, පඤ්ඤාය පවිච්ඡිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි විතතං සමාදහති, සමාධිසම්මොඤ්ඤිකාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි ඤාණෙන කිලෙසෙ පරිසංඛාතී, උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤිකාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිච්ඡන්ති.

1 සතිසම්මොඤ්ඤිකා පරිභාවිතා - PTS,

2 පරිවිච්ඡිතානි - PR.

මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට ආයෝජනයෝ වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් කෙටුනා ලැබෙයි. මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට භාවනයෝ වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය වඩනා ලැබෙයි. මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට බහුලිකායෝ වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය බහුල කරනු ලැබෙයි. මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට අලංකාරයෝ වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය මොනොවිට අලංකාර කරනලද වෙයි. මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට පරිභාර (භර්තෘ) යෝ වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය සුපරිභාර වෙයි. මේ පඤ්චබලයෝ මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තියට පිරිවර වෙති, මේ පඤ්චබලයන් විසින් මෙමුත්‍රිචිත්තවිමුක්තිය මොනොවිට පිරිවරනලද මේ.

[illegible]

හැම සත්ත්තු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, හස රහිතයෝ වෙත්වා, සුළුවන් වෙත්වායි සිහි එළවා, නම් මෙමුත්තිකවිඉකතිය සමාතිසලොධායීය විසින් පරිභාෂිත වුවා, වෙයි.

හැම තත්ත්ව වෙනස් වූයේද, හය රහිතයෝ වෙත්වා, සුළුපත් වෙත්වා'යි ප්‍රඥාපත් විමසා නම් භෞතිකත්වයෙන් මිදීමට හැකි බවට පත්විය. එයට පරිභාෂිත වූවා වෙයි.

හැම සත්ත්තු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, හය රහිතයෝ වෙත්වා සුළුපත් වෙත්වා'යි විශ්වීය ප්‍රභූහ කෙරේ නම්, මෙෙත්‍රීවිතතවිච්ඡිකතිය විශ්වීයමොග්‍යබන්ධ විසින් පරිහාසිත වුවා වෙයි.

හැම සත්ත්ව චෛර භාත්තාත්‍ර වෙන්වා, හය රහිතයෝ වෙන්වා, සුවපත් වෙන්වැසි (කෙල්හ) පරිදහස සන්තිද්වා නම් ජෛත්‍රීවිතනවිමුක්තිය ප්‍රතිසංලෝධායනය විසින් පරිභාෂිත වූවා වෙයි.

තම සත්ත්ව ජීවිතයේ නිදහස ලබාදීමට හා රජයේ සේවයේ සහභාගී
 වීමට අවස්ථාවක් සැලසීමට, නම් මෙම නීතිය මගින් ප්‍රති-
 පාලනාධිකාරී විසින් පරිහානි වුවා වේ.

භෑම සත්ත්ව ජෛව භූතාත්මය වෙන්වා, භූත රක්තයෝ වෙන්වා, සුළුපත් වෙන්වායි සිත පිහිටුවා නම්, මෙමභූතාත්මය සමාධිපත්තියෙන් විය යුතු වන්නේ පරිභාෂිත වුවා වෙයි.

භූමි සත්ත්තු වෛර නැත්තානු වෙන්වා, හඟ රහිතයෝ වෙන්වා, සුළඬත් වෙන්වා'යි කුවණින් කෙලෙසුන් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කෙරේ නම්, මෙමඟින් විභ්‍රාතවිච්ඡිකතය උපෙක්‍ෂාකරමොඩාමොඩ විසින් පරිහානික වුවා මේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා ආසෙවනා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී ආසෙවිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා භාවනා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී භාවිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා ඛණ්ඩිකතා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී ඛණ්ඩිකරිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා අභිකාරා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තී සංඥානිකතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා පරික්ඛාරා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී සුපරික්ඛතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා පරිවාරා හොනති, ඉමේහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී සුපරිවුතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගය මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තියා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, ඛණ්ඩිකතා හොනති, අභිකාරා හොනති, පරික්ඛාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිසුරි හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංඝට්ඨා හොනති, සමපයුතා හොනති, උක්ඛ්ඤා හොනති, පටිදනා හොනති, සන්තර්ඛා හොනති, විමුච්චනා හොනති, එතං සන්තර්ඛා එසසනා හොනති, යානිකතා හොනති, චක්ඛුකතා හොනති, අනුට්ඨිකා හොනති, පරිච්ඡා හොනති, සුසමාරභා හොනති, සුනාච්ඡා හොනති, සංඛට්ඨිකා හොනති, සුසමුග්ගතා හොනති, සුච්ඡිතතා හොනති, නිබ්බන්ධනානි, ජේතනානි, පක්ඛාසනානි.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිනො හොනතු, ඛෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා පසාහි, සම්මාදිට්ඨිපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිනො හොනතු, ඛෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා අභිනිරෝපෙති, සම්මාසංඛිකපපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිනො හොනතු, ඛෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා පරිගණකාති, සම්මාචාරා පරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිනො හොනතු, ඛෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා සමුට්ඨාපෙති, සම්මාකම්මන්තපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිනො හොනතු, ඛෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා වෙදපෙති, සම්මාආජිවපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආශේවනයෝ වෙති. මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් හෙටුනා ලැබෙයි.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට භාවනයෝ වෙති, මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය වඩනා ලැබෙයි.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට බහුලිකානුයෝ වෙති, මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය බහුල කරනු ලැබෙයි.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට අලංකාරයෝ වෙති, මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය මොනොවට අලංකාර කරනලද වෙයි.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට පරිඝ්කාරයෝ වෙති, මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සුපරිඝ්කාර වෙයි.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට පරිවාරයෝ වෙති මේ සප්තබ්‍යෝධායකයන් විසින් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය මොනොවට පරිවරන ලද වේ.

මේ සප්තබ්‍යෝධායකයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආශේවනයෝ වෙති, භාවනයෝ වෙති, බහුලිකානුයෝ වෙති, අලංකාරයෝ වෙති, පිරිසර වෙති, පිරිවර වෙති, පරිපූර්ණභාවයෝ වෙති, සහගීයෝ වෙති, සහජානුයෝ වෙති, සංසාරයෝ වෙති, සම්ප්‍රසූතයෝ වෙති, ප්‍රසන්නයෝ වෙති, ප්‍රසිද්ධයෝ වෙති, සනතිධානුයෝ වෙති, විමුක්තිකාරණයෝ වෙති, හෙල (මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය) ශාන්ත යැයි සාධකාරණයෝ වෙති, යානිකානුයෝ වෙති, වාහුකානුයෝ වෙති, අනුශිතයෝ වෙති, පරිවිතයෝ වෙති, සුභමාර්ඛයෝ වෙති, සුභාවිතයෝ වෙති, සුපිහිටියානු වෙති, සුසමුච්ඡිත වෙති, සුචිත්ත වෙති, (මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය) නිපදවති, ප්‍රකට කෙරෙති, බමුළුවන්.

භාම සත්ත්‍ව චෛර නාත්තානු චෙත්වා, නිභීය චෙත්වා, සුවපත් චෙත්ව'යි මොනොවට දකී නම් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සම්මාණ්දූපි විසින් භාත්පසින් වඩනලද වෙයි.

භාම සත්ත්‍ව චෛර නාත්තානු චෙත්වා, නිභීය චෙත්වා, සුවපත් චෙත්ව'යි මානාත්තානු චෙත්වා නම් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සම්මාණ්-සංකල්පය විසින් මොනොවට වඩනලද වෙයි.

භාම සත්ත්‍ව චෛර නාත්තානු චෙත්වා, නිභීය චෙත්වා, සුවපත් චෙත්ව'යි මොනොවට පරිශ්‍රය කෙරේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සම්මාණ්-වචන විසින් මොනොවට වඩනලද වෙයි.

භාම සත්ත්‍ව චෛර නාත්තානු චෙත්වා, නිභීය චෙත්වා, සුවපත් චෙත්ව'යි (ත්‍රිවිධකායසංවරය) මොනොවට නිශානතා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සම්මාණ් කම්මාන විසින් භාත්පසින් වඩනලද වෙයි.

භාම සත්ත්‍ව චෛර නාත්තානු චෙත්වා, නිභීය චෙත්වා, සුවපත් චෙත්ව'යි මොනොවට පරිශ්‍රය කරවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සම්මාණ්-භාත්ව විසින් භාත්පසින් වඩනලද වෙයි.

සබ්බ සත්තා අවේරිතො භොනතු, ඛෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති සම්මා පග්ගණාති, සම්මාපායාමපරිභාසිතා භොති මේතනා-වෙතොවිමුත්ති.

සබ්බ සත්තා අවේරිතො භොනතු, ඛෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති සම්මා උපට්ඨාපෙති, සම්මාසතිපරිභාසිතා භොති මේතනා-වෙතොවිමුත්ති.

සබ්බ සත්තා අවේරිතො භොනතු ඛෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති සම්මා සමාදහති සම්මාසම්පරිභාසිතා භොති මේතනා-වෙතොවිමුත්ති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ආසෙවනා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ආසෙවිතයි, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා භාවනා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා විමුත්ති භාසිතයි ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ඛුද්ධිකතා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ඛුද්ධිකරිතයි. ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා අලඛිකාරා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ස්වාලඛිකතා භොති. ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා පරික්ඛාරා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනා-වෙතොවිමුත්තිතා සුපරික්ඛතා භොති. ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා පරිවාරා භොනති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනා-වෙතොවිමුත්තිතා සුපරිවුතා භොති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මේතනාය වෙතොවිමුත්තිතා ආසෙවනා භොනති, භාවනා භොනති, ඛුද්ධිකතා භොනති, අලඛිකාරා භොනති, පරික්ඛාරා භොනති, පරිවාරා භොනති, පාරිපුරි භොනති, සහගතා භොනති, සහජාතා භොනති, සංසර්වා භොනති, සම්පසුතතා භොනති, පක්ඛද්දතා භොනති, පසිද්දතා භොනති, සන්තිට්ඨතා භොනති, විමුච්චතා භොනති, 'එත සත්ත'නති එසෑතා භොනති, යාතිකතා භොනති, වජ්ජිකතා භොනති අභ්භිකා භොනති, පරිවිතා භොනති, සුසමාරාධා භොනති, ස්වාධිපිතා භොනති, සුසමුග්ගතා භොනති, සුචිත්තතා භොනති, නිබ්බතෙතනති, ජොතෙතනති, පනාසෙතනති.

සබ්බසං පාණිනං -පෙ- සබ්බසං භූතානං -පෙ- සබ්බසං පුග්ගලානං -පෙ- සබ්බසං අත්තභාවිපරිසංපන්නානං -පෙ- සබ්බසං ඉථිනං -පෙ- සබ්බසං පුරිසානං -පෙ- සබ්බසං අරියානං -පෙ- සබ්බසං අනරියානං -පෙ- සබ්බසං දෙව්‍යානං -පෙ- සබ්බසං මත්තං -පෙ- සබ්බසං විනිපාතිකානං පිලනං විජේඤ්ඤා අපිලනාය, උපසානං විජේඤ්ඤා අනුපසානෙන, සත්තාපං විජේඤ්ඤා අසත්තාපෙන, පරියාදනං විජේඤ්ඤා අපරියාදනෙන, විහෙසං විජේඤ්ඤා අවිහෙසාය, සබ්බ විනිපාතිකා අවේරිතො භොනතු, මා වේරිතො, සුඛිතො භොනතු, මා දුක්ඛිතො, සුඛිතතො භොනතු, මා දුක්ඛිතතාති ඉමෙ අට්ඨාසාසරෙති සබ්බ විනිපාතිකෙ මේතනායති මේතනා, තං ධම්මං වෙතයති වේතො, සබ්බසංපාද පරිසුට්ඨානෙති විමුච්චිති විමුත්ති, මේතනා ව වේතො ව විමුත්ති වාති මේතනාවෙතොවිමුත්ති.

හැම සත්ත්‍ව වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහිඬ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි මොනොවට ප්‍රභූ කෙරේ නම්, මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය සමයන්-ව්‍යායාම විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වෙයි.

හැම සත්ත්‍ව වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහිඬ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා,යි මොනොවට අරමුණෙහි සිත එළවා නම්, මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය සමයක්සමානි විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වෙයි.

හැම සත්ත්‍ව වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහිඬ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි මොනොවට සිත පිහිටුවා නම්, මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය සමයක්-සමානි විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වේ.

මේ මායාබ්‍යයෝ අට දෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට ආර්ක්ෂකයෝ වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙනා විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි. මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට භාවනායෝ වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙන විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය වඩනා ලැබෙයි. මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට බහුල-කාතයෝ වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙන විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය බහුල (පුනපුනා) කරනු ලැබෙයි මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට අලබ්‍යාරයෝ වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙන විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය මොනොවට අලබ්‍යාර කරනලද වෙයි, මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට පිරිකර වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙන විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය පරිකාරා වෙයි. මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට පිරිවර වෙති, මේ මායාබ්‍යයන් අටදෙන විසින් මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය මොනොවට පිරිවරනලද වේ.

මේ මායාබ්‍යයෝ අටදෙන මෙහිවිකතවිද්‍යාකරියට ආර්ක්ෂකයෝ වෙති, භාවනායෝ වෙති, බහුලකාතයෝ වෙති, අලබ්‍යාරයෝ වෙති, පරිකාරායෝ වෙති, පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූර්ණාවයෝ වෙති, සහගතයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාරයෝ වෙති, සම්ප්‍රසාදයෝ වෙති, ප්‍රසාද-නායෝ වෙති, ප්‍රසිද්ධයෝ වෙති, සන්තිධර්මයෝ වෙති, විද්‍යාකරණයෝ වෙති, 'කෙල මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය ශාන්ත යැයි සාධකාරණයෝ වෙති, ශාන්තියෝ වෙති, වාක්‍යාතයෝ වෙති, අනුකූලයෝ (එළඹිසිටිනාහු) වෙති, පරිවිතයෝ වෙති, සුසංසාරයෝ වෙති. මොනොවට පිහිටියාහු වෙති, සුසංසාරයෝ වෙති, සුවිද්‍යාතයෝ වෙති, (මෙහිවිකතවිද්‍යාකරිය) නිපදවති, ප්‍රකට කෙරෙති, බුද්ධවත්.

හැම ප්‍රාණයන් පිළිබඳ .. හැම භූතයන් පිළිබඳ ... හැම පුද්ගලයන් පිළිබඳ ... හැම ආත්මාවපයාපනායන් පිළිබඳ ... හැම මානවයන් පිළිබඳ ... හැම පිරිමිනිත් පිළිබඳ... හැම ආයාතියන් පිළිබඳ... හැම අනායාතියන් පිළිබඳ... හැම දෙවියන් පිළිබඳ .. හැම මනිසුන් පිළිබඳ ... හැම විනිසාතිකයන් පිළිබඳ (අභ්‍යන්තරශරීර) පිහිටා (තම සිත) හැරපියා අපිච්ඡාකාරයෙන් බාහිර-ශරීරභිංසාව හැරපියා අභිංසාකාරයෙන් (මනස්) සන්තාපය හැරපියා අසන්තාපාකාරයෙන්, ජිවිතාදිපරිකාර හැරපියා අපරිකාරදායකාරයෙන්, මෙරමා කෙරෙත් ජිවිතාදිපරිකාර හැරපියා අපිච්ඡාකාරයෙන්, හැම විනිසාතිකයෝ වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නහමක් වෛරහු වෙත්වා. සුවපත් වෙත්වා, නහමක් දුක්පත් වෙත්වා, සුඛතාතියෝ වෙත්වා, නහමක් දුක්තාතියෝ වෙත්වා'යි මේ අට අයුරින් හැම විනිසාතිකයන්ට මෙන් වඩා හු'යි 'මෙතනා' නමු. ඒ ධර්මය සිතා හු,යි 'වෙනා' නම්, මෙහි-ප්‍රතිපක්ෂ) හැම ව්‍යාපාදපමානායන් කෙරෙත් විද්‍යාත වේ හු'යි 'විද්‍යාත' නමු. මෙතනා ද වෙනා ද විද්‍යාත ද'යි 'මෙතනාවෙනාවිද්‍යාත' නමු.

සබ්බං විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති සංඛාරය අභිමුඛිති, සංඛිත්තිය පරිභාසිතා භොති මෙත්තා වෙතොවිමුත්ති -පෙ- නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බං පුරුෂිමය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං පච්ඡිමය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං උත්තරාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං දක්ඛිණාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං පුරුෂිමය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං පච්ඡිමය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං උත්තරාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං දක්ඛිණාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං භෙට්ඨිමය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බං උපරිමය දිසාය සත්තානං පිලනං වජ්ජනං අපිලනං උපසාතං වජ්ජනං අනුපසාතෙන, සත්තාපං වජ්ජනං අසත්තාපෙන, පරිඨාදනං වජ්ජනං අපරිඨාදනෙන, විහෙසං වජ්ජනං අවිහෙසාය සබ්බං උපරිමය දිසාය සත්තා අවෙරිනො භොනතු, මා වෙරිනො, සුඛිනො භොනතු, මා දුක්ඛිනො, සුඛිතත්තා භොනතු, මා දුක්ඛිතත්තාති ඉමෙති අට්ඨාසාකාරෙති සබ්බං උපරිමය දිසාය සත්තා මෙත්තායතිති මෙත්තා, තං ධම්මං චේතයතිති වෙතො, සබ්බං පාදපරිසුට්ඨානෙති විමුඛිති විමුත්ති, මෙත්තා ව වෙතො ව විමුත්ති වාති මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

සබ්බං උපරිමය දිසාය සත්තා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති සංඛාරය අභිමුඛිති, සංඛිත්තිය පරිභාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො විමුත්ති -පෙ- නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බං පුරුෂිමය දිසාය පාණානං -පෙ- භූතානං -පෙ- ප්‍රාණානං -පෙ- අත්තභාවපරිඨාපනානං -පෙ- සබ්බං ඉන්ද්‍රියානං -පෙ- සබ්බං පුරිසානං -පෙ- සබ්බං අරියානං -පෙ- සබ්බං අනරියානං -පෙ- සබ්බං දෙවානං -පෙ- සබ්බං මිත්‍රස්සානං -පෙ- සබ්බං විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං පච්ඡිමය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං උත්තරාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං දක්ඛිණාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං පුරුෂිමය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං පච්ඡිමය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං උත්තරාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං දක්ඛිණාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං භෙට්ඨිමය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බං උපරිමය දිසාය විනිපාතිකානං පිලනං වජ්ජනං අපිලනං, උපසාතං වජ්ජනං අනුපසාතෙන, සත්තාපං වජ්ජනං අසත්තාපෙන, පරිඨාදනං වජ්ජනං අපරිඨාදනෙන, විහෙසං වජ්ජනං අවිහෙසාය සබ්බං උපරිමය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, මා වෙරිනො, සුඛිනො භොනතු, මා දුක්ඛිනො, සුඛිතත්තා භොනතු, මා දුක්ඛිතත්තාති ඉමෙති අට්ඨාසාකාරෙති සබ්බං උපරිමය දිසාය විනිපාතිකා මෙත්තායතිති මෙත්තා, තං ධම්මං චේතයතිති වෙතො, සබ්බං පාදපරිසුට්ඨානෙති විමුඛිති විමුත්ති, මෙත්තා ව වෙතො ව විමුත්ති වාති මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

හැම විනිසාතිකයෝ වෙර නැත්තාහු වෙත්වා, නිතිය වෙත්වා, සුවසත් වෙත්වා'යි ශ්‍රද්ධායෙන් අභිමුක්ත වේ නම්, මෙමුනිවිතතවිමුක්තිය ශ්‍රද්ධානුය විසින් පරිහාසිත වෙයි ... නිපදවති, ප්‍රකට කෙරෙති, බබුළුවන්.

පැදුන්දෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... පැසිමදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... උතුරුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... දකුණුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... පැදුන්අඳුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... පැසිම අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... උතුරු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... දකුණු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... යටදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ ... උඩදෙස හැම සතුන් පිළිබඳ .. (අභ්‍යන්තර ශරීර) පිඩනය (නම් සිතින්) හැර පියා අපිඩනාකාරයෙන් බාහිරශරීරසිංහා හැරපියා අසිංහාකාරයෙන්, විතතසනාපය හැරපියා අසනාපාකාරයෙන්, ජිවිතපරියාදනය හැරපියා අපරියාදනාකාරයෙන් ජිවිතවිභෙසාව හැරපියා අවිභෙසාකාරයෙන්, උඩදෙස හැම සත්ත්‍ව වෙර නැත්තාහු වෙත්වා, නහමක් වෙරිනු වෙත්වා සුවසත් වෙත්වා, නහමක් දුක්පත් වෙත්වා සුඛතාව වෙත්වා, නහමක් දුඛතාව වෙත්වා'යි මේ අට අයුරින් උඩදෙස හැම සත්ත්ව මෙන් වඩානු'යි 'මෙහි නමු. ඒ ධර්ම සිතානු'යි 'විතත' නම. ('මෙහිප්‍රතිපක්ෂ) හැම ව්‍යාපාදපයානු'යි කෙරෙත් මිදේ නු'යි විමුක්ති නමු. මෙහි ද විතත ද විමුක්ති ද'යි 'මෙහිවිතතවිමුක්ති' නමු.

උඩදෙස හැම සත්ත්‍ව අවෙරිනු වෙත්වා, නිතිය වෙත්වා, සුවසත් වෙත්වා'යි ශ්‍රද්ධායෙන් අභිමුක්ත වේ නම් මෙමුනිවිතතවිමුක්තිය ශ්‍රද්ධානුය විසින් පරිහාසිත වූවා වෙයි නිපදවති, පළ කෙරෙති, බබුළුවන්.

පැදුන්දෙස හැම ප්‍රාණයන් පිළිබඳ .. භූතයන් ... පුද්ගලයන් ආනව-හාවපයාපනායන් පිළිබඳ ... හැම සත්ත්ව ... හැම පුරුෂයන් ... හැම ආයාසයන් ... හැම අනායාසයන් ... හැම දෙවියන් ... හැම මිනිසුන් .. හැම විනිසාතිකයන් පිළිබඳ ... පැදුන්දෙස හැම විනිසාතිකයන් ... පැසිම දෙස හැම විනිසාතිකයන් ... උතුරුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... දකුණුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... පැදුන් අනුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... පැසිම අනුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... උතුරු අනුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... දකුණු අනුදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... යටදෙස හැම විනිසාතිකයන් ... උඩදෙස හැම විනිසාතිකයන් පිළිබඳ පිඩනය හැරපියා අපිඩනාකාරයෙන්, උපසානය හැරපියා අනුපසානාකාරයෙන්, සනාපය හැරපියා අසනාපාකාරයෙන්, පරියාදනය හැරපියා අපරියාදනාකාරයෙන්, විභෙසාව හැරපියා අවිභෙසාකාරයෙන්, උඩදෙස හැම විනිසාතිකයෝ අවෙරිනු වෙත්වා, නහමක් වෙරිනු වෙත්වා. සුඛ වෙත්වා, නහමක් දුඛ වෙත්වා. සුඛතාවයෝ වෙත්වා, නහමක් දුඛතාව වෙත්වා'යි මේ අට අයුරින් උඩදෙස හැම විනිසාතිකයන්ට මෙන් වඩානු'යි 'මෙහි' නමු. ඒ ධර්ම සිතානු'යි 'විතත' නමු. හැම ව්‍යාපාදපයානු'යි කෙරෙත් මිදේ නු'යි විමුක්ති නමු. මෙහි ද විතත ද විමුක්ති ද'යි 'මෙහිවිතතවිමුක්ති' නමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති සඤ්ඤාය අභිමුඛිති, සඤ්ඤාය පරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති. සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති විරිතං පග්ගණ්ණාති, විරිසිඤ්ඤාපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති, -පෙ-සති උපාධිපෙති, සතිඤ්ඤාපරිභාචිතා භොති මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති -පෙ- විතතං සමාදහති, සමාධිඤ්ඤාපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- පඤ්ඤාය පජානාති, පඤ්ඤාඤ්ඤාපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති.

ඉමානි පඤ්ඤායානි මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා අසෙවනා භොනති, ඉමෙති පඤ්ඤානි ඉඤ්ඤායෙති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති අසෙවියති -පෙ-තිබ්බතෙනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති අසුඤ්ඤාය න කම්පති, සඤ්ඤාබලපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- කොසජේ න කම්පති, විරිතබලපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- පමිඤ්ඤා න කම්පති, සති බලපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- උභිමුඛිති න කම්පති, සමාධිබලපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- අභිජාය න කම්පති, පඤ්ඤාබලපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති.

ඉමානි පඤ්ඤා බලානි මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා අසෙවනා භොනති, ඉමෙති පඤ්ඤානි බලෙති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති අසෙවියති -පෙ-තිබ්බතෙනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො භොනතු, බෙමිනො භොනතු, සුඛිනො භොනතුති සතිං උපාධිපෙති, සතිසමොඤ්ඤාය-පරිභාචිතා භොති මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති -පෙ- පඤ්ඤාය පවිචිනාති, ධම්මවිචය සමොඤ්ඤායපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- විරිතං පග්ගණ්ණාති, විරිසිඤ්ඤායපරිභාචිතා භොති මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති -පෙ- පරිලාභං පටිපාසාමොති, පිනිසමොඤ්ඤාය-පරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- දුට්ඨලං පටිපාසාමොති, පසාද්ධිසමොඤ්ඤායපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- විතතං සමාදහති, සමාධිසමොඤ්ඤායපරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති, ඤ්ඤාන කිලෙසෙ පටිසංඛාති, උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤාය-පරිභාචිතා භොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති.

ඉමෙ සත්ත සමොඤ්ඤාය මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා අසෙවනා භොනති, ඉමෙති සත්තති සමොඤ්ඤායෙති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති අසෙවියති -පෙ- තිබ්බතෙනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

හැම උඩදෙස විනිපාතිකයෝ අවෙරිත්‍ර වෙත්වා, නිභිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි ශ්‍රද්ධායෙන් අභිමුක්ත වේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ශ්‍රද්ධාන්ත වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි. උඩදෙස හැම විනිපාතිකයෝ අවෙරිත්‍ර වෙත්වා, නිභිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි විශ්වීය ප්‍රග්‍රහ කෙරේ නම්, 'මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය විශ්වීය වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි' යි ඵලවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතින්ත වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි- යි පිහිටුවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතින්ත වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි, ප්‍රඥයෙන් දැනගනී නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ප්‍රඥාන්ත වියත් පරිභාවිත වූවා වේ.

මේ පඤ්චාන්තයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආරෝපනයෝ වෙති, මේ පඤ්චාන්තයන් වියත් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි. ... නිවිචිතය කෙරෙහි, ද්‍රෝණය කෙරෙහි, ප්‍රකාශනය කෙරෙහි.

උඩදෙස හැම විනිපාතිකයෝ වෙරි නැත්තාහු වෙත්වා, නිභිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි ශ්‍රද්ධායෙහි නො සැලේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ශ්‍රද්ධාබල වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... කොසිදුයෙහි නො සැලේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය විශ්වීය වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ප්‍රමාදයෙහි නො සැලේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතිබල වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... භෞතියෙහි නො සැලේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතිබල වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි අභිද්ධයෙහි නො සැලේ නම් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ප්‍රඥබල වියත් පරිභාවිත වූවා වේ.

මේ පඤ්චාන්තයෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආරෝපනයෝ වෙති, මේ පඤ්චාන්තයන් වියත් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි ... නිවිචිතය කෙරෙහි, ද්‍රෝණය කෙරෙහි, ප්‍රකාශනය කෙරෙහි

උඩදෙස හැම විනිපාතිකයෝ අවෙරිත්‍ර වෙත්වා, නිභිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි යි ඵලවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතිබල වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... ප්‍රඥයෙන් විමසා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ධර්මවිවිකාවෙහි වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... විශ්වීය ප්‍රග්‍රහ කෙරේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය විශ්වීය වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි... කෙල්ලපරිදාය සන්තිද්‍රවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ප්‍රිතිසංකොච්ඡාය වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... අනාත්තායාය සන්තිද්‍රවා නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ප්‍රග්‍රහවිකාවෙහි වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි, සිත සමාදානය කෙරේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාතිසංකොච්ඡාය වියත් පරිභාවිත වූවා වෙයි, ඥානයෙන් කෙල්ලයන් ප්‍රකාශනය කෙරේ නම්, මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය උපේක්ෂාසංකොච්ඡාය වියත් පරිභාවිත වූවා වේ

මේ සංකොච්ඡායෝ මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආරෝපනයෝ වෙති. මේ සංකොච්ඡායෝ වියත් මෙමත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි උපදවති, බවුළුව පාල කෙරෙහි,ත්.

සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුනි සමමා පය්‍යනි, සමමාදිට්ඨිපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා අනිතිරොපෙති, සමමාසබ්බසාපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා පරිගණකානි, සමමාචාචාපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා සමුට්ඨාපෙති, සමමාකම්මනනපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා වොදපෙති, සමමාආර්ථිපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා පය්‍යණකානි, සමමාචායාමපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා උපට්ඨානි, සමමාසනිපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි -පෙ- සමමා සමාදහනි, සමමාසමාධිපරිහාපිතා හොති මෙතනාවෙතොවිමුතනි.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙතනාය වෙතොවිමුතනියා ආසෙවනා හොනති, ඉමෙහි අට්ඨ මග්ගඛෙහි මෙතනාවෙතොවිමුතනි ආසෙවිතියි -පෙ- ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙතනාය වෙතොවිමුතනියා පරිවාරා හොනති, ඉමෙහි අට්ඨ මග්ගඛෙහි මෙතනාවෙතොවිමුතනි සුපරිට්ඨිතා හොති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙතනාය වෙතොවිමුතනියා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, බහුලීකතා හොනති, අලබ්භාරා හොනති, පරික්ඛාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිසුරි හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසට්ඨා හොනති, සම්පසුතතා හොනති, පක්ඛඤ්ජා හොනති, පසිදනා හොනති, සනතිට්ඨතා හොනති, විමුච්චිතා හොනති, 'එකං සත්ත'නති එසසනා හොනති, යාතීකතා හොනති, වජ්ජිකතා හොනති, අනුට්ඨිතා හොනති, පරිචිතා හොනති, සුසමාරොධා හොනති, සුභාවනා හොනති, සාධිට්ඨිතා හොනති, සුසමුග්ගතා හොනති, සුචිමුතතා හොනති. නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනනතියි.

මෙතනාකථා සමත්තා.

2. 5

විරාග කථා

විරාගො මග්ගො, විමුතනි ඵලං.

කථා විරාගො මග්ගො සොතාපතනිමග්ගසබ්බෙණ දසානට්ඨන සමොද්ධිමිච්ඡාදිට්ඨියා විරජ්ජනි, ගද්දුච්ඡතකානිලෙහෙහි ව බ්බෙහි ව විරජ්ජනි, බ්බිඳ්ඛා ව සබ්බනිමිතෙහෙහි විරජ්ජනි, විරාගො විරාගාරම්මණො විරාගගොචරො විරාගෙ සමුද්දගතො¹ විරාගෙ සිතො විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

1. විමොක්ඛා-සා මොක්ඛා - ස.

උපරිමදිශායෙහි හැම විනිපාතිකයෝ අවෛරිභූ වෙත්වා, නිභීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා'යි මොහොවට දකී නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාන්ද්‍යවී විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට සිත අරමුණට නංවා නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාක්සංකල්ප විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට පරිශ්‍රය කෙරේ නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාන්වචන විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... (ත්‍රිවිධිකායසංවරය) මොහොවට ඔහොවා නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාක්සමානත විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට පරිශුද්ධකරවා නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාසංස්ථ විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට ප්‍රග්‍රහ කෙරේ නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාන්විතායාම විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට වටහා නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාක්සමාති විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොහොවට පිහිටුවා නම්, මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය සමාක්සමාති විසින් පරිභාවිත වූවා වේ.

මේ මාලිංගයෝ අටදෙන මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආශේවනයෝ වෙති, මේ මාලිංගයන් අටදෙනා විසින් මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි ... මේ මාලිංගයෝ අටදෙන මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට පරිවාරයෝ වෙති, මේ මාලිංගයන් අටදෙනා විසින් මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය මොහොවට පිරිවරනලද වේ.

මේ අෂටමාලිංගයෝ මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තියට ආසෙවනයෝ වෙති, භාවනයෝ වෙති, බහුලිකානයෝ වෙති, අලංකාරයෝ වෙති, පරිකාරයෝ වෙති, පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූර්ණතාවයෝ වෙති, සහගතයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාරයෝ වෙති, සම්ප්‍රසන්නයෝ වෙති, ප්‍රසන්නයෝ වෙති, ප්‍රසිද්ධයෝ වෙති, සන්තිට්ඨතයෝ වෙති, විමුක්තිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල (මෙමුත්‍රිවිත්තවිමුක්තිය) ශාන්ත යා'යි සාධිකාරණයෝ වෙති, යාතිකාතයෝ වෙති, වාසානුකාතයෝ වෙති, අනුකෘතයෝ වෙති, පරිවිතයෝ වෙති, සුසමාරබ්ධයෝ වෙති, සුභාවිතයෝ වෙති, මොහොවට පිහිටියාහු වෙති, සුසමුත්තියෝ වෙති, සුචිත්තයෝ වෙති, උපදවති, පාල කෙරෙති, බලවත්.

මෙමුත්‍රිකථා නිමි.

2. 5

විරාග කථා

විරාග මාලි වෙයි, විමුක්තිය එල වෙයි.

කිසෙයින් විරාග මාලි වෙයි යත්: ස්‍රොතාපතරිමාලිකාණයෙහි දශින-යාභාවයෙන් සමාන්ද්‍යවී මිත්‍යාද්‍යවයෙන් විරක්ත වෙයි, එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විරක්ත වෙයි. බාහ්‍ය වූත් හැම නිමිත්ත කෙරෙන් විරක්ත වෙයි, විරාග තෙම නිවන අරමුණු කොට ඇත්තේ යැ, නිවන භෞදුරු කොට ඇත්තේ යැ නිවන් අරමුණුහි උපත්තේ යැ නිවන්හි (ප්‍රවාතති විසින්) සිටියේ යැ නිවන්හි (හොඳ නිවන් නා විසින්) පිහිටියේ යි.

විරාගයෙහි දෙව් විරාග: නිබ්බානඤ්ච විරාගො, ගෙ ව නිබ්බානා-
රමමණතාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තිති විරාගා, සහජාතාති
සත්තඛයාති විරාගං ගච්ඡන්තිති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන
බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තිති අට්ඨබ්බිකො
මග්ගො, සාවතා පුත්‍රසමණවුහමණනං පරපපවාදනං මග්ගා අගමෙව
අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොක්කො,¹ ච
උත්තමො ච පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

අභිනිරෝපනට්ඨන සම්මාසංකප්පො, මිච්ඡාසංකප්පො, විරජ්ජති - පෙ-
පරිග්‍රහනට්ඨන සම්මාචාරා, මිච්ඡාචාරාය විරජ්ජති - පෙ- සමුට්ඨානට්ඨන
සම්මාකම්මනෙතා, මිච්ඡාකම්මනතා, විරජ්ජති - පෙ- වොදනට්ඨන සම්මා-
ආර්ථො, මිච්ඡාආර්ථා, විරජ්ජති - පෙ- පරිග්‍රහනට්ඨන සම්මාචාරාමො,
මිච්ඡාචාරාමො, විරජ්ජති - පෙ- උපට්ඨානට්ඨන සම්මාසති මිච්ඡාසතිසා,
විරජ්ජති - පෙ- අවිකේට්ඨනට්ඨන සම්මාසමාධි මිච්ඡාසමාධිතො, විරජ්ජති,
තද්වුච්ඡතකතිලෙහෙති ච බ්බෙති ච විරජ්ජති, බ්බිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙති
විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමමණො, විරාගගොචරො, විරාගෙ සමුදගතො,
විරාගෙ සීතො, විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

විරාගයෙහි දෙව් විරාග: නිබ්බානඤ්ච විරාගො, ගෙව නිබ්බානා-
රමමණතාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තිති විරාගා, සහජාතාති
සත්තඛයාති විරාගං ගච්ඡන්තිති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන
බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තිති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො,
සාවතා පුත්‍රසමණවුහමණනං පරපපවාදනං මග්ගා, අගමෙව අරියො
අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොක්කො,¹ ච උත්තමො ච
පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

සකදගාමිමග්ගකම්මණෙ දසකනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ- අවිකේට්ඨ-
නට්ඨන සම්මාසමාධි ඔලාරිකා සාමරාගසංඝෙඤ්ජනා පරිසසංඝෙඤ්ජනා
ඔලාරිකා සාමරාගානුසයා පරිසානුසයා විරජ්ජති, තද්වුච්ඡතකතිලෙහෙති
ච බ්බෙති ච විරජ්ජති, බ්බිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙති විරජ්ජති, විරාගො,
විරාගාරමමණො, විරාගගොචරො, විරාගෙ සමුදගතො, විරාගෙ සීතො,
විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

¹ විමොක්කො - සා: මොක්කො - ස

විරාගො යනු: විරාග දෙකෙකි: නිව්‍යාණය ද (විරාග හෙතු බැවින්) විරාග නම් වෙයි, නිව්‍යාණලබ්‍ධියෙහි උපත් යම් (සාධාරී) ධර්ම කෙනෙක් වෙත් නම්, භූමි විරාග වෙත් නු'යි විරාග නම් වෙයි (සමන්ද්‍රණී) සහජාත වූ (සමන්තසංකල්පාරී) සත්‍යාධාරයෝ විරාග සංඛ්‍යාත නිව්‍යාණය අරමුණු කොට යෙත් නු'යි (විරාගාලබ්ධි බැවින්) විරාග නම් (මාගීණාභීයෙන්) මාගී නම් වෙයි. තෙල මාගීයෙන් බුදුවරු ද බුද්ධිමත්වූයෝ ද නො ගියවරු දිශාව වූ නිවනට යෙත් නු'යි අභ්‍යාධාරමාගී නම් වෙයි. යම්කාක් වෙත් වෙත් මහණබමුණන්ගේ ද මෙයින් අභ්‍යාලබ්ධි ඇතිකරගේ ද මාගීයෝ වෙත් නම්, (ඔවුනතුරෙහි) මෙ මෑ අංගීඅභ්‍යාධාරමාගීය අග්‍ර ද ශ්‍රේණි ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වේ නු'යි මාගීයන් අතුරින් අභ්‍යාධාරමාගීය ඉතා ප්‍රශංසනීය වේ.

අභිනිරෝපණාභීයෙන් සමන්තසංකල්පය මිථ්‍යාසංකල්පය කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි පරිශ්‍රහ (වතුර්විධවිකල්පය) ස්වභාවයෙන් සමන්තවිචිතය මිථ්‍යාවිචිතය කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි .. සමුත්තාන (ත්‍රිවිධකායාන) ස්වභාවයෙන් සමන්තසමානතා මිථ්‍යාසමානතා කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි ... ව්‍යවදානාභීයෙන් සමන්තාචාරය මිථ්‍යාචාරය කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි ... ප්‍රග්‍රහාභීයෙන් සමන්තව්‍යායාමය මිථ්‍යාව්‍යායාමය කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි ... උපසංචානාභීයෙන් සමන්තසංචාරය මිථ්‍යාසංචාරය කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි... අවික්ෂේපාභීයෙන් සමන්තසමාධි මිථ්‍යාසමාධි කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි. එය අනුච්චිත්තා කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකකිකන් කෙරෙන් ද විරක්‍ත වෙයි, බාහ්‍ය වූත් භූමි නිමිත්ත කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි. විරාගය විරාග සංඛ්‍යාත නිවන අරමුණු කොට ඇත්තේ යැ නිවන ගොදුරු කොට ඇත්තේ යැ නිවන් අරමුණුහි උපත්තේ යැ නිවන්හි සිටියේ යැ නිවන්හි පිහිටියේ යි.

විරාගො යනු: විරාග දෙකෙකි: නිවන ද විරාග නම් වෙයි, නිවන් අරමුණුහි උපත් යම් (සාධාරී) ධර්ම කෙනෙක් වෙත් නම් භූමි විරාග වෙත් නු'යි විරාග නම් වෙයි, (සමන්ද්‍රණී) සහජාත වූ (සමන්තසංකල්පාරී) සත්‍යාධාරයෝ විරාගයට යෙත් නු'යි (විරාගාලබ්ධි බැවින්) විරාග නම් (ගමනාභීයෙන්) මාගී නම් වෙයි. තෙල මාගීයෙන් බුදුවරු ද බුද්ධිමත්වූයෝ ද නො ගියවරු දෙස වූ නිවනට යෙත් නු'යි අභ්‍යාධාරමාගී නම් වෙයි. යම්කාක් වෙත් වෙත් මහණබමුණන්ගේ ද මෙයින් අභ්‍යාලබ්ධි ඇතිකරගේ ද මාගී කෙනෙක් වෙත් නම් (ඔවුනතුරින්) මෙ මෑ අංගීඅභ්‍යාධාරමාගී අග්‍ර ද ශ්‍රේණි ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වේ නු'යි මාගීයන් අතුරින් අභ්‍යාධාරමාගීය ශ්‍රේණි යි

සත්‍යාධාරමාගීයාණයෙහි දර්ශනාභීයෙන් සමන්තද්‍රණීය .. අවික්ෂේපාභීයෙන් සමන්තසමාධි මාදර්ශන වූ කාමරාග සංයෝජනයෙන් ප්‍රතිසංයෝජනයෙන් මාදර්ශන වූ කාමරාගානුසන්ධි ප්‍රතිසංයෝජනයෙන් විරක්‍ත වෙයි, තදනුචිතකල්පයෙන් කෙරෙන් ද සකකිකන් කෙරෙන් ද විරක්‍ත වෙයි, බාහ්‍ය වූත් භූමි නිමිත්ත කෙරෙන් විරක්‍ත වෙයි විරාගය නිව්‍යාණය අරමුණු කොට ඇත්තේ යැ, නිව්‍යාණය ගොදුරු කොට ඇත්තේ යැ නිව්‍යාණලබ්ධියෙහි උපත්තේ යැ නිව්‍යාණයෙහි (ප්‍රවාතනී විසින්) සිටියේ යැ නිව්‍යාණයෙහි පිහිටියේ යි.

විරාගයෙහි දෙව් විරාගය: නිබ්බානඤ්ච විරාගය, යෙ ව නිබ්බානං රමණකාමාදාං ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොතතීති විරාගා, සහජාතාති සත්තඛිනාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, යාවතා පුත්තමණ්ඩාගමණානං පරපපවාදානං මග්ගා, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොකෙකා ව උත්තමො ව පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

අනාගාමිග්ගකකණේ දසසනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ - අවිකෙට්ඨකපට්ඨන සම්මාසමාධි අණ්ණසහගතා කාමාරාගසංකොද්දායකා පරිඝ්ණසංකොද්දායකා අණ්ණසහගතා කාමාරාගානුසයා පරිඝ්ණසයා විරජ්ජති, තදනුචතතකකි-ලෙසෙති ව බකෙති ව විරජ්ජති, බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙතති විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමණො - පෙ - මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

අරහත්තමග්ගකකණේ දසසනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ - අවිකෙට්ඨකපට්ඨන සම්මාසමාධි රූපරාගා අරූපරාගා මානා උභවිවා අවිජ්ජාය මානානුසයා හවරාගානුසයා අවිජ්ජානුසයා විරජ්ජති, තදනුචතතකකිලෙසෙති ව බකෙති ව විරජ්ජති, බහිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙතති විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමණො විරාගගොචරො විරාගෙ සමුදගතො විරාගෙ සීතො විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

විරාගයෙහි දෙව් විරාගය: නිබ්බානඤ්ච විරාගය, යෙ ව නිබ්බානං රමණකාමාදාං ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොතතීති විරාගා, සහජාතාති සත්තඛිනාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, යාවතා පුත්තමණ්ඩාගමණානං පරපපවාදානං මග්ගා, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොකෙකා ව උත්තමො ව පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

දසසනවිරාගො සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරෝපනවිරාගො සම්මාසමාධිපට්ඨනසමාධිවිරාගො සම්මාචාරා, සමුට්ඨානවිරාගො සම්මාසමාධිකෙතො, වොදන-විරාගො සම්මාදාජ්ඣො, පග්ගවිරාගො සම්මාචාරාමො, උපට්ඨානවිරාගො සම්මාසමාධි, අවිකෙට්ඨකවිරාගො සම්මාසමාධි.

විශේෂයෙන් යනු: විරාග දෙකෙකි නිජාණය ද විරාගයෙක, නිජාණාලබ්ධි-
 යෙහි උපත් යම් (සපයීදි) ධම් කෙනෙකුත් වෙත් නම් එහාම විරාග නම්
 වෙත් නු'යි විරාගහ, (සමයන්ද්‍රණි) සහජාත වූ (සමයක් සංකල්පාදි) සප්තාධික-
 යෝ විරාගයට යෙත් නු'යි (විරාගාලබ්ධි නිවිත්) විරාග නමුදු, (ගම්නානි-
 යෙන්) මාගී නමුදු වෙයි. තෙල මාගීයෙන් බුදුවරු හා බුද්ධාලංකාරයෝ හා
 නො ගියවිරු දෙස වූ නිවනට යෙත් නු'යි අභ්‍යන්තරමාගී නම් වෙයි.
 යම්නාක් වෙත් වෙත් මහණබමුණන්ගේ ද මෙයින් අන්‍යාලබ්ධි ඇතිත්තේ ද
 මාගී කෙනෙක් වෙත් නම් (බුද්ධානුරිත්) මෙ මා අභ්‍යන්තරමාගීය අනු
 ද ශ්‍රේණි ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වේ නු'යි මාගීයන් අනුරිත් අභ්‍යන්තරමාගී-
 යෙහි ශ්‍රේණි යි.

ආනාගාමිමාගීයයෙහි දර්ශනානුරිත් සමයන්ද්‍රණිය ... අවික්ෂෙපානි-
 යෙන් සමයක්සමාධි අභ්‍යන්තරමාගීය කාමරාගසංයෝජනයෙන් ප්‍රතිසංයෝ-
 ජනයෙන් අනුසංයෝජන කාමරාගසංයෝජනයෙන් ප්‍රතිසංයෝජනයෙන් විරක්ක වෙයි.
 තදනුවර්තකකෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විරක්ක වෙයි.
 බාහ්‍ය වූත් හැම නිමිත්ත කෙරෙන් විරක්ක වෙයි. විරාගය නිජාණය
 ඇලබ්ධි කොට ඇත්තේ යා ... මාගීයන් අනුරිත් අභ්‍යන්තරමාගීය
 ශ්‍රේණි යි.

අභ්‍යන්තරමාගීයයෙහි දර්ශනානුරිත් සමයන්ද්‍රණිය ... අවික්ෂෙපානි-
 යෙන් සමයක්සමාධි රුපරාගයෙන් අරුපරාගයෙන් මානසයෙන් භෞතික-
 යෙන් අවික්ෂෙපයෙන් මානානුරිත් සමයන්ද්‍රණියෙන් අවික්ෂෙපයෙන්
 විරක්ක වෙයි, තදනුවර්තකකෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද
 විරක්ක වෙයි, බාහ්‍ය වූත් හැම නිමිත්ත කෙරෙන් විරක්ක වෙයි, විරාගය
 නිජාණය ඇලබ්ධි කොට ඇත්තේ යා නිජාණය භාවර කොට ඇත්තේ
 යා, නිජාණාලබ්ධියෙහි උපත්තේ යා නිජාණාලබ්ධියෙහි සිව්වේ යා
 නිජාණාලබ්ධියෙහි පිහිටියේ යි.

විශේෂයෙන් යනු: විරාග දෙකෙකි: නිජාණය ද විරාග යා, නිජාණාලබ්ධි-
 යෙහි උපත් යම් (සපයීදි) ධම් කෙනෙක් වෙත් නම් එහාම විරාග වෙත්
 නු'යි විරාගහ, (සමයන්ද්‍රණි) සහජාත වූ (සමයක් සංකල්පාදි) සප්තාධික-
 යෝ විරාගයට යෙත් නු'යි විරාග නම් මාගී නම් වෙයි. තෙල මාගීයෙන් බුදුවරු
 ද බුද්ධාලංකාරයෝ ද නො ගියවිරු දෙස වූ නිජාණයට යෙත් නු'යි අභ්‍යන්තරමාගී
 මාගී නම් වෙයි. යම්නාක් වෙත් වෙත් මහණබමුණන්ගේ ද මෙයින් අන්‍ය-
 ලාබ්ධි ඇතිත්තේ ද මාගී කෙනෙක් වෙත් නම් (බුද්ධානුරිත්) මෙ මා
 අභ්‍යන්තරමාගීය අනු ද ශ්‍රේණි ද ප්‍රමුඛ ද උත්තම ද ප්‍රචර ද වේ නු'යි
 මාගීයන් අනුරිත් අභ්‍යන්තරමාගීය ශ්‍රේණි යි.

දර්ශන සංකල්පන විරාගය සමයන්ද්‍රණිය යා, අභ්‍යන්තරමාගී (අරමුණට
 සිත නැංවීම) සංකල්පන විරාගය සමයක්සමාධි යා, පරිත්‍යාග (වතුර්විධ
 වාක්සංවර) සංකල්පන විරාගය සමයන්ද්‍රණිය යා, සමුත්තාන (ත්‍රිවිධ කායසංවර)
 සංකල්පන විරාගය සමයක්සමාධිය යා, ව්‍යවදාන සංකල්පන විරාගය සමයන්-
 ද්‍රණිය යා, ප්‍රත්‍යාග සංකල්පන විරාගය සමයන්ද්‍රණිය යා, උපසංඝාත (වැටහීම)
 සංකල්පන විරාගය සමයක්සමාධිය යා, අවික්ෂෙප සංකල්පන විරාගය සමයක්
 සමාධි යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

උපට්ඨානවිරාගො සතිසලෝඤ්ඤායා, පටිච්චවිරාගො ධම්මෙවිචය-සලෝඤ්ඤායා, පග්ගහවිරාගො විරිගසලෝඤ්ඤායා, ඵරණවිරාගො පිතීසලෝඤ්ඤායා, උපසම්චාරාගො පසංගාමිකලෝඤ්ඤායා, අවිකේධ-පවිරාගො සමාධිසලෝඤ්ඤායා, පරිසඛානවිරාගො උපෙක්ඛා-සලෝඤ්ඤායා.

අසංගාමික අකම්පිතවිරාගො සද්ධාබලං, කොසල් අකම්පිතවිරාගො විරිගබලං, පමාදෙ අකම්පිතවිරාගො සතිබලං, උද්ධවෙ අකම්පිතවිරාගො සමාධිබලං, අවිජ්ජාය අකම්පිත වීරාගො පඤ්ඤාබලං.

අභිමොක්ඛවිරාගො සද්ධිඤ්ඤා, පග්ගහවිරාගො විරිගඤ්ඤා, උපට්ඨාන-විරාගො සතිඤ්ඤා, අවිකේධපවිරාගො සමාධිඤ්ඤා, අසංගවිරාගො පඤ්ඤාඤ්ඤා,

ආධිපතෙය්‍යවෙධන ඉඤ්ඤානි වීරාගො, අකම්පිතවෙධන බලං වීරාගො, නිත්‍යානවෙධන ලෝඤ්ඤායා වීරාගො, හෙතුචෙධන මග්ගො වීරාගො, උපට්ඨානවෙධන සතිපට්ඨානා වීරාගො, පදගනවෙධන සම්මප්පධානා වීරාගො, ඉජ්ඣනවෙධන ඉද්ධිපාද වීරාගො,¹ තථවෙධන සච්චා වීරාගො, අවිකේධපවෙධන සමපො වීරාගො, අනුපසංගනවෙධන විපසංගා වීරාගො, ඵකරතවෙධන සම්මවිපසංගා වීරාගො, අනභිවත්තනවෙධන සුගතභාවං,² වීරාගො, සංවරවෙධන සිලවිසුද්ධි වීරාගො අවිකේධපවෙධන විතතවිසුද්ධි වීරාගො, දස්සනවෙධන දිට්ඨිවිසුද්ධි වීරාගො, විමුක්ඛතවෙධන විමොක්ඛා වීරාගො, පටිවෙධවෙධන විජ්ජා වීරාගො, පරිච්චාගවෙධන විමුක්ඛ වීරාගො, සමුච්ඡේදවෙධන ඛයෙ ඤාණං වීරාගො, ඡන්දො මූලවෙධන වීරාගො, මහසිකාපො සමුට්ඨානවෙධන වීරාගො, ඵග්ගො සමොධානවෙධන වීරාගො, වෙදනා සමොසරණවෙධන වීරාගො, සමාධි පමුඛවෙධන වීරාගො, සති ආධිපතෙය්‍යවෙධන වීරාගො, පඤ්ඤා තදුත්තරවෙධන³ වීරාගො, විමුක්ඛ සාරවෙධන වීරාගො, අමනොගාමි නිබ්බානං පරිගොඨානවෙධන වීරාගො.⁴

අසංගමග්ගො සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරෝපනමග්ගො සම්මාසඛිකපො - පෙ-අමනොගාමි නිබ්බානං පරිගොඨානවෙධන මග්ගො. එවං වීරාගො මග්ගො.

කථං විමුක්ඛ ඵලං ගොතාපතතිඵලකඤ්ඤා දස්සනවෙධන සම්මා දිට්ඨි ඤානදිට්ඨියා විමුක්ඛා හොති, තදනුචිතතකාලිලෙසෙති ච ඛන්ධෙති ච විමුක්ඛා හොති, ඛන්ධා ච සබ්බනිවේදනෙති විමුක්ඛා හොති. විමුක්ඛ විමුක්ඛාරම්මණා විමුක්ඛාගොචරා විමුක්ඛයා සමුදගතා විමුක්ඛයා සීතා විමුක්ඛයා පතිට්ඨිතා.

විමුක්ඛනීති දෙව විමුක්ඛයො: නිබ්බානඤ්ඤා විමුක්ඛ, යෙ ච නිබ්බානා-රම්මණතා ජාතා ධම්මා සබ්බෙ⁵ විමුක්ඛා හොන්ති විමුක්ඛඵලං.

1. වීරාගා - සි,

2. සුගතභාවං - PTS,

3. තදනුචිතවෙධන - මජ්ඣ., 15.

4. පරිගොඨානවෙධන මග්ගො - මජ්ඣ., පරිගොඨාන වීරාගො - සි. 'අමනොගාමි - පෙ-වීරාගො' නිසා PTS. පොථකෙසු න දක්නේ.

5. සබ්බෙ ම - මජ්ඣ..

උපසංඝාත සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිතමොධ්‍යායාන යැ, ප්‍රච්චය (විමසිම) සංඛ්‍යාත විරාගය ධර්මවිචයසමොධ්‍යායාන යැ, ප්‍රමුඛ සංඛ්‍යාත විරාගය විශේෂිතමොධ්‍යායාන යැ, ඵරණ (අරමුණු කිරීම) සංඛ්‍යාත විරාගය ප්‍රිති-සමොධ්‍යායාන යැ, ව්‍යුපගම සංඛ්‍යාත විරාගය ප්‍රමුඛවිතමොධ්‍යායාන යැ, අවික්ෂෙප සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිතමොධ්‍යායාන යැ, ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා සංඛ්‍යාත විරාගය උපෙක්ෂාසමොධ්‍යායාන යි.

අශ්‍රද්ධායෙහි නො සැලීම සංඛ්‍යාත විරාගය ශ්‍රද්ධාබල යැ, කෞසිද්දයෙහි නො සැලීම සංඛ්‍යාත විරාගය වීර්‍යබල යැ, ප්‍රමාදයෙහි නො සැලීම සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිබල යැ, භීෂණයෙහි නො සැලීම සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිබල යැ, අවිද්‍යායෙහි නො සැලීම සංඛ්‍යාත විරාගය ප්‍රඥබල යි.

අධිමොක්ෂ සංඛ්‍යාත විරාගය ශ්‍රද්ධෙත්‍රිය යැ, ප්‍රමුඛ සංඛ්‍යාත විරාගය විශේෂිත යැ, උපසංඝාත සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිත්‍රිය යැ, අවික්ෂෙප සංඛ්‍යාත විරාගය සමාතිත්‍රිය යැ, දර්ශන සංඛ්‍යාත විරාගය ප්‍රඥෙත්‍රිය යි.

අභිපතිභාවාදීයෙන් ඉන්ද්‍රියයෝ විරාග යැ, අකමප්‍රායාදීයෙන් බලධර්මය විරාග යැ, නිශ්චිත්තාදීයෙන් මොධ්‍යායානයෝ විරාග යැ, හෙතෙමයෙන් මාගීය විරාග යැ, උපසංඝාතාදීයෙන් සතිපට්ඨානයෝ විරාග යැ, ප්‍රදහනාදීයෙන් සමසත්ප්‍රධානතෝ විරාග යැ, සමාධි වන සමාධිවයෙන් සාද්ධිපාදයෝ විරාග යැ, සමාධිවයාදීයෙන් සත්‍යයෝ විරාග යැ, අවික්ෂෙපාදීයෙන් සමපිත විරාග යැ, අනුදර්ශනාදීයෙන් විදර්ශනාව විරාග යැ, නො ඉක්ම පවත්නා අදීයෙන් සුගතකිංකර විරාග යැ, සංවරාදීයෙන් ශීලවිශුද්ධි විරාග යැ, අවික්ෂෙපාදීයෙන් විතතවිශුද්ධි විරාග යැ, දර්ශනාදීයෙන් දෘෂ්ටවිශුද්ධි විරාග යැ, විමුක්තාදීයෙන් විමොක්ෂය විරාග යැ, ප්‍රතිවේදනාදීයෙන් විද්‍යාව විරාග යැ, පරිත්‍යාගාදීයෙන් විමුක්තිය විරාග යැ, සමුච්ඡේදනාදීයෙන් ක්ෂයඥාන විරාග යැ, ඡන්ද්‍රය මුලාදීයෙන් විරාග යැ, මනසකාරය සමුත්ථානාදීයෙන් විරාග යැ, සපරිච්ඡේදනාදීයෙන් විරාග යැ, වේදනාව සමවිතරණාදීයෙන් විරාග යැ, සමාධිය ප්‍රමුඛාදීයෙන් විරාග යැ, සමාධිය අභිපතිභාවාදීයෙන් විරාග යැ, ප්‍රඥව නුද්‍රවනාදීයෙන් විරාග යැ, විමුක්තිය සාරාදීයෙන් විරාග යැ, අමනෝගම් සංඛ්‍යාත නිවේශ්‍යය පරිවිතානාදීයෙන් විරාග යි.

දර්ශන සංඛ්‍යාත මාගීය සමසත්දෘෂ්ටි යැ, අභිතිරෝපණ සංඛ්‍යාත මාගීය සමසත් සංකල්ප යැ, .. අමනෝගම් සංඛ්‍යාත නිවේශ්‍යය පරිවිතානාදීයෙන් මාගී යි. මෙතෙසින් විරාගය මාගී නම් වේ.

නිසෙසින් විමුක්තිය ඵල වෙයි යත්: ප්‍රොතාපතත්ඵලක්ෂණයෙහි දර්ශනාදීයෙන් සමසත්දෘෂ්ටි මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් විමුක්ත (මිදුණේ) වෙයි. තදනුවර්තකසෙලයෙන් කෙරෙත් ද සකනියෙන් කෙරෙත් ද විමුක්ත වෙයි. භාග්‍ය වූත් හැම භික්ෂුක කෙරෙත් විමුක්ත වෙයි විමුක්තිය නිවන අරමුණු කොට ඇත්තී යැ, නිවන ගොදුරු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් අරමුණෙහි උපත්තී යැ, නිවන්හි සිටිය යැ, නිවන්හි පිහිටිය වේ.

විමුක්තිය යනු: විමුක්තිය දෙකෙකි: නිවේශ්‍ය ද විමුක්තිය යැ, නිවේශ්‍ය-ලබ්ධියෙහි උපත් යම් (සපරිච්ඡේද) ධර්ම කෙතෙක් වෙත් නම් ඵ හැම විමුක්ත වෙත් නු'යි විමුක්තිඵල නම් වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අතිතිරොපණානිශේඛන් සමන්තසංකල්පය මිථ්‍යානංකල්පයෙන් විමුක්ත වෙයි, තදනුවර්තකතෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විමුක්ත වෙයි, බාහ්‍ය වූත් භෑම නිමිත්ත කෙරෙන් විමුක්ත වෙයි. විමුක්තිය නිවන් අරමුණු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් ගොදුරු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් අරමුණු පිටත්නී යැ, නිවන්හි සිටියා නිවන්හි පිහිටියා වේ.

විමුක්තී යනු විමුක්තී දෙකෙකි: නිජාණය ද විමුක්තී නම, නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි උපන් යම් (සප්ඨාදි) ධර්ම කෙනෙකුත් වෙන් නම් ඒ භෑම විමුක්ත වෙත් නු'යි විමුක්තිඵල නම් වේ.

පරිග්‍රහානිශේඛන් සමන්තවිවචනය මිථ්‍යාවිවචනයෙන් මිදුණේ වෙයි ... සමුත්පානානිශේඛන් සමන්තසමානතය මිථ්‍යාසමානතයෙන් මිදුණේ වෙයි- ව්‍යවදනානිශේඛන් සමන්තාප්තිය මිථ්‍යාආප්තියෙන් මිදුණේ වෙයි- ප්‍රග්‍රහානිශේඛන් සමන්තව්‍යායාමය මිථ්‍යාව්‍යායාමයෙන් මිදුණේ වෙයි- උපසාරානානිශේඛන් සමන්තසමාධිය මිථ්‍යාසමාධියෙන් මිදුණේ වෙයි. අවික්ෂෙපානිශේඛන් සමන්තසමාධිය මිථ්‍යාසමාධියෙන් මිදුණේ වෙයි, එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද මිදුණේ වෙයි, බාහ්‍ය වූත් භෑම නිමිත්ත කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, විමුක්තිය නිවන් අරමුණු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් ගොදුරු කොට ඇත්තී යැ නිවන් අරමුණු පිටත්නී යැ, විමුක්තියෙහි සිටියා විමුක්තියෙහි පිහිටියා වේ.

විමුක්තී යනු විමුක්තී දෙකෙකි: නිවන ද විමුක්තී නම, නිවන් අරමුණු පිටත් යම් (සප්ඨාදි) ධර්ම කෙනෙක් වෙන් නම් ඒ භෑම විමුක්ත වෙත් නු'යි විමුක්තිඵල නම් වේ.

සමාදානමිථ්‍යානානිශේඛයෙහි දශිනානිශේඛන් සමන්තදූෂටිය අවික්ෂෙපානිශේඛයෙන් සමන්ත සමාධිය ඔදරික වූ කාමරාගසංයෝජනයෙන් ප්‍රතිසංයෝජනයෙන් ඔදරික වූ කාමරාගානුයෙත් ප්‍රතිසංයුතයෙන් විමුක්ත වෙයි, තදනුවර්තකතෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විමුක්ත වෙයි. බාහ්‍ය වූත් භෑම නිමිත්ත කෙරෙන් විමුක්ත වෙයි. විමුක්තිය නිවන් අරමුණු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් ගොදුරු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් අරමුණු පිටත්නී යැ, නිවන්හි සිටියා නිවන්හි පිහිටියා යි.

විමුක්තී යනු: විමුක්තී දෙකෙකි: නිජාණය ද විමුක්තී යැ, නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි උපන් යම් (සප්ඨාදි) ධර්ම කෙනෙක් වෙන් නම් ඒ භෑම විමුක්ත වෙත් නු'යි විමුක්තිඵල යි.

අනාගාමිථ්‍යානානිශේඛයෙහි දශිනානිශේඛන් සමන්තදූෂටිය ... අවික්ෂෙපානිශේඛයෙන් සමන්ත සමාධිය අණුසහගත වූ කාමරාගසංයෝජනයෙන් ප්‍රතිසංයෝජනයෙන් අණුසහගත වූ කාමරාගානුයෙත් ප්‍රතිසංයුතයෙන් විමුක්ත වෙයි, තදනුවර්තකතෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විමුක්ත වෙයි. බාහ්‍ය වූත් භෑම නිමිත්ත කෙරෙන් විමුක්ත වෙයි. විමුක්තිය නිජාණය ආලබ්‍ධත කොට ඇත්තී යැ, නිජාණය ගොවර කොට ඇත්තී යැ, නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි උපන්නී යැ, නිවන්හි සිටියා නිවන්හි පිහිටියා වේ.

විමුක්තී යනු විමුක්තී දෙකෙකි විමුක්තිඵල යි.

අතිත්ථලකානුයෙහි දශිනානිශේඛන් සමන්තදූෂටිය ... අවික්ෂෙපානිශේඛයෙන් සමන්ත සමාධිය රූපරාගයෙන් අරූපරාගයෙන් මාතයෙන් මාභිකායෙන් අවිද්‍යායෙන් මානානුයෙත් භවරාගානුයෙත් අවිද්‍යානුයෙත් විමුක්ත වෙයි තදනුවර්තකතෙලයෙන් කෙරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විමුක්ත වෙයි, බාහ්‍ය වූත් භෑම නිමිත්ත කෙරෙන් විමුක්ත වෙයි. විමුක්තිය නිජාණය ආලබ්‍ධත කොට ඇත්තී යැ, නිජාණය ගොවර කොට ඇත්තී යැ, නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි උපන්නී යැ, නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි සිටියා නිජාණාලබ්‍ධතයෙහි පිහිටියා වේ.

විමුක්තියේ දේ විමුක්තියෝ: නිබ්බානඤ්ඤා විමුක්තිය, යෙ ව නිබ්බානාරම්භකා ජාතා ධර්මා: සබ්බෙ විමුක්තා: නොනාතිති විමුක්තිය ඵලං,

දසකවිමුක්තිය සම්මාදිට්ඨි -පෙ- අවිකේමපවිමුක්තිය සම්මාසමාති, උපධානවිමුක්තිය සතිසංඛොජ්ඣායිකා -පෙ- පරිසංඛානවිමුක්තිය උපෙක්ඛාසංඛොජ්ඣායිකා, අසංකප්පය අකම්පිත විමුක්තිය සද්ධාබලං -ප- අවිජ්ජාය අකම්පිත විමුක්තිය පඤ්ඤාබලං, අධිමොක්ඛවිමුක්තිය සද්ධිඤ්ඤා -පෙ- දසකවිමුක්තිය පඤ්ඤාඤ්ඤායං.

අභිප්පෙය්‍යවේදන ඉඤ්ඤා විමුක්තිය, අකම්පිතවේදන බලා විමුක්තිය, නිශ්චයවේදන බොජ්ඣායිකා විමුක්තිය, භෙද්‍යවේදන මග්ගො විමුක්තිය, උපධානවේදන සතිපට්ඨානා: විමුක්තිය, පදගතවේදන සම්මප්පධානා: විමුක්තිය, ඉජ්ඣතවේදන ඉද්ධිපාදා විමුක්තිය, නිවේදන සම්මා විමුක්තිය, අවිකේමපවේදන සම්මා විමුක්තිය, අනුපසංගතවේදන විපසංගා විමුක්තිය, එකරසවේදන සම්මපිපසංගා: විමුක්තිය, අනතිවිතතනවේදන සුගතභාවං විමුක්තිය, සංවරවේදන සීලවිප්පදා විමුක්තිය, අවිකේමපවේදන විතතවිප්පදා විමුක්තිය, දසකවේදන දිට්ඨිවිප්පදා විමුක්තිය, විමුහතවේදන විමොක්ඛො විමුක්තිය, පරිවේධවේදන විජ්ජා: විමුක්තිය, පරිව්චාරවේදන විමුක්තිය විමුක්තිය, පරිප්පෙය්‍යවේදන අනුප්පාදෙ ඤ්ඤා විමුක්තිය, ඡන්දො මූලවේදන විමුක්තිය, මනසිකාරො සමුධානවේදන විමුක්තිය, එසංඝා සමොධානවේදන විමුක්තිය, වේදනා සමොසරණවේදන විමුක්තිය, සමාධි පමුඛවේදන විමුක්තිය, සති අභිප්පෙය්‍යවේදන විමුක්තිය, පඤ්ඤා භද්‍රතරවේදන විමුක්තිය, විමුක්තිය සාරවේදන විමුක්තිය, අමග්ගොති නිබ්බානං පරිඥාපානවේදන විමුක්තිය, ඵලං විමුක්තිය ඵලං.

ඵලං විරාගො මග්ගො, විමුක්තිය ඵලානි.

විරාගකථා සමන්තා

2. 6

පරිසරමිත්‍රයෝ කථා

ඵලං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා බාරුණසීයං විහරති ඉසිපතනෙ මීගදායෙ නත්‍ර බො භගවා පඤ්ඤාභාවයෙ හික්ඛු අමනෙතසි:

“දේවමේ හික්ඛවෙ, අනාං පබ්බජිතො න තෙවිතබ්බා: කතමෙ දේව යො වායං කාමෙසු කාමසුබලලිකාත්‍රයොගො හිතො ගමෙමා පොථුජානිකො අනරියො අනන්ධංහිතො යො වා’යං අත්තකිලමාත්‍රයොගො දුක්ඛො අනරියො අනන්ධංහිතො. එතෙ තෙ! හික්ඛවෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣිමා පටිපදා නිවාරණෙන අභිනවුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤ්ඤාකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවතනති.

විමුක්තිය යනු විමුක්තිය දෙකෙකි: නිජිභාවය ද විමුක්තිය ය, නිජිභාවය-ලබනායෙහි උපන් යම් (සංකීර්ණ) ධර්ම කෙනෙකුත් වෙන් නම් එහාම විමුක්ත වෙන් කු'යි විමුක්තිය ඵල ය.

දර්ශන සංකීර්ණය විමුක්තිය සමයන්ද්‍රණීය ය. ... අවිකල්පවිමුක්තිය යමක් සමාධි ය. උපසංචාරවිමුක්තිය සමානිතලෝකාධාරය ය. ... පරිසරවිද්‍යා විමුක්තිය උපෙක්ෂාසංකීර්ණය ය. අසංකීර්ණයෙන් නො සැලෙන විමුක්තිය සංකීර්ණය ය. ... අවිකල්පයෙන් නො සැලෙන විමුක්තිය ප්‍රඥාපිටක ය. අධිමොක්ෂ-විමුක්තිය සුභනදිය ය. ... දර්ශනවිමුක්තිය ප්‍රඥාපිටක ය.

අධිපතිභාවයෙන් ඉන්ද්‍රියයන් විමුක්තිය ය, අනාගතභාවයෙන් බල-ධර්මයෙන් විමුක්තිය ය, නිසංකීර්ණයෙන් බොධාධාරයෙන් විමුක්තිය ය. හෙතෙමයෙන් මායා විමුක්තිය ය, විවිධ අවිකල්පයෙන් සංකීර්ණයෙන් විමුක්තිය ය, ප්‍රදහනභාවයෙන් සමයන්ද්‍රණයෙන් විමුක්තිය ය, සමාධි වන අවිකල්පයෙන් සංකීර්ණයෙන් විමුක්තිය ය, අධිපතිභාවයෙන් සත්‍යයෙන් විමුක්තිය ය, අවිකල්පයෙන් සමාධි විමුක්තිය ය, අනුදර්ශනභාවයෙන් විදර්ශන විමුක්තිය ය, එකසංකීර්ණයෙන් සමාධි-විදර්ශන විමුක්තිය ය, (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා සංකීර්ණයෙන් සුභනදිය විමුක්තිය ය, සංවරයෙන් සිලවිශුද්ධිය විමුක්තිය ය, අවිකල්පයෙන් විතර්කවිශුද්ධිය විමුක්තිය ය, දර්ශනභාවයෙන් දර්ශනවිශුද්ධිය විමුක්තිය ය, විමුක්තියෙන් විමොක්ෂය විමුක්තිය ය, ප්‍රතිවේදනයෙන් විද්‍යා විමුක්තිය ය, පරිසරවිද්‍යා-යෙන් විමුක්තිය විමුක්තිය ය, ප්‍රතිප්‍රශ්නයෙන් අනාගතභාවයෙන් විමුක්තිය ය, ඡන්ද්‍රය විමුක්තිය ය, මහාසංකීර්ණයෙන් සමාධිභාවයෙන් විමුක්තිය ය, සංකීර්ණයෙන් සමාධිභාවයෙන් විමුක්තිය ය, විදර්ශන විමුක්තිය ය, සමාධිය ප්‍රමුඛයෙන් විමුක්තිය ය, සමාධිය අධිපතිභාවයෙන් විමුක්තිය ය, ප්‍රඥාපිටක විමුක්තිය ය, විමුක්තිය සාරයෙන් විමුක්තිය ය, අධිපතිභාවයෙන් සංකීර්ණය පරිසරවිද්‍යාභාවයෙන් විමුක්තිය ය, මෙහෙයින් විමුක්තිය ඵල වේ.

මෙහෙයින් විරාගය මායා වේදි, විමුක්තිය ඵල වේ යයි.

විරාගකථා නිමි.

2. 6

ප්‍රතිසංවිත් කථා

“මා විසින් මෙසේ අනත ලද එක් සමයෙකි හාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස් ඉසිපතනින් මිහදා නම් වූ අරමිහි වාග්‍ය කරණයේ ස. එසමයෙහි හාග්‍යවතුන් වහන්සේ පස්වග්‍යවතුන් ඇමතු සේක:

මහණෙනි, මේ අනතයෝ දෙදෙනෙක් පැවිද්දකු විසින් නො සෙවන සුන්දරාග. කවර දෙදෙනෙකු යත්: යම් හිත වූ ග්‍රාමය වූ පාර්ශ්වයකින් විසින් අවිකල්ප වූ අනාගත වූ අනාගතයෙහි වූ වස්තුකාමයෙහි කෙල්ලකාම-සුඛයාගේ අනුයෝගයකුත් වේ ද, යම් දුක් වූ අනාගත වූ අනාගතයෙහි වූ අනාගතයෙහි අනුයෝගයකුත් වේ ද මොහු දෙදෙන වෙන් මහණෙනි, තෙල අනතයෝ නො පැවිදි කථාපිටක විසින් ප්‍රතිවේද කරන ලද පාඨයක් ඇති කරන්නී වූ නුවණ ඇති කරන්නී වූ මධ්‍යමප්‍රතිපදාව කෙලෙසින් සන්තිදිම පිණිස වතුසාග්‍යයාගේ අභිජානනය පිණිස සංකීර්ණය පිණිස නිජිභාවය පිණිස පවතී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, තථාගතයන් විසින් ප්‍රතිවේධ කරනලද, පානාස උපදවන ක්‍රමය උපදවන ඒ කවර මධ්‍යමප්‍රතිපදාවක් කෙලෙසුන් සන්තිදීම පිණිස වතුසත්‍යයාගේ අභිජානනය පිණිස සමෝධය පිණිස නිජාණය පිණිස පවති ද යත්: මේ මෑ ආර්‍ය්‍යාචාරිකමාගී යැ, හෙ මෙසේ යා: සමන්ද්‍යවී යා, සමන් සංකල්ප යා සමන්වචන යා සමන්කමානන යා සමන්ගාථව යා සමන් ව්‍යායාම යා සමන් සමානි යා සමන් සමාධි යා යි. මහණෙනි, තථාගතයන් විසින් ප්‍රතිවේධ කරනලද පානාස උපදවන ක්‍රමය උපදවන මේ ඒ මධ්‍යමප්‍රතිපදාව කෙලෙසුන් සන්තිදීම පිණිස වතුසත්‍යයාගේ අභිජානනය පිණිස සමෝධය පිණිස නිජාණය පිණිස පවති.

මහණෙනි, මේ වනාහි දූඛ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය වෙයි, ජාතිය ද දුක් යැ ජරාව ද දුක් යැ ව්‍යාධිය ද දුක් යැ මරණය ද දුක් යැ අප්‍රියයන් හා සමග එක්වීම ද දුක් යැ ප්‍රියයන් කෙරෙහි වෙන්වීම ද දුක් යැ ඉස්සන් යමක් නොලබා නම් එ ද දුක් යැ කැකෙවින් පසෙදොපාදනසකකයෝ දූඛයෝ යි.

මහණෙනි, මේ වනාහි දූඛසමුදය නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය වෙයි: යම් කෘණ්ණාවක් පුනර්භවය කරනුපුදු ද නන්දිරාගය හා සමග එකතුව ගියා ද ඒ ඒ භවයෙහි සතුටුවනුපුදු ද හෝ කෘණ්ණා යැ හේ මෙසේ යා: කාමකෘණ්ණා යැ භවකෘණ්ණා යැ විභවකෘණ්ණා යි.

මහණෙනි, මේ වනාහි දූඛනිරෝධ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය වෙයි: ඒ මෑ කෘණ්ණායෙහි යම් අනෙමවිරාග සංකප්පාන නිරෝධයෙක් ක්‍යාගයෙක් හැරවීමෙන් මුක්තියක් ආලය රහිත බවක් වේ ද හේ යා.

මහණෙනි, මේ වනාහි දූඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපත්තිය නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය වෙයි: මේ මෑ ආර්‍ය්‍යාචාරිකමාගී යැ, හෙ මෙසේ යා: සමන්ද්‍යවී යා ... සමන් සමාධි යා යි.

මහණෙනි, 'මේ දූඛ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය' යැයි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය, ඥානය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල වූ යැ ආලෝකය පහල විය. තවද මහණෙනි, ඒ මේ දූඛ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය (සාමාන්‍ය ලක්ෂණවලට විසින්) පිරිසිදු දහසුතු යැයි මට ... මහණෙනි, ම විසින් 'පරිඥාන යැ'යි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය ඥානය පහල විය ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල විය. ආලෝකය පහල විය.

මහණෙනි, 'මේ දූඛසමුදය නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය' යැයි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය, ක්‍රමය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල විය. ආලෝකය පහල විය තවද මහණෙනි, 'ඒ මේ දූඛසමුදය නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රභාතව්‍ය යැ'යි මට ... මහණෙනි, ම විසින් 'ප්‍රතිපත්තිය' යැයි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය, ක්‍රමය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය.

මහණෙනි, 'මේ දූඛනිරෝධ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය' යැයි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය, ක්‍රමය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. තවද මහණෙනි, 'ඒ මේ දූඛනිරෝධ නම් වූ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යය සාක්ෂාත්කාරීව්‍ය යැ'යි මට ... මහණෙනි, ම විසින් 'සාක්ෂාත්කාරීව්‍ය' යැයි පෙර නො ඇසූ විරුද්ධතා මට පානාස පහල විය, ක්‍රමය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, මාගීවිද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසව්ව’ නැති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනත්තස්සනෙසු ධර්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි. ‘තං ඛො පතිදා දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසව්වං භාවෙතබ්බ’ නැති මේ භික්ඛවෙ -පෙ- ‘භාවිත’ නැති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනත්තස්සනෙසු ධර්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි.

සාවකිව්වඤ්ච මේ භික්ඛවෙ, ඉමෙසු චතුසු අරියසව්වෙසු එවං තිපට්ඨට්ටං ආදායාකාරං යථාභූතං ඤාණදස්සනං න සුචිත්තං අභොසි. නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සංසාරණ්ඩ්‍රාග්‍රාහණීයා පජාය සදෙවමත්තස්සාය ‘අනුතතරං සමමාසලොධාසිං අභිසම්බුද්ධො’ති පට්ටිඤ්ඤාසිං. යනො ච ඛො මේ භික්ඛවෙ, ඉමෙසු චතුසු අරියසව්වෙසු එවං තිපට්ඨට්ටං ආදායාකාරං යථාභූතං ඤාණදස්සනං සුචිත්තං අභොසි, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සංසාරණ්ඩ්‍රාග්‍රාහණීයා පජාය සදෙවමත්තස්සාය ‘අනුතතරං සමමාසලොධාසිං අභිසම්බුද්ධො’ති පට්ටිඤ්ඤාසිං. ඤාණඤ්ච පන මේ දස්සනං උදපාදි: ‘අකුප්‍යා මේ විමුක්ඛා,¹ අයමනන්තා ජාතී, භවතිදානි පුනබ්බවො’ති.

ඉදමවොච භගවා, අතතමනා පඤ්චවග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතා අභිනන්තු’නති.²

ඉමසම්ඤ්ච පන වේද්‍යාකරණසම්මං භඤ්ඤාමානෙ අයසවතො කොණ්ඩ-ඤ්ඤාස්ස විරජං විතම්‍රං ධම්මචක්ඛුං උදපාදි: ‘යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං සබ්බං තං නිරොධධම්ම’නති.

පට්ඨන්තෙ ච පන භගවතා ධම්මචිකෙක භූමිමා දෙවා සද්දමත්තස්සා-වෙසුං: එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිහදයෙ අනුතතරං ධම්ම-චක්ඛං පට්ඨන්තං, අපපථිවතතියං³ සමණෙන ච බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනචි වා ලොකසම්මානාති. භූමිමානං දෙවානං සද්දං සුචා වාතුමමහාරාජිකා⁴ දෙවා සද්දමත්තස්සාවෙසුං: -පෙ- වාතුමමහාරාජිකානං දෙවානං සද්දං සුචා තාවතියං දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුසිතා දෙවා -පෙ- නුමානරතී දෙවා -පෙ- පරතීමිතිවසවතති දෙවා -පෙ- බ්‍රහ්මකාසිකා දෙවා සද්දමත්තස්සාවෙසුං: ‘එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිහදයෙ අනුතතරං ධම්මචක්ඛං පට්ඨන්තං අපපථිවතතියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනචි වා ලොකසම්මානාති.

ඉතිහ තෙන බණෙන⁵ තෙන මුත්තෙතෙන යාච බ්‍රහ්මලොකා සද්දො අබ්‍රහ්මකඤ්චි,⁶ අයඤ්ච දසසහස්සිලොකධාතු සංකම්පි සම්පකම්පි සම්පවෙධි, අපමාණො ච උලාරෙ. මහාසො ලොකෙ පාචුර්වොසි අතිකම්ම⁷ දෙවානං දෙවානුභාවනති.

1 වෙතොච්ඡිතති - සහ, PTS. 2. අපපථිවතතියං - මිජ්ඣං සහ PTS

3. වාතුමමහාරාජිකා - මිජ්ඣං. 4. අබ්‍රහ්මකඤ්චි - මිජ්ඣං සහ PTS

5. අතිකම්මෙම්ම - සහ PTS.

6. තෙන ලපෙතොති - මිජ්ඣං. පොථෙණ අබ්‍රහ්මං.

මහණෙනි, 'මේ දුඃඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපත්තිය' නම් වූ ආයාසිකතා යැයි පෙර නො ඇසුවේද දහමිනි මට පානාස පහල විය, නුවණ පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. තවද මහණෙනි, ඒ මේ දුඃඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපත්තිය' නම් වූ ආයාසිකතාය භාවිතව යැයි මට ... මහණෙනි, ම විසින් භාවිත යැයි පෙර නො ඇසුවේද දහමිනි පානාස පහල විය, නුවණ පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය.

මහණෙනි, යම්තාක් මට මේ සතර ආයාසිකතායන්හි මෙසේ තුන් පරිවෘත්තයක් ඇති දෙලොස් ආකාරයක් ඇති ඥාන සංඛ්‍යාත දර්ශනය ඇති සැටියෙන් සුවිශුද්ධ නො වී ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මට මරාත් සහිත බවින් සහිත සද්දේවකල්‍යාණයෙහි මහණබවුණත් සහිත දෙව්මිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි 'අනුත්තර වූ සමාසක් සමබ්‍රාහ්මය අභිසම්බුද්ධයෙමි' නො මැ පිළින කෙළෙමි. මහණෙනි, වැළිත් රැම් කලෙක මට මේ සතර ආයාසිකතායන්හි මෙසේ තුන් පරිවෘත්තයක් ඇති දෙලොස් ආකාරයක් ඇති ඥාන සංඛ්‍යාත දර්ශනය ඇති සැටියෙන් සුවිශුද්ධ වී ද, මහණෙනි, එකල්හි මම මරාත් සහිත බවින් සහිත සද්දේවකල්‍යාණයෙහි මහණබවුණත් සහිත දෙව්මිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි 'අනුත්තර වූ සමාසක් සමබ්‍රාහ්මය අභිසම්බුද්ධයෙමි' පිළින කෙළෙමි. මට ඥාන සංඛ්‍යාත දර්ශන පහල විය. මාගේ විමුක්තිය අකොප්‍ය වෙයි. මේ පශ්චිම සකකප්‍රවෘත්තිය යැ, දැන් පුනර්භවයෙක් නැතැයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදලූහ, සතුටුසිත් ඇති පස්වගමහණනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතයට සතුටු වූහ.

මේ වෙය්‍යාකාරණය වදරනු ලබන කල්හි ආයුෂමත් කොණ්ඩනාස ස්වරයන්ට පහවූ රාගාදිරජස් ඇති පහවූ රාගාදිමල ඇති ප්‍රථමමාගීඥාන සංඛ්‍යාත ධර්මවක්‍ෂ්‍යය පහල විය: 'යම්කිසි සමුදයසම්භාව ඇති ධර්මයක් වේ නම් එ භෑම නිරෝධ සම්භාව ඇත්තේ යැයි.

තවද භාග්‍යවතුන් විසින් දමනක් පැවැත්වූ කල්හි 'තෙල භාග්‍යවතුන් විසින් බරණැස ඉසිපතන්හි මහදය නම් අරමිනි දී මහණකු විසින් හෝ බවුණකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඩකු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවක්නු විසින් හෝ පිළිලොම් වැ නො පැවැත්විය හැකි අනුත්තර වූ දමනක් පවත්වනලදැයි බුමාටු දෙවියෝ සාධුකාර දී හඬ ඇස්වූහ. බුමාටුදෙවියන්ගේ හඬ අසා සිව්මහරදවැසි දෙවියෝ හඬ ඇස්වූහ. ... සිව්මහරද වැසි දෙවියන්ගේ හඬ අසා තව්තිසාවැසි දෙවියෝ ... යාම-දෙවියෝ ... තුසිතදෙවියෝ ... නිර්මමාණරතීදෙවියෝ ... පරතිර්මතවන-වර්තීදෙවියෝ ... බ්‍රහ්මකාසික දෙවියෝ 'තෙල භාග්‍යවතුන් විසින් බරණැස ඉසිපතන්හි මහදය නම් අරමිනි දී මහණකු විසින් හෝ බවුණකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඩකු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවක්නු විසින් හෝ පිළිලොම් වැ නො පැවැත්වියහැකි අනුත්තර වූ දමනක් පවත්වනලදැයි සාධුකාර දී හඬ ඇස්වූහ.

මෙසේ එකෙකෙහි ඒ මොහොතෙහි බබලොව තෙක් සාධුකාරයබදය උස් වැ ගියේ යැ. මේ දහසහසුලෝකධාතුව ද මොනොවට කමසිත විය මොනොවට ප්‍රකම්පිත විය මොනොවට වෙවුලී යැ, දෙවියන්ගේ දේවානු-භාවය ඉක්ම අප්‍රමාණ වූ මහත් වූ අවහාසයක් ද ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූත වී.

අප බොහෝවිට ඉමං උද්‍යාන උද්‍යාන: 'අඤ්ඤාසි චත භො කොණ්ඩඤ්ඤා අඤ්ඤාසි චත භො කොණ්ඩඤ්ඤා'ති. ඉතිතිදං ආයස්සො කොණ්ඩඤ්ඤා 'අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤා' තෙව්' තාමිං අභොසි 2

'ඉදං දුක්ඛං අරියසම්මානානි පුබ්බෙ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

'චක්ඛුං උදපාදි'ති කෙනවෙයින, 'ඤාණං උදපාදි'ති කෙනවෙයින, 'පඤ්ඤා උදපාදි'ති කෙනවෙයින, 'විජ්ජා උදපාදි'ති කෙනවෙයින, 'ආලොකො උදපාදි'ති කෙනවෙයින: 'චක්ඛුං උදපාදි'ති දස්සනවෙයින, 'ඤාණං උදපාදි'ති ඤානවෙයින, 'පඤ්ඤා උදපාදි'ති පජානනවෙයින, 'විජ්ජා උදපාදි'ති පරිච්ඡේදවෙයින, 'ආලොකො උදපාදි'ති ඕනාසවෙයින.

චක්ඛුං ධම්මො, ඤාණං ධම්මො, පඤ්ඤා ධම්මො, විජ්ජා ධම්මො, ආලොකො ධම්මො. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මො ධම්මපරිසරිතිදං ආරම්භණං චෙව භොතාති ගොචරා ච, යෙ තස්සා ආරම්භණං, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්භණං. තෙන වුච්චති: 'ධම්මෙසු ඤාණං ධම්මපරිසරිතිද'.

දස්සනවෙයි අනේ, ඤානවෙයි අනේ, පජානනවෙයි අනේ, පරිච්ඡේදවෙයි අනේ, ඕනාසවෙයි අනේ. ඉමෙ පඤ්ච අනේ අත්තපරිසරිතිදං ආරම්භණං චෙව භොතාති ගොචරා ච, යෙ තස්සා ආරම්භණං, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්භණං. තෙන වුච්චති: 'අනේසු ඤාණං අත්තපරිසරිතිද'.

පඤ්ච ධම්මෙසු සන්දස්සෙත්ථං බ්‍රහ්මඤ්ඤානි රුහුණානිලාපා, පඤ්ච අනේ සන්දස්සෙත්ථං බ්‍රහ්මඤ්ඤානි රුහුණානිලාපා. ඉමා දස නිරුහුණානි රුහුණානි-පරිසරිතිදං ආරම්භණං චෙව භොතාති ගොචරා ච, යෙ තස්සා ආරම්භණං, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්භණං. තෙන වුච්චති: 'නිරුහුණානි සන්දස්සෙත්ථං නිරුහුණානි පරිසරිතිද'.

පඤ්චසු ධම්මෙසු ඤාණානි, පඤ්චසු අනේසු ඤාණානි, දසසු නිරුහුණානි සන්දස්සෙත්ථං ඉමානි විසති ඤාණානි පරිසරිතිදං ආරම්භණං චෙව භොතාති ගොචරා ච, යෙ තස්සා ආරම්භණං, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්භණං. තෙන වුච්චති: 'පරිසරිතිදං ඤාණං පරිසරිතිද'.

'තං බොහො පනිදං දුක්ඛං අරියසම්මානානි පරිඤ්ඤාසු'නානි -පෙ- 'පරිඤ්ඤාසු'නානි පුබ්බෙ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

1 අඤ්ඤාසි කොණ්ඩඤ්ඤා - මෙය අඤ්ඤාසි කොණ්ඩඤ්ඤා - PTS

2 සම්මාන-සුගත - ධම්මපරිසරිතිදං.

‘මේ දූඩ නම් වූ ආයතනය ගැ’යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි පානාස පහල විය නුවණ පහල විය ප්‍රඥව පහල විය විද්‍යාව පහල විය ආලෝකය පහල වී.

වනසුභ බිමි යැ, ඥානය බිමි ගැ, ප්‍රඥාව බිමි යැ, විද්‍යාව බිමි යැ, ආලෝකය බිමි යි. මේ පඤ්චබිමියෝ බිමිප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලබ්‍යන ද ගෝචර ද වේනි, යම් බිමි කෙනෙක් ඒ බිමිප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලබ්‍යන වෙත් ද ඔහු ඒ බිමිප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ගෝචර වෙති. යම් බිමි කෙනෙක් ඒ බිමිප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ගෝචර වෙත් ද ඔහු ඒ බිමිප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලබ්‍යන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බමෙමසු සද්ධං බමමපට්ඨමතිද්'යි.

දශිනාභිය අභි යැ, ඉතාභිය අභි යැ, ප්‍රජාතනාභිය අභි යැ, ප්‍රති-
 වෙතාභිය අභි යැ, අවතානාභිය අභි යි. මේ පසුදු අභියෝ අභිප්‍රතිසං-
 විද්‍යවට දාලමන ද හෝවර ද වෙති, යම් අභි කෙනෙක් ඒ අභිප්‍රතිසංවිද්‍යවට
 දාලමන වෙත් ද ඔහු දැයට ගොවර වෙති, යම් අභි කෙනෙක් ඒ අභි-
 ප්‍රතිසංවිද්‍යවට ගොවර වෙත් ද ඔහු දැයට දාලමන වෙත්. එයින් කියනු
 ලැබෙයි: 'අනෙකු සැණං අනපටිසමතිදු'යි.

පඤ්චවේශයන් (මෙරමාහට) දක්වන්නට ව්‍යඤ්ජනනීරූකත්‍යභිලාපයෝ වෙති, පඤ්ච අජීයන් දක්වන්නට ව්‍යඤ්ජනනීරූකත්‍යභිලාපයෝ වෙති. මේ දශනීරූකනිත්‍ර නිරුක්තිප්‍රතිසංවිදවට ආලම්බන ද ගෝචර ද වෙති, යම් නිරුක්ති කෙනෙක් ඒ නිරුක්තිප්‍රතිසංවිදවට ආලම්බන වෙන් ද ඔහු ඒ නිරුක්තිප්‍රතිසංවිදවට ගෝචර වෙති. යම් නිරුක්ති කෙනෙක් ඒ නිරුක්ති-ප්‍රතිසංවිදවට ගෝචර වෙන් ද ඔහු ඒ නිරුක්තිප්‍රතිසංවිදවට ආලම්බන වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිරුතනිත්‍ර ඤාණං නිරුතනිපට්ඨමනිදු'යි.

පඤ්චබලයන්හි ඥානයේ ගැ පඤ්චාදර්ශයන්හි ඥානයේ ගැ දශ-
 නිරුක්තීන්හි ඥානයේ ගැ. මේ විංශද්‍රව්‍යයේ ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යවට
 ආලම්බන ද ගෝචර ද වෙති. යම් ඥාන කොතෙක් ඒ ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යවට
 ආලම්බන වෙත් ද ඔහු ඒ ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යවට ගෝචර වෙති. යම් ඥාන
 කොතෙක් ඒ ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යවට ගෝචර වෙත් ද ඔහු ඒ ප්‍රතිභානප්‍රති-
 සංවිද්‍යවට ආලම්බන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පරිභානෙත්‍ර ඤාණං
 පරිභානපරිසම්මිද්'යි.

තවද, ඒ මේ දුඃඛ නම් වූ ආයාසිතත්වය පිරිසිදු දහසුනු ගැ'යි ... 'පිරිසිදු දන්තාලය'යි පෙර නො ආශ්වාසය දහමිනි පානාය පහල විය, නුවණ පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘වකුණු උදපාදි’ යනු කවර අතීතයෙන්, ‘සැණ උදපාදි’ යනු කවර අතීතයෙන්, ‘පසුසැණ උදපාදි’ යනු කවර අතීතයෙන්, ‘විජ්‍යා උදපාදි’ යනු කවර අතීතයෙන්, ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු කවර අතීතයෙන් යන්: ‘වකුණු උදපාදි’ යනු දැනටත්ම, ‘සැණ උදපාදි’ යනු දැනටත්ම, ‘පසුසැණ උදපාදි’ යනු ප්‍රජානනාත්මයෙන්, ‘විජ්‍යා උදපාදි’ යනු ප්‍රතිවේදනාත්මයෙන්, ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු අවහරණාත්මයෙන්.

වකුණු වර්ගය, සැණ වර්ගය, පසුසැණ වර්ගය, විජ්‍යා වර්ගය, ආලෝකය වර්ගය මේ පසුබිම්යෝ වර්ගයන්විද්‍යාවට ආලෝකය ද ගොවර ද වෙති. යම් වර්ගයකෙකෙක් ඒ වර්ගයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන් ද ඔහු ඒ වර්ගයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙති, යම් වර්ගයකෙකෙක් ඒ වර්ගයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙන් ද ඔහු ඒ වර්ගයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘වර්ගයන් සැණ ආලෝකය වර්ගයන්විද්‍යාව’යි.

දැනටත්ම අතීතය, දැනටත්ම අතීතය, ප්‍රජානනාත්මය අතීතය, ප්‍රතිවේදනාත්මය අතීතය, අවහරණාත්මය අතීතය, මේ පසුබිම්යෝ අතීතයන්විද්‍යාවට ආලෝකය ද ගොවර ද වෙති. යම් අතීතයකෙකෙක් ඒ අතීතයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන් ද ඔහු ඒ අතීතයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙති, යම් අතීතයකෙකෙක් ඒ අතීතයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙන් ද ඔහු ඒ අතීතයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘අතීතයන් සැණ අතීතයන්විද්‍යාව’යි.

පසුබිම්යෝ (මෙරමානට) දක්වන්නට ව්‍යාප්තනිරුක්තියන්විද්‍යාවෙන්, පසුබිම්යෝ දක්වන්නට ව්‍යාප්තනිරුක්තියන්විද්‍යාවෙන් මේ දැනටත්ම නිරුක්තියන්විද්‍යාවට ආලෝකය ද ගොවර ද වෙති. යම් නිරුක්තියන්විද්‍යාවට නිරුක්තියන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන් ද ඔහු ඒ නිරුක්තියන්විද්‍යාවට ගොවර වෙති. යම් නිරුක්තියන්විද්‍යාවට නිරුක්තියන්විද්‍යාවට ගොවර වෙන් ද ඔහු ඒ නිරුක්තියන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘නිරුක්තියන්විද්‍යාව පරිසරවිද්‍යාව’යි.

පසුබිම්යෝ සැණයෝ ය, පසුබිම්යෝ සැණයෝ ය. දැනටත්ම නිරුක්තියන්විද්‍යාවෙන් සැණයෝ ය, මේ විශේෂයන්විද්‍යාවට ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවට ආලෝකය ද ගොවර ද වෙති. යම් සැණයකෙකෙක් ඒ ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන් ද ඔහු ඒ ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙති. යම් සැණයකෙකෙක් ඒ ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවට ගොවර වෙන් ද ඔහු ඒ ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවට ආලෝකය වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාව පරිසරවිද්‍යාව’යි.

දුර්වණයන්විද්‍යාවෙන් වර්ගයන්විද්‍යාවෙන්, අතීතයන්විද්‍යාවෙන්, නිරුක්තියන්විද්‍යාවෙන්, සැණයන්විද්‍යාවෙන්.

‘මේ දුර්වණයන්විද්‍යාවෙන් වර්ගයන්විද්‍යාවෙන් පෙර නො ඇසුරු දැනටත්ම ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවෙන් ... ආලෝකයන්විද්‍යාවෙන් ... නවිද්‍යාවෙන් මේ දුර්වණයන්විද්‍යාවෙන් වර්ගයන්විද්‍යාවෙන් ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවෙන් ... ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවෙන් පෙර නො ඇසුරු දැනටත්ම ප්‍රතිසංවික්ෂණයන්විද්‍යාවෙන් ... ආලෝකයන්විද්‍යාවෙන් ... දුර්වණයන්විද්‍යාවෙන් වර්ගයන්විද්‍යාවෙන් වර්ගයන්විද්‍යාවෙන්, අතීතයන්විද්‍යාවෙන්, නිරුක්තියන්විද්‍යාවෙන්, සැණයන්විද්‍යාවෙන්.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධො අරියසංඛ’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි. -පෙ- ‘තං ඛො පනිදං දුක්ඛ- නිරෝධො අරියසංඛං සංවිතංතබ්බ’නති -පෙ- සංවිතංත’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි, -පෙ- දුක්ඛනිරෝධො අරියසංඛෙව පනතරස ධම්මා, පනතරස අත්ථා, තිංස නිරුත්තියො, සංඛි සුඤ්ඤාති.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධොමිති පටිපදා අරියසංඛ’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි. -පෙ- ‘තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරෝධොමිති පටිපදා අරියසංඛං භාවෙතබ්බ’නති -පෙ- ‘භාවිතා’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි -පෙ- දුක්ඛනිරෝධොමිතියා පටිපදා අරියසංඛෙව පනතරස ධම්මා, පනතරස අත්ථා, තිංස නිරුත්තියො, සංඛි සුඤ්ඤාති.

චත්තු අරියසංඛෙවසු සංඛි ධම්මා, සංඛි අත්ථා, විසංසතං¹ නිරුත්තියො, චත්තාරිසංඤ්ඤා² දෙව ච සුඤ්ඤාතාති.

‘අයං කායෙ කායානුපස්සනා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි. ‘සා ඛො පනායං කායෙ කායානුපස්සනා භාවෙතබ්බ’ති මෙ භික්ඛවෙ, -පෙ- භාවිතා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි.

‘අයං වේදනාසු -පෙ- අයං විතෙත -පෙ- අයං ධම්මෙසු ධම්මානු- පස්සනා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි. සා ඛො පනායං ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ‘භාවෙතබ්බ’ති -පෙ- භාවිතා’නති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි”a.

‘අයං කායෙ කායානුපස්සනා’ති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකො උදපාදි -පෙ- සා ඛො පනායං කායෙ කායානු- පස්සනා ‘භාවෙතබ්බ’ති -පෙ- ‘භාවිතා’ති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, සුඤ්ඤා උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි.

‘චක්ඛුං උදපාදි’ති කෙනවෙයින, සුඤ්ඤා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, විජ්ජා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, ‘ආලෝකො උදපාදි’ති කෙනවෙයින: චක්ඛුං උදපාදි’ති දස්සනවෙයින, ‘සුඤ්ඤා උදපාදි’ති සුඤ්ඤාවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති පජානනවෙයින, විජ්ජා උදපාදි’ති පටිවේධවෙයින, ‘ආලෝකො උදපාදි’ති ඔහාසවෙයින.

චක්ඛුං ධම්මො, සුඤ්ඤා ධම්මො, පඤ්ඤා ධම්මො, විජ්ජා ධම්මො, ආලෝකො ධම්මො. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා ධම්මපටිසම්භිදාය ආරම්භණං වෙච භොනති භොවරා ච, යෙ තස්සා ආරම්භණං, තෙ තස්සා භොවරා. යෙ තස්සා භොවරා, තෙ තස්සා ආරම්භණං. තෙන වුච්චති: ‘ධම්මෙසු සුඤ්ඤා ධම්ම- පටිසම්භිදා.

1. විශේෂය - මරණ, විභ්වණ - සා, PTS
2. චත්තාරිසංඤ්ඤා - මරණ.
a. භවිතංතං භාෂණය - අනනුස්සතවශය: !

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘මේ දුඛතීරොධ නම් වූ ආයතීයතා යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය. ... ආලෝකය පහළ විය ... තවද ඒ මේ දුඛතීරොධ නම් වූ ආයතීයතාය සංඝාත්තකතීය යැ’යි ... සංඝාත්තාත යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය. ... ආලෝකය පහළ විය ... දුඛතීරොධ නම් වූ ආයතීයතායෙහි ධර්ම පසළොස්සක, අනී පසළොස්සක, නිරුක්ති තිසෙක, ඥාන සැටෙකි.

‘මේ දුඛතීරොධගාමිනීප්‍රතිපද නම් වූ ආයතීයතා යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය ... තවද ඒ මේ දුඛතීරොධගාමිනීප්‍රතිපද නම් වූ ආයතීයතාය භාවිතව යැ’යි ... භාවිත යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය ... දුඛතීරොධගාමිනීප්‍රතිපද නම් වූ ආයතීයතායෙහි ධර්ම පසළොස්සක, අනී පසළොස්සක, නිරුක්ති තිසෙක, ඥාන සැටෙකි.

සතර ආයතීයතායන්හි ධර්ම සැටෙක, අනී සැටෙක, නිරුක්ති එක්සිය-විස්සෙක, ඥාන දෙසියසතලීසෙකි.

මහණෙනි, මට ‘මේ කයෙහි කායානුපස්සනා භාවනා යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ආලෝකය පහළ විය. තවද මහණෙනි, මට ‘ඒ මේ කයෙහි කායානුපස්සනා භාවනාව භාවිතව යැ’යි ... මහණෙනි, මා විසින් භාවිත යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය. ... ආලෝකය පහළ විය.

මහණෙනි, මට ‘මේ වෙදනාවන්හි ... මේ චිත්තයෙහි .. මහණෙනි, මට ‘මේ ධර්මයන්හි ධර්මානුපස්සනා භාවනා යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය. ‘තවද ඒ මේ ධර්මයන්හි ධර්මානු-පස්සනා භාවනාව භාවිතව යැ’යි ... භාවිත යැ’යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

‘මේ කයෙහි කායානුපස්සනා භාවනා යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය. ... තවද ඒ මේ කයෙහි කායානු-පස්සනා භාවනාව භාවිතව යැ’යි ... භාවිත යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි පැනැස පහළ විය. චුච්ඡාය පහළ විය, ප්‍රඥා පහළ විය, විද්‍යා පහළ විය, ආලෝකය පහළ විය.

‘චක්ඛුං උදපාදි’ යනු කවර අනීයෙන, ‘සෑණං උදපාදි’ යනු කවර අනීයෙන, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ යනු කවර අනීයෙන, ‘චිත්තං උදපාදි’ යනු කවර අනීයෙන, ‘ආලෝකො උදපාදි’ යනු කවර අනීයෙන යන්: ‘චක්ඛුං උදපාදි’ යනු දර්ශනානීයෙන, ‘සෑණං උදපාදි’ යනු ඥානානීයෙන, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ යනු ප්‍රජානනානීයෙන, ‘චිත්තං උදපාදි’ යනු ප්‍රතිවේදනානී-යෙන, ‘ආලෝකො උදපාදි’ යනු අවහාසානීයෙනි.

චක්ඛුස ධර්ම යැ ඥානය ධර්ම යැ ප්‍රඥාව ධර්ම යැ විද්‍යාව ධර්ම යැ ආලෝකය ධර්ම යි. මේ පඤ්ඤාධර්මයෝ ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලම්බන ද භාවර ද වෙති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඒ ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලම්බන වෙත් ද ඔහු, ඒ ධර්ම-ප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ගෝචර වෙති. යම් ධර්ම කෙනෙක් ඒ ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යාවට භාවර වෙත් ද ඔහු ඒ ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යාවට ආලම්බන වෙත්, එහිත් කීයනු ලැබෙයි: ‘ධම්මෙසු සෑණං ධම්මපරිච්ඡේදා’යි.

දක්ෂනටො අනේ, සද්ධනටො අනේ, පජානනටො අනේ, පරි-
වේධනටො අනේ, ඔග්ගටො අනේ. ඉමේ පඤ්ච අනේ අත්ථපරිපමිතිදාය
ආරම්භෝ වෙච්ඡොනති ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භෝ, තෙ නස්සා
ගොචරා, යෙ නස්සා ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භෝ. තෙන වුච්චති:
'අනේපු සද්ධා අත්ථපරිපමිතිදා.'

පඤ්ච ධර්මෙ භද්දස්සෙත්ථං බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාහිලාපා, පඤ්ච අනේ
භද්දස්සෙත්ථං බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාහිලාපා, ඉමා දස නිරුත්තියො නිරුත්තී-
පරිපමිතිදාය ආරම්භෝ වෙච්ඡොනති ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භෝ,
තෙ නස්සා ගොචරා, යෙ නස්සා ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භෝ. යෙන
වුච්චති: 'නිරුත්තීපු සද්ධා නිරුත්තීපරිපමිතිදා.'

පඤ්ච ධර්මෙපු සද්ධානි, පඤ්ච අනේපු සද්ධානි, දසපු නිරුත්තීපු
සද්ධානි, ඉමානි චිත්තානි සද්ධානි පරිභානපරිපමිතිදාය ආරම්භෝ වෙච්ඡො-
නති ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භෝ, තෙ නස්සා ගොචරා, යෙ නස්සා
ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භෝ. තෙන වුච්චති: 'පරිභානෙපු සද්ධා
පරිභානපරිපමිතිදා.'

කායෙ කායානුපස්සනාසත්ථිපට්ඨානෙ පනතරස ධර්මා, පනතරස අනේ,
තිංස නිරුත්තියො, සට්ඨි සද්ධානි.

'අයං වෙදනාපු -පෙ- අයං විග්ගෙහ -පෙ- 'අයං ධර්මෙපු ධර්මානු-
පස්සනා'ති පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍යතෙපු ධර්මෙපු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො
උදපාදි -පෙ- සා ඛො පනායං ධර්මෙපු ධර්මානුපස්සනා භාවෙතඤ්ඤාති
-පෙ- 'භාවිතො'ති පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍යතෙපු ධර්මෙපු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ-
ආලොකො උදපාදි. -පෙ- ධර්මෙපු ධර්මානුපස්සනාසත්ථිපට්ඨානෙ පනතරස
ධර්මා, පනතරස අනේ, තිංස නිරුත්තියො, සට්ඨි සද්ධානි.

චතුසු සත්ථිපට්ඨානෙපු සට්ඨි ධර්මා, සට්ඨි අනේ, විසංඝතං¹ නිරුත්තියො,
චතාර්ථසඤ්චි² ඤේ ච සද්ධාසතානි.

'අයං ඡන්දසමාධිපඨානසංඛාරසමන්තාගතො ඉද්ධිපාදෙ'ති මේ
භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍යතෙපු ධර්මෙපු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො
උදපාදි. සො ඛො පනායං ඡන්දසමාධිපඨානසංඛාරසමන්තාගතො ඉද්ධි-
පාදෙ 'භාවෙතඤ්ඤාති' මේ භික්ඛවෙ, -පෙ- 'භාවිතො'ති මේ භික්ඛවෙ,
පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍යතෙපු ධර්මෙපු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අයං විරියසමාධි -පෙ- අයං විතතසමාධි -පෙ- 'අයං චිම්සාසමාධි-
පඨානසංඛාරසමන්තාගතො ඉද්ධිපාදෙ'ති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍ය-
තෙපු ධර්මෙපු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. 'සො ඛො පනායං
චිම්සාසමාධිපඨානසංඛාරසමන්තාගතො ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතඤ්ඤාති' මේ
භික්ඛවෙ, -පෙ- 'භාවිතො'ති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රය්‍යතෙපු ධර්මෙපු
චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

1 විසංඝත - මජ්ඣ. විසංඝතා - සා. PTS 2! චතාර්ථසඤ්චි - මජ්ඣ.

‘මේ විමංසාධිපතිසමාධියෙන් ... මේ විතතාධිපතිසමාධියෙන් ... මේ විමංසාධිපතිසමාධියෙන් හා ප්‍රධන්විමසියෙන් හා සමන්තයන වූ සාද්ධිපාද යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය .. ආලෝකය පහල විය ... ‘තවද ඒ මේ විමංසාධිපතිසමාධියෙන් හා ප්‍රධන්විමසියෙන් හා සමන්තයන වූ සාද්ධිපාදය හා විතව්‍ය යැ’යි ... හා විත යැ’යි පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය .. ආලෝකය පහල විය ... විමංසාධිපති සමාධියෙන් හා ප්‍රධන්විමසියෙන් හා සමන්තයන වූ සාද්ධිපාදයෙහි ධර්ම පසළොස්සක, අජී පසළොස්සක, නිරුක්ති තිසෙක, ඥාන සංවේනි.

සතර සාද්ධිපාදයන්හි ධර්ම සංවේක, අජී සංවේක, නිරුක්ති එක්සිය විස්සෙක, ඥාන දෙසියසාලියෙකි

මහණෙනි, ‘සමුදය යැ සමුදය යැ’යි විපසී බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. මහණෙනි, ‘නිරෝධ යැ නිරෝධ යැ’යි විපසී බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය විපසී බෝසත්හට සුත්‍රාන්තයෙහි ධර්ම දසයෙක, අජී දසයෙක, නිරුක්ති විස්සෙක, ඥාන සංවේනි.

මහණෙනි, ‘සමුදය යැ සමුදය යැ’යි සිව් බොසත්හට ... වෙසෙහු බෝසත්හට ... කකුතද බෝසත්හට .. කොණ්ඨගමන බෝසත්හට ... කාශ්‍යප බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. මහණෙනි, ‘නිරෝධ යැ නිරෝධ යැ’යි කාශ්‍යප බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. කාශ්‍යප බෝසත්හට සුත්‍රාන්තයෙහි ධර්ම දසයෙක, අජී දසයෙක, නිරුක්ති විස්සෙක, ඥාන සංවේනි.

මහණෙනි, ‘සමුදය යැ සමුදය යැ’යි ගොසුම් බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. මහණෙනි, ‘නිරෝධ යැ නිරෝධ යැ’යි ගොසුම් බෝසත්හට පෙර නො ඇසු විරු දහම්හි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. ගොසුම් බෝසත්හට සුත්‍රාන්තයෙහි ධර්ම දසයෙක, අජී දසයෙක, නිරුක්ති විස්සෙක, ඥාන සංවේනි.

සත් බෝසත්හට සප්තසුත්‍රාන්තයෙහි ධර්ම සංවේක, අජී සංවේක, නිරුක්ති එක්සියසාලියෙක, ඥාන දෙසියඅසු වේනි.

ගම්නාක් අභිඤ්ඤාන අභිඤ්ඤාන වේ ද හේ දන්තාලද යැ දන්තාලද යැ ප්‍රකට කරන ලද යැ සංඝාත්තාන යැ ප්‍රඤ්ඤාන (පුනපුනා සමුද්ධාර විසින්) පහස්තාලද යැ. ප්‍රඤ්ඤාන නො පහස්තාලද අභිඤ්ඤානෙක් නැතැ’යි චක්‍ෂුස පහල විය, ඥානය පහල විය, ප්‍රඤ්ච පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය අභිඤ්ඤානෙ අභිඤ්ඤානෙහි ධර්ම පස්විස්සෙක, අජී පස්විස්සෙක, නිරුක්ති පහසෙක, ඥාන සියයෙකි.

ගම්නාක් පරිඤ්චානෙ පරිඤ්චාන වේ ද ... ගම්නාක් ප්‍රභාණයානෙ ප්‍රභාණයාන වේ ද ... ගම්නාක් භාවනායෙහි භාවනානීය වේ ද ... ගම්නාක් සංඝාත්තියාවනෙ සංඝාත්තියානීය වේ ද හේ දන්තාලද යැ දන්තාලද යැ ප්‍රකට කරන ලද යැ සංඝාත්තාන යැ ප්‍රඤ්ඤාන පහස්තාලද යැ ප්‍රඤ්ඤාන නො පහස්තාලද සංඝාත්තියානීයෙක් නැතැ’යි චක්‍ෂුස පහල විය, ඥානය පහල විය, ප්‍රඤ්ච පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. සංඝාත්තියාවනෙ සංඝාත්තියානීයෙහි ධර්ම පස්විස්සෙක, අජී පස්විස්සෙක, නිරුක්ති පහසෙක, ඥාන සියයෙකි.

අභිසංඝයා අභිසංඝයෙහි, පරිසංඝයා පරිසංඝයෙහි, පභානාය පභානායෙහි, භාවනාය භාවනායෙහි, සච්ඡිකරිතය සච්ඡිකරිතයෙහි පඤ්චවිසංසතං ධම්මා, පඤ්චවිසංසතං අත්ථා, අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති, පඤ්ච සද්දසකාති.

යාවතා ඛනිකං ඛනිකයො සද්දතො දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො එසසි-
තො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය ඛනිකයො නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්දං උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි
ඛනිකං ඛනිකයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං¹
නිරුත්තරියො, සතං සද්දංති.

යාවතා ධාතුතං ධාතුතො -පෙ- යාවතා ආයතනානං ආයතනවෙය්‍යා
-පෙ- යාවතා සංඛිතනානං සංඛිතවෙය්‍යා -පෙ- යාවතා අසංඛිතසං අසංඛි-
තවෙය්‍යා සද්දතො දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො
පඤ්ඤය අසංඛිතවෙය්‍යා නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.
අසංඛිතසං අසංඛිතවෙය්‍යා පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං¹
නිරුත්තරියො, සතං සද්දංති.

ඛනිකං ඛනිකයො, ධාතුතං ධාතුතො, ආයතනානං ආයතනවෙය්‍යා
සංඛිතනානං සංඛිතවෙය්‍යා, අසංඛිතසං අසංඛිතවෙය්‍යා පඤ්චවිසංසතං ධම්මා,
පඤ්චවිසංසතං² අත්ථා, අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති,³ පඤ්ච සද්දං
සකාති.

යාවතා දුක්ඛසං දුක්ඛයො සද්දතො දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො,
එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය දුක්ඛයො නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්දං උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.
දුක්ඛසං දුක්ඛයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං නිරුත්තරි-
යො, සතං සද්දංති.

යාවතා සමුදයසං සමුදයවෙය්‍යා -පෙ- යාවතා නිරෝධසං නිරෝධවෙය්‍යා
-පෙ- යාවතා මග්ගසං මග්ගවෙය්‍යා සද්දතො දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො,
එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය මග්ගවෙය්‍යා නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්දං උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.
මග්ගසං මග්ගවෙය්‍යා පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං
නිරුත්තරියො, සතං සද්දංති.

චතුස්ස අරියසම්මාසය සතං ධම්මා, සතං අත්ථා, ඥාති නිරුත්තරිකතාති,
චත්තාරි සද්දංසකාති.

යාවතා අත්ථපරිසමිත්‍යය අත්ථපරිසමිත්‍යයො සද්දතො දිට්ඨො විදිතො
සච්ඡිකතො එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය අත්ථපරිසමිත්‍යයො
නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. අත්ථපරිසමිත්‍යය අත්ථ-
පරිසමිත්‍යයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං නිරුත්තරියො,
සතං සද්දංති.

1 පඤ්ඤසං - මජ්ඣං.

2 පඤ්චවිසංසතං - මජ්ඣං, ආයං, PTS. 3 අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති - ආයං, PTS

අභිඥාවගේ අභිඥානිගෙහි, පරිඥාවගේ පරිඥානිගෙහි, ප්‍රභාණයාගේ ප්‍රභාණානිගෙහි, භාවනාවගේ භාවනානිගෙහි, සාක්ෂාත් ක්‍රියාවගේ සාක්ෂාත් ක්‍රියානිගෙහි ධර්ම එක්සියපස්විත්සෙක, අනි එක්සියපස්විත්සෙක, නිරුක්ති දෙසියපනසෙක, ඥාන පන්සියසෙක.

ගම්භාක් සකකුසලත්තේ සකකුසලානිගෙහි වේ ද හේ දන්තාලද යැ දක්තාලද යැ ප්‍රකට කරනලද යැ සාක්ෂාත්කාරක යැ ප්‍රඥාගෙන් සපයී කරනලද යැ, ප්‍රඥාගෙන් සපයී නො කරනලද සකකුසලානිගෙහි නැතැ'යි වික්ෂිප්ත පහල විය, ඥාන පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. සකකුසලත්තේ සකකුසලානිගෙහි ධර්ම පස්විත්සෙක, අනි පස්විත්සෙක, නිරුක්ති පනසෙක, ඥාන සියසෙක.

ගම්භාක් බාතුත්තේ බාතුනිගෙහි වේ ද ... ගම්භාක් ආයතනගන්තේ ආයතනානිගෙහි වේ ද ... ගම්භාක් සකකුසලත්තේ සකකුසලානිගෙහි වේ ද ... ගම්භාක් අසකකුසලත්තේ අසකකුසලානිගෙහි වේ ද හේ දන්තාලද යැ දක්තාලද යැ ප්‍රකට කරනලද යැ සාක්ෂාත්කාරක යැ ප්‍රඥාගෙන් සපයී කරනලද යැ, ප්‍රඥාගෙන් සපයී නො කරනලද අසකකුසලානිගෙහි නැතැ'යි වික්ෂිප්ත පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. අසකකුසලාගේ අසකකුසලානිගෙහි ධර්ම පස්විත්සෙක, අනි පස්විත්සෙක, නිරුක්ති පනසෙක, ඥාන සියසෙක.

සකකුසලත්තේ සකකුසලානිගෙහි, බාතුත්තේ බාතුනිගෙහි, ආයතනගන්තේ ආයතනානිගෙහි, සකකුසලත්තේ සකකුසලානිගෙහි, අසකකුසලත්තේ අසකකුසලානිගෙහි ධර්ම එක්සියපස්විත්සෙක, අනි එක්සියපස්විත්සෙක, නිරුක්ති දෙසියපනසෙක, ඥාන පන්සියසෙක.

ගම්භාක් දුෂ්ඨාගේ දුෂ්ඨානිගෙහි වේ ද, හේ දන්තාලද යැ දක්තාලද යැ ප්‍රකට කරනලද යැ සාක්ෂාත්කාරක යැ ප්‍රඥාගෙන් පහස්තාලද යැ ප්‍රඥාගෙන් නො පහස්තාලද දුෂ්ඨානිගෙහි නැතැ'යි වික්ෂිප්ත පහල විය, ඥාන පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. දුෂ්ඨාගේ දුෂ්ඨානිගෙහි ධර්ම පස්විත්සෙක, අනි පස්විත්සෙක, නිරුක්ති පනසෙක, ඥාන සියසෙක.

ගම්භාක් සමුදයාගේ සමුදයානිගෙහි වේ ද ... ගම්භාක් නිරෝධයාගේ නිරෝධානිගෙහි වේ ද ... ගම්භාක් මාගියාගේ මාගියානිගෙහි වේ ද, හේ දන්තාලද යැ දක්තාලද යැ ප්‍රකට කරනලද යැ සාක්ෂාත්කාරක යැ ප්‍රඥාගෙන් සපයී කරනලද යැ, ප්‍රඥාගෙන් නො පහස්තාලද මාගියානිගෙහි නැතැ'යි වික්ෂිප්ත පහල විය, ඥාන පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. මාගියාගේ මාගියානිගෙහි ධර්ම පස්විත්සෙක, අනි පස්විත්සෙක, නිරුක්ති පනසෙක, ඥාන සියසෙක.

සතර ආයතනානිගෙහි ධර්ම සියසෙක, අනි සියසෙක, නිරුක්ති දෙසියසෙක, ඥාන සාරසියසෙක.

ගම්භාක් අනිප්‍රතිසංවිද්‍යානිගෙහි අනිප්‍රතිසංවිද්‍යානිගෙහි වේ ද, හේ දන්තාලද යැ, දක්තාලද යැ ප්‍රකට කරන ලද යැ, සාක්ෂාත්කාරක යැ ප්‍රඥාගෙන් පහස්තාලද යැ, ප්‍රඥාගෙන් නො පහස්තාලද අනිප්‍රතිසංවිද්‍යානිගෙහි නැතැ'යි වික්ෂිප්ත පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. අනිප්‍රතිසංවිද්‍යාවගේ අනිප්‍රතිසංවිද්‍යානිගෙහි ධර්ම පස්විත්සෙක, අනි පස්විත්සෙක, නිරුක්ති පනසෙක, ඥාන සියසෙක.

යම්කාක් ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යාවේ ධර්මප්‍රතිසංවිද්‍යානික වේද ... යම්කාක් නිරුක්තිප්‍රතිසංවිද්‍යාවේ නිරුක්තිප්‍රතිසංවිද්‍යානික වේද ... යම්කාක් ප්‍රති-භානප්‍රතිසංවිද්‍යාවේ ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යානික වේද, හේ දත්තාලය, දක්තාලය, ප්‍රකට කරන ලද ය, සාක්ෂාත්කාරක ය, ප්‍රඥයෙන් පහස්න ලද ය, ප්‍රඥයෙන් නො පහස්නාලද ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යානිකයක් නැතැයි වක්ෂ්‍ය පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. ප්‍රතිභාන ප්‍රතිසංවිද්‍යානිකයෙහි ධර්ම පස්විස්සෙක, අනි පස්විස්සෙක, නිරුක්ති පහසෙක, ඥාන සියයෙකි.

සතර ප්‍රතිසංවිද්‍යානික ධර්ම සියයෙක, අනි සියයෙක, නිරුක්ති දෙසියයෙක, ඥාන සාරසියයෙකි.

යම්කාක් ඉන්ද්‍රියපරාවරතායෙහි ඥානය වේද, හේ දත්තාලය, දක්තාලය, ප්‍රකට කරන ලද ය, සාක්ෂාත්කාරක ය, ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද ය, ප්‍රඥයෙන් නො පහස්නාලද ඉන්ද්‍රියපරාවරතාඥානයක් නැතැයි වක්ෂ්‍ය පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. ඉන්ද්‍රියපරාවරතාඥානයෙහි ධර්ම පස්විස්සෙක, අනි පස්විස්සෙක, නිරුක්ති පහසෙක, ඥාන සියයෙකි.

යම්කාක් සතත්තයන්ගේ ආශ්‍රයානුගත (ආශ්‍රය අනුගත දත්තා) ඥානය වේද ... යම්කාක් යම්කාප්‍රතිසංවිද්‍යානිකයෙක වේද ... යම්කාක් මහා කරුණා සමාපතතිඥානය වේද ... යම්කාක් සම්මතඥානය වේද ... යම්කාක් අනාවරණඥානය වේද. හේ දත්තාලය, දක්තාලය, ප්‍රකට කරන ලද ය, සාක්ෂාත්කාරක ය, ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද ය, ප්‍රඥයෙන් නො පහස්නාලද අනාවරණඥානයක් නැතැයි වක්ෂ්‍ය පහල විය, ඥානය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. අනාවරණඥානයෙහි ධර්ම පස්විස්සෙක, අනි පස්විස්සෙක, නිරුක්ති පහසෙක, ඥාන සියයෙකි.

සවැදුරුම් බුද්ධධර්මයෙහි ධර්ම එක්සිය පහසෙක, අනි එක්සිය පහසෙක, නිරුක්ති තුන්සියයෙක, ඥාන සියයෙකි.

පරිසරවිද්‍යාංගීයයෙහි ධර්ම අටසිය පහසෙක, අනි අටසිය පහසෙක නිරුක්ති එක්දහස්සත්සියයෙක, ඥාන තුන්දහස්සාරසියයෙකි.

ප්‍රතිසංවිත්තපා නිමි.

2. 7

දම්සක් කපා

“එක් සමයෙක්හි” භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස් නුවර වැඩ මාසය කරන සේක ... මෙසෙයින් ආයුෂ්මත් භෞමිකා සථවිරයන්හට ‘අඤ්ඤානොභිඤ්ඤා’ යයි මෙ නම් වී

‘මේ දුඛ නම් වූ ආරාමිකත්‍යය’ යැයි පෙර නො අසු විරු දහමිනි ප්‍රඥ-වක්ෂ්‍ය පහල විය, ඥානය පහල විය, ප්‍රඥාව පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, අලෝකය පහල විය

‘වකඩු උදපාදි’ යනු කවර අතීතය, ‘සෑණ උදපාදි’ යනු කවර අතීතය, ‘පසුපස උදපාදි’ යනු කවර අතීතය, ‘විජ්‍යා උදපාදි’ යනු කවර අතීතය, ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු කවර අතීතය යන්: ‘වකඩු’ උදපාදි’ යනු දකිනාතීතය, ‘සෑණ උදපාදි’ යනු දකිනාතීතය, ‘පසුපස උදපාදි’ යනු ප්‍රජානනාතීතය, ‘විජ්‍යා උදපාදි’ යනු ප්‍රතිවේදනාතීතය, ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු අවිභාගනාතීතය.

වකඩු වම් යැ, දකිනාතීත අතීත යැ. දකිනා වම් යැ, දකිනාතීත අතීත යැ. ප්‍රඥා වම් යැ, ප්‍රජානනාතීත අතීත යැ. විද්‍යා වම් යැ, ප්‍රතිවේදනාතීත අතීත යැ. ආලෝකය වම් යැ, අවිභාගනාතීත අතීත යැ. මේ පසුපසවත් පසුපස අතීතයේ දුඃඛය වහා කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය වහා කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය ඇතිවන කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය විෂය කොට ඇත්තානු යැ මායිකත්‍යයෙන් සම්බන්ධතාවය, මායි-සත්‍යයට අත් වුවානු යැ, දුඃඛතාවයෙන් උපන්නානු යැ, සත්‍යයෙන් සිටිනානු යැ සත්‍යයෙන් පිහිටිනානු යි.

‘බලවකඩු’ යනු කවර අර්තයෙන් බලවකඩු නම් වී ද, යන්. ප්‍රතිවේදනාතීත ද පවත්වයි. (කෙලෙස්කතුරන් නැසීමට වැටෙන බැවින් ප්‍රජානනවකුයක් වැනි නු’ යි) වකුය ද. පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම: (ප්‍රතිවේදනාතීතය යි.) වකුය ද පවත්වයි. දේශනාබලය ද පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ (දේශනා බලවකුය යි) (සත්‍යතාවයෙන්) බලයෙන් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, (වේදනා සත්‍යතාවයෙන්) බලවකඩු-විෂය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් (විෂයතාවයෙන්) සිටියේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් (අවිභාගයෙන්) පිහිටියේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් පිහිටුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් වැඩි (ඊයාර) නැවතට පැමිණියේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් වැඩිතාවයට පමුණුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ බලයෙන් කෙලවරට පැමිණියේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් කෙලවරට පමුණුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් විශාරද බවට පැමිණියේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයෙන් විශාරද බවට පමුණුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ; බලයට සත්‍යතාවයෙන් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයට ගුරු කෙරෙමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලයට බුදුමත් කෙරෙමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලය පුදමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලය අපවිත්‍ය කෙරෙමින් පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ බලය බවයක් සෙයින් පෙරටු කොට ඇත්තේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ බලය කෙලෙසි කොට ඇත්තේ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, බලය අතිපති කොට ඇති වැ පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, නව ද ඒ බලවකුය (අත්‍යවිශිෂ්ට) මගණකු විසින් හෝ බලකු විසින් හෝ දේවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බලකු විසින් හෝ ලොව කිසිවක් නු’ යි ‘බලවකඩු’ යැ, නොපැවැත්විය හැකි නු’ යි ‘බලවකඩු’ යි.

ප්‍රඥාතීතය බල යැ, ඒ බලය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම, විශේෂීතීතය බල යැ; ඒ බලය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම, සමානීතීතය බල යැ, ඒ බලය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම, සමානීතීතය බල යැ, ඒ බලය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම, ප්‍රඥාතීතය බල යැ, ඒ බලය පවත්වා නු’ යි ‘බලවකඩු’ නම.

සඳාබලා ගිණි, නං ගිණි පවතෙන්නි ගිණිවකකං, විරියබලා ගිණි, නං ගිණි පවතෙන්නි ගිණිවකකං, සතිබලා ගිණි, නං ගිණි පවතෙන්නි ගිණිවකකං, සමාධිබලා ගිණි, නං ගිණි පවතෙන්නි ගිණිවකකං, පඤ්ඤාබලා ගිණි, නං ගිණි පවතෙන්නි ගිණිවකකං.

සතිසලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං,
ධර්මවිචයසලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං,
වීරියසලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං, පිති-
සලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං පසංඤි-
සලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං, සමාධි-
සලෝඡ්ඤායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං,
උපෙක්ඛායොගො ධර්මො, නං ධර්මං පවිතොනනීති ධර්මවක්කං,

සමාදිව්‍යී බිලෝ, නා බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං, සමා-
සඛකප්පා බිලෝ, නා බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං, සමාචාචා-
බිලෝ, නං බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං, සමාකම්මනෙනා බිලෝ,
නං බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං, සමාඤ්ඤා බිලෝ, නා බිලිං
පවනෙනතීති බිලිචකකං සමාචාරාමෝ ඛම්මා, නං බිලිං පවනෙනතීති
බිලිචකකං, සමාසති බිලෝ, නං බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං,
සමාසමාධි බිලෝ, නං බිලිං පවනෙනතීති බිලිචකකං.

ආබිපතෙතසථෙයින ඉන්ද්‍රියං ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්ම-
චක්කං, අකම්මිකෙයින ඛලං ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
නිත්‍යානථෙයින. බොජ්ඣකේහා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්ම-
චක්කං, ගෙහුථෙයින මග්ගො ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
උපධිනථෙයින සතිපධිනා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
පදනථෙයින සම්මප්පධානා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
ඉජ්ඣනථෙයින ඉද්ධිපාදා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
තපථෙයින සච්චා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං, අචිකේ-
පථෙයින සමපො ධර්මො තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං, අනු-
පසංගනථෙයින විපස්සනා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්මචක්කං,
ඵකරසථෙයින සම්ඵවිපස්සනා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති ධර්ම-
චක්කං, අනතිවතනනථෙයින සුතනඤ්ඤා ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති
ධර්මචක්කං, සංවරථෙයින සීලවිසුද්ධි ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති
ධර්මචක්කං, අචිකේපථෙයින විතනවිසුද්ධි ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති
ධර්මචක්කං, දස්සනථෙයින දිට්ඨිවිසුද්ධි ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති
ධර්මචක්කං, සමුච්ඡේදථෙයින බග්ගෙ ඤාණං ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති
ධර්මචක්කං, පටිප්පසංගධ්මථෙයින අනුප්පාදෙ ඤාණං ධර්මො, තං ධර්මං
පවතෙතතීති ධර්මචක්කං, ඡතෙ ඉලථෙයින ධර්මො, තං ධර්මං පවතෙතතීති

ඉඬාබලය බමි යැ, ඒ බමිය පවත්වා නු' යි 'බමවෙකක' නම්, වීර්ණ-
 බලය බමි යැ, ඒ බමිය පවත්වා නු' යි 'බමවෙකක' නම්, සංඝිබලය
 බමි යැ, ඒ බමිය පවත්වා නු' යි 'බමවෙකක' නම්, සංඝිබලය බමි යැ,
 ඒ බමිය පවත්වා නු' යි 'බමවෙකක' නම්, ප්‍රඥබලය බමි යැ, ඒ බමිය
 පවත්වා නු' යි 'බමවෙකක' නම්.

කමාතිසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, රාමේශ්වරීසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, වීරාසිලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, ප්‍රීතිසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, ප්‍රසාදිනීසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, සමාධිසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම, උපේක්ෂාසලෝධරාසිංහ රාමේශ්වරී, ඒ රාමේශ්වරී පවත්වානු'යි 'රාමේශ්වරී' නම.

සමාන්ද්‍රණය වී යයි, ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්,
සමාන්තංකප්‍රභය වී යයි, ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්,
සමාන්තවනග වී යයි, ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්, සමාන්-
කමානනය වී යයි, ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්, සමානාජීය
වී යයි, ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්, සමාන්තරාශිය වී යයි,
ඒ බලය පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්, සමාන්තරාශිය වී යයි, ඒ බලය
පවත්වා නු' සි 'බලවකක්' නම්, සමාන්තරාශිය වී යයි, ඒ බලය පවත්වා
නු' සි 'බලවකක්' නම්.

අධිපතිභාවාදීයෙන් ඉන්ද්‍රියය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු'යි 'බමමවකක්' නම, අකමප්‍රායාදීයෙන් බලය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, නියතීයාදීයෙන් බොධ්‍යාබ්‍යය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, භේතීයාදීයෙන් මායීය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, චිට්භත අදීයෙන් සතිපට්ඨානගෝ බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, ප්‍රදහනාදීයෙන් සමාස්ප්‍රධානගෝ බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, සමාධි චිත අදීයෙන් සාධිපාදගෝ බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, සථාසංභාවාදීයෙන් සත්‍යගෝ බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, අවික්ෂේපාදීයෙන් ගම්ථය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, අනුදර්ශනාදීයෙන් විදර්ශනාව බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, ඔවුනොවුන් නොඉක්ම පවත්වා අදීයෙන් ගුහනදාය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, සංචරාදීයෙන් ශීල-විශුද්ධිය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, අවික්ෂේපාදී-ගෙන් විතතවිශුද්ධිය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, දර්ශනාදීයෙන් දෘෂ්ටිවිශුද්ධිය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, මුක්තාදීයෙන් විමෝක්ෂය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමම-වකක්' නම, ප්‍රතිවේශාදීයෙන් විද්‍යාව බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, පරිත්‍යාගාදීයෙන් විමුක්තිය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, සමුච්ඡේදාදීයෙන් ක්ෂයඥතය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, ප්‍රතිප්‍රමුඛාදීයෙන් අනුත්පාද-ඥතය බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම, ඡන්දය මුලාදීයෙන් බිම් යැ, ඒ බිමිය පවත්වානු' යි 'බමමවකක්' නම. මහසිකාරය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බමුවකකං, මිනසිසාඥා සමුඛිංභවෙයින බමෙමා, නං බමමං පවතෙත-
 තීති බමුවකකං, එසොසා සමොධානවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං, වෙදහා සමොසරණවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං, සමාධි පමුඛිවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං සති ආදිපතෙත්ථවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං, පඤ්ඤා තුද්ධතරවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං, විමුත්ති සාරවෙයින බමෙමා, නං බමමං
 පවතෙතතීති බමුවකකං, අමනොගමං තිබ්බානං පරිසොසානවෙයින
 බමෙමා, නං බමමං පවතෙතතීති බමුවකකං.

තං ණො පතීදං දුක්ඛං අරියසම්මං පරිඤ්ඤානං - ථෙසං - පරිඤ්ඤානං තං තත්ති පුඤ්ඤා අභක්ඛාසුතෙසු ධම්මෙසු චිත්තං උදපාදී - ථෙසං - ආලොකො උදපාදී.

‘චක්‍රාං උදපාදී’ති කෙනටෙයින -පෙ- ‘ආලෝකො උදපාදී’ති කෙනටෙයින චක්‍රාං උදපාදී’ති දසකතටෙයින -පෙ- ආලෝකො උදපාදී’ති ඔහාසටෙයින.

[illegible][illegible]

‘ඉදං දුක්ඛසම්මුදයො අරහස්සම්’නති ප්‍රබෝ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු
චක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- තං බොපතිදං දුක්ඛසම්මුදයො
අරහස්සම් ‘පභාතබ්බි’නති -පෙ- ‘පභින’නති ප්‍රබෝ අනනුස්සතෙසු
ධම්මෙසු චක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි

‘චක්‍රිං උදපාදී’ති කෙනවෙත්ත -පෙ- ‘ආලොකො උදපාදී’ති
 කෙනවෙත්ත: ‘චක්‍රිං උදපාදී’ති දස්සනවෙත්ත -පෙ- ‘ආලොකො
 උදපාදී’ති ඔහ්‍යාසවෙත්ත.

වනක්‍රී, බිලේමා, දසසනටොයා අපේ:-පෙ- අපේලාකො බිලේමා, මිනා-සටොයා අපේ, ඉමෙ පසුබි බිලේමා, පසුබි අපේ, සමුදගවණ්ණිකා සවි-වණ්ණිකා:-පෙ- නිදේබවණ්ණිකා සවිවණ්ණිකා:-පෙ- මග්ගවණ්ණිකා සවි-වණ්ණිකා සවි, රමමණ්ණිකා සවි, ගොවර, සවි, තබනනිකා, සවි, පරි, පනනා සවි සමුදගනා සවි, සිනා, සවි, පනි, සිනා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමූහානුකූලයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, සායන සමවඩානුකූලයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, වෙදනාව සමවසරණයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, සමායන ප්‍රමුඛයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, සමායන අභිපභිභාවයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, ප්‍රභූව තද්ධතරානුකූලයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, විමුක්තිය සාරානුකූලයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්, අමතොගධ සබ්බසාන නිජාණය පරිවර්තනානුකූලයෙන් බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' නම්.

තවද ඒ මේ දුඃඛ නම් වූ ආර්යසත්‍යය 'පිරිසිදු දතසුභු යැ' යි ... 'පිරිසිදු දන්තාලදු' යි පෙර නො ඇසුපිරි දහමිනි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

'වක්‍රං උදපාදි' යනු කවර අනුයෝගය ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු කවර අනුයෝගය යත්: 'වක්‍රං උදපාදි' යනු දැනෙනානුයෝගය ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු අවබෝධානුයෝගය.

වක්‍රය බිම් යැ, දැනෙනානුයෝගය අනුයෝගය ... ආලෝකය බිම් යැ අවබෝධානුයෝගය අනුයෝගය. මේ පඤ්චබ්‍යාසයේ පඤ්චඅනුයෝගය දුඃඛය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ, සත්‍යය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ, සත්‍යය ආලම්බන කොට ඇත්තානු යැ, සත්‍යය ගොචර කොට ඇත්තානු යැ, මානසිකයෙන් සබ්බසාන යැ, මානසිකයෙන් අයත් වූවානු යැ, දුඃඛසත්‍යයෙහි උපන්නානු යැ, සත්‍යයෙහි සිටියානු යැ, සත්‍යයෙහි පිහිටියානු යි.

බලවකකය යනු කවර අනුයෝගය 'බලවකක' නම් වී ද යත්: ප්‍රතිවේධ බිම ද පවත්වයි චක්‍රය ද පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ. (ප්‍රතිවේධබිම චක්‍රය යි.) චක්‍රය ද පවත්වයි දෙශනාබිම ද පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ (දෙශනාබිමචක්‍රය යි), බිමෙන් පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ. බිමවක්‍රය පිණිස පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ, බිමෙහි සිටියේ පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ, බිමෙහි පිහිටියේ පවත්වානු'යි 'බලවකක' යැ... අමතොගධ සබ්බසාන නිජාණය පරිවර්තනානුයෝගය බිම් යැ, ඒ බිම පවත්වානු'යි 'බලවකක' යි.

'මේ දුඃඛසමුදය නම් වූ ආර්යසත්‍යය' යි පෙර නො ඇසුපිරි දහමිනි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය .. තවද ඒ මේ දුඃඛ නම් වූ ආර්යසත්‍යය 'ප්‍රභාතව්‍යය' යි ... 'ප්‍රතිණ' යි පෙර නො ඇසුපිරි දහමිනි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

'වක්‍රං උදපාදි' යනු කවර අනුයෝගය ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු කවර අනුයෝගය යත්: 'වක්‍රං උදපාදි' යනු දැනෙනානුයෝගය ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු අවබෝධානුයෝගය.

වක්‍රය බිම් යැ, දැනෙනානුයෝගය අනුයෝගය ... ආලෝකය බිම් යැ, අවබෝධානුයෝගය අනුයෝගය. මේ පඤ්චබ්‍යාසයේ පඤ්චඅනුයෝගය සමුදය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ නිරෝධය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ ... මානසික වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය ආලම්බන කොට ඇත්තානු යැ සත්‍යය විෂය කොට ඇත්තානු යැ මානසිකයෙන් සබ්බසාන යි. (මානසිකයෙන් අයත් වූවානු යැ (දුඃඛ) සත්‍යයෙහි උපන්නානු යැ සත්‍යයෙහි සිටියානු යැ සත්‍යයෙහි පිහිටියානු යි.

බම්මවකකතාහි කෙනෙටොන බම්මවකකං: බම්මඤ්ච පච්ඤානති චක්කඤ්චාති බම්මවකකං, චක්කඤ්ච පච්ඤානති බම්මඤ්චාති බම්මවකකං, බම්මෙන පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්මචරියංය පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම ධීතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම පතිට්ඨිතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරියොසානෙටොන බම්මො. නං බම්මං පච්ඤානතීති බම්මවකකං.

අගං කායෙ කායානුපස්සනා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, සා ඛො පනායං කායෙ කායානුපස්සනා භාවෙනබ්බා'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- 'භාවිතා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අගං වෙදනාසු -පෙ- 'අගං විනේන -පෙ- 'අගං බම්මෙසු බම්මානු-පස්සනා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, 'සා ඛො පනායං බම්මෙසු බම්මානුපස්සනා භාවෙනබ්බා'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- 'භාවිතා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අගං කායෙ කායානුපස්සනා'ති පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, 'සා ඛො පනායං කායෙ කායානු-පස්සනා භාවෙනබ්බා'ති -පෙ- 'භාවිතා'ති පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'චක්ඛුං උදපාදි'ති කෙනෙටොන -පෙ- ආලොකො උදපාදි'ති කෙනෙටොන: 'චක්ඛුං උදපාදි'ති දස්සනෙටොන -පෙ- 'ආලොකො උදපාදි'ති ඕසාසෙටොන.

චක්ඛුං බම්මො, දස්සනෙටොන අත්ථො -පෙ- ආලොකො බම්මො, ඕසාසෙටොන අත්ථො, ඉමෙ පඤ්ච බම්මා පඤ්ච අත්ථො කායවිඤ්ඤා සති-පට්ඨානවිඤ්ඤා-පෙ- වෙදනාවිඤ්ඤා සතිපට්ඨානවිඤ්ඤා-පෙ- විනතවිඤ්ඤා සතිපට්ඨානවිඤ්ඤා -පෙ- බම්මවිඤ්ඤා සතිපට්ඨානවිඤ්ඤා සතිපට්ඨානා-රමමණා සතිපට්ඨානගොචරා සතිපට්ඨානසංඛතතා සතිපට්ඨානපරියා-පනතා සතිපට්ඨානෙ සමුදගතා සතිපට්ඨානෙ ජීතා සතිපට්ඨානෙ පතිට්ඨිතා.

බම්මවකකතාහි කෙනෙටොන බම්මවකකං: බම්මඤ්ච පච්ඤානති චක්කඤ්චාති බම්මවකකං, චක්කඤ්ච පච්ඤානති බම්මඤ්චාති බම්මවකකං, බම්මෙන පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්මචරියංය පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම ධීතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම පතිට්ඨිතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරියොසානෙටොන බම්මො, නං බම්මං පච්ඤානතීති බම්මවකකං.

බිම්බවක්‍ෂණය යනු කවර අරුතකින් 'බලවක්‍ෂණ' නම් වී ද යත්: ප්‍රතිවේදනාත්මක ද පවත්වයි වක්‍රය ද පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, වක්‍රය ද පවත්වයි දේශනාත්මක ද පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙන් පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලවත්තා පිණිස පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙහි සිටියේ පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙහි පිහිටියේ පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ ... අමතොග්‍ය සංකල්පය නිවැරදිව පැහැදිලිවන්නේ බලය යැ, ඒ බලය පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යි.

මහණෙනි, මට 'මේ කතෙහි කායානුපස්සනා යැ' යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය. තවද මහණෙනි, මට 'ඒ මේ කතෙහි කායානුපස්සනාව භාවිතව යැ' යි ... 'භාවිත යැ' යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

'මේ වේදනාවන්හි ... මේ චිත්තයෙහි මේ බලයන්හි බලානුදැකීම' යැ' යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය. 'තවද ඒ මේ බලයන්හි බලානුදැකීම' යි භාවිතව යැ' යි මහණෙනි, මට ... 'භාවිත යැ' යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

'මේ කතෙහි කායානුපස්සනා යැ' යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය. 'තවද ඒ මේ කතෙහි කායානුපස්සනාව වැඩිවනු යැ' යි ... වඩනලදු' යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි වක්‍රය පහළ විය ... ආලෝකය පහළ විය.

'වක්‍රය උදපාදි' යනු කවර අරුතකින් ... 'ආලෝකය උදපාදි' යනු කවර අරුතකින් යත්: 'වක්‍රය උදපාදි' යනු දැකීමෙන් ... 'ආලෝකය උදපාදි' යනු අවබෝධයෙනි.

වක්‍රය බලය, දැකීමෙන් අනි යැ ... ආලෝකය බලය, අවබෝධයෙන් අනි යි. මේ පඤ්චබලයේ පඤ්චබලයේ කායවක්‍රය වූ සතිපට්ඨාන-තය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ ... වේදනාවක්‍රය වූ සතිපට්ඨාන-තය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ ... චිත්තවක්‍රය වූ සතිපට්ඨාන-තය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ ... බලවක්‍රය වූ සතිපට්ඨාන-තය වක්‍රය කොට ඇත්තානු යැ, සතිපට්ඨාන-තය අරමුණු කොට ඇත්තානු යැ, සතිපට්ඨාන-තය ගොදුරු කොට ඇත්තානු යැ, සතිපට්ඨාන-තයෙන් සංකල්පනය හ, සතිපට්ඨාන-තයට අයත් වූවානු යැ, සතිපට්ඨාන-තයෙහි උපන්නානු යැ, සතිපට්ඨාන-තයෙහි සිටියානු යැ, සතිපට්ඨාන-තයෙහි පිහිටියානු යි.

බිම්බවක්‍ෂණය යනු කවර අරුතකින් 'බලවක්‍ෂණ' වේ ද යත්: ප්‍රති-වේදනාත්මක ද පවත්වයි වක්‍රය ද පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, වක්‍රය ද පවත්වයි දේශනාත්මක ද පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙන් පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලවත්තා පිණිස පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙහි සිටියේ පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ, බලයෙහි පිහිටියේ පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යැ ... අමතොග්‍ය සංකල්පය නිවැරදිව පැහැදිලිවන්නේ බලය යැ, ඒ බලය පවත්වානු' යි 'බලවක්‍ෂණ' යි.

‘මේ ඡන්දය අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා’ යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. තවද ඒ මේ ඡන්දය අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා ‘භාවිතව්‍යයා’ යි මහණෙනි, මට ... ‘භාවිතයා’ යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය.

‘මේ වීර්ගය අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ... මේ විතතය අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ... මේ විමංසාව අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා’ යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. තවද ඒ මේ විමංසාව අභිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා ‘භාවිතව්‍යයා’ යි මහණෙනි, මට ... ‘භාවිතයා’ යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය.

‘මේ ඡන්දාභිපතිකමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා’ යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. තවද ඒ මේ ඡන්දාභිපතිකමාධියෙන් හා ප්‍රධන්වීර්ගයෙන් සමන්විත වූ සංඛිපාදයා ‘භාවිතව්‍යයා’ යි ... ‘භාවිතයා’ යි පෙර නො ඇසුවීරු දහමිනි චක්‍ෂුස පහල විය, ඥානය පහල විය, පුඤ්ච පහල විය, විද්‍යාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය.

‘වක්‍රමය උදපාදි’ යනු කවර අරුතෙකින් ... ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු කවර අරුතෙකින් යන්: ‘වක්‍රමය උදපාදි’ යනු දැනෙනාදියෙන් ... ‘ආලෝකය උදපාදි’ යනු අවිභාසාදියෙන්.

චක්‍ෂුස ධර්මයා, දැනෙනාදිය අද්ධියා ... ආලෝකය ධර්මයා, අවිභාසාදිය අද්ධියා. මේ පඤ්ච ධර්මයෝ මේ පඤ්ච අද්ධියෝ ඡන්දවස්තුක වූ සංඛිපාදයා වස්තු කොට ඇත්තානු යා, සංඛිපාදයා ආලම්බන කොට ඇත්තානු යා, සංඛිපාදයා විෂය කොට ඇත්තානු යා, සංඛිපාදයෙන් සම්බන්ධිතයා. සංඛිපාදයාට අයත් වූවානු යා, සංඛිපාදයෙහි උපන්නානු යා, සංඛිපාදයෙහි සිටියානු යා, සංඛිපාදයෙහි පිහිටියානු යි.

ධම්මවක්‍කං යනු කවර අරුතෙකින් ‘ධම්මවක්‍කං’ නම් වී ද යන්: ප්‍රතිවේධධර්මය ද පවත්වයි වක්‍රය ද පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා වක්‍රය ද පවත්වයි දේශනාධර්මය ද පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙන් පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයා පිණිස පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි සිටියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි පිහිටුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි වසිභාවයට පැමිණියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි වසිභාවයට පමුණුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි කෙළවරට පැමිණියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මයෙහි කෙළවරට පමුණුවමින් පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා ... ධර්මය අපවාසන කෙරෙමින් පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මය ධර්මයක් සෙසින් පෙරවු කොට ඇතියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මය කෙතෙළි කොට ඇතියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යා, ධර්මය අභිපති කොට ඇතියේ පවත්වා නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යි. තවද ඒ ධර්මවක්‍රය මහණකු විසින් හෝ බමුණකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බමුණු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවක් වූ විසින් හෝ නො පැවැත්විය හැකි නු’ යි ‘ධම්මවක්‍කං’ යි.

ශ්‍රද්ධානුයෝගය බවට, ඒ බවට පවත්වා නු'යි බවටවන්නා ය. ... අමතෝගය සම්බන්ධ නිවැරදි පරිදිවන්නා, එය බවට පවත්වා නු'යි 'බවටවන්නා' යි.

‘මේ විශ්වාසීයයෙක් හා ප්‍රධානවිශ්වාසීයෙක් සමකාලීන වූ සංදේශ-පාදය’ යි පෙර නොඇසු විරුද්ධතාමය වක්‍රයක් පහත විය ... ආලෝකය පහත විය ... තවද ඒ මේ විශ්වාසීයයෙක් හා ප්‍රධානවිශ්වාසීයෙක් සමකාලීන වූ සංදේශය ‘භාවිතය’ යි ... ‘භාවිතය’ යි පෙර නොඇසු විරුද්ධතාමය වක්‍රයක් පහත විය ... ආලෝකය පහත විය.

‘චක්‍රං උදපාදි’ යනු කවර අරුතෙකින් ... ‘ආලෝකො උදපාදි’ යනු කවර අරුතෙකින් යන්: ‘චක්‍රං උදපාදි’ යනු දශීනාථයෙක, ... ‘ආලෝකො උදපාදි’ යනු අවහානාථයෙකි.

වක්ෂ්‍යය බවේ යැ, දැනෙනායාය අනි යැ ... ආලෝකය බවේ යැ, අවකාශ-
 නීය අනි යි මේ පසුබවමෙන් පසුබැසීමෙන් මිනිසවහුක වූ සංකීර්ණය
 වහු කොට ඇත්තානු යැ ... විනාශවහුක වූ සංකීර්ණය වහු කොට
 ඇත්තානු යැ ... විමානවහුක වූ සංකීර්ණය වහු කොට ඇත්තානු යැ,
 සංකීර්ණය ආලෝකය කොට ඇත්තානු යැ, සංකීර්ණය විෂය කොට
 ඇත්තානු යැ, සංකීර්ණයෙන් සමානානිතය. සංකීර්ණයට අයත් වූවානු යැ,
 සංකීර්ණයෙහි උපන්තානු යැ, සංකීර්ණයෙහි සිටියානු යැ, සංකීර්ණයෙහි
 පිහිටියානු යි.

බමමවකකං යනු කවර අරුතෙකින් 'බමමවකක' නම් වී ද යත්: ප්‍රතිවේධබමය ද පවත්වයි වක්‍රය ද පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ, වක්‍රය ද පවත්වයි දේශනාබමය ද පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ, බමයෙන් පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ, බමවයා පිණිස පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ, බමයෙහි සිටියේ පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ, බමයෙහි පිහිටියේ පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යැ ... අමතොග්‍රහ සංඛ්‍යාත නිජාණය පරිච්ඡේදයෙන් බම යැ, ඒ බමය පවත්වා නු' යි 'බමමවකක' යි.

විමර්ශන කොටස හිමි.

2. 8

ලෝකොත්තර කථා

ලෝකෝත්තරවම් කවරන ගත්: සතර සතිපට්ඨානගෝ ය: සතර සමාන්ත්‍රප්‍රධානගෝ ය: සතර සංඤ්චාදගෝ ය: පඤ්ඤාචර්‍යගෝ ය: පඤ්ඤා-
ඛලගෝ ය: සප්තඥාධ්‍යායිකගෝ ය: අග්‍රායාසනමාගී ය: සතර
ආයාසිමාගීගෝ ය: සතර ශ්‍රාමණ්‍යඵලගෝ ය: තිපිණ ය: ගත මොහු
ලෝකෝත්තරවම්ගෝ යි.

‘ලෝකානුකූලතාවය’ යනු කවර දරුවෙකින් ලෝකෝත්තර නම් වූය යත්: ලෝකය තරණය කෙරෙත් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝකයෙන් උත්තරණය කෙරෙත් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝකය කෙරෙන් උත්තරණය කෙරෙත් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝවින් උත්තරණය කෙරෙත් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝව ඉක්මයෙන් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝව මොහොවට ඉක්මයෙන් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝව මොහොවට ඉක්ම ගියහ’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝකය කෙරෙන් අධිකයහ’යි ලෝකෝත්තරයහ, ලෝකානුකූලතාවය තරණය කෙරෙත් නු’යි ලෝකෝත්තරයහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ලෝකා නිසාර්තයී ලෝකානන්දා, ලෝකානන්දා නිසාර්තයී ලෝ-
කානන්දා, ලෝකානන්දා නිසාර්තයී ලෝකානන්දා, ලෝකා නිසාර්තයී
ලෝකානන්දා, ලෝකානන්දා නිසාර්තයී ලෝකානන්දා, ලෝකානන්දා නිසාර්තයී
ලෝකානන්දා.

ලොකෙ හ තිංචනනිති ලොකුතතරා, ලොකකම් හ තිංචනනිති ලොකුතතරා, ලොකෙ හ ලිප්පනනිති¹ ලොකුතතරා, ලොකෙන හ ලිප්පනනිති ලොකුතතරා, ලොකෙ අසංචිතතාති ලොකුතතරා, ලොකෙන අසංචිතතාති ලොකුතතරා, ලොකෙ අනුපලිතතාති ලොකුතතරා, ලොකෙන අනුපලිතතාති ලොකුතතරා.

ලොකෙ විපල්ලිතනාභි ලොකුතතරා, ලොකෙන විපල්ලිතනාභි ලො-
කුතතරා, ලොකා විපල්ලිතනාභි ලොකුතතරා, ලොකතො විපල්ලිතනාභි
ලොකුතතරා, ලොකමා විපල්ලිතනාභි ලොකුතතරා.

ලොකේ විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා, ලොකේ නි විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා, ලොකා විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා, ලොකයම්. විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා, ලොකතො විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා, ලොකමො විසඳුණු තනාහි ලොකු තනරා.

ලෝකය පුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද, ලෝකතෝෂය පුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද, ලෝකමය පුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද, ලෝකය විපුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද, ලෝකතෝෂය විපුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද, ලෝකමය විපුර්වයෙන්ම ලෝකානන්ද.

ලොකා වුට්භනනිනි? ලොකුතරා, ලොකතො වුට්භනනිනි ලො-
කුතරා ලොකමහා වුට්භනනිනි ලොකුතරා.

ලොකා විවිධතාවයේ ලොකුතරා, ලොකතො විවිධතාවයේ ලො-
කුතරා, ලොකමා, විවිධතාවයේ ලොකුතරා.

ලොකෙ න සජ්ජනීති ලොකුතරා, ලොකෙ න ගග්ගනීති ලො-
කුතරා, ලොකෙ න ඛජ්ඣනීති ලොකුතරා.

ලෝකං සමුළුවී ඤානිති ලෝකානන්තරා, ලෝකං සමුළුවී නතතතාති
ලෝකානන්තරා. ලෝකං පටිපසංසංචෙනානිති ලෝකානන්තරා, ලෝකං
පටිපසංසංමනිතතතාති ලෝකානන්තරා.

ලෝකයා අපටානි ලෝකානරා, ලෝකයා අනනිනි ලෝකානරා,
ලෝකයා අනිනානි ලෝකානරා, ලෝකයා අනානානි ලෝකානරා.

1 ලිපිපතකි - මරණ, ස **2** උද්ඝෝෂකයකි - ස.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ලෝවිත් නික්මෙන් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් නික්මෙන් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙන් නික්මෙන් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් නික්මුණහ'යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් නික්මුණහ'යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙන් නික්මුණහ'යි ලෝකෝත්තරත්වය.

(අපයඝාපන බැවින්) ලෝකයෙහි නො සිටිත් නු'යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවැ නො සිටිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙහි නො නැවැරෙන් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය හා නො නැවැරෙන් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙහි අසංලිප්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය හා සමග අසංලිප්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙහි නො නැවැරැණුනු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය හා සමග නො නැවැරැණුනු'යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙහි විප්‍රමුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය හා සමග විප්‍රමුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙන් විප්‍රමුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් විප්‍රමුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් විප්‍රමුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙහි විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය හා සමග විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙන් විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිති විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් විසංයුක්ත නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙන් (ලෝකමල සෝද) ශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් ශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් ශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙන් විශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් විශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් විශුද්ධ වෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙන් නැගීසිටිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් නැගීසිටිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් නැගීසිටිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙන් නවතිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකය කෙරෙන් නවතිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝවිත් නවතිත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකයෙහි නො ලැගෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙහි (කිය සංයකාර කෙනෙක්) නො ගන්නා ලැබෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය, ලෝකයෙහි නො පෙළෙත් නු' යි ලෝකෝත්තරත්වය.

ලෝකය මුලුසුත් කෙරෙන් නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකය මුලුසුත් කරනලද බැවිනැ'යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකය සන්තිද්වත් නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකය සන්තිද්වත් ලද බැවිනැ' යි ලෝකානුතර නම් වෙත්.

ලෝකයට අමායී නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකයට අප්‍රතිභා නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකයට අගත් නො වෙත් නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙති, ලෝකයට අසමාන නු' යි ලෝකානුතර නම් වෙත්.

ලොකං වමනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න පච්චාචමනනීති¹ ලොකුතතරා, ලොකං පච්චනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න උපාදිතනීති ලොකුතතරා, ලොකං විසිභෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න උසසි-
 නෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං විධුපෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න සක්ඛුපෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං සමතිකකම අභිකුස නිධන්නනීති ලොකුතතරා.

ලොකුතතරකර්ම සමන්තා.

2. 9

බලකර්ම

[සාවකපීඨදානං.]

“පඤ්චමාති භික්ඛවෙ බලාති: කතමාති පඤ්ච: සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චබලාති”^a

අපි ව අධිකවම බලාති: සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං ඔත්තප්පබලං පරිසරිකානබලං භාවනාබලං අනවජ්ජබලං සංගහබලං ඛනනිබලං පඤ්ඤානිබලං නිජ්ඣානනිබලං ඉසාරියබලං අධිධානබලං සමථබලං විපස්සානබලං දස සෙවබලාති දස අසෙවබලාති දස බිණ්ණසවබලාති දස ඉද්ධිබලාති දස තර්කතබලාති.

කර්ම සද්ධාබලං: අසද්ධියෙ න කම්පනීති සද්ධාබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත සද්ධාබලං, කිලෙසානං පරියාදනවෙත්ත සද්ධාබලං, පරිචෙධාදිවිසොධනවෙත්ත සද්ධාබලං, චිත්තස්ස අධිධානවෙත්ත සද්ධාබලං, චිත්තස්ස චෝදනවෙත්ත සද්ධාබලං, විසෙසාධිගමවෙත්ත සද්ධාබලං, උත්තරං පරිචෙධවෙත්ත සද්ධාබලං, සච්චාභිසම්මවෙත්ත සද්ධාබලං, නිරෝධෙ පතිධාපකවෙත්ත සද්ධාබලං, ඉදං සද්ධාබලං.

කතමං චිරියබලං: කොසල්ස් න කම්පනීති චිරියබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත චිරියබලං, කිලෙසානං පරියාදනවෙත්ත චිරියබලං, පරිචෙධාදිවිසොධනවෙත්ත චිරියබලං, චිත්තස්ස අධිධානවෙත්ත චිරියබලං, චිත්තස්ස චෝදනවෙත්ත චිරියබලං, විසෙසාධිගමවෙත්ත චිරියබලං, උත්තරං පරිචෙධවෙත්ත චිරියබලං, සච්චාභිසම්මවෙත්ත චිරියබලං, නිරෝධෙ පතිධාපකවෙත්ත චිරියබලං. ඉදං චිරියබලං.

කතමං සතිබලං: පමාදෙ න කම්පනීති සතිබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත සතිබලං -පෙ- නිරෝධෙ පතිධාපකවෙත්ත සතිබලං. ඉදං සතිබලං.

1 පච්චාභමනනීති - PTS

a පඤ්චකඤ්ඤාතර්ම - බලමයක

ලෝකය නගන් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය වටාලා නො
නගන් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය දුරුකෙරෙත් නු' යි
ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය උපාදානය නො කෙරෙත් නු' යි
ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය විසුරුවන් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති,
ලෝකය නො විසුරුවන් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය නිවන් නු' යි
ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය නො දල්වන් නු' යි ලෝකුතතර නම්
වෙති, ලෝකය ඉක්ම අභිභවනය කොට සිටිත් නු' යි ලෝකුතතර
නම් වෙත්.

ලෝකොත්තර කථා නිමි.

2. 9

බල කථා

සැවැත්තිදන යි. “මහණෙනි, මේ බලයෝ පස්දෙනෙක් වෙති.
කවර පස් දෙනෙක යත්: ශ්‍රද්ධාබල ය, විශ්වාසබල ය, සමාධිබල ය,
සමාධිබල ය, ප්‍රඥාබල ය මහණෙනි, මොහු පඤ්චබලයෝ වෙත්.”

තවද අටසැට බල කෙනෙක් වෙති: ශ්‍රද්ධාබල ය, විශ්වාසබල ය, සමාධි-
බල ය, සමාධිබල ය, ප්‍රඥාබල ය, කීර්තිබල ය, ඔත්තප්පබල ය, පරිසංකිත-
බල ය, භාවනා බල ය, අනවද්‍යාබල ය, සංවිග්‍රහබල ය, ස්නානානුබල ය,
ප්‍රඥප්තිබල ය, නිද්ධිමාසන (අධිනාමාසන) බල ය, ඵෙඤ්ඤාබල ය,
අධිස්සානබල ය, භමිමබල ය, විද්ධිනාබල ය, දශ ශෛක්‍ෂාබලයෝ ය, දශ
අශෛක්‍ෂා බලයෝ ය, දශක්‍ෂිණාශ්‍රවබලයෝ ය, දශ සංඛිබලයෝ ය, දශ
තථාගතබලයෝ යි.

ශ්‍රද්ධාබල කවරෙ යත්: අශ්‍රද්ධායෙහි නො සැලේ නු' යි ශ්‍රද්ධාබල ය,
සහජාත (අරුප) ධර්මයනට උපසංඝාතානුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, කෙලෙසුන්
ක්‍ෂය කිරිමි අනුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, ප්‍රතිවේධාදිවිශෝධනානුයෙත්
ශ්‍රද්ධාබල ය, විතතයාගේ අධිස්සානානුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, විතතයාගේ
පරිශුද්ධානුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, විශේෂාධිගමානුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය,
මත්තෙහි (මාංගී) ප්‍රතිවේධානුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, සත්‍යානිසමයානුයෙත්
ශ්‍රද්ධාබල ය, නිරෝධයෙහි පිහිටුවන අනුයෙත් ශ්‍රද්ධාබල ය, මේ
ශ්‍රද්ධාබල යි.

විශ්වාසබල කවරෙ යත්: කුසිද්ධාවයෙහි නො සැලේ නු' යි විශ්වාසබල ය,
සහජාතධර්මයනට උපසංඝාතානුයෙත් විශ්වාසබල ය, කෙලෙසුන් ක්‍ෂය
කිරිමි අනුයෙත් විශ්වාසබල ය, ප්‍රතිවේධාදිවිශෝධනානුයෙත් විශ්වාසබල ය,
විතතයාගේ අධිස්සානානුයෙත් විශ්වාසබල ය, විතතයාගේ පරිශුද්ධානුයෙත්
විශ්වාසබල ය, විශේෂාධිගමානුයෙත් විශ්වාසබල ය, මත්තෙහි (මාංගී) ප්‍රති-
වේධානුයෙත් විශ්වාසබල ය, සත්‍යානිසමයානුයෙත් විශ්වාසබල ය, නිරෝධයෙහි
පිහිටුවන අනුයෙත් විශ්වාසබල ය, මේ විශ්වාසබල යි.

සමාධිබල කවරෙ යත්: ප්‍රමාදයෙහි නො සැලේ නු' යි සමාධිබල ය,
සහජාත (අරුප) ධර්මයනට උපසංඝාතානුයෙත් සමාධිබල ය... නිරෝධ-
යෙහි පිහිටුවන අනුයෙත් සමාධිබල ය, මේ සමාධිබල යි.

කතමං සමාධිබලං: උද්ධවං න කම්පනීති සමාධිබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපත්ථානානං සමාධිබලං -පෙ- නිරෝධෙ පතිට්ඨාපකං සමාධිබලං. ඉදං සමාධිබලං.

කතමං පඤ්ඤාබලං: අවිජ්ජාය න කම්පනීති පඤ්ඤාබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපත්ථානානං පඤ්ඤාබලං -පෙ- නිරෝධෙ පතිට්ඨාපකං පඤ්ඤාබලං. ඉදං පඤ්ඤාබලං.

කතමං හිරිබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං හිරියතීති¹ හිරිබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං හිරියතීති හිරිබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵහමිද්ධං² හිරියතීති හිරිබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං හිරියතීති හිරිබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං හිරියතීති හිරිබලං, ඤාණෙන අවිජ්ජං හිරියතීති හිරිබලං, පාමොජ්ජෙන අරතීං හිරියතීති හිරිබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නීවරණෙ හිරියතීති හිරිබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ හිරියතීති හිරිබලං. ඉදං හිරිබලං.

කතමං ඔත්තප්පබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵහමිද්ධං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ඤාණෙන අවිජ්ජං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, පාමොජ්ජෙන අරතීං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නීවරණෙ ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං. ඉදං ඔත්තප්පබලං.

කතමං පරිසංඛානබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵහමිද්ධං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ඤාණෙන අවිජ්ජං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, පාමොජ්ජෙන අරතීං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නීවරණෙ පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං. ඉදං පරිසංඛානබලං.

කතමං භාවනාබලං: කාමච්ඡන්දං පජ්ඣනො නෙකකම්මං භාවෙතීති භාවනාබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣනො අබ්‍යාපාදං භාවෙතීති භාවනාබලං, ඵහමිද්ධං පජ්ඣනො අලෝකසඤ්ඤාය භාවෙතීති භාවනාබලං, උද්ධවං පජ්ඣනො අවිකේධපං භාවෙතීති භාවනාබලං, විවික්ඛිච්ඡං පජ්ඣනො ධම්මවච්ඡානං භාවෙතීති භාවනාබලං, අවිජ්ජං පජ්ඣනො ඤාණං භාවෙතීති භාවනාබලං, අරතීං පජ්ඣනො පාමොජ්ජං භාවෙතීති භාවනාබලං, නීවරණෙ පජ්ඣනො පඨමං ක්‍රියානං භාවෙතීති භාවනාබලං, -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣනො අරහත්තමයං භාවෙතීති භාවනාබලං. ඉදං භාවනාබලං.

1 හිරියතීති - ස්‍යා, PTS 2 ඵහමිද්ධං - ඵහසං.

සමාධිබල කවරෙ යන්: උද්ධතභාවයෙහි නො සැලේ නු'යි සමාධිබල යැ, සහජාතවිමේයනට උපසංචිතනාභීයෙන් සමාධිබල යැ ... නිරෝධයෙහි පිහිටුවන අභීයෙන් සමාධිබල යැ, මේ සමාධිබල යි.

ප්‍රඥබල කවරෙ යන්: අවිද්‍යායෙහි නො සැලේනු'යි ප්‍රඥබල යැ, සහජාත විමේයනට උපසංචිතනාභීයෙන් ප්‍රඥබල යැ, ... නිරෝධයෙහි පිහිටුවන අභීයෙන් ප්‍රඥබල යැ, මේ ප්‍රඥබල යි.

හිරිබල කවරෙ යන්: නෛෂ්‍රමය හෙයින් කාමච්ඡදය කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, අව්‍යාපාද හෙයින් ව්‍යාපාදය කෙරෙන් ලජ්ජිත වේනු'යි හිරිබල යැ, ආලෝකසංඥ හෙයින් චිතමිඳිය කෙරෙන් ලජ්ජිත වේනු'යි හිරිබල යැ, අවික්ෂේප හෙයින් ඔද්ධතාය කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ධර්මිකය හෙයින් විවිකිකායා කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ඥාන හෙයින් අවිද්‍යාව කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ප්‍රාමෝද්‍ය හෙයින් අරතිය කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ප්‍රථමව්‍යාන හෙයින් නිවරණයන් කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ... අභීතමායී හෙයින් භෑම කෙලෙසුන් කෙරෙන් ලජ්ජිත වේ නු'යි හිරිබල යැ. මේ හිරිබල යි.

ඔත්තප්පබල කවරෙ යන්: නෛෂ්‍රමය හෙයින් කාමච්ඡදය කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, අව්‍යාපාද හෙයින් ව්‍යාපාදය කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, ආලෝකසංඥ හෙයින් චිතමිඳිය කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, අවික්ෂේප හෙයින් ඔද්ධතාය කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, ධර්මිකය හෙයින් විවිකිකායා කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, ඥාන හෙයින් අවිද්‍යාව කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, ප්‍රාමෝද්‍ය හෙයින් අරතිය කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ, ප්‍රථමව්‍යාන හෙයින් නිවරණයන් කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ ... අභීතමායී හෙයින් භෑම කෙලෙසුන් කෙරෙන් තැවේ නු'යි ඔත්තප්පබල යැ. මේ ඔත්තප්පබල යි.

පරිසංඛ්‍යානබල කවරෙ යන්: නෛෂ්‍රමය හෙයින් කාමච්ඡදය විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, අව්‍යාපාද හෙයින් ව්‍යාපාදය විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, ආලෝකසංඥ හෙයින් චිතමිඳිය විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, අවික්ෂේප හෙයින් ඔද්ධතාය විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, ධර්මිකය හෙයින් විවිකිකායා විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, ඥාන හෙයින් අවිද්‍යාව විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, ප්‍රාමෝද්‍ය හෙයින් අරතිය විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, ප්‍රථමව්‍යාන හෙයින් නිවරණයන් විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ ... අභීතමායී හෙයින් භෑම කෙලෙසුන් විමසා නු'යි පරිසංඛ්‍යානබල යැ, මේ පරිසංඛ්‍යාන බල යි.

භාවනාබල කවරෙ යන්: කාමච්ඡදය දුරු කෙරෙමින් නෛෂ්‍රමයය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, ව්‍යාපාදය දුරු කෙරෙමින් අව්‍යාපාදය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, චිතමිඳිය දුරු කෙරෙමින් ආලෝකසංඥ වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, උද්ධතභාවය දුරු කෙරෙමින් අවික්ෂේපය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, විවිකිකායා දුරු කෙරෙමින් ධර්මිකය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, අවිද්‍යාව දුරු කෙරෙමින් ඥානය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, අරතිය දුරු කෙරෙමින් ප්‍රාමෝද්‍යය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, නිවරණයන් දුරු කෙරෙමින් ප්‍රථමව්‍යානය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ ... භෑම කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙමින් අභීතමායීය වඩා නු'යි භාවනා බල යැ. මේ භාවනා බල යි.

කතමං අනවර්ණවලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන විතතං සමගණනාතීති සමගතවලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාදෙ නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, චිතමිද්ධං පභිනතතා අලොකසංකෘතං නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, උද්ධවං පභිනතතා අවිකෙට්ඨං නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, විචිකිච්ඡාය පභිනතතා ධම්ම-වචන්දනෙ නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, අවිජ්ජාය පභිනතතා සද්දේශං නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, අරතියා පභිනතතා පාමොජ්ජං නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, නීවරණං පභිනතතා පඨමචක්ඛානෙ නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසානං පභිනතතා අරහත්තමයො නත්ති කිසුදු වර්ණනා අනවර්ණවලං, ඉදං අනවර්ණවලං.

කතමං සමගතවලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන විතතං සමගණනාතීති සමගතවලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන විතතං සමගණනාතීති සමගතවලං, චිතමිද්ධං පභිනතතා අලොකසංකෘතවසෙන විතතං සමගණනාතීති සමගතවලං, -පෙ- සබ්බ-කිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයවසෙන විතතං සමගණනාතීති සමගත-වලං, ඉදං සමගතවලං.

කතමං ඛනතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන විතතං ඛනතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාදෙ ඛනතිබලං, චිත මිද්ධං පභිනතතා අලොකසංකෘත ඛනතිබලං, උද්ධවං පභිනතතා අවිකෙට්ඨං ඛනතිබලං, විචිකිච්ඡාය පභිනතතා ධම්මවචන්දනං ඛනතිබලං, අවිජ්ජාය පභිනතතා සද්දේශං ඛනතිබලං, අරතියා පභිනතතා පාමොජ්ජං ඛනතිබලං, නීවරණං පභිනතතා පඨමං ඛානං ඛනතිබලං, -පෙ- සබ්බකිලෙසානං පභිනතතා අරහත්තමයො ඛනතිබලං, ඉදං ඛනතිබලං.

කතමං පඤ්ඤාතතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන විතතං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන විතතං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, චිතමිද්ධං පභිනතතා අලොකසංකෘතවසෙන විතතං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයවසෙන විතතං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, ඉදං පඤ්ඤාතතිබලං.

කතමං නිජ්ඣාතතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන විතතං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන විතතං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, චිතමිද්ධං පභිනතතා අලොකසංකෘතවසෙන විතතං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයවසෙන විතතං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, ඉදං නිජ්ඣාතතිබලං.

අනවද්‍යබල කවරෙ යත්: කාමච්ඡදය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් භෞක්‍යමයයෙහි කිසි (රාගාදී) වද්‍යයෙක් (වරදෙක්) නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, ව්‍යාපාදය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අව්‍යාපාදයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, චිතමිඤ්ඤය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ආලෝකසංඥයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, ඔෂඤ්ඤය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අවිඤ්ඤයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, විචිකිත්තාව ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ධර්මිකතාවයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, අවිඤ්ඤ ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ඥානයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, අරතිය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ප්‍රාණමාදියෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, නිවරණයත් ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ප්‍රථමධ්‍යාන-යෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු' යි අනවද්‍යබල ය ... හැම කෙලෙසුන් ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අභිනමාගීයෙහි කිසි වද්‍යයෙක් නැත් නු'යි අනවද්‍යබල ය, මේ අනවද්‍යබල යි.

සමග්‍රහබල කවරෙ යත්: කාමච්ඡදය දුරු කරනුයේ භෞක්‍යමය වශයෙන් සිත සමග්‍රහ කෙරේ (බද්ධී) නු'යි සමග්‍රහබල ය, ව්‍යාපාදය දුරු කරනුයේ අව්‍යාපාද වශයෙන් සිත සමග්‍රහ කෙරේ නු' යි සමග්‍රහබල ය, චිතමිඤ්ඤය දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥාවයෙන් සිත සමග්‍රහ කෙරේ නු'යි සමග්‍රහබල ය, ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභිනමාගීයයෙන් සිත සමග්‍රහ කෙරේ නු'යි සමග්‍රහ බල ය, මේ සමග්‍රහබල යි.

ක්‍ෂාන්තිබල කවරෙ යත්: කාමච්ඡදය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් (යොගිතව) භෞක්‍යමයය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, ව්‍යාපාදය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අව්‍යාපාදය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, චිතමිඤ්ඤය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ආලෝක-සංඥාව රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, ඔෂඤ්ඤය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අවිඤ්ඤය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, විචිකිත්තාව ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ධර්මිකතාවය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, අවිඤ්ඤ ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ඥානය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, අරතිය ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ප්‍රාණමාදිය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, නිවරණයත් ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් ප්‍රථමධ්‍යානය රිසි වේ නු' යි ක්‍ෂාන්තිබල ය ... හැම කෙලෙසුන් ප්‍රතික්‍ෂය වැඩිත් අභිනමාගීය රිසි වේ නු'යි ක්‍ෂාන්තිබල ය, මේ ක්‍ෂාන්තිබල යි.

ප්‍රඥප්තිබල කවරෙ යත්: කාමච්ඡදය දුරු කරනුයේ භෞක්‍යමය වශයෙන් සිත පනවා නු'යි ප්‍රඥප්තිබල ය, ව්‍යාපාදය දුරු කරනුයේ අව්‍යාපාද වශයෙන් සිත පනවා නු'යි ප්‍රඥප්තිබල ය, චිතමිඤ්ඤය දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥාවයෙන් සිත පනවා නු'යි ප්‍රඥප්තිබල ය ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභිනමාගීයයෙන් සිත පනවා නු' යි ප්‍රඥප්තිබල ය, මේ ප්‍රඥප්තිබල යි.

නිද්ධිමාසනබල කවරෙ යත්: කාමච්ඡදය දුරු කරනුයේ භෞක්‍යමය වශයෙන් සිත නිද්ධිමාසන (ශ්‍රැතාච්චිමග්ගින) කරවා නු'යි නිද්ධිමාසනබල ය, ව්‍යාපාදය දුරු කරනුයේ අව්‍යාපාද වශයෙන් සිත නිද්ධිමාසන කරවා නු'යි නිද්ධිමාසනබල ය, චිතමිඤ්ඤය දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥාවයෙන් සිත නිද්ධිමාසන කරවා නු'යි නිද්ධිමාසනබල ය ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභිනමාගීයයෙන් සිත නිද්ධිමාසන කරවා නු' යි නිද්ධිමාසනබල ය, මේ නිද්ධිමාසනබල යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමං ඉසාරියබලං කාමච්ඡදං පජ්ඣනෙතා නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතං වසං වතෙතනිති ඉසාරියබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣනෙතා අබ්‍යාපාද-වසෙත විතතං වසං වතෙතනිති ඉසාරියබලං, පිනමිඳං පජ්ඣනෙතා ආලෝකසංකෘතවසෙත විතතං වසං වතෙතනිති ඉසාරියබලං, -පෙ-සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣනෙතා අරහත්තමග්ගවසෙත විතතං වසං වතෙතනිති ඉසාරියබලං, ඉදං ඉසාරියබලං.

කතමං අධිට්ඨානබලං, සංමච්ඡදං පජ්ඣනෙතා නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතං අධිට්ඨානිති අධිට්ඨානබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣනෙතා අබ්‍යාපාද-වසෙත විතතං අධිට්ඨානිති අධිට්ඨානබලං, පිනමිඳං පජ්ඣනෙතා ආලෝක-සංකෘතවසෙත විතතං අධිට්ඨානිති අධිට්ඨානබලං -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣනෙතා අරහත්තමග්ගවසෙත විතතං අධිට්ඨානිති අධිට්ඨානබලං, ඉදං අධිට්ඨානබලං.

කතමං සමිථබලං නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතස්ස ඵකග්ගතා අවිකෙඛපො සමිථබලං, අබ්‍යාපාදවසෙත විතතස්ස ඵකග්ගතා අවිකෙඛපො සමිථබලං, ආලෝකසංකෘතවසෙත විතතස්ස ඵකග්ගතා අවිකෙඛපො සමිථබලං -පෙ- පටිඨිස්සග්ගානුපස්සී අස්සාසවසෙත විතතස්ස ඵකග්ගතා අවිකෙඛපො සමිථබලං, පටිඨිස්සග්ගානුපස්සී පස්සාසවසෙත විතතස්ස ඵකග්ගතා අවිකෙඛපො සමිථබලං.

සමිථබලනිති කෙනවෙධන සමිථබලං: පඨමෙන ක්‍රියාතෙන නිවර්ණෙ හ කම්පනීති සමිථබලං, දුතියෙන ක්‍රියාතෙන විතක්කවිවාරෙ හ කම්පනීති සමිථබලං, තතියෙන ක්‍රියාතෙන පිතියාන කම්පනීති සමිථබලං, චතුර්තෙන ක්‍රියාතෙන පුබ්බකෙඛ හ කම්පනීති සමිථබලං, අසාසානසද්ධායතන-සමාපත්තියා රූපසංකෘත පටිසංකෘත නානත්තසංකෘත හ කම්පනීති සමිථබලං, විසංකෘතසද්ධායතනසමාපත්තියා අසාසානසද්ධායතනසංකෘත හ කම්පනීති සමිථබලං අභිසංකෘතසද්ධායතනසමාපත්තියා විසංකෘතසද්ධාය-තනසංකෘත හ කම්පනීති සමිථබලං, නෙවසංකෘතසංකෘතසද්ධායතනසමා-පත්තියා අභිසංකෘතසද්ධායතනසංකෘත හ කම්පනීති සමිථබලං, උභිවෙච්ච උභිවෙච්චසග්ගතකිලෙසෙ ච බ්බෙති ච හ කම්පනීති හ චලනී හ වෙගනීති සමිථබලං, ඉදං සමිථබලං.

කතමං විපස්සනාබලං: අනිච්චානුපස්සනා විපස්සනාබලං -පෙ- පටිඨිස්සග්ගානුපස්සනා විපස්සනාබලං, රූපෙ අනිච්චානුපස්සනා විපස්සනා-බලං, රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා විපස්සනාබලං -පෙ- රූපෙ පටිඨිස්සග්ගානුපස්සනා විපස්සනාබලං, වේදනාය -පෙ- සංකෘත -පෙ- සංකෘත -පෙ- විසංකෘත -පෙ- චක්ඛුසමි -පෙ- ජරාමරණෙ අනිච්චානුපස්සනා විපස්සනාබලං, ජරාමරණෙ දුක්ඛානුපස්සනා විපස්සනා-බලං -පෙ- ජරාමරණෙ පටිඨිස්සග්ගානුපස්සනා විපස්සනාබලං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඵෙඛොය්ඝ්ඛල කචරෙ යත්: කාමච්ඡදය දුරු කරනුයේ නෛෂ්ට්‍ය-වශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙඛොය්ඝ්ඛල ය, ව්‍යාපාදය දුරු කරනුයේ අව්‍යාපාදවශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙඛොය්ඝ්ඛල ය, ජිනමිඤ්ඤ දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥවශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙඛොය්ඝ්ඛල ය ... භෑම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභිනමාගීයයෙන් වශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙඛොය්ඝ්ඛල ය, මේ ඵෙඛොය්ඝ්ඛල යි.

අධිඝ්ඤානබල කචරෙ යත්: කාමච්ඡදය දුරු කරනුයේ නෛෂ්ට්‍ය-වශයෙන් සිත අධිඝ්ඤාන කෙරේ නු'යි අධිඝ්ඤානබල ය, ව්‍යාපාදය දුරු කරනුයේ අව්‍යාපාදවශයෙන් සිත අධිඝ්ඤාන කෙරේ නු'යි අධිඝ්ඤානබල ය, ජිනමිඤ්ඤ දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥවශයෙන් සිත අධිඝ්ඤාන කෙරේ නු'යි අධිඝ්ඤානබල ය ... භෑම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභිනමාගීවශයෙන් සිත අධිඝ්ඤාන කෙරේ නු'යි අධිඝ්ඤාන බල ය. මේ අධිඝ්ඤානබල යි

ගමථබල කචරෙ යත්: නෛෂ්ට්‍යයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඵ්කාග්‍රතා සම්බන්ධතා අවික්ෂේපය ගමථබල ය, අව්‍යාපාදයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඵ්කාග්‍රතා සම්බන්ධතා අවික්ෂේපය ගමථබල ය, ආලෝකසංඥ-වගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඵ්කාග්‍රතා සම්බන්ධතා අවික්ෂේපය ගමථබල ය ... 'පටිතිස්සග්ගානුපස්සි' යැයි කීතනලද ආචාර්යයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඵ්කාග්‍රතා සම්බන්ධතා අවික්ෂේපය ගමථබල ය, පටිතිස්සග්ගානුපස්සි යැයි කීතනලද ප්‍රඥාපාදයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඵ්කාග්‍රතා සම්බන්ධතා අවික්ෂේපය ගමථබල යි.

ගමථබලං යනු: කචර අරුතෙකින් ගමථබල නම් වී ද යත්: ප්‍රථමධ්‍යාන හෙයින් නිවරණයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ද්විතීයධ්‍යාන හෙයින් විතකීවිචාරයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, තෘතීයධ්‍යාන හෙයින් ප්‍රීතියෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, චතුර්ථධ්‍යාන හෙයින් සුඛදුඛයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ආකාශානඤ්චායනසමාපත්ති හෙයින් රූපසංඥයෙහි ප්‍රතිසංඥයෙහි නානාභිසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, විඤ්ඤාණඤ්චායනසමාපත්ති හෙයින් ආකාශානඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ආකිඤ්චායනසමාපත්ති හෙයින් විඤ්ඤාණඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, නෙව්‍යානඤ්ඤානාසංඤ්ඤායනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ඖඤ්ඤායනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ධ්‍යානායතනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ධ්‍යානායතනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ධ්‍යානායතනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, ධ්‍යානායතනසමාපත්ති හෙයින් ආකිඤ්චායනසංඥයෙහි නො සැලේ නු'යි ගමථබල ය, මේ ගමථබල යි.

විදගීනාබල කචරෙ යත්: අනිච්චානුපස්සනාව විදගීනාබල ය ... පටිතිස්සග්ගානුපස්සනාව විදගීනාබල ය ... රූපයෙහි අනිච්චානුපස්සනාව විදගීනාබල ය ... රූපයෙහි පටිතිස්සග්ගානුපස්සනාව විදගීනාබල ය; වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංඝකාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි ... චක්ඛුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපස්සනාව විදගීනාබල ය, ජරාමරණයෙහි දුක්ඛානුපස්සනාව විදගීනාබල ය ... ජරාමරණයෙහි පටිතිස්සග්ගානු-පස්සනාව විදගීනාබල යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විපක්ෂනාබලකර්ම කෙනෙට්ඨන විපක්ෂනාබලං අනිච්චානුපක්ෂනාය නිවච්චානුපක්ෂනාය න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, දුක්ඛානුපක්ෂනාය සුඛපක්ෂනාය න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, අනත්තානුපක්ෂනාය අත්තපක්ෂනාය න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, නිබ්බිදනුපක්ෂනාය නාදිසං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, විරාගානුපක්ෂනාය රූපෙ න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, නිරෝධානුපක්ෂනාය සමුදයෙ න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, පරිනිසංයානානුපක්ෂනාය ආදිසං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, අවිජ්ජාය ච අවිජ්ජාසංගතකිලෙසෙ ච ඛණ්ඩෙ ච න කම්පනීති චලනී න චෙට්ඨනීති විපක්ෂනාබලං, ඉදං විපක්ෂනාබලං.

කතමාති දස සෙවබලාති: දස අසෙවබලාති: සම්මාදිට්ඨිං, සික්ඛනීති සෙවබලං, තත්ථ සික්ඛිතතතා අසෙවබලං, සම්මාසංකප්පං සික්ඛනීති සෙවබලං තත්ථ සික්ඛිතතතා අසෙවබලං, සම්මාචාරාදිට්ඨං-පෙ- සම්මාකම්මනං සම්මාආර්ථිට්ඨං -පෙ- සම්මාචාරාමං -පෙ- සම්මාසතිං -පෙ- සම්මාසමාධිං -පෙ- සම්මාසුඤ්ඤං -පෙ- සම්මාච්චිත්තනිං සික්ඛනීති සෙවබලං, තත්ථ සික්ඛිතතතා අසෙවබලං, ඉමාති දස සෙවබලාති, දස අසෙවබලාති.

කතමාති දස ඛිණ්ණසවබලාති: ඉධ ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො අනිච්චතො සබ්බෙ සංඛාරා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය සුද්දිට්ඨා භොනති, යථෙ ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො අනිච්චතො සබ්බෙ සංඛාරා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය සුද්දිට්ඨා භොනති, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවෙ, භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණ මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො 'අභිභාරකාසුපමා කාමා' යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය සුද්දිට්ඨා භොනති. යථෙ ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො අභිභාරකාසුපමා කාමා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය සුද්දිට්ඨා භොනති, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවෙ, භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'ඛිණ්ණ මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො විවෙකනිත්තං විතතං භොති විවෙකපොණං විවෙකපඤ්ඤාරං විවෙකට්ඨං නෙකබලමාහිරතං බන්ධනිභූතං සබ්බසො ආසවට්ඨානියෙහි ධමමෙහි, යථෙ ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො විවෙකනිත්තං විතතං භොති විවෙකපොණං විවෙකපඤ්ඤාරං විවෙකට්ඨං නෙකබලමාහිරතං බන්ධනිභූතං සබ්බසො ආසවට්ඨානියෙහි ධමමෙහි, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවෙ, භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණ මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා භොනති සුභාවිතා. යථෙ ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා භොනති සුභාවිතා, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසංගිකවුතො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවෙ, භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණ මෙ ආසවා'ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විපක්‍ෂනාමලං යනු: කවර අරුතෙකින් විදර්ශනාමල නම් වී ද යත්: අනිවාර්‍යවිපක්‍ෂනා හෙයින් නිත්‍යසංඥයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, ද්‍රව්‍යානුපක්‍ෂනා හෙයින් ස්වභාවඥයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, අනෙක:නුපක්‍ෂනා හෙයින් අනවිතරඥයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, නිබ්බිදනුපක්‍ෂනා හෙයින් නානිදියෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, විරූපානුපක්‍ෂනා හෙයින් රූපයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, නිරෝධානුපක්‍ෂනා හෙයින් සමුදයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, පච්චික්‍ෂානානුපක්‍ෂනා හෙයින් ශ්‍රවණයෙහි නො: සැලේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, අවිද්‍යායෙහි ද අවිද්‍යාහතනනෙත්තයෙහි ද ඥානකායෙහි ද කම්මා නො: වෙයි නො: සැලෙයි වෙඩානක නො:වේ නු'යි විදර්ශනාමල ය, මේ විදර්ශනාමල යි.

[illegible]

දශකීණාසුරිබල කවරහ යත්: මෙ සත්තෙති කීණාසුරි මහණනු විසින් අනිත්‍ය හෙයින් හැම සංකාරයෝ යථාභූතයෙන් සම්ප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නා ලද වෙති, යම්සෙයෙකින් කීණාසුරි මහණනු විසින් අනිත්‍ය හෙයින් හැම සංකාරයෝ යථාභූතයෙන් සම්ප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නා ලද වෙත් ද, යම් බලයක් විච්ඡිද්‍ය කීණාසුරි මහණ මාගේ ආසුරියෝ කීණයහායි ආසුරිත්‍යය පිළිඟ කෙරේ ද, මෙ ද කීණාසුරි මහණහට බල වෙයි.

තවද අනෙකෙකි, ක්ෂීණාශ්‍රව මහණහු විසින් අඛාරකර්ෂුවට (අතුරු වළට) උපමා කරනලද කාමයෝ යථාසාධාරණයෙන් සමාසප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නාලද වෙයි. යම්කෙසෙකින් ක්ෂීණාශ්‍රව මහණහු විසින් අඛාරකර්ෂුපමකාමයෝ යථාසාධාරණයෙන් සමාසප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නාලද වෙත් ද, යම් බලයක් පිණිස ක්ෂීණාශ්‍රව මහණ 'මාගේ ආශ්‍රවයෝ ක්ෂීණය'යි ආශ්‍රවක්ෂය පිළින කෙරේ ද, මෙද ක්ෂීණාශ්‍රව මහණගට බල වෙයි.

තවද ක්ෂීණාස්‍රව මහණහට (උපසි) විවේකයට නැඹුරු වූ විවේකප්‍රවණ වූ විවේකයට බැහැවුම් ඇති විවේකයෙහි සිටි නොහොත්යෙහි ඇදුණු හප්පු කාරයෙන් (හප්පුයොග වශයෙන්) ආස්‍රවයනට කරුණු වූ කෙලශධර්මයන් කෙරෙන් විගතාත්ත වූ සිත වෙයි. යම් සෙයෙකින් ක්ෂීණාස්‍රව මහණහට විවේකයට නැඹුරු වූ, විවේකප්‍රවණ වූ, විවේකයට බැහැවුම් ඇති, විවේකයෙහි සිටි නොහොත්යෙහි ඇදුණු හප්පු කාරයෙන් ආස්‍රවයනට කරුණු වූ කෙලශධර්මයන් කෙරෙන් විගතාත්ත වූ සිත වේ ද, යම් බලයක් පිණිස ක්ෂීණාස්‍රව මහණ 'මාගේ ආස්‍රවයෝ ක්ෂීණයා'යි ආස්‍රවක්‍ෂය පිළිග නොදේ ද මේ ද ක්ෂීණාස්‍රව මහණහට බල වෙයි.

තවද කෂිණාසුව මහණහු විසින් සතර සභිපඨානගේ භාවිත ප්‍රකාශිත වෙති. යම් කෙනෙකින් කෂිණාසුව මහණහු විසින් සතර සභිපඨානගේ භාවිත ප්‍රකාශිත වෙත් ද යම් බලයක් පිණිස කෂිණාසුව මහණ 'මාගේ ආසුවලෝ කෂිණයහ'යි ආසුවක්ක පිළින කෙරේ ද මෙ ද කෂිණාසුව මහණහට බල වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුනර් ජරං ඛණ්ඩයෙහි භික්ෂුකො චිත්තොරො සම්මතපාදානා භාවිතා
 හොන්ති සුභාවිතා -පෙ- චිත්තොරො ඉද්ධිපාද භාවිතා හොන්ති සුභාවිතා
 -පෙ- පඤ්චායනි භාවිතාහි හොන්ති සුභාවිතාහි -පෙ- පඤ්ච
 බලාහි භාවිතාහි හොන්ති සුභාවිතාහි -පෙ- සත්ත බොජ්ඣංගා භාවිතා
 හොන්ති සුභාවිතා -පෙ- අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවිතො හොති
 සුභාවිතො, යම් ඛණ්ඩයෙහි භික්ෂුකො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවිතො
 හොති සුභාවිතො, ඉදම් ඛණ්ඩයෙහි භික්ෂුකො බලං හොති, යං බලං
 ආගම්ම ඛණ්ඩයෙහි භික්ෂු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛණ්ඩං මෙ අසං 'ති'
 ඉමාහි දස ඛණ්ඩවලාහි.

කතමාහි දස ඉද්ධිබලාහි: අධිධානා ඉද්ධි, විකුබ්බනා ඉද්ධි, මනෝ-
 මයා ඉද්ධි, ඤාණවිපාකා ඉද්ධි, සමාධිවිපාකා ඉද්ධි, අරියා ඉද්ධි, කම්ම-
 විපාකජා ඉද්ධි, පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි, විජ්ජාමයා ඉද්ධි, තත් තත් සම්මා
 පයොගප්පච්චයා ඉප්පකතවෙධන ඉද්ධි, ඉමාහි දස ඉද්ධිබලාහි.

කතමාහි දස තර්කතබලාහි: ඉධ තර්කතො ආනාඤ්ච ආනතො
 අට්ඨානඤ්ච අට්ඨානතො යථාභූතං පජානාති, යම් තර්කතො ආනාඤ්ච
 ආනතො අට්ඨානඤ්ච අට්ඨානතො යථාභූතං පජානාති, ඉදම් තර්කතං
 තර්කතබලං හොති, යං බලං ආගම්ම තර්කතො ආසනං ආනං පටි-
 ජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනර් ජරං තර්කතො අතීතානාගතපච්චුප්පන්නානං කම්මසමාදානානං
 ආනසො හෙතුසො විපාකං යථාභූතං පජානාති, යම් තර්කතො
 අතීතානාගතපච්චුප්පන්නානං කම්මසමාදානානං ආනසො හෙතුසො විපාකං
 යථාභූතං පජානාති, ඉදම් තර්කතං තර්කතබලං හොති, යං බලං
 ආගම්ම තර්කතො ආසනං ආනං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති,
 බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති

පුනර් ජරං තර්කතො සබ්බස්මිතිං පටිපදං යථාභූතං පජානාති,
 යම් තර්කතො සබ්බස්මිතිං පටිපදං¹ යථාභූතං පජානාති, ඉදම්
 තර්කතං තර්කතබලං හොති, යං බලං ආගම්ම තර්කතො ආසනං
 ආනං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනර් ජරං තර්කතො අනෙකඛාතුනානාමාතුලොකං යථාභූතං
 පජානාති, යම් තර්කතො අනෙකඛාතුනානාමාතුලොකං යථාභූතං
 පජානාති, ඉදම් තර්කතං -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනර් ජරං තර්කතො සත්තානං නානාධිමුත්තිකතං යථාභූතං
 පජානාති, යම් තර්කතො සත්තානං නානාධිමුත්තිකතං යථාභූතං
 පජානාති, ඉදම් තර්කතං -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

1 සබ්බස්මිතිපටිපදං - සෘ, PTS

තවද ක්ෂණිකව මහණනු විසින් සතර සමාජයාධිකාරයේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... සතර සාධනාදියේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... පැහැදිලි-යයේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... පැහැදිලියේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... සප්තකොට්ඨකයේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... අනාදියේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති ... යම් සෛයකින් ක්ෂණිකව මහණනු විසින් අනාදියේ භාවිත ප්‍රභවය වෙති, යම් බලයක් පිණිස ක්ෂණිකව මහණ 'මාගේ අනුමතයේ' ක්ෂණිකය'යි අනුමතය පිළිගත කෙරේ ද, මේ ද ක්ෂණිකව මහණනු බල වෙයි.

දුර්වල බල කවරය යන්; අධිකාරය සාධන ය, විකල්ප සාධන ය, මනෝමය සාධන ය, ආර්ථිකය සාධන ය, සමාජිකය සාධන ය, අනාදිය සාධන ය, සමාජිකය සාධන ය, ප්‍රජාතන්ත්‍රයේ සාධන ය, විකල්ප සාධන ය. ඒ ඒ කරුණෙහි සමාජයාධිකාරයේ සමාධි වන අනුමතය සාධන ය. මොහු දුර්වල බලයේ ය.

දුර්වල බල කවරය යන්; මෙහි සමාජයාධිකාරයේ කාරණය ද කාරණය හෙයින් අකාරණය ද අකාරණය හෙයින් සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි යම් සෛයකින් සමාජයාධිකාරයේ කාරණය ද කාරණය හෙයින් අකාරණය ද අකාරණය හෙයින් සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි ද. යම් බලයක් පිණිස සමාජයාධිකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රය පිළිගත කෙරෙත් ද, පිරිස් මැද අනුමතය කෙරෙත් ද බ්‍රහ්මකාරය ප්‍රජාතන්ත්‍රය පවත්වත් ද මේ ද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාර බල වෙයි.

තවද සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතයේ සමාජයාධිකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රය විසින් හේතු විසින් විපාකය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි, යම් සෛයකින් සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතයේ සමාජයාධිකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රය විසින් හේතු විසින් විපාකය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි ද යම් බලයක් පිණිස සමාජයාධිකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රය පිළිගත කෙරෙත් ද පරිදි සිංහනය කෙරෙත් ද බ්‍රහ්මකාරය පවත්වත් ද, මේ ද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාර බල වෙයි.

තවද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාරයේ (හැම ගතික අනුමතය ගතපුරු) මානව සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි යම් සෛයකින් සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි ද, යම් බලයක් පිණිස සමාජයාධිකාරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රය පිළිගත කෙරෙත් ද, පරිදි සිංහනය කෙරෙත් ද, බ්‍රහ්මකාරය පවත්වත් ද, මේ ද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාර බල වෙයි.

තවද සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතයේ අනුමතය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි. යම් සෛයකින් සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි ද ... බ්‍රහ්මකාරය පවත්වත් ද, මේ ද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාර බල වෙයි.

තවද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි. යම් සෛයකින් සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාරයේ අනුමතයේ අනුමතය සමාජයාධිකාරයේ දුර්වලයකි ද ... බ්‍රහ්මකාරය පවත්වත් ද මේ ද සමාජයාධිකාරයේ සමාජයාධිකාර බල වෙයි.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො පරසත්තානං පරපුඤ්ජානං ඉන්ද්‍රිය-පරොපරිශතනං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො පරසත්තානං පරපුඤ්ජානං ඉන්ද්‍රියපරොපරිශතනං යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො ක්‍ෂාන්තිමොක්ඛස්මාධිසම්මාපනතීනං සංක්ඛ්‍යෙයං වොදනං වුට්ඨානං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො ක්‍ෂාන්තිමොක්ඛ-සම්මාධිසම්මාපනතීනං සංක්ඛ්‍යෙයං වොදනං වුට්ඨානං යථාභූතං පජානාති ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, කෙය්‍යපීදං: එකම්පි ජාතීං දොපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරා සඋද්දෙයං අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, යම්පි තථාගතො අනෙකච්ඡිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, කෙය්‍යපීදං: එකම්පි ජාතීං දොපි ජාතියො -පෙ- ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො දිබ්බෙත චක්ඛුනං විසුද්ධෙන අනික්ඛන්ත-මානුසකෙන සත්තෙත පස්සති චච්ඡානෙ උපපජ්ජමානෙ -පෙ- යම්පි තථාගතො දිබ්බෙත චක්ඛුනං විසුද්ධෙන අනික්ඛන්තමානුසකෙන සත්තෙත පස්සති චච්ඡානෙ උපපජ්ජමානෙ -පෙ- ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුක්තං පඤ්ඤවිමුක්තං දිව්ඨව ඛමෙම සගං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, යම්පි තථාගතො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුක්තං පඤ්ඤවිමුක්තං දිව්ඨව ඛමෙම සගං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදම්පි තථාගතස්ස තථාගතබලං භොති, යං බලං ආගමම තථාගතො ආසවං ඛානං පටිජානාති, පරිසාරාසු සිහිනාදං නදති, බ්‍රහ්ම-චක්කං පවතෙතති, ඉමානි දස තථාගතබලානි.

කෙනවෙධෙන සද්ධාබලං, කෙනවෙධෙන මරියබලං, කෙනවෙධෙන සත්තිබලං, කෙනවෙධෙන සම්මාධිබලං, කෙනවෙධෙන පඤ්ඤාබලං, කෙනවෙධෙන ගිරිබලං, කෙනවෙධෙන මත්තප්පබලං, කෙනවෙධෙන පටිසංඛාරානබලං, -පෙ- කෙනවෙධෙන තථාගතබලං:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද තථාගතයෝ පරසතාවයන්ගේ පරපුකුලයන්ගේ ඉන්ද්‍රියපරාවර-
භාවය (විද්‍යා - භාව) යථාතාවයෙන් දැනගනී. යම් සෛයෙකීන්
තථාගතයෝ පරසතාවයන්ගේ පරපුකුලයන්ගේ ඉන්ද්‍රියපරාවරභාවය
යථාතාවයෙන් දැනගනීන් ද ... බ්‍රහ්මවක්‍ර පවත්වන් ද, මේ ද තථාගත-
යන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ ධ්‍යානවිමෝක්‍ෂයාභිසංචාරයන්ගේ සංකෘත
(භානුභාවය) ය ව්‍යවදාන (විශේෂභාවය) ය ව්‍යුත්පාදන යථාතාවය-
වයෙන් දැනගනී. යම් සෛයෙකීන් තථාගතයෝ ධ්‍යානවිමෝක්‍ෂයාභි-
සංචාරයන්ගේ සංකෘත ව්‍යවදාන ව්‍යුත්පාදන යථාතාවයෙන්
දැනගනීන් ද ... බ්‍රහ්මවක්‍ර පවත්වන් ද, මේ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල
වෙයි.

තවද තථාගතයෝ අනේකප්‍රකාර වූ පූජිතීවාස (පෙරවිසුකදපිළිවෙල)
සිහි කෙරෙහි. හේ කෙසේ යැ යත්: එක් ජාතියකුදු ජාති දෙකකුදු ..
මෙසෙයින් (විශේෂ) ආකාර සහිත වූ (නාමගොත්‍රාදි) උදෙසා සහිත වූ
අනේකප්‍රකාර පූජිතීවාස සිහි කෙරෙහි යම් සෛයෙකීන් තථාගතයෝ
අනේකප්‍රකාර වූ පූජිතීවාස සිහි කෙරෙහි ද, හේ කෙසේ යැ යත්: එක්
ජාතියකුදු ජාති දෙකකුදු ... බ්‍රහ්මවක්‍ර පවත්වන් ද, මේ ද තථාගතයන්ගේ
තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ චෛත්‍ය වූ මිනිසත්ඛව ඉක්මනිය දිව්‍යායින් සැවයන
උපදානා සතත්වයන් බලති. යම් සෛයෙකීන් තථාගතයෝ චෛත්‍ය වූ
මිනිසත්ඛව ඉක්මනිය දිව්‍යායින් සැවයන උපදානා ... සතත්වයන් බලති ද...
බ්‍රහ්මවක්‍ර පවත්වන් ද, මේ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ ආසුචියන් සෞඛ්‍ය කිරීමෙන් ආසුචි විරහිත වූ විතත-
විමුක්තිය (අභිත්ථලසංඛ්‍යා) ප්‍රඥවිමුක්තිය (අභිත්ථලප්‍රඥාව) මේ අත්බැවිහි
මැ තුමු අභිඥයෙන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට ඊට පැමිණ වාසය කෙරෙහි යම්
සෛයෙකීන් තථාගතයෝ ආසුචියන් සෞඛ්‍ය කිරීමෙන් ආසුචි විරහිත වූ
විතතවිමුක්තිය ප්‍රඥවිමුක්තිය මේ අත්බැවිහි මැ තුමු අභිඥයෙන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ
කොටගෙන ඊට පැමිණ වාසය කෙරෙහි ද යම් බලයක් පිණිස තථාගතයෝ
ශ්‍රේෂ්ඨස්වභාව පිළින කෙරෙහි ද පමිද්දී අභිතොද කෙරෙහි ද බ්‍රහ්ම
සංඛ්‍යාත ශ්‍රේෂ්ඨවිමුක්තිය පවත්වන් ද මේ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල
වෙයි. මොහු දය තථාගතබලයෝ යි.

කවර අරුතෙකින් ප්‍රධානබල වේ ද, කවර අරුතෙකින් විශාලබල වේ ද,
කවර අරුතෙකින් සමානබල වේ ද, කවර අරුතෙකින් සමාධිබල වේ ද,
කවර අරුතෙකින් ප්‍රඥබල වේ ද, කවර අරුතෙකින් හිරිබල වේ ද, කවර
අරුතෙකින් භික්‍ෂුත්වබල වේ ද, කවර අරුතෙකින් පරිසරිකානබල වේ ද ...
කවර අරුතෙකින් තථාගතබල වේ ද යත්:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අශ්‍රද්ධායෙහි නො සැලක අනියෙක් ශ්‍රද්ධාවල යැ, කොපිද්‍යයෙහි නො සැලක අනියෙක් විශ්වාසය යැ, ප්‍රමාදයෙහි නො සැලක අනියෙක් සමාධිවල යැ, ඔහුගේ නො සැලක අනියෙක් සමාධිවල යැ, අවිද්‍යායෙහි නො සැලක අනියෙක් ප්‍රඥාවල යැ ලාංකික වූ අතුන්ද්‍ර දහමිති ලස්සන වේ නු'යි හිරිවල යැ, ලාංකික වූ අතුන්ද්‍ර දහමිති කැවේ නු'යි මහනාය-වල යැ, නුවරේන් කෙලෙසුන් විමනා නු'යි පරිසරිකාවල යැ. ඒ භාවනා විශේෂයෙහි උපන් විහතවේනසිකධර්මයෝ එතරය වෙන් නු'යි භාවනා වල යැ, එහි කිසි විද්‍යාක් නැත් නු'යි අනවද්‍යාවල යැ, එයින් සිත සම්ප්‍රභ කෙරේ නු'යි සම්ප්‍රභාවල යැ, එය සහනය කෙරේ නු'යි ක්ෂාන්තිවල යැ, එයින් සිත ප්‍රකාරයෙන් ඥානය කෙරේ නු'යි ප්‍රඥානිවල යැ, එයින් සිත නිද්‍රිධායක (ශ්‍රීතාම්චිචාරය) කෙරේ නු'යි නිද්‍රිධායකවල යැ. එයින් සිත වයයෙහි පවත්වා නු'යි ඵෙය්‍යාසිවල යැ, එයින් සිත අධිශාන්ත කෙරේ නු'යි අධිශාන්තවල යැ, එයින් (සමාධියෙන්) සිත එකඟ නු'යි යම්චිතවල යැ, එහි උපන් (විහතවේනසික) ධර්මයන් අනුපසාදනා කෙරේ නු'යි විද්‍යානාවල යැ, ඒ ශෛක්‍ෂාවලයෙහි හික්මේ නු'යි ශෛක්‍ෂාවල යැ, එහි (අශෛක්‍ෂාවලයෙහි) ශික්ෂිත බැවින් අශෛක්‍ෂාවල යැ, එයින් (ලෝකිකලෝකොත්තරඥානෙන්) ආසුරියෝ ක්ෂය කරනලදහ'යි ක්ෂිණාසුරිවල යැ, ඔහුට (සංද්‍රිමිත්තට) සමාධි වේ නු'යි සංද්‍රිමිවල යැ, ප්‍රමාණ නො කට හැකි අනියෙක් තරාගත වල වේ යයි.

බලකථා නිමි.

2. 10

ශුන්‍යතා කථා

මා විසින් මෙසේ අගනලද. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිඬුසිටුහුගේ අරමිති වැඩවනසේක. එකල්හි ආසුමත් ආනන්ද ස්වරයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹ වැද එකත්පස් වා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මේ කරුණ සැලකලහ.

වහන්ස, 'ලෝකය ශුන්‍ය යැ ලෝකය ශුන්‍ය යැ' යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කීපමණෙකින් 'ලෝකය ශුන්‍ය යැ' යි කියනු ලැබේ ද යි. යම් හෙයකින් ආනන්දයෙහි, ආත්ම භාවයෙන් ද ආත්මික භාවයෙන් ද ශුන්‍ය වේ නම් එහෙයින් 'ලෝකය ශුන්‍ය යැ' යි කියනු ලැබෙයි. තවද ආනන්දයෙහි, කුමක් ආත්මභාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වේ ද යත් ආනන්දයෙහි, වක්‍ෂ්‍ය ආත්ම භාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වෙයි, රූපයෝ ආත්ම භාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වෙති, වක්‍ෂ්‍ය විඤ්ඤාන ආත්මභාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වෙයි. වක්‍ෂ්‍යවිඤ්ඤාන ආත්මභාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වෙයි. වක්‍ෂ්‍යවිඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යයෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වෙදසිතයෙක් උපදි නම් හෙ ද ආත්මභාවයෙන් හා ආත්මික භාවයෙන් හා ශුන්‍ය වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ශ්‍රෝත්‍රය ශුභා යැ ... ශබ්දයෝ ශුභාහ ... ශ්‍රාණය ශුභා යැ ... ශක්තියෝ ශුභා හ ... ජිහ්වා ව ශුභා යැ ... රසයෝ ශුභාහ ... කය ශුභා යැ ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ ශුභා හ ... මනස ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභා යැ, ධර්මයෝ ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභායෝ යැ, මනෝවිඥාන ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභා යැ, මනෝසම්ප්‍රයාන ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභා යැ, මනෝසම්ප්‍රයාන ප්‍රත්‍යයෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වේදයිකයෙක් උපදී නම් හෙ ද ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභා යැ. යම් හෙයකින් ආනන්දයෙහි, ආත්මිකාවයෙන් හා ආත්මිකිකාවයෙන් හා ශුභා වේ නම් එහෙයින් 'ලෝකය ශුභා යැ' යි කියනු ලැබේ' යයි.

ශුභා සංකාරය ශුභා යැ, සංකාරශුභා යැ, විපරිණාම ශුභා යැ, අග්‍රශුභා යැ, ලක්ෂණශුභා යැ, විෂකම්මණශුභා යැ, ඤාණශුභා යැ, සම්මුච්ඡේදශුභා යැ, ප්‍රතිප්‍රසාදශුභා යැ, නිසාරණශුභා යැ, අධ්‍යාත්මශුභා යැ, චායාශුභා යැ, උපායශුභා යැ, සහායශුභා යැ, විනාශශුභා යැ, එමණාශුභා යැ, පරිශ්‍රවශුභා යැ, ප්‍රතිලාභශුභා යැ, ප්‍රතිවේධශුභා යැ, එකකිශුභා යැ, නානාකිශුභා යැ, සාන්තියශුභා යැ, අධිෂ්ඨානශුභා යැ, පරිවෘත්තාශුභා යැ, සමාස්තශුභා යැ, ආත්මික (රහස්) හෝ ප්‍රමාදන (සකකි) යන් සහය කිරීම හාම ශුභායෙන් අනුරිත් පරමාණුක ශුභා යි

ශුභා සංකාරය ශුභා යැ කවර් යන්: විසූභ ආත්මයෙන් හා ආත්මික-යෙන් හා නිත්‍යයෙන් හා ධ්‍රැවයෙන් හා ශාශ්වතයෙන් හා අවිපරිණාමිකතාවයෙන් හා ශුභා යැ. ශ්‍රෝත්‍රය ශුභා යැ .. ශ්‍රාණය ශුභා යැ ... ජිහ්වා ව ශුභා යැ ... කය ශුභා යැ ... මනස ආත්මිකයෙන් හා ආත්මිකිකයෙන් හා නිත්‍යයෙන් හා ධ්‍රැවයෙන් හා ශාශ්වතයෙන් හා අවිපරිණාමිකතාවයෙන් හා ශුභා යැ. මේ ශුභා සංකාරය ශුභා යි.

සංකාරශුභා යැ කවර් යන්: සංකාරයෝ තිදෙනෙක් වෙති: පුණ්‍යාතිසංකාර යැ අපුණ්‍යාතිසංකාර යැ ආනෙඤ්ජාතිසංකාර යැ යි. පුණ්‍යාතිසංකාරය අපුණ්‍යාතිසංකාරයෙහිද ආනෙඤ්ජාතිසංකාරයෙහිද ශුභා යැ. අපුණ්‍යාතිසංකාරය පුණ්‍යාතිසංකාරයෙහිද ආනෙඤ්ජාතිසංකාරයෙහිද ශුභා යැ. ආනෙඤ්ජාතිසංකාරය පුණ්‍යාතිසංකාරයෙහිද අපුණ්‍යාතිසංකාරයෙහිද ශුභා යි. මොහු තුන් සංකාරයෝ යි.

අනු ධ්‍රැව ද තුන් සංකාර කෙනෙක් වෙති: කායසංකාර යැ වාඤ්ඤාසංකාර යැ චිත්තසංකාර යැ යි. කායසංකාරය වාඤ්ඤාසංකාරයෙහිද චිත්තසංකාරයෙහිද ශුභා යැ. වාඤ්ඤාසංකාරය කායසංකාරයෙහිද චිත්තසංකාරයෙහිද ශුභා යැ, චිත්තසංකාරය කායසංකාරයෙහිද වාඤ්ඤාසංකාරයෙහිද ශුභා යි. මොහු තුන් සංකාරයෝ යි.

අනු ධ්‍රැව ද තුන් සංකාර කෙනෙක් වෙති: අතීතසංකාර යැ අනාගතසංකාර යැ ප්‍රත්‍යක්‍ෂපත්‍යසංකාර යැ යි අතීතසංකාරයෝ අනාගත ධ්‍රැව ද ප්‍රත්‍යක්‍ෂපත්‍ය ධ්‍රැව ද සංකාරයන්ගෙන් ශුභාහ. අනාගතසංකාරයෝ අතීත ධ්‍රැව ද ප්‍රත්‍යක්‍ෂපත්‍ය ධ්‍රැව ද සංකාරයන්ගෙන් ශුභාහ ප්‍රත්‍යක්‍ෂපත්‍යසංකාරයෝ අතීත ධ්‍රැව ද අනාගත ධ්‍රැව ද සංකාරයන්ගෙන් ශුභාහ. මොහු තුන් සංකාරයෝ යි. මේ සංකාරශුභා නම් වෙයි.

කතමිං විපරිතාමසුසැලසුං; ජාතං රූපං සභාවෙන සුසැලසුං, විගතා රූපං විපරිතතසෙඤ්ච සුසැලසුඤ්ච, ජාතා වේදනා සභාවෙන සුසැලසු, විගතා වේදනා විපරිතතා වේච සුසැලසු ච -පෙ- ජාතා සංකෘතිය -පෙ- ජාතා සංකිරා -පෙ- ජාතං විසුසැලසුණ්, -පෙ- ජාතං චක්ඛු -පෙ- ජාතො භවො සභාවෙන සුසැලසු, විගතො භවො විපරිතතො වේච සුසැලසු ච, ඉදං විපරිතාමසුසැලසුං.

කතමිං අග්ගසුසැලසුං; අග්ගමේතං පදං, සංගම්මේතං පදං; විසිට්ඨ-මේතං¹ පදං, සද්දං සංඛිතඛාරසමථො සංවුප්පිපරිනික්ඛංගො තණ්හකම්මො විරාගො නිරොධො නිබ්බානං, ඉදං අග්ගසුසැලසුං.

කතමිං ලක්ඛණසුසැලසුං, ඤේ ලක්ඛණානි බාලලක්ඛණඤ්ච පණ්ණිත-ලක්ඛණඤ්ච, බාලලක්ඛණං පණ්ණිතලක්ඛණෙන සුසැලසුං, පණ්ණිතලක්ඛණං බාලලක්ඛණෙන සුසැලසුං.

නිඤ්ඤි ලක්ඛණානි: උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණං ඕතසුසැලසුනලක්ඛණං. උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, ඕතසුසැලසුනලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං.

රූපස්ස උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, රූපස්ස වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, රූපස්ස ඕතසුසැලසුනලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, වේදනාය -පෙ- සංකෘතිය -පෙ- සංකිරානං -පෙ- විසුසැලසුණ් -පෙ- චක්ඛුස්ස -පෙ- ජරාමරණස්ස උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, ජරාමරණස්ස වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච ඕතසුසැලසුනලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, ජරාමරණස්ස ඕතසුසැලසුනලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැලසුං, ඉදං ලක්ඛණසුසැලසුං.

කතමි වික්ඛම්භනසුසැලසුං; භෙක්ඛමේමන කාමච්ඡද්දා වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදො වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, අලොකානසුසැලසු පිනඤ්ඤං වික්ඛම්භිතසෙඤ්ච සුසැලසුඤ්ච, අවිකේතපෙන උද්ධච්චං වික්ඛම්භිතසෙඤ්ච සුසැලසුඤ්ච, ධම්මච්චාදානෙන විච්චිච්ඡා, වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, සුභේත අච්ඡා, වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, පාමොජ්ජෙන අරාගී වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, පඨමෙන ක්කිනෙන නිවරණං වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච -පෙ- අරගතමග්ගෙන සංඛිත-ලොකා වික්ඛම්භිතො වේච සුසැලසු ච, ඉදං වික්ඛම්භනසුසැලසුං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විපරිණාමශුභාසනාමි කවරු යන්: ජාත (ප්‍රත්‍යක්‍ෂාසනා) රූපය ස්වභාව හෙයින් ශුභාසනා වෙයි. විභත (ඉපාද නිරුඳි වු) රූපය විපරිණාමයට පැමිණියේ ද ශුභාසනා වෙයි. ජාතවේදනාව ස්වභාව හෙයින් ශුභාසනා වෙයි. විභතවේදනාව විපරිණාත ද ශුභාසනා වෙයි ... ජාතසංඥාව ... ජාතසංකාරයෝ ... ජාතවිඥානය ... ජාතවික්ෂ්‍යය ... ජාතභවය ස්වභාව හෙයින් ශුභාසනා වෙයි. විභතභවය විපරිණාත ද ශුභාසනා වෙයි. මේ විපරිණාමශුභාසනාමි වෙයි.

අග්‍රශුභාසනාමි කවරු යන්: යම් මේ භූමි සංකාරයන්ගේ යම්ප්‍රයෝගයක් භූමි උපයෝගයේ දුර්ලභයක් තාත්කාලයෙන් ස්වයං කිරීමෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් නිවීමෙන් මේ ද තෙල අග්‍රපදයා තෙල ඉතා මා ප්‍රශංසා නිසාපදයා තෙල විශිෂ්ටපදයා වෙයි. මේ අග්‍රශුභාසනාමි වේ.

ලක්ෂණශුභාසනාමි කවරු යන්: ලක්ෂණ දෙකෙකි බාලලක්ෂණයා පණ්ඩිතලක්ෂණයා යි. බාලලක්ෂණය පණ්ඩිතලක්ෂණයෙන් ශුභාසනා පණ්ඩිතලක්ෂණය බාලලක්ෂණයෙන් ශුභාසනා යි.

ලක්ෂණ භූතෙකි: උපාදායලක්ෂණයා ව්‍යාප්තලක්ෂණයා සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණයා යි. උපාදායලක්ෂණය ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා, ව්‍යාප්තලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා, සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා යි.

රූපයාගේ උපාදායලක්ෂණය ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා. රූපයාගේ ව්‍යාප්තලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි සිව්වනුයේ අනාපාතිලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා. රූපයාගේ ස්වභාවාලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා යි. වේදනාවගේ ... සංඥාවගේ ... සංකාරයන්ගේ ... විඥානයගේ ... වික්ෂ්‍යයන්ගේ ... ජරාමරණයාගේ උපාදාය ලක්ෂණය ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි ස්වභාවාලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා. ජරාමරණයාගේ ව්‍යාප්තලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි ස්වභාවාලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා. ජරාමරණයාගේ ස්වභාවාලක්ෂණය උපාදාය ලක්ෂණයෙහි ව්‍යාප්තලක්ෂණයෙහි ශුභාසනා යි. මේ ලක්ෂණශුභාසනාමි වේ.

විෂකම්මණ ශුභාසනාමි කවරු යන්: භෞතකම්මණයෙන් කාමච්ඡාදය විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. අව්‍යාපාදයෙන් ව්‍යාපාදය විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. අභ්‍යෝග්‍යයෙන් භ්‍යෝග්‍යය විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. අවික්ෂේපයෙන් චක්ෂුකාය විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. භෞතකම්මණයෙන් විචිකිත්තාව විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. ඥානයෙන් අවිඤ්චා විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. ප්‍රාණෝද්ගමයෙන් අරතිය විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් නිවරණයෝ විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි ... අභිනිමානීයෙන් භූමි කෙලෙස්ස විෂකම්මණය කරනලද ද ශුභාසනා වෙයි. මේ විෂකම්මණ ශුභාසනාමි වේ.

කතමිං තදඛගසුඤ්ඤාං: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො තදඛගසුඤ්ඤා, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො තදඛගසුඤ්ඤා, ආලොකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං තදඛගසුඤ්ඤාං, අවිකේධපෙන උද්ධචං තදඛගසුඤ්ඤාං, ඛම්මවච්ඡානෙන විචිකිච්ඡා, තදඛගසුඤ්ඤා, ඤාණෙන අවිජ්ජා තදඛගසුඤ්ඤා, පාමොජ්ජෙන අරතී තදඛගසුඤ්ඤා, පඤ්ඤාන ඤානෙන නිවරණා, තදඛගසුඤ්ඤා -පෙ- විච්චානාසුපසානාය සඤ්ඤායානිතිවෙසො තදඛගසුඤ්ඤා, ඉදං තදඛගසුඤ්ඤාං.

කතමිං සමුච්ඡේදසුඤ්ඤාං: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො සමුච්ඡේදනො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො සමුච්ඡේදනො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ආලොකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං සමුච්ඡේදනාඤ්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, අවිකේධපෙන උද්ධචං සමුච්ඡේදනාඤ්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, ඛම්මවච්ඡානෙන විචිකිච්ඡා, සමුච්ඡේදනා වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඤාණෙන අවිජ්ජා සමුච්ඡේදනා වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පාමොජ්ජෙන අරතී සමුච්ඡේදනා වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පඤ්ඤාන ඤානෙන නිවරණා සමුච්ඡේදනා වෙච්ච සුඤ්ඤා ව -පෙ- අරහතාමග්ගෙන සබ්බකි- ලෙසා සමුච්ඡේදනා වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඉදං සමුච්ඡේදසුඤ්ඤාං.

කතමිං පරිපසංගද්ධිසුඤ්ඤාං: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ආලොකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, අවිකේධපෙන උද්ධචං පරිපසංගද්ධොඤ්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, ඛම්මවච්ඡානෙන විචිකිච්ඡා, පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඤාණෙන අවිජ්ජා පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පාමොජ්ජෙන අරතී පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පඤ්ඤාන ඤානෙන නිවරණා පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව -පෙ- අරහතාමග්ගෙන සබ්බකිලෙසා පරිපසංගද්ධො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඉදං පරිපසංගද්ධිසුඤ්ඤාං.

කතමිං නිස්සරණසුඤ්ඤාං: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව ආලොකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං නිස්සරොඤ්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, අවිකේධපෙන උද්ධචං නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤාඤ්ච, ඛම්මවච්ඡානෙන විචිකිච්ඡා, නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඤාණෙන අවිජ්ජා නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පාමොජ්ජෙන අරතී නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, පඤ්ඤාන ඤානෙන නිවරණා නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව -පෙ- අරහතාමග්ගෙන සබ්බකිලෙසා නිස්සරො වෙච්ච සුඤ්ඤා ව, ඉදං නිස්සරණසුඤ්ඤාං.

කතමිං අජ්ඣාතසුඤ්ඤාං: අජ්ඣාතං චක්ඛුං සුඤ්ඤාං අනෙතන වා අතතනිග්ගෙන වා නිවේතන වා ඩුවේතන වා සසාතෙන වා අවිපරිනාම- ඛමෙවන වා. අජ්ඣාතං තොතං සුඤ්ඤාං -පෙ- අජ්ඣාතං ඤාතං සුඤ්ඤාං -පෙ- අජ්ඣාතං ථිට්ඨා සුඤ්ඤා -පෙ- අජ්ඣාතං කායො සුඤ්ඤා -පෙ- අජ්ඣාතං මනො සුඤ්ඤා අනෙතන වා අතතනිග්ගෙන වා නිවේතන වා ඩුවේතන වා සසාතෙන වා අවිපරිනාමිකමෙවන වා, ඉදං අජ්ඣාතසුඤ්ඤාං.

කතමං බහිඨාසුසුදං, බහිඨා රූපා සුසුදං -පෙ- බහිඨා බලමං සුසුදං අනෙතන වා අනතනියෙන වා නිවේදන වා බුද්ධිත වා සංසාරෙන වා අවිපරිණාම බලමෙන වා, ඉදං බහිඨා සුසුදං.

කතමං දුගතොසුසුදං, යඤ්ච අජඤ්චතං චකුචු යෙ ව බහිඨා රූපා උභයමෙතං¹ සුසුදං අනෙතන වා අනතනියෙන වා නිවේදන වා බුද්ධිත වා සංසාරෙන වා අවිපරිණාමබලමෙන වා, යඤ්ච අජඤ්චතං සොතං යෙ ව බහිඨා සද්දං -පෙ- යඤ්ච අජඤ්චතං සානං යෙ ව බහිඨා ගන්ධා -පෙ- යා ච අජඤ්චතා ජිව්හා යෙ ව බහිඨා රසා -පෙ- යො ච අජඤ්චතං කාශො යෙ ව බහිඨා ඓදංගිකා -පෙ- යො ච අජඤ්චතං මනො යෙ ව බහිඨා බලමං උභයමෙතං සුසුදං අනෙතන වා අනතනියෙන වා නිවේදන වා බුද්ධිත වා සංසාරෙන වා අවිපරිණාම බලමෙන වා, ඉදං දුගතො සුසුදං.

කතමං සභාගසුසුදං; ඡ අජඤ්චතකානි ආයතනානි සභාගානි චෙව සුසුදානි ච, ඡ බාහිරානි ආයතනානි සභාගානි චෙව සුසුදානි ච, ඡ විසුදානකායා සභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ එකකායා සභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ වේදනාකායා සභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ සසුදානකායා සභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ චේතනා කායා සභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඉදං සභාගසුසුදං.

කතමං විසභාගසුසුදං; ඡ අජඤ්චතකානි ආයතනානි ඡති බාහිරෙති ආයතනෙති විසභාගානි චෙව සුසුදානි ච, ඡ බාහිරානි ආයතනානි ඡති විසුදානකායෙති විසභාගානි චෙව සුසුදානි ච, ඡ විසුදානකායා ඡති එකකායනෙති විසභාගා චෙව සුසුදානි ච ඡ එකකායා ඡති වේදනාකායෙති විසභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ වේදනාකායා ඡති සසුදානකායෙති විසභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඡ සසුදානකායා ඡති චේතනාකායෙති විසභාගා චෙව සුසුදානි ච, ඉදං විසභාගසුසුදං.

කතමං එකතොසුසුදං; නෙතනිවේදනා කාමච්ඡේදන සුසුදං, අබ්‍යාපාදෙතනා බ්‍යාපාදෙත සුසුදං, ආලොකසසුදං, චිතමිඳ්‍රිත සුසුදං, අවිකේතපෙතනා උද්ධමන සුසුදං, බලමවිවර්තනසනා විවිකිච්ඡාය සුසුදං, සුද්ධසනා අවිජ්ජාය සුසුදං, පාමොජ්ජසනා අරතියා සුසුදං, පඨමජ්ඣානපරිඤ්ඤා නිවරණෙති සුසුදං -පෙ- අරහත්තමංගෙතනා සබ්බකිලෙසෙති සුසුදං, ඉදං එකතොසුසුදං.

කතමං පරිඤ්ඤාසුසුදං; නෙතනිවේදනා කාමච්ඡේදන සුසුදං, අබ්‍යාපාදපරිඤ්ඤා බ්‍යාපාදෙත සුසුදං, ආලොකසසුදං, චිතමිඳ්‍රිත සුසුදං, බලමවිවර්තනපරිඤ්ඤා විවිකිච්ඡාය සුසුදං, සුද්ධපරිඤ්ඤා අවිජ්ජාය සුසුදං, පාමොජ්ජපරිඤ්ඤා අරතියා සුසුදං, පඨමජ්ඣානපරිඤ්ඤා නිවරණෙති සුසුදං -පෙ- අරහත්තමංගෙතනා සබ්බකිලෙසෙති සුසුදං, ඉදං පරිඤ්ඤාසුසුදං.

1. උභයතො හං - හා,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ප්‍රතිලාභශුභා නම් කවර යත්: නෛෂ්ට්‍යමයප්‍රතිලාභය කාමච්ඡද-
යෙන් ශුභාසා, අව්‍යාපාදප්‍රතිලාභය ව්‍යාපාදයෙන් ශුභාසා, ආලෝක-
සංඥාප්‍රතිලාභය චිත්තමුක්තියෙන් ශුභාසා, අවික්ෂේපප්‍රතිලාභය ඔෆ්තමයයෙන්
ශුභාසා, ධර්මිකව්‍යාප්තිලාභය විවික්ෂිතයෙන් ශුභාසා, ඥානප්‍රතිලාභය
අවිද්‍යායෙන් ශුභාසා, ප්‍රාමෝද්‍යප්‍රතිලාභය අරතියෙන් ශුභාසා, ප්‍රථම-
ධ්‍යානප්‍රතිලාභය නිවර්ණයෙන් ශුභාසා ... අභිනමාගීප්‍රතිලාභය හැම
කෙලෙසුන්ගෙන් ශුභාසා මේ ප්‍රතිලාභශුභා නම් වේ.

ප්‍රතිවේදිශුභා නම් කවර යත්: නෛෂ්ට්‍යමයප්‍රතිවේදිකා කාමච්ඡද-
යෙන් ශුභාසා, අව්‍යාපාදප්‍රතිවේදිකා ව්‍යාපාදයෙන් ශුභාසා, ආලෝක-
සංඥාප්‍රතිවේදිකා චිත්තමුක්තියෙන් ශුභාසා, අවික්ෂේපප්‍රතිවේදිකා ඔෆ්තමයයෙන්
ශුභාසා, ධර්මිකව්‍යාප්තිවේදිකා විවික්ෂිතයෙන් ශුභාසා, ඥානප්‍රතිවේදිකා
අවිද්‍යායෙන් ශුභාසා, ප්‍රාමෝද්‍යප්‍රතිවේදිකා අරතියෙන් ශුභාසා, ප්‍රථමධ්‍යාන
ප්‍රතිවේදිකා නිවර්ණයෙන් ශුභාසා ... අභිනමාගීප්‍රතිවේදිකා හැම
කෙලෙසුන්ගෙන් ශුභාසා මේ ප්‍රතිවේදිශුභා නම් වේ.

එකකිශුභා නම්, නානාකිශුභා නම් කවර යත්. කාමච්ඡදය
(ශාන්තවාසනී කාමී බැවින්) නානාකිශුභා, නෛෂ්ට්‍යමය (ශාන්තවාසනී
බැවින්) එකකිශුභා යි. නෛෂ්ට්‍යමයසංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට කාමච්ඡද
විසින් ශුභාසා, ව්‍යාපාදය නානාකිශුභා, අව්‍යාපාදය එකකිශුභා යි. අව්‍යාපාද
සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට ව්‍යාපාදය විසින් ශුභාසා, චිත්තමුක්තිය
නානාකිශුභා, ආලෝකසංඥාව එකකිශුභා යි. ආලෝකසංඥා සංකල්පය එකකිශුභා
සිතනුවහට චිත්තමුක්තිය විසින් ශුභාසා, ඔෆ්තමයය නානාකිශුභා, අවික්ෂේපය
එකකිශුභා යි. අවික්ෂේප සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට ඔෆ්තමයය විසින්
ශුභාසා, විවික්ෂිතය නානාකිශුභා, ධර්මිකව්‍යාප්තිය එකකිශුභා යි. ධර්මිකව්‍යාප්තිය
සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට විවික්ෂිතය විසින් ශුභාසා, අවිද්‍යාව
නානාකිශුභා, ඥානය එකකිශුභා යි. ඥාන සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට අවිද්‍යාව
විසින් ශුභාසා, අරතිය නානාකිශුභා, ප්‍රාමෝද්‍යය එකකිශුභා යි. ප්‍රාමෝද්‍ය
සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට අරතිය විසින් ශුභාසා, නිවර්ණයෙන්
නානාකිශුභා, ප්‍රථමධ්‍යානය එකකිශුභා යි. ප්‍රථමධ්‍යාන සංකල්පය එකකිශුභා
සිතනුවහට නිවර්ණය විසින් ශුභාසා ... හැම කෙලෙසුන් නානාකිශුභා.
අභිනමාගීය එකකිශුභා යි. අභිනමාගී සංකල්පය එකකිශුභා සිතනුවහට හැම
කෙලෙසුන් විසින් ශුභාසා යි. මේ එකකිශුභා නම් නානාකිශුභා නම් වේ.

සංකල්පිශුභා නම් කවර යත්: නෛෂ්ට්‍යමයසංකල්පය කාමච්ඡදය විසින්
ශුභාසා, අව්‍යාපාදසංකල්පය ව්‍යාපාදය විසින් ශුභාසා, ආලෝකසංඥා-
සංකල්පය චිත්තමුක්තිය විසින් ශුභාසා, අවික්ෂේපසංකල්පය ඔෆ්තමයය විසින්
ශුභාසා, ධර්මිකව්‍යාප්තිසංකල්පය විවික්ෂිතය විසින් ශුභාසා, ඥානසංකල්පය
අවිද්‍යාව විසින් ශුභාසා, ප්‍රාමෝද්‍යසංකල්පය අරතිය විසින් ශුභාසා, ප්‍රථමධ්‍යාන
සංකල්පය නිවර්ණය විසින් ශුභාසා ... අභිනමාගීසංකල්පය හැම කෙලෙසුන්
විසින් ශුභාසා යි. මේ සංකල්පිශුභා නම් වේ.

අධිෂ්ඨානශුභා නම් කවර යත්: නෛෂ්ට්‍යමයාධිෂ්ඨාන කාමච්ඡදය
විසින් ශුභාසා, අව්‍යාපාදාධිෂ්ඨානය ව්‍යාපාදය විසින් ශුභාසා, ආලෝක-
සංඥාධිෂ්ඨානය චිත්තමුක්තිය විසින් ශුභාසා, අවික්ෂේපාධිෂ්ඨානය ඔෆ්තමයය
විසින් ශුභාසා, ධර්මිකව්‍යාප්තියාධිෂ්ඨානය විවික්ෂිතය විසින් ශුභාසා, ඥානාධිෂ්ඨානය
අවිද්‍යාව විසින් ශුභාසා, ප්‍රාමෝද්‍යාධිෂ්ඨානය අරතිය විසින් ශුභාසා, ප්‍රථමධ්‍යානාධිෂ්ඨානය
නිවර්ණය විසින් ශුභාසා ... අභිනමාගී-
ාධිෂ්ඨානය හැම කෙලෙසුන් විසින් ශුභාසා යි මේ අධිෂ්ඨානශුභා නම් වේ.

කතමං පරියොගාගතසුඤ්ඤං, නෙකකම්මපරියොගාගතං කාමච්ඡදෙන සුඤ්ඤං, අඛ්‍යාපදපරියොගාගතං ඛ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලොකසඤ්ඤා-පරියොගාගතං ඵ්‍යානිකොපන සුඤ්ඤං, අවිනේඛපරියොගාගතං උද්ධමච්ඡිත සුඤ්ඤං, ධම්මච්ඡිතානපරියොගාගතං විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණ-පරියොගාගතං අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජපරියොගාගතං අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානපරියොගාගතං නිවරණෙහි සුඤ්ඤං, -පෙ- අරහත්ත-මග්ගපරියොගාගතං සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං පරියොගාගතසුඤ්ඤං.

කතමං සම්පජානස්ස පච්ඡන්තපරියාදානං සබ්බසුඤ්ඤානානං පරමත්ථ-සුඤ්ඤං: ඉධ සම්පජානො නෙකකම්මෙන කාමච්ඡදස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, ආලොකසඤ්ඤාය ඵ්‍යානමිද්ධස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, අවිනේඛපෙන උද්ධමච්ඡිත පච්ඡන්තං පරියාදියති, ධම්මච්ඡිතානෙන විචිකිච්ඡාය පච්ඡන්තං පරියාදියති, ඤාණෙන අවිජ්ජාය පච්ඡන්තං පරියාදියති, පාමොජ්ජෙන අරතියා පච්ඡන්තං පරියාදියති, පඨමෙන ඤානෙන නිවරණානං පච්ඡන්තං පරියාදියති, -පෙ- අරහත්ත-මග්ගෙන සබ්බකිලෙසානං පච්ඡන්තං පරියාදියති.

අථ වා පන සම්පජානස්ස අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බා-යනාස්ස ඉදං චෙව චිකචුපච්ඡන්තං පරියාදියති, අඤ්ඤං ච චිකචුපච්ඡන්තං න උප්පජ්ජති, ඉදං චෙව සොත්තපච්ඡන්තං-පෙ- ඝානපච්ඡන්තං -පෙ- ජීව්‍යාපච්ඡන්තං -පෙ- කායපච්ඡන්තං -පෙ- මනෝපච්ඡන්තං පරියාදියති, අඤ්ඤං ච මනෝපච්ඡන්තං න උප්පජ්ජති, ඉදං සම්පජානස්ස පච්ඡන්තපරියාදානං සබ්බසුඤ්ඤානානං පරමත්ථසුඤ්ඤානානි.

සුඤ්ඤානාකථා සමත්තා.

සුභන ධර්මයෝ: දුතියෝ.

තස්සදුතියා:

සුභන ධෝ: සච්ච බොජ්ඣංගිනා
මෙත්තා විරාගපඤ්ඤාමා,
පරිසමහිදු ධම්මචිකානං
ලොකානන්තරලසුඤ්ඤා'ති

ථස නිකායධරෙහි ධර්මයෝ:
අසමො දුතියෝ පච්ඡො වරවග්ගෝ'ති.

පරිසරවිද්‍යාත්මක-සුභනදායක-ගුණාත්මක කවරු යන්: භෞතිකමයයෙහි බැහැරවීම කාමර්ථක වියත් ගුණය ය, අව්‍යාපාදයෙහි බැහැරවීම ව්‍යාපාද වියත් ගුණය ය, ආලෝකසංඥයෙහි බැහැරවීම චිත්තමය වියත් ගුණය ය, අවිඤ්ඤාපයෙහි බැහැරවීම භෞතික වියත් ගුණය ය, ධර්මිකයෙහි බැහැරවීම විචිත්තය වියත් ගුණය ය, භෞතිකයෙහි බැහැරවීම අවිඤ්ඤා වියත් ගුණය ය, ප්‍රාමෝද්‍යයෙහි බැහැරවීම අර්ථ වියත් ගුණය ය, ප්‍රථමධ්‍යානයෙහි බැහැරවීම නිවරණ වියත් ගුණය ය ... අභිනිවේදයෙහි බැහැරවීම හැම කෙලෙසුන් වියත් ගුණය ය. මේ පරිසරවිද්‍යාත්මක-ගුණාත්මක ය.

සමාන්තර සමානාත්මක (රහස්‍ය) ගේ හැම ගුණාත්මක අතුරින් පරිමාපිගුණය වූ ප්‍රවෘත්තිකය (අනුපාදපරිච්ඡේදය) කවරු යන්: මේ සුභනදායක සමානාත්මක සමානාත්මක වූගේ භෞතිකමය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, අව්‍යාපාදය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, ආලෝකසංඥා ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, අවිඤ්ඤාප ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, ධර්මිකය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, විචිත්තය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, භෞතිකය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, ප්‍රාමෝද්‍ය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි, ප්‍රථමධ්‍යානය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි ... අභිනිවේදය ගේ භෞතිකමය කාමර්ථකයෙන් පැවැත්ම ක්‍රියා කෙරෙයි.

තවද සමාන්තර අත්තනු අනුපාදයෙහි පරිච්ඡේදයකින් පිරිනි-වෙන්නාවූ මේ විච්ඡාද්‍යවෘත්තිය ද ක්‍රියා වෙයි. අන්‍ය විච්ඡාද්‍යවෘත්තියක-කුදු නූපදී. මේ ශ්‍රෝත්‍රප්‍රවෘත්තිය ද ... ශ්‍රාණප්‍රවෘත්තිය ද ... ජිහ්වාප්‍රවෘත්තිය ද ... කාශප්‍රවෘත්තිය ද ... මහාප්‍රවෘත්තිය ද ක්‍රියා වෙයි, අන්‍ය වූ මහාප්‍රවෘත්තියකුදු නූපදී. මේ සමාන්තර සමානාත්මකයෙන් හැම ගුණාත්මක අතුරින් පරිමාපිගුණය වූ ප්‍රවෘත්තිකය නම් වේ යයි.

ගුණාත්මක නිමි.

දෙ වැනි සුභනදායක යි.

එහි උද්‍යෝග:

සුභනදායක කථා ය, සහාය කථා ය, බොධිසත්ව කථා ය, මේච්ඡි කථා ය, පස් වැනි වූ විරාග කථා ය, ප්‍රතිසංවිත් කථා ය, ධර්මික කථා ය, ලොකොත්තර කථා ය, බල කථා ය, ගුණ කථා ය' යි.

3. පඤ්ඤාවග්ගො

3. 1.

පඤ්ඤාකථා

අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති, දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති, අනත්තානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති. ථෙප- පරි- නිසංයානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති:

අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤ්ඤං පරිපුරෙති, දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බේධිකපඤ්ඤං පරිපුරෙති, අනත්තානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා මහාපඤ්ඤං පරිපුරෙති, තිබ්බිදානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා තිකඛ්ඨාපඤ්ඤං පරිපුරෙති, විරාගානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා විපුලපඤ්ඤං පරිපුරෙති, නිරෝධානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා ගම්භිරපඤ්ඤං පරිපුරෙති, පරිනිසංයානානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා අසාමන්තපඤ්ඤං පරිපුරෙති. ඉමා සත්තපඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා පණ්ණිවං පරිපුරෙතති. ඉමා අට්ඨ පඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා පුට්ඨපඤ්ඤං පරිපුරෙතති. ඉමා නව පඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා භාසපඤ්ඤං පරිපුරෙතති.

භාසපඤ්ඤා පරිභානපටිසම්භිදා, නසං.¹ අත්ථවච්ඡානනො අත්ථ- පටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා ඵසයිතා පඤ්ඤාය, ධම්මවච්ඡානනො ධම්මපටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා ඵසයිතා පඤ්ඤාය, නිරුත්තරවච්ඡානනො නිරුත්තරපටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා ඵසයිතා පඤ්ඤාය. පරිභානවච්ඡානනො පරිභානපටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා ඵසයිතා පඤ්ඤාය, නසංයානනො පරිසම්භිදායො අධිගතා භොතති සච්ඡිකතා ඵසයිතා පඤ්ඤාය.

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති - ථෙප- රූපෙ පරිනිසංයානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති:

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤ්ඤං පරිපුරෙති - ථෙප- රූපෙ පරිනිසංයානුපස්සනා භාවිතා බහුලීකතා අසාමන්තපඤ්ඤං පරිපුරෙති. ඉමා සත්ත පඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා පණ්ණිවං පරිපුරෙතති, ඉමා අට්ඨ පඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා පුට්ඨපඤ්ඤං පරිපුරෙතති, ඉමා නව පඤ්ඤා භාවිතා බහුලීකතා භාසපඤ්ඤං පරිපුරෙතති

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. ප්‍රඥා වර්ග

3. 1.

ප්‍රඥා කර්ම

අනිච්ඡානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද, දුක්ඛානුපස්සනාව වඩනා ලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද, අනත්තානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද ... පටිනිසංයානානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද යත්:

අනිච්ඡානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, දුක්ඛානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී තිබ්බෙධිකප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, අනත්තානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී මහාප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, තිබ්බදුක්ඛානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී තික්ඛණප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි. විරාගානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා වඩනාලද්දී විපුලප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, තිරොධානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ගම්භීරප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, පටිනිසංයානානුපස්සනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී අසාමන්තප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරේ. මේ සත්‍යප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරනලද්දහු පාණ්ඩිතය පරිපූර්ණ කෙරෙයි, මේ අවෙප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරනලද්දහු පාඨප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි. මේ නවප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරනලද්දහු භාග්‍යප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙත්:

භාග්‍යප්‍රඥාව ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්‍යා ය. ඒ අයච්ඡදාල විසින් (යථොක්ඛ) අභිනිවේශ කිරීම් වශයෙන් අභිප්‍රතිසංවිද්දේශනය ලබනලද සාක්ෂාත් කරනලද ප්‍රඥයෙන් ස්වයං කරනලද වේසි ධර්මිකාවය කිරීම් වශයෙන් ධර්මප්‍රතිසංවිද්දේශනය ලබනලද සාක්ෂාත් කරනලද ප්‍රඥයෙන් ස්වයං කරනලද වේසි. තිරුකතිනිවේශ කිරීම් වශයෙන් තිරුකතිප්‍රතිසංවිද්දේශනය ලබනලද සාක්ෂාත් කරන ලද ප්‍රඥයෙන් ස්වයං කරනලද වේසි ප්‍රතිභානනිවේශ කිරීම් වශයෙන් ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්දේශනය ලබනලද සාක්ෂාත් කරනලද ප්‍රඥයෙන් ස්වයං කරනලද වේසි. ඔහු විසින් මේ සතර ප්‍රතිසංවිද්දහු ලබනලද සාක්ෂාත් කරනලද ප්‍රඥයෙන් ස්වයං කරනලද වේසි.

රූපයෙහි අනිච්ඡානුපස්සනාව වඩනාලද්දී ඛුල කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද, ... රූපයෙහි පටිනිසංයානානුපස්සනාව වඩනාලද්දී ඛුල කරනලද්දී කවර ප්‍රඥාවක් පරිපූර්ණ කෙරේ ද යත්:

රූපයෙහි අනිච්ඡානුපස්සනාව වඩනාලද්දී ඛුල කරනලද්දී ජවනප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි ... රූපයෙහි පටිනිසංයානානුපස්සනාව වඩනාලද්දී ඛුල කරනලද්දී අසාමන්තප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරේ. මේ සත්‍යප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු ඛුල කරනලද්දහු පාණ්ඩිතය පරිපූර්ණ කෙරෙයි, මේ අවෙප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු ඛුල කරනලද්දහු පාඨප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙයි, මේ නවප්‍රඥාවෝ වඩනාලද්දහු ඛුල කරනලද්දහු භාග්‍යප්‍රඥාව පරිපූර්ණ කෙරෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා නිබ්බේධිකපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. රූපෙ අනත්තානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා මහාපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ අනත්තානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. රූපෙ නිබ්බේදනුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා නික්ඛපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ නිබ්බේදනුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ විරාගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා විප්ලවපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ විරාගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ නිරෝධානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ගමිතිරපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ නිරෝධානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා අසාමන්තපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, ඉමා සත්ත පඤ්ඤා භාවිතා ඛුලීකතා පණ්ණිවං පරිපුරෙතති, ඉමා අධිපඤ්ඤා භාවිතා ඛුලීකතා පුට්ඨපඤ්ඤාං පරිපුරෙතති, ඉමා නව පඤ්ඤා භාවිතා ඛුලීකතා සාසපඤ්ඤාං පරිපුරෙතති.

භාසපඤ්ඤා පටිභානපටිසම්මිද්ද, තස්ස අත්ථවිච්ඡානතො අත්ථපටිසම්මිද්ද අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, ඛම්මවිච්ඡානතො ඛම්මපටිසම්මිද්ද අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, නිරුත්ථවිච්ඡානතො නිරුත්ථපටිසම්මිද්ද අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, පටිභානවිච්ඡානතො පටිභානපටිසම්මිද්ද අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, භස්සිමා චතස්සො පටිසම්මිද්දො අධිගතා භොතති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය.

වේදනාය -පෙ- ධානුසංයම -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණේ -පෙ- චකක්ඛංගිං -පෙ- ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, -පෙ- ජරාමරණේ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති:

ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලීකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති -පෙ- තස්සිමා චතස්සො පටිසම්මිද්දො අධිගතා භොතති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

රූපයෙහි අතිවිවානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවන-ප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි අතිවිවානු-පසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි දුක්ඛානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී තිථේඛික (ප්‍රභේදිවිදරණ) ප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි දුක්ඛානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි අනත්තානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි නිබ්බිදනුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී තික්ඛණ්‍යප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි නිබ්බිදනුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි විරාගානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී මිසුලප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි විරාගානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි නිරෝධානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ගම්හිරප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි නිරෝධානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, රූපයෙහි පටිතිස්සංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී අසාමන්‍යප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්‍ෂතන රූපයෙහි පටිතිස්සංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවන-ප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරේ මේ සත්‍යප්‍රඥවේ වඩනාලද්දනු පුනපුනා කරන ලද්දනු පණ්ණිත බව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි. මේ අභවප්‍රඥවේ වඩනාලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු පාප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි. මේ නවප්‍රඥවේ වඩනාලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු භාග්‍යප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි.

භාග්‍යප්‍රඥව ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්ද ය. ඒ අයච්ඡාල විසින් අච්ඡිනිශ්වය කිරීම් වශයෙන් අච්ඡිප්‍රතිසංවිද්දෙන අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, ධම්මනිශ්වය කිරීම් වශයෙන් ධම්මප්‍රතිසංවිද්දෙන අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, නිරුක්ඛි නිශ්වය කිරීම් වශයෙන් නිරුක්ඛිප්‍රතිසංවිද්දෙන අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, ප්‍රතිභානනිශ්වය කිරීම් වශයෙන් ප්‍රතිභානප්‍රතිසංවිද්දෙන අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වේ. ඔහු විසින් මේ සතර ප්‍රතිසංවිද්දනු අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි.

වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංකාරයන්හි ... විඤ්ඤයෙහි ... චක්ඛුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අතිවිවානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥවක් පරිපුණ්ණි කෙරේ ද; අතීත-අනාගත-වර්තමාන වූ ජරාමරණයෙහි අතිවිවානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥවක් පරිපුණ්ණි කෙරේ ද ... ජරාමරණයෙහි පටිතිස්සංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥවක් පරිපුණ්ණි කෙරේ ද, අතීත - අනාගත - වර්තමාන වූ ජරාමරණයෙහි පටිතිස්සංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර ප්‍රඥවක් පරිපුණ්ණි කෙරේ ද යත්:

ජරාමරණයෙහි අතිවිවානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි, අතීත-අනාගත-වර්තමාන වූ ජරාමරණයෙහි අතිවිවානුපසංඝාත වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනප්‍රඥව පරිපුණ්ණි කෙරෙයි ... ඔහු විසින් මේ සතර ප්‍රතිසංවිද්දනු අධිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි.

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ සතර දෙනෙක් වඩනාලද්දු පුනපුනා කරන ලද්දු සොවන්ඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින්. කවර සතර ධර්ම කෙනෙකු යත්: සත්පුරුෂසංගෙවන යැ සඤ්චිත්‍රවණ යැ යෝගිසො-මනසකාර යැ ධර්මානුබ්‍රවිප්‍රතිපත්ති යැ යි. මහණෙනි, මේ සතර ධර්මයෝ වඩනාලද්දු පුනපුනා කරනලද්දු සොවන්ඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින්.

මහණෙනි, මේ සතර ධර්ම කෙනෙක් වඩනාලද්දු පුනපුනා කරන ලද්දු සකාදගාමිඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින් අනාගමි ඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින් ... අර්හත්ඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින්. කවර සතර ධර්ම කෙනෙකු යත්: සත්පුරුෂසංගෙවන යැ සඤ්චිත්‍රවණ යැ යෝගිසොමනසකාර යැ ධර්මානුබ්‍රවිප්‍රතිපත්ති යැ යි. මහණෙනි, මේ සතර ධර්මයෝ වඩනාලද්දු පුනපුනා කරනලද්දු අර්හත්ඵලය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කිරීම පිණිස පවතින්.

මහණෙනි, මේ සතර ධර්ම කෙනෙක් වඩනාලද්දු පුනපුනා කරන ලද්දු ප්‍රඥප්තිලාභය පිණිස පවතින් ... ප්‍රඥවිද්‍යාපිණිස පවතින් ... ප්‍රඥවග්ගේ විප්‍රලභාවය පිණිස පවතින් (මහද්විප්‍රතිවේධක බැවින්) මහා ප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... (නානාච්ඡිද්‍රවිද්‍යාවේධක බැවින්) පාඨ ප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... විප්‍රලප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... ගම්හිරප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... (ගට්ඨ ප්‍රඥ මතු මතු ප්‍රඥවනට අනායාසන බැවින්) අනාමනාප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... භුරිප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... ප්‍රඥවග්ගේ බහුල බව පිණිස පවතින් ... (ශිෂ්‍ර වැ අච්ඡිද්‍රවිද්‍යාවේධක කරන) ශිෂ්‍රප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... (සුහු වැ අච්ඡිද්‍රවිද්‍යාවේධක කරන) ලක්‍ෂ්‍යප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... (තුමට් බහුල බැවින්) භාසප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... ජවනප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... තික්ඛණ්ණප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... නිජ්ඣිකප්‍රඥ බව පිණිස පවතින් ... කවර සතර ධර්ම කෙනෙකු යත්: සත්පුරුෂසංගෙවන යැ සඤ්චිත්‍රවණ යැ යෝගිසොමනසකාර යැ ධර්මානුබ්‍රවිප්‍රතිපත්ති යැ යි. මහණෙනි, මේ සතර ධර්මයෝ වඩනාලද්දු පුනපුනා කරනලද්දු ප්‍රඥ-ප්‍රතිලාභය පිණිස පවතින් ... ප්‍රඥවිද්‍යාපිණිස පවතින් ... නිජ්ඣිකප්‍රඥ බව පිණිස පවතින්.

පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවහනනනි යනු: ප්‍රඥප්තිලාභ නම් කවර යත්: සතර මාග්ගිකය සතර ඵලකය සතර ප්‍රතිපත්තිද්‍රවිද්‍යාය ඡායී අභිඤ්ඤානාය තෙතැත්තානුවණ සත්තැත්තානුවණ යන මොවුන්ගේ ලාභය ප්‍රතිලාභය ප්‍රාප්තිය සම්ප්‍රාප්තිය ස්වභාව සාක්‍ෂාත්කරණය උපනම්ප්‍රාප්තිය ප්‍රඥව ලැබීම පිණිස පවතින් නු' යි මේ ප්‍රඥප්තිලාභ නම්.

පඤ්ඤාමුත්ථිකා සංවහනනනි යනු: ප්‍රඥවිද්‍යා නම් කවර යත්: සත්‍ය ශ්‍රේෂ්ඨයන්ගේ ද කල්‍යාණ පාරම්පරිකයන්ගේ ද ප්‍රඥව වැඩෙයි, රහත්හුගේ ප්‍රඥව වැඩුණු වැඩීම ඇත්තී යැ, ප්‍රඥවග්ගේ වැඩීම පිණිස පවතින් නු' යි මේ ප්‍රඥවිද්‍යා නම්.

පඤ්ඤාවේප්‍රලාභ සංවහනනනි යනු: ප්‍රඥවේප්‍රලාභ නම් කවර යත්: සත්‍යශ්‍රේෂ්ඨයන්ගේ ද කල්‍යාණ පාරම්පරිකයන්ගේ ද ප්‍රඥව විප්‍රල බවට ගෙයි, රහත්හුගේ ප්‍රඥව විප්‍රල බවට ගියා වෙයි. ප්‍රඥවග්ගේ විප්‍රල බව පිණිස පවතින් නු' යි මේ ප්‍රඥවේප්‍රලාභ නම්.

මහාපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි යනු මහාප්‍රඥ නම් කවර යත් (පිළි-
සැඟියාපත් ආරාමිප්‍රාචක තෙම) මහත් වූ අතීතත් (ආලම්බනකරණයෙන්)
පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ ධර්මයත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය,
මහත් වූ නිරුක්තීන් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ ප්‍රතිභාතයත්
පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ ශීලසකකියත් පිරිසිදුගනි නු'යි
මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ සමාධිතකකියත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත්
වූ ප්‍රඥාසකකියත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ විමුක්තිසකකියත්
පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ විමුක්තිඥානදර්ශනසකකියත් පිරිසිදු-
ගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ ස්වාභාවිකයත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ
ය, මහත් වූ විහාරසමාපනතීන් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ
ආරාමිසත්‍යයත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ සතිපට්ඨානගත්
පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ සමාස්ප්‍රදහනගත් පිරිසිදුගනි නු'යි
මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ සාද්ධිපාදගත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ
ඉන්ද්‍රියගත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ බලගත් පිරිසිදුගනි නු'යි
මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ බොධිසත්‍යගත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත්
වූ ආරාමිමායා පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ ප්‍රාමණ්‍යඵලගත්
පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය, මහත් වූ අභිඥවත් පිරිසිදුගනි නු'යි මහා-
ප්‍රඥ ය, මහත් වූ පරමාර්ථ නිව්‍යාණය පිරිසිදුගනි නු'යි මහාප්‍රඥ ය. මහාප්‍රඥ
බව පිණිස පවතින් නු'යි මේ මහාප්‍රඥ යම.

පුළුපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි යනු: පාච්ඡඥ නම් කවර යත් පාච්ඡ-
නානාසකකියන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාඛාතුන්හි
ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාආයතනගත්හි ඥානය පවතී
නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාප්‍රතිතාසමුත්පාදගත්හි ඥානය පවතී නු'යි
පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාශුන්‍යතානුපලබ්ධීන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය,
පාච්ඡනානා අතීතත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා ධර්මගත්හි
ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා නිරුක්තීන්හි ඥානය පවතී නු'යි
පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාප්‍රතිභාතගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය,
පාච්ඡනානාශීලසකකියන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාසමාධි
සකකියන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානාප්‍රඥාසකකියන්හි
ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා විමුක්තිඥානදර්ශනසකකියන්හි ඥානය පවතී නු'යි
පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා ස්වාභාවිකයන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය,
පාච්ඡනානා විහාරසමාපනතීන්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා-
ආරාමිසත්‍යගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා සතිපට්ඨානගත්හි
ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා සමාස්ප්‍රදහනගත්හි ඥානය පවතී
නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා සාද්ධිපාදගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය,
පාච්ඡනානා ඉන්ද්‍රියගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා බලගත්හි
ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා බොධිසත්‍යගත්හි ඥානය පවතී
නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා ආරාමිමායාගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය,
පාච්ඡනානා ප්‍රාමණ්‍යඵලගත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා-
අභිඥවත්හි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ ය, පාච්ඡනානා ජනසාධාරණ
ධර්මගත් ඉක්ම පරමාර්ථ සම්බ්‍යාසන නිව්‍යාණයෙහි ඥානය පවතී නු'යි පාච්ඡඥ
ය, 'පුළුපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි'යි මේ පාච්ඡඥ නමු

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විපුලපඤ්ඤාකාය සංවත්තනනීති කතමා විපුලපඤ්ඤා: විපුලෙ අපේ
පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ ධම්මෙ පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා,
විපුලා නිරුත්තියො පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලානි පටිභානානි
පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ සීලකඩකේ පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා,
විපුලෙ නමාධිකඩකේ පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ පඤ්ඤාකඩකේ
පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ විමුත්තිකඩකේ පරිගණකානීති විපුල-
පඤ්ඤා, විපුලෙ විමුත්තිකඤ්ඤාදායකකඩකේ පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා,
විපුලානි ආනාආනානි පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලා විහාරනමා-
පතනියො පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලානි අරියසම්මානි පරිගණකානීති
විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ සසිපඨානො පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ
සම්මපට්ඨානො පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ ඉද්ධිපාදෙ පරිගණකානීති
විපුලපඤ්ඤා, විපුලානි ඉන්ද්‍රියානි පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලානි බලානි
පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලෙ බොජ්ඣංගික පරිගණකානීති විපුල-
පඤ්ඤා, විපුලෙ අරියමග්ගො පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලානි සාමඤ්ඤා-
ඵලානි පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා, විපුලා අභිඤ්ඤායො පරිගණකානීති
විපුලපඤ්ඤා, විපුලො පරමත්ථං නිබ්බානං පරිගණකානීති විපුලපඤ්ඤා,
විපුලපඤ්ඤාකාය සංවත්තනනීති අයං විපුලපඤ්ඤා.

ගමහිරපසුදැනාය සංචිතතනිතීති: කතමා ගමහිරපසුදැන: ගමහිරෙටු
බැනෙටු සැණං භවතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරාටු ධාතුටු සැණං
පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු අයතනෙටු සැණං පචතතනීති
ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු පච්චිකල්පාදෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිර-
පසුදැන, ගමහිරෙටු හුදුදැනගමුපලබ්භෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන,
ගමහිරෙටු අනෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු ධම්මෙටු
සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරාටු නිරුත්තරිටු සැණං පචතතනීති
ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු පච්චිකල්පාදෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන,
ගමහිරෙටු සිලකබ්භෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු
සමාධිකබ්භෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු පසුදැනක-
බ්භෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු විමුක්තිකබ්භෙටු සැණං
පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු විමුක්තිසැණදසුනකබ්භෙටු සැණං
පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු ආනාආනෙටු¹ සැණං පචතතනීති
ගමහිරපසුදැන, ගමහිරාටු විහාරකම්පනිටු සැණං පචතතනීති ගමහිර-
පසුදැන, ගමහිරෙටු අරියසංවේටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහි-
රෙටු සතිපට්ඨානෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු සමමප-
ධානෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු ඉද්ධිපාදෙටු සැණං
පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු ඉන්ද්‍රියෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිර-
පසුදැන, ගමහිරෙටු බලෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු
බොජ්ඣංගෙටු සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු අරියමග්ගෙටු
සැණං පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු තාමසුදුළුලෙටු සැණං
පචතතනීති ගමහිරපසුදැන, ගමහිරාටු අභිසුදුළු සැණං පචතතනීති
ගමහිරපසුදැන, ගමහිරෙටු පරමනෙ නිබ්බානෙ සැණං පචතතනීති ගමහිර-
පසුදැන, ගමහිරපසුදැනාය සංචිතතනිතීති අයං ගමහිරපසුදැන.

1 ධාතුවිධානානි - ඡේතනං, සතං, PTS

2. බැංකුවකින්: ණය - ජි.පී.සී., සබා, PTS

විප්ලවඥානායක සංවහනනති යනු: විප්ලවඥ කවර යන්: විප්ල වූ අතීතත් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ධර්මයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ නිරාකරීන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ප්‍රතිභාතයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ භීලකකකයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ සමානීකකයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ප්‍රඥාකකයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ චිත්‍රකකයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ චිත්‍රකකයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ සාධාරණයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ විශාරතමාපනතින් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ආයතීකතයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ සතිපට්ඨානයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ සමානත් ප්‍රදහනයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ සාධාරණයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ඉන්ද්‍රියයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ බලයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ බොධාබ්‍යයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ආයතීමාගීයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ ශ්‍රමණාර්ථයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වූ අතීතයන් ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා විප්ල වර්තමාන වූ නිව්‍යාණය ප්‍රතීවේධ කෙරේ නු'යි විප්ලවඥ යා 'විප්ලවඥානායක සංවහනනති'යි මේ විප්ලවඥ නමු.

ගමහිරපසුදැනාය සංවහනනනි යනු: ගමහිරපුඤ නම් කවර යන්: ගැඹුරු වූ සකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ වාතුන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ආයතනයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ප්‍රතික්ෂාසනපාදයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ අනාසනානුපලබ්ධිති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිර-පුඤ යා, ගැඹුරු වූ අභිභවති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ඛණිකති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ නිරුක්තිති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ප්‍රතික්ෂානනයති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ශීලසකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ සමාධිසකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ පුඤ්ඤකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ විමුක්ති-සකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ විමුක්තිඥානදර්ශන සකකියන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ස්වාභාවානා-යන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ විහාරකමාපනනිති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ආයාසකතයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ සතිපට්ඨානයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ සමාසප්පදභනයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිර-පුඤ යා, ගැඹුරු වූ සංඛිපාදනයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ඉන්ද්‍රියයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ බලයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ බොධිමයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ ආයාසිමාර්ගයන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිර-පුඤ යා, ගැඹුරු වූ ප්‍රාණිකානුපලබ්ධිති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ අභිඤ්ඤාවන්ති ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යා, ගැඹුරු වූ පරමාධිප්‍රාණයෙහි ඥානය පවතී නු'යි ගමහිරපුඤ යි. 'ගමහිරපසුදැනාය සංවහනනනි'යි මේ ගමහිරපුඤ නමු.

* මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පාර්ශ්විකකලාපාංශකයාගේ ප්‍රඥව අභිමතයා (ශ්‍රෝතූපනනමාගීඨයා) ගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි, සම්පයෙහි නො වෙයි, සම්පභාගයෙහි නො වෙයි. පාර්ශ්විකකලාපාංශකයා පිණිස අභිමත කෙම අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. අභිමතයාගේ ප්‍රඥව ශ්‍රෝතූපනනාගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි, සම්පයෙහි නො වෙයි, සම්පභාගයෙහි නො වෙයි. අභිමතයා පිණිස ශ්‍රෝතූපනන කෙම අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. ශ්‍රෝතූපනනාගේ ප්‍රඥව සකාදගාමීහුගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි, සම්පයෙහි නො වෙයි, සම්පභාගයෙහි නො වෙයි. ශ්‍රෝතූපනනා පිණිස සකාදගාමී කෙම අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. සකාදගාමීහුගේ ප්‍රඥව අනාගාමීහුගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි. සම්පයෙහි නො වෙයි, සම්පභාගයෙහි නො වෙයි සකාදගාමීහු පිණිස අනාගාමී කෙම අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. අනාගාමීහුගේ ප්‍රඥව රහත්හුගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි. සම්පයෙහි නො වෙයි. සම්පභාගයෙහි නො වෙයි. අනාගාමීහු පිණිස රහත්හු අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. රහතුන්ගේ ප්‍රඥව පඤ්චුදන්ගේ ප්‍රඥව කෙරෙත් දුරයෙහි විදුරයෙහි සුවිදුරයෙහි වෙයි, සම්පයෙහි නො වෙයි, සම්පභාගයෙහි නො වෙයි. රහතුන් පිණිස පඤ්චුදහු අසාමන්‍යප්‍රාඥ නම් වෙයි. පඤ්චුදන් ද සදෙවකලෝකයා ද පිණිස තථාගත අභිත් සමාසකම්බුකයෝ අග්‍ර වූ අසාමන්‍යප්‍රාඥයහ ප්‍රඥප්‍රභෙදයෙහි ජේතයහ ප්‍රභෙදප්‍රාප්තඥන ඇතියහ ලබ්‍ධලද ප්‍රතිසංවිද්ඥන ඇතියහ චතුර්වේදිකාරුද්‍රප්‍රාප්තයහ දශබලධාරීහ පුරුෂප්‍රභූතයහ පුරුෂසිංහයහ පුරුෂාර්ජනීයහ පුරුෂධෛර්යයහ අනන්තඥන ඇතියහ අනන්තකෙර්ස් ඇතියහ අනන්තයශ් ඇතියහ ආර්යයහ මහද්විත ඇතියහ ධනවත්හ නෙතෑහ විනෙතෑහ අනුනෙතෑහ පහවනුවහ තිබ්බ කරවනුවහ (පිට්‍රිචෝත්) දක්වනුවහ පහදවනුවහ.

* මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද ඒ බුදුහු දතයුතු (දෙයධර්ම) දැනිති, දක්ක සුත්ත (නුවණැසින්) දකිති, ඇසක් මෙන් වුවහ, ඥානමය වුවහ, ධර්මය වුවහ, ශ්‍රේණි වුවහ, වක්කාය, ප්‍රවක්කාය, අනීය එළවා දක්වනුවහ, අමානස දෙනුවහ, ධර්මානුකූල, නරාගතය, ඒ බුදුන් විසින් (මහනැණිත්) නො දන්නාලද්දේක් (සමිතේ දත් නැණින්) නො දන්නාලද්දේක් අවිදිත වූයේක් ප්‍රත්‍යක්ෂ නො කරනලද්දේක් ප්‍රඥයෙන් හෝ පහස්නාලද්දේක් නැති. දෙය නම් වූ දතයුතු යම් කිසි ධර්මයක් වේ ද, අතීත-අනාගත-ප්‍රත්‍යතත්‍යතය ඇතුළු කොට සියලු ධර්මයෝ සමාසාරයෙන් භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානමයෙහි ආපාදයට පැමිණෙති. ආත්මානුකූල ද පරානුකූල ද උත්තරානුකූල ද දුෂ්ඨානුකූල ද, සංචරාසිකානුකූල ද උත්තරානුකූල ද ගම්භීරානුකූල ද ගුරුතරානුකූල ද ප්‍රතිවර්තනානුකූල ද නොගතානුකූල ද නිත්‍යානුකූල ද අනවස්ථානුකූල ද නිකේශානුකූල ද පරිශුද්ධානුකූල ද පරමානුකූල (නිර්මාණානුකූල) ද යන ඒ සියල්ල බුද්ධඥානය තුළ පවතී. භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ සියලු කායකමය ඥානය අනුව පවතී සියලු වාක්කමය ඥානය අනුව පවතී සියලු මනාකමය ඥානය අනුව පවතී.

අතීතයෙහි භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානය අප්‍රතිහත (නිරාවරණ) යැ, අනාගතයෙහි භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානය අප්‍රතිහත යැ, ප්‍රත්‍යතත්‍යයෙහි භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානය අප්‍රතිහත යැ, දතයුත්ත යම් පමණ ද ඥානය එපමණ යැ, ඥානය යම් පමණ ද දෙයය එපමණ යැ, ඥානය දෙය පයෝජනීය යැ, දෙයය ඥානපයෝජනීය යැ, දෙයය ඉක්මනින් ඥානය නො පවතී. ඥානය ඉක්මනින් දෙයපයෝජනීය නැති. ඒ ධර්මයෝ අනෝගා'ත්‍යපයෝජනා-යෙහි පවත්නා සුල්ලය, යම්ගේ මනාකොට පැහැසි සුමුදුපට්ට දෙකෙකින් යට සුමුදුපට්ට උපරිමය නො ඉක්මවා ද, උඩ සුමුදුපට්ට හෙට්ඨිමය නො ඉක්මවා සිටි ද, ඔහු ඔවුනොවුන්ගේ කෙළවර සිටිනාසුලු වෙත් ද, එසෙයින් මැ භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ දෙයයත් ඥානයත් අනෝගා'ත්‍යපයෝජනායෙහි පවත්නාසුල්ලය. යම්තාක් දෙයය ද ඒ තාක් ඥානය යැ, යම්තාක් ඥානය ද ඒ තාක් දෙයය යැ, ඥානය දෙයපයෝජනීය යැ, දෙයය ඥානපයෝජනීය යැ, දෙය ඉක්මනින් ඥානය නො පවතී, ඥානය ඉක්මනින් දෙයපයෝජනීය නැති. ඒ දහම්හු අනෝගා'ත්‍යපයෝජනායෙහි සිටිනා සුල්ලය. හැම දහමිහි භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානය පවතී.

හැම දහම්හු භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ මනෝචාරාවර්තයට අයත්ත වෙති, රූපිප්‍රතිබඳ්ධය, මනසිකාරප්‍රතිබඳ්ධය, චිත්තොත්තාදප්‍රතිබඳ්ධය, හැම සතුන් විෂයෙහි භාග්‍යවත් බුදුන්ගේ ඥානය පවතී, බුදුහු හැම සතුන්ගේ ආයය දකිති, අනුගත දකිති, චරිතය දකිති, අභිමුඛකීය දකිති, අලප වූ කෙලෙස්රජස් ඇති මහත් වූ කෙලෙස්රජස් ඇති තිසුණු වූ (ගුරුදි) ඉදුරන් ඇති මාදු වූ ඉදුරන් ඇති සුදුරු ආකාර ඇති ගර්භිත ආකාර ඇති සුවසේ හැඟවිය හැකි දුක්ඛය හැඟවිය හැකි ගම්‍යාගම්‍යසත්තවයන් දකිති, මරාත් බහුන් සහිත වූ දෙවියන් සහිත වූ ලෝවාසි තෙම මහණබවුණන් සහිත වූ දෙවිමිනිසුන් සහිත වූ ප්‍රජාව බුද්ධඥානය තුළ පවතී, යම්ගේ තිම් තිම්බල පටන් කොට යම් මස්කාසුලු කෙතෙක් වෙත් නම් ඔහු මහබුදු තුළ පවතින් ද එසෙයින් මරාත් බහුන් සහිත වූ සදේවක ලෝක තෙමේ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් සහිත සදේවමනුෂ්‍යප්‍රජාව බුද්ධඥානය තුළ පවතී. යම්ගේ විනාශාසුත්‍ර ගුරුඵරජත්‍ර පටන් කොට යම් කිසි පක්ෂි කෙතෙක් වෙත් නම් ඔහු අග්ගා පෙදෙසෙහි හැසිරෙත් ද, එසෙයින් මැ යම් කෙතෙක් නැණින් සැරිසුන් තෙරුන් සම වුවාහු නම් ඔහු ද බුද්ධඥානය ගේ පෙදෙසෙහි පවත්නාහු යැ බුද්ධඥානය දෙවිමිනිසුන් ගේ ප්‍රඥව පැතිරු මාඩගෙන සිටි මැ යැ. තිසුණ වූ කළ පරවාද ඇති වල්විද්‍යා දනුවායන් සෙයින් ප්‍රසිද්ධ වූ යම් ක්ෂත්‍රිය ... බ්‍රාහ්මණ ... ගායපති ... ශ්‍රමණපණ්ඩිත කෙතෙක් ප්‍රඥයෙන් දුෂ්ටගතයන් බිඳිමින් මෙන් හැසිරෙත් නම් ඔහු ගුරු වූ ද ප්‍රතිවර්තන වූ ද බොහෝ ප්‍රගත සකස් කොටගෙන බුදුන් කරා පැමිණ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විවාරති. ඒ ප්‍රශ්නගේ බුදුන් විසින් සකාරණ වූ කියන ලද්දකු විසඳන ලද්දකු ද වෙති. තවද ඔහු භාෂාවකුන්ගේ ශ්‍රාවක වූවාහු මැ වෙත්. යළි බුදුහු එහි ප්‍රඥගෙන් අභියසින් බබලත්. මේ කරුණින් අග්‍ර අසාමන්‍ය-ප්‍රඥ නම් වෙත්. 'අසාමන්‍යපඤ්ඤායාං සංවත්තනති' යි. මේ අසාමන්‍ය ප්‍රඥ නමු.

භූමිපඤ්ඤායාං සංවත්තනති යනු: භූමිප්‍රඥ නම් කවර යත්: රාගය අභිභවනය කෙරේ නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා නමු, අභිභවනය කළා නු' යි භූමිපඤ්ඤා නමු, ද්වේෂය අභිභවනය කෙරේ නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු, අභිභවනය කළා නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු, මොහය අභිභවනය කෙරේ නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු, අභිභවනය කළා නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු, ක්‍රොධය ... උපනාහය ... මකඩය ... පළාසය ... ඊෂ්ඨාව ... මාත්සර්‍යය ... මායාව ... සාධේයය ... සාමාන්‍යය ... සාර්වත්‍යය ... මානය ... අභිමානය ... මදය ... ප්‍රමාදය ... සියලු කෙලශයන් ... සියලු දුශ්චරිතයන් ... සියලු අභිසංගතාර-යන් ... සියලු භවශාමිකමයන් අභිභවනය කෙරේ නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු. අභිභවනය කළා නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු.

රාගය සතුරු යැ ඒ සතුරා මඛනා ප්‍රඥව නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු ද්වේෂය සතුරු යැ ඒ සතුරා මඛනා ප්‍රඥව නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු මොහය සතුරු යැ ඒ සතුරා මඛනා ප්‍රඥව නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු ක්‍රොධය ... උපනාහය ... මකඩය ... පළාසය ... ඊෂ්ඨාව ... මාත්සර්‍යය ... මායාව ... සාධ වෙ ... සාමාන්‍යය ... සාර්වත්‍යය ... මානය ... අභිමානය ... මදය ... ප්‍රමාදය ... සියලු කෙලශයන් ... සියලු දුශ්චරිතයන් ... සියලු අභිසංගතාරයන් ... සියලු භවශාමිකමයන් සතුරු යැ. ඒ සතුරා මඛනා ප්‍රඥව නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු. පාපිවිය 'භූමි' යි කියනු ලැබේ. ඒ පාපිවිය සම් වූ විශ්වාස වූ විප්‍රල වූ ප්‍රඥගෙන් යුක්ත වූයේ නු' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු තවද ප්‍රඥවට කෙල නමෙකි: 'භූමි මෙධා පරිණාසිකා' යි 'භූමිපඤ්ඤා' නමු. 'භූමිපඤ්ඤායාං සංවත්තනති' යි මෝ 'භූමිපඤ්ඤා' නමු.

පඤ්ඤාබාහුලායාං සංවත්තනති යනු: ප්‍රඥාබාහුලය නම් කවර යත්: මේ ශාසනයෙහි කිසිවෙක් ප්‍රඥගරුක වූයේ ප්‍රඥවර්ත ඇත්තේ ප්‍රඥයම වූයේ ප්‍රඥවිමුක්ත වූයේ ප්‍රඥව ධර් කොට ඇත්තේ ප්‍රඥව කෙනු කොට ඇත්තේ ප්‍රඥව අධිපති කොට ඇත්තේ දහම් විමසීම බහුල කොට ඇත්තේ භාෂාප්‍රකාරයෙන් දහම් විමසීම බහුල කොට ඇත්තේ ප්‍රඥගෙන් බැසගෙන දහම් ප්‍රකට කිරීම බහුල කොට ඇත්තේ මොනොවට ප්‍රකට කිරීම බහුල කොට ඇත්තේ ධර්මයන් මනාකොට දක්නා සාධාරණ ඇත්තේ විභූතවිභරණ ඇත්තේ ඒ ප්‍රඥවර්ත ඇත්තේ ඒ ප්‍රඥව ගුරු කොට ඇත්තේ ඒ ප්‍රඥව බහුල කොට ඇත්තේ ඒ ප්‍රඥවට නිමිතප්‍රවණ - ප්‍රාග්භාර වූයේ ඒ ප්‍රඥගෙහි අධිමුක්ත වූයේ ඒ ප්‍රඥව අධිපති කොට ඇත්තේ වෙයි. ගම්හේ ගණගරුක වූයේ 'ගණබාහුලික' යි කියනු ලැබේ ද, විවරගරුක වූයේ 'විවරබාහුලික' යි කියනු ලැබේ ද, පාත්‍රගරුක වූයේ 'පාත්‍රබාහුලික' යි කියනු ලැබේ ද, තෙත්තනගරුක වූයේ 'තෙත්තනබාහුලික' යි කියනු ලැබේ ද එපරිද්දෙන්ම මේ ශාසනයෙහි කිසිවෙක් ප්‍රඥගරුක ප්‍රඥවර්ත ප්‍රඥයම වූයේ ප්‍රඥ විමුක්ත වූයේ ප්‍රඥව ධර් කොට ඇත්තේ ප්‍රඥව කෙනු කොට ඇත්තේ ප්‍රඥව අධිපති කොට ඇත්තේ දහම් විමසීම බහුල කොට ඇත්තේ භාෂාප්‍රකාරයෙන් දහම් විමසීම බහුල කොට ඇත්තේ මනාකොට බහුල කොට ඇත්තේ සමොක්කායන බහුල කොට ඇත්තේ සමොක්කායන බහුල කොට ඇත්තේ විභූතවිභරණ ඇත්තේ තවවර්ත ... තද්ගරුක ... තද්බහුල ... තනතින්ත ... තත්ප්‍රවණ ... තත්ප්‍රාග්භාර ... තද්ධිමුක්ත වූයේ තද්ධිපති වූයේ වෙයි. 'පඤ්ඤාබාහුලායාං සංවත්තනති' යි මේ ප්‍රඥාබාහුලය නම්.

සිසපසුපසුකාය සංවත්තනනීති කතමා සිසපසුපසු, සිසං සිසං සිලාති පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉන්ද්‍රියසංවරං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං භොජනෙ මත්තකුණ්ණිතං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ජාගරියානුයෝගං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සිලකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සමාධිකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං පසුපසුකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විමුත්තිකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විමුත්තිකුණ්දකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ආනාධානාති පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විහාර-සමාපත්තියො පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අරියසම්මාති පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සතිපට්ඨානෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සම්මප්ප-ධානෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉන්ද්‍රියාති භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං බලාති භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං බොජ්ඣංගික භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අරියමග්ගං භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සාමසුද්ධලාති සම්මකරො-නීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අභිසුද්ධයො පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං පරමත්ථං නිබ්බානං සම්මකරොතීති සිසපසුපසු, සිසපසුපසුකාය සංවත්තනනීති අයං සිසපසුපසු.

ලුපසුපසුකාය සංවත්තනනීති කතමා ලුපසුපසු: ලුපං ලුපං සිලාති පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉන්ද්‍රියසංවරං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං භොජනෙ මත්තකුණ්ණිතං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ජාගරියානුයෝගං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සිලකඛකං -පෙ-සමාධිකඛකං -පෙ- පසුපසුකඛකං -පෙ-විමුත්තිකඛකං -පෙ- විමුත්තිකුණ්දකඛකං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ආනාධානාති පරි-විපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං විහාරසමාපත්තියො පරිපුරෙතීති ලුප-පසුපසු, ලුපං ලුපං අරියසම්මාති පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සති-පට්ඨානෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සම්මප්පධානෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉන්ද්‍රියාති භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං බලාති භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං බොජ්ඣංගික භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං අරියමග්ගං භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සාමසුද්ධලාති සම්මකරොතීති ලුප-පසුපසු, ලුපං ලුපං අභිසුද්ධයො පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං පරමත්ථං නිබ්බානං සම්මකරොතීති ලුපසුපසු, ලුපසුපසුකාය සංවත්තනනීති අයං ලුපසුපසු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සිංහපායාදියා සංවත්තනතී යනු: සිහුප්‍රඥා නම් කවර යන්: සිහු සිහු වැ ශීලයන් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ඉන්ද්‍රියසංවරය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ භෞජනයෙහි මාත්‍රඥතාව පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ජාගර්භානුයෝගය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ශීලසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ සමාධිසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ප්‍රඥාසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ විමුක්තිසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ විමුක්ති-ඥාදර්ශනසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ස්වාභාවිකයන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ විහාරසමාපතතින් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ආයතීයතයන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ සතිපට්ඨාන-යන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ සමාස්ප්‍රධානතන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ සංඛිපාදයන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ඉන්ද්‍රියයන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ බලයන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ බොධ්‍යවිතයන් වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ආයතීයමය වඩා නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ ශ්‍රාමණ්ඩල-යන් සංඝාත් කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ අභිඥාවන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යැ, සිහුසිහු වැ පරමාභිධු නිව්‍යාණය සංඝාත් කෙරේ නු'යි සිහුප්‍රඥා යි. 'සිංහපායාදියා සංවත්තනතී' යි මේ සිහුප්‍රඥා නමු.

ලහුපායාදියා සංවත්තනතී යනු: ලහුප්‍රඥා නම් කවර යන්: යුහුයුහු වැ ශීලයන් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි 'ලහුපායාදියා' නමු. යුහුයුහු වැ ඉන්ද්‍රිය සංවරය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි 'ලහුපායාදියා' නමු. යුහුයුහු වැ බොජ්ජන්ති පමණ දන්තා බව පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ජාගර්භානුයෝගය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ශීලසකකිම ... සමාධිසකකිම ... ප්‍රඥාසකකිම ... විමුක්තිසකකිම ... විමුක්තිඥාදර්ශනසකකිම පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ස්වාභාවිකයන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ විහාරසමාපතතින් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ආයතීයතයන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ සති-පට්ඨානයන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ සමාස්ප්‍රධානතන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ සංඛිපාදයන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ඉන්ද්‍රියයන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ බලයන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ බොධ්‍යවිතයන් වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ආයතීයමය වඩා නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ ශ්‍රාමණ්ඩලයන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ අභිඥාවන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. යුහුයුහු වැ පරමාභිධු නිව්‍යාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ නු'යි ලහුපායාදියා නමු. 'ලහුපායාදියා සං-වත්තනතී' යි මේ ලහුපායාදියා නමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හාසපසුකුසුමය සංවිකල්පයන්හි කතමා හාසපසුකුසුමය ඉඩකඩවලට හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය සිලාති පරිපූරණ හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය ඉන්ද්‍රියවර පරිපූරණ හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය හොප්තෙ මතකසුකුසුමය පරිපූරණ හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය ජාගර්භාසුකුසුමය පරිපූරණ හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය සිලකඩකිං -ප- සමාධිකඩකිං -පෙ- පසුකුසුමකිං -පෙ- විමුහුර්තකිං -පෙ- විමුහුර්තකුණදසානකිං පරිපූරණ -පෙ- සානාධානාති පරිපූරණ -පෙ- විහාරතාපතර්තය පරිපූරණ -පෙ- අර්තසව්‍යාති පරිපූරණ -පෙ- සතිපට්ඨානෙ හාවෙති -පෙ- සමප්පාධානෙ හාවෙති -පෙ- ඉද්ධිපාදෙ හාවෙති -පෙ- ඉන්ද්‍රියාති හාවෙති -පෙ- බොජ්ඣංගෙ හාවෙති -පෙ- අර්තමයං හාවෙති -පෙ- සාමසුකුසුමයාති සමප්පාධානෙ හාවෙති හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය අතිසුකුසුමය පරිපූරණ හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය වෙදබහුලය තුට්ටිබහුලය පාමොර්පසුකුසුමය පරමතං නිබ්බානං සමප්පාධානෙ හාවෙති හාසපසුකුසුමය හාසපසුකුසුමය සංවිකල්පයන්හි'හි අයං හාසපසුකුසුමය.

පවනපසුකුසුමය සංවිකල්පයන්හි කතමා පවනපසුකුසුමය යං කිසද්ධි රූපං අතිතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා භිනං වා පඤ්ඤං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා සබ්බං රූපං අනිවච්ඡො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය දුක්ඛතො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය අනතතො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය යං කාවි වෙදනා -පෙ- යං කාවි සසුකුසුමය -පෙ- යෙ කෙවි සසුකුසුමය -පෙ- යං කිසද්ධි විසුකුසුමය අතිතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා භිනං වා පඤ්ඤං වා යං දුරෙ සතතිකෙ වා සබ්බං විසුකුසුමය අනිවච්ඡො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය දුක්ඛතො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය චක්ඛුං -පෙ- පරාමර්ථං අතිතානාගතපච්චුප්පනං අනිවච්ඡො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය දුක්ඛතො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය අනතතො ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය.

රූපං අතිතානාගතපච්චුප්පනං අනිවච්ඡො බයවෙයින දුක්ඛං භයවෙයින අනතතො අසාරකවෙයිනාති තුලසිච්ඡා තීරසිච්ඡා විහාවසිච්ඡා විහුතං කච්ඡා රූපතිරොධෙ නිබ්බානෙ ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය වෙදනා -පෙ- සසුකුසුමය -පෙ- සසුකුසුමය -පෙ- විසුකුසුමය -පෙ- චක්ඛුං -පෙ- පරාමර්ථං අතිතානාගතපච්චුප්පනං අනිවච්ඡො බයවෙයින දුක්ඛං භයවෙයින අනතතො අසාරකවෙයිනාති තුලසිච්ඡා තීරසිච්ඡා විහාවසිච්ඡා විහුතං කච්ඡා පරාමර්ථෙතිරොධෙ' නිබ්බානෙ ඛිප්පං පවතිති පවනපසුකුසුමය.

1 පරාමර්ථං රූපතිරොධෙ - සා

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාග්‍යසංකල්පනාය සංවිතතනනී යනු: භාග්‍යප්‍රඥා නම් කවර යන්: මේ සත්‍යත්ව කිසිවෙක් ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ ශීලයන් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ ඉන්ද්‍රියතංවරය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ භෞජනශෝභි මාත්‍රඥාතාව පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ ජගත්තීක්‍ෂණයෙන් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ ශීල-සකකිසිය ... සමාධිසකකිසිය ... ප්‍රඥාසකකිසිය ... විමුක්තිසකකිසිය ... විමුක්ති-ඥානදර්ශනසකකිසිය පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ... ස්වාභාවිකයෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ... විහාරසමාපත්තින් පරිපූර්ණ කෙරේ නු'යි ... අභිනිවේදනයෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ... සතිපට්ඨානගෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි ... සමසක්ප්‍රධානගෙන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි සංඛිප්පාදගෙන් වඩා නු'යි ... ඉන්ද්‍රිය-ගෙන් වඩා නු'යි ... බලගන් වඩා නු'යි ... බොධිබලගන් වඩා නු'යි ... ආර්ය-මාර්ගය වඩා නු'යි ... ප්‍රාමණ්‍යඵලගන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ අභිඥාවන් ප්‍රතිවේධ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය, ප්‍රතිබහුල වූයේ ඥානබහුල වූයේ තුෂ්ටිබහුල වූයේ ප්‍රාමෝද්‍යබහුල වූයේ පරමානු වූ නිවේදනය ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ නු'යි භාග්‍යප්‍රඥා ය. 'භාග්‍යසංකල්පනාය සංවිතතනනී'යි මේ භාග්‍යප්‍රඥා නමු.

ජවනප්‍රඥාපාදනාය සංවිතතනනී යනු: ජවනප්‍රඥා කවර යන්: අධ්‍යාත්ම වේදය බාහ්‍ය වේදය ඔද්දරික වේදය සුක්ෂම වේදය භීත වේදය ප්‍රණීත වේදය අනිත-අනාගත-ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යක්ෂ වූ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද දුර් වූ හෝ ශ්‍රවණ වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද ඒ සියලු රූපය අනිත්‍ය හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, දුඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, අනාත්ම හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය. යම් කිසි වේදනාවක් ... යම් කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංකාර කෙතෙක් ... අධ්‍යාත්ම වේදය බාහ්‍ය වේදය ඔද්දරික වේදය සුක්ෂම වේදය භීත වේදය ප්‍රණීත වේදය අනිත්‍යානාගතප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යක්ෂ වූ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් දුර් වූ හෝ ශ්‍රවණ වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, එ හැම විඤ්ඤාය අනිත්‍ය හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, දුඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, අනාත්ම හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය. වක්‍රානු ... අනිත්‍යානාගතප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යක්ෂ වූ ජරා-මරණය අනිත්‍ය හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, දුඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, අනාත්ම හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය.

අනිත්‍යානාගතප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යක්ෂ වූ රූපය ක්‍ෂයානුසාරයෙන් අනිත්‍ය ය, භයානු-සාරයෙන් දුඛ ය, අසාරකානුසාරයෙන් අනාත්ම ය යි තුල්‍යතා කොට තීරණය කොට විභාවනා කොට විභූත කොට රූපනිරෝධය වූ නිවේදනයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය, වේදනාව ... සංඥාව ... සංකාරයෝ විඤ්ඤාය ... වක්‍රානු ... අනිත්‍යානාගතප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යක්ෂ වූ ජරාමරණය ක්‍ෂයානුසාරයෙන් අනිත්‍ය ය, භයානුසාරයෙන් දුඛ ය, අසාරකානුසාරයෙන් අනාත්ම ය'යි තුල්‍යතා කොට තීරණය කොට විභාවනා කොට විභූත කොට ජරාමරණනිරෝධය වූ නිවේදනයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂතානා වූ රූපය අතීතය යා සංඛිත යා ප්‍රතීතා-සමුත්පන්නා යා ඝායමිතී යා ව්‍යයමිතී යා විරාගමිතී යා නිරෝධමිතී යා'යි කුලනය කොට තීරණය කොට ප්‍රකට කොට ස්ථුට කොට රූපනිරෝධය වූ නිපීණයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවනප්‍රඥා යා. වේදනාව ... සංඥාව ... සංසකාරයෝ ... විඤ්ඤාන ... චක්ෂුස ... අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂතානා වූ ජරාමරණය අතීතය යා සංඛිත යා ප්‍රතීතාසමුත්පන්නා යා ඝායමිතී යා ව්‍යයමිතී යා විරාග-මිතී යා නිරෝධමිතී යා'යි කුලනය කොට තීරණය කොට ප්‍රකට කොට ස්ථුට කොට ජරාමරණනිරෝධය වූ නිපීණයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවන-ප්‍රඥා යි. 'ජවනපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි'යි මේ ජවනප්‍රඥා නම් වේ.

තික්ඛපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි යනු: තික්ඛණ්ඩප්‍රඥා නම් කවර යන්: වහා කෙලෙසුන් සිදි නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා, උපත් කාමචිත්තකීය සත්ත්වත්ව නහා වාසය නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානන කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා, උපත් ව්‍යාපාදචිත්තකීය අභිවාස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානන කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා, උපත් විහිංසා චිත්තකීය අභිවාස නො කරවයි ... උපනුපත් ලාමක අකුලෙ ධර්මයන් අභිවාස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානන කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා, උපත් ජාගය අභිවාස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානන කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා. උපත් ඥේෂය ... උපත් මොහය ... උපත් ක්‍රොධය ... උපත් උපනාහය ... මක්ඛය ... පළාහය ... ජෂ්ඨිව ... මාත්‍යයතීය ... මායාව ... සායෙයය ... ස්වමහය ... සාරමහය ... මානසය ... අභිමානසය ... මදය ... ප්‍රමාදය ... හැම කෙලෙසුන් ... හැම දුශ්චරිතයන් ... හැම අභිසංසකාරයන් ... හැම භවගාමී කමයන් අභිවාස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානන කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යා, එක් අසුන්හි හිඳ සතර අයඨිමායීයෝ ද සතර ශ්‍රාමණ්ණප්පලයෝ ද සතර ප්‍රතිසංවිදිනු ද ඡරි-අභිඤ්චෝ ද අභිගම කරනලද ප්‍රත්‍යක්ෂ කරනලද ප්‍රඥයෙන් සපයී කරන-ලද වෙන් නු'යි තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා යි. 'තික්ඛපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි'යි මේ තික්ඛණ්ඩ ප්‍රඥා නමු.

තිබ්බෙධිකපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි යනු: තිබ්බෙධිකප්‍රඥා නම් කවර යන්: මේ සසුන්හි කිසිවෙක් හැම සංසකාරයන්හි උද්වේග බහුල වූයේ උත්තාසබ්බල වූයේ උත්තාණ්ඛන බහුල වූයේ අරතිබහුල වූයේ අනභිච්ඡිකුල වූයේ වහිරිච්ඡික වූයේ වෙයි. හැම සංසකාරයන්හි නො ඇලෙයි. නො විදුනා-ලද විරු ප්‍රදරණය නො කළ විරු ලොහසකකික සිදි නු'යි පළා නු'යි තිබ්බෙධිකප්‍රඥා යා. නො විදුනාලද විරු නො පළනලද විරු ඥේෂකකික සිදි නු'යි පළා නු'යි තිබ්බෙධිකප්‍රඥා යා, නො විදුනාලද විරු නො පළනලද විරු මොහසකකික සිදි නු'යි පළා නු'යි තිබ්බෙධිකප්‍රඥා යා, නො විදුනාලද විරු නො පළනලද විරු ක්‍රොධය ... උපනාහය ... මක්ඛය ... පළාහය ... ජෂ්ඨිව ... මාත්‍යයතීය ... මායාව ... සායබව ... ස්වමහය ... සාරමහය ... මානසය ... අභිමානසය ... මදය ... ප්‍රමාදය ... හැම කෙලෙසුන් ... හැම දුශ්චරිතයන් ... හැම අභිසංසකාරයන් ... හැම භවගාමී කමයන් සිදි නු'යි පළා නු'යි තිබ්බෙ-ධිකප්‍රඥා යි. තිබ්බෙධිකපඤ්ඤානාය සංවත්තනනි යි මේ තිබ්බෙධිකප්‍රඥා නමු. මොහු මොහප්‍රඥා වෙයි. මේ සොළොස් ප්‍රඥයෙන් සමකාගත වූ ප්‍රඥාල කෙම ප්‍රතිසංවිත් ප්‍රාග්‍ය වේ.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: එකො පුබ්බසොගසමපනනා: එකො න පුබ්බසොගසමපනනා, යො පුබ්බසොගසමපනනා: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.¹

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා. එකො ඛුද්දසුතො, එකො න ඛුද්දසුතො. යො ඛුද්දසුතො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, එකො දෙසනා ඛුද්දො, එකො න දෙසනා ඛුද්දො. යො දෙසනා ඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො. එකො ගරුපතිස්සිනො, එකො න ගරුපතිස්සිනො. යො ගරුපතිස්සිනො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා. එකො විහාර-ඛුද්දො, එකො න විහාරඛුද්දො. යො විහාරඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා, දෙව විහාරඛුද්දො, එකො පච්චවේක්කණං ඛුද්දො, එකො න පච්චවේක්කණං ඛුද්දො. යො පච්චවේක්කණං ඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා, දෙව විහාරඛුද්දො, දෙව පච්චවේක්කණං ඛුද්දො. එකො සෙඛපරිසරවිනිදාපාතනා, එකො අසෙඛපරිසරවිනිදාපාතනා. යො අසෙඛපරිසරවිනිදාපාතනා, සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති. තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් වෙති: එක් පුද්ගලයෙක් පුළු (පුණ්‍ය) යෝග්‍යභාවය වෙයි. එක් පුද්ගලයෙක් පුළුයෝග්‍යභාවය නො වෙයි. යමෙක් පුළුයෝග්‍යභාවය වේ ද හෙතෙම එයින් අතීරිකත වෙයි, අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි, ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුළුයෝග්-
යභාවය වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් බහුශ්‍රැත වෙයි, එක් පුද්ගලයෙක් බහුශ්‍රැත
නො වෙයි. යමෙක් බහුශ්‍රැත වේ ද හේ එයින් අතීරිකත වෙයි, අග්‍ර වෙයි,
විශිෂ්ට වෙයි, ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුළුයෝග්-
යභාවය වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් (බමු)
දේශනාබහුල වෙයි, එක් පුද්ගලයෙක් දේශනාබහුල නො වෙයි. යමෙක්
දේශනාබහුල වේ ද, හේ එයින් අතීරිකත වෙයි, අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි,
ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුළුයෝග්-
යභාවය වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, දෙදෙන මැ දේශනාබහුල වෙති,
එක් පුද්ගලයෙක් (නුවණින් වැඩිසිටි) ගුරුන් ඇසුරු කෙළේ වෙයි, එක් පුද්-
ගලයෙක් ගුරුන් ඇසුරු කෙළේ නො වෙයි. යමෙක් ගුරුන් ඇසුරු කෙළේ වේ
ද හේ එයින් අතීරිකත වෙයි, අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි, ඔහුගේ ඥානය ප්‍රති-
සංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුළුයෝග්-
යභාවය වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, දෙදෙන මැ දේශනාබහුල වෙති,
දෙදෙන මැ ගුරුන් ඇසුරු කළාහු වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් විද්‍යානාචාර්යවරයෙකු
වෙයි, එක් පුද්ගලයෙක් විද්‍යානාචාර්යවරයෙකු නො වෙයි, යමෙක් විද්‍යානා-
චාර්යවරයෙකු වේ ද හේ එයින් අතීරිකත වෙයි, අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි,
ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුළු-
යෝග්‍යභාවය වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති; දෙදෙන මැ දේශනාබහුල
වෙති, දෙදෙන මැ ගුරුන් ඇසුරු කළාහු වෙති, දෙදෙන මැ විද්‍යානාචාර්ය-
වරයෙකු වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා බහුල වෙයි. එක් පුද්ගලයෙක්
ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාබහුල නො වෙයි, යමෙක් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාබහුල වේ ද හේ එයින්
අතීරිකත වෙයි. අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන-
ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති දෙදෙන මැ පුළු-
යෝග්‍යභාවය වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, දෙදෙන මැ දේශනාබහුල
වෙති, දෙදෙන මැ ගුරුන් ඇසුරු කළාහු වෙති, දෙදෙන මැ විද්‍යානාචාර්ය-
වරයෙකු වෙති, දෙදෙන මැ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාබහුල වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් ගෞරව
ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙයි, එක් පුද්ගලයෙක් අනෙකුත් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙයි.
යමෙක් අනෙකුත් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වේ ද හේ එයින් අතීරිකත වෙයි,
අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි. ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන ප්‍රභේදයට
පැමිණෙයි.

දෙවන ප්‍රශ්න: පරිසරවිකල්පයෝගී: දෙවන ප්‍රශ්නයෝගීවන්නා, දෙවන
 බහුස්‍රාව, දෙවන දෙවන:බහුස්‍රාව, දෙවන ගරුපතිස්‍රාව, දෙවන විහාරබහුස්‍රාව,
 දෙවන පව්වවේකබහුස්‍රාව, දෙවන අනෙකුත්පරිසරවිකල්පයෝගී, එකොටස: සංවික-
 පාරම්පරිකයෝගී, එකොටස: සංවිකපාරම්පරිකයෝගී. දෙවන සංවිකපාරම්පරිකයෝගී
 සො: තෙවන අතිරේකයෝගී, අතිරේකයෝගී, විකේතයෝගී. තෙවන
 සැකයෝගී: පරිසරයෝගී.

දෙවන ප්‍රශ්න: පරිසරවිකල්පයෝගී: දෙවන ප්‍රශ්නයෝගීවන්නා, දෙවන
 බහුස්‍රාව, දෙවන දෙවන:බහුස්‍රාව, දෙවන ගරුපතිස්‍රාව, දෙවන විහාරබහුස්‍රාව,
 දෙවන පව්වවේකබහුස්‍රාව, දෙවන අනෙකුත්පරිසරවිකල්පයෝගී, එකොටස: සංවික-
 පාරම්පරිකයෝගී, එකොටස: පව්වවේකබහුස්‍රාව, සො: පව්වවේකබහුස්‍රාව, සො:
 තෙවන අතිරේකයෝගී, අතිරේකයෝගී, විකේතයෝගී. තෙවන සැකයෝගී:
 පරිසරයෝගී.

පව්වවේකබහුස්‍රාව සංවිකයෝගී ලෙස: උපායයෝගීවන්නා අරභයෝගී
 සංවිකයෝගී: අනෙකුත්පරිසරවිකල්පයෝගී: පරිසරවිකල්පයෝගී: පරිසරවිකල්පයෝගී:
 සැකයෝගී: අතිරේකපරිසරවිකල්පයෝගී: විකේතයෝගී: දෙවන: පරිසරවිකල්පයෝගී:
 පරිසරවිකල්පයෝගී: -පෙ- ගෙවන තෙවන: බහුස්‍රාවයෝගී: බහුස්‍රාවයෝගී: ගෙවන:
 පරිසරවිකල්පයෝගී: සංවිකයෝගී: නිසංවිකයෝගී: කෙවන: පරිසරවිකල්පයෝගී:
 මෙකෙවන: වර්තන: පරිසරවිකල්පයෝගී: දිවයින: තෙවන: පරිසරයෝගී: අතිරේක:
 අතිරේකයෝගී: තෙවන: උපායයෝගී: පරිසරවිකල්පයෝගී: පරිසරවිකල්පයෝගී: ව.
 කෙවන: විකේතයෝගී: ව තෙවන: පරිසරයෝගී: ගෙවන: නිසංවිකයෝගී:
 උපායයෝගී: ව තෙවන: ගෙවන: සංවිකයෝගී. අතිරේක: ගෙවන: තෙවන
 අතිරේකයෝගී: පරිසරයෝගී: අනෙකුත්පරිසරවිකල්පයෝගී.

පරිසරවිකල්පයෝගී: සංවිකයෝගී.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුරීශෝග-සම්පන්න වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, දෙදෙන මැ දේශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මැ ගුරුන් ඇසුරැ කලාහු වෙති, දෙදෙන මැ විද්‍යානාචාර්යවරුන් වෙති, දෙදෙන මැ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාබහුල වෙති, දෙදෙන ම අශෝක වෑ ප්‍රතිසං-විත්ප්‍රාප්ත වෙති, එක් පුතුලෙක් ශ්‍රාවකපාරමිප්‍රාප්ත වෙයි, එක් පුතුලෙක් ශ්‍රාවකපාරමිප්‍රාප්ත නො වෙයි. යමෙක් ශ්‍රාවකපාරමිප්‍රාප්ත වේ ද හේ එයින් අතිරික්ත වෙයි, අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි, ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යන-ප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති: දෙදෙන මැ පුරීශෝග-සම්පන්න වෙති, දෙදෙන මැ බහුශ්‍රැත වෙති, දෙදෙන මැ දේශනාබහුල වෙති. දෙදෙන මැ ගුරුන් ඇසුරැ කලාහු වෙති, දෙදෙන මැ විද්‍යානාචාර්යවරුන් වෙති, දෙදෙන මැ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාබහුල වෙති, දෙදෙන මැ අශෝක වෑ ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත වෙති, එක් පුතුලෙක් ශ්‍රාවකපාරමිප්‍රාප්ත වෙයි, එක් පුතුලෙක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ සම්බුද්ධ වෙයි. යමෙක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂසම්බුද්ධ වේ ද හේ එයින් අතිරික්ත වෙයි. අග්‍ර වෙයි, විශිෂ්ට වෙයි. ඔහුගේ ඥානය ප්‍රතිසංවිද්‍යනප්‍රභේදයට පැමිණෙයි.

පසේබුද්ධන් ද සද්දේවකලෝකයා ද පිණිස තථාගත අතිත්සමාස්සසම්බුද්ධ-යෝ අග්‍රයහ ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්තයහ ප්‍රඥප්‍රභේදයෙහි ඡේක්‍ෂයහ ප්‍රභේදප්‍රාප්ත-ඥාන ඇතියහ ලබනලද ප්‍රතිසංවිද්‍යන ඇතියහ චතුරේශ්වරදූප්‍රාප්තයහ දශබලධාරීහ පුරුෂශ්‍රේෂ්ඨයහ පුරුෂසිංහයහ ... යම් ඒ ක්‍ෂත්‍රියපණ්ඩිත කෙනෙක් බ්‍රාහ්මණපණ්ඩිත කෙනෙක් ගාහපතිපණ්ඩිත කෙනෙක් ශ්‍රමණ-පණ්ඩිත කෙනෙක් නිපුණ වූවාහු කළ පරවාද ඇතියාහු විල්විද්‍යා දූනුවායන් බදු වූවාහු ප්‍රඥයෙන් දෘඪවිභවයන් බිඳිමින් මෙන් හැසිරෙත් නම් ඔහු ගුහ වූ ද බොහෝ ප්‍රශ්න සකස් කොට ගෙන බුද්ධන් කරා පැමිණ විචාරයි. ඒ ප්‍රශ්නයෝ භාග්‍යවතුන් විසින් සකාරණ වෑ කියනලද්දහු විසඳනලද්දහු ද වෙති. තවද ඔහු භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක වූවාහු මැ වෙත්. යම් බුද්ධහු එහි ප්‍රඥයෙන් අතිශයින් බබළත් නු'යි අග්‍ර වූ ප්‍රතිසංවිත්ප්‍රාප්ත නම් වෙත් යයි.

ප්‍රඥාකථා නිමි.

3. 2.

ඉදිරිකථා

කා ඉදිරි, කනි ඉදිරියෝ, ඉදිරියෝ කනි හුමියෝ, කනි පාද, කනි පදනි, කනි මුලානි:

කා ඉදිරි'නි ඉදිරිකථා'න ඉදිරි.

කනි ඉදිරියෝ'නි දහ ඉදිරියෝ.

ඉදිරියෝ කනි හුමියෝ'නි ඉදිරියෝ වනයෝ හුමියෝ වනයෝ පාද, අට්ඨ පදනි, සොළස මුලානි.

කතමා දහ ඉදිරියෝ: අභිධානා ඉදිරි, විකුබ්බනා ඉදිරි, මනෝමයා ඉදිරි, සුභවිප්පාරා ඉදිරි, සමාධිවිප්පාරා ඉදිරි, අරියා ඉදිරි, කම්මවිපාකජා ඉදිරි, පුඤ්ඤවිනෝ ඉදිරි, විජ්ජාමයා ඉදිරි නඤ්ඤා නඤ්ඤා සම්මාපරොගපච්චයා¹ ඉදිරිකථා'න ඉදිරි.

ඉදිරියෝ කතමා වනයෝ හුමියෝ: විවේකජා හුමි පඨමං කුසං, පිනිසුබ්බමි දුතියං කුසං, උපෙක්ඛාසුබ්බ හුමි තතියං කුසං, අදුක්ඛමසුබ්බා හුමි චතුසං කුසං, ඉදිරියෝ ඉමා වනයෝ හුමියෝ ඉදිරිලාභාය ඉදිරි පටිලාභාය ඉදිරිවිකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවේසාරජ්ජාය සංවත්තනනීති.

ඉදිරියෝ කතමෝ² වනයෝ පාද: ඉධ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධාන-සංඛාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විත්තසමාධිපධානසංඛාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විරියසමාධිපධානසංඛාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විමංසාසමාධිපධානසංඛාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති. ඉදිරියෝ ඉමෝ වනයෝ පාද ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපටිලාභාය ඉදිරිවිකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවේසාරජ්ජාය සංවත්තනනීති.

ඉදිරියෝ කතමානි අට්ඨ පදනි: ඡන්දං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තසං ඵකඝාතං, ඡන්දෙ න සමාධි, සමාධි න ඡන්දෙ. අඤ්ඤා ඡන්දෙ, අඤ්ඤා සමාධි. විරියං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තසං ඵකඝාතං, විරියං න සමාධි, සමාධි න විරියං. අඤ්ඤං විරියං අඤ්ඤා සමාධි. විත්තං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තසං ඵකඝාතං, විත්තං න සමාධි, සමාධි න විත්තං. අඤ්ඤං විත්තං, අඤ්ඤා සමාධි. විමංසං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තසං ඵකඝාතං. විමංසා න සමාධි, සමාධි න විමංසා. අඤ්ඤා විමංසා, අඤ්ඤා සමාධි. ඉදිරියෝ ඉමානි අට්ඨ පදනි, ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපටිලාභාය ඉදිරි විකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවේසාරජ්ජාය සංවත්තනනීති.

1 සම්මපපයෝගපච්චයා - භාෂා

2 කතමෝ - PTS

3. 2.

සෘද්ධි කථා

සෘද්ධි කවර යැ, සෘද්ධි හෙතෙක් ද, සෘද්ධියට හුමි හෙතෙක් ද, පාදයෝ කෙතෙක් ද, පදයෝ කෙතෙක් ද, මූලයෝ කෙතෙක් ද යත්:

කෘ ශ්‍රද්ධි යනු: සමාධි වන අනියෙන් සෘද්ධි යැ.

කෘති ශ්‍රද්ධි යො යනු: සෘද්ධි දහ දෙනෙක.

ශ්‍රද්ධියා කෘති හුමියො යනු: සෘද්ධියට හුමි සතරෙක. පාද සතරෙක. පද අටෙක මූල සොළොසෙකි.

දශසෘද්ධි හම් කවරහ යත්: අභිභාන සෘද්ධි යැ විකුපිණසෘද්ධි යැ මනෝමය සෘද්ධි යැ ඥානවිෂ්ඨාර සෘද්ධි යැ සමාධිවිෂ්ඨාරසෘද්ධි යැ ආයතී-සෘද්ධි යැ කම්මපාකර්මසෘද්ධි යැ පුණ්‍යවත්තූනේ සෘද්ධි යැ විදුමයසෘද්ධි යැ ඒ ඒ ඛම්යෙහි සමස්ත්ප්‍රයෝගප්‍රත්‍යයෙන් සමාධි වන අනියෙන් සෘද්ධි යි.

සෘද්ධියට සතරහුමි හුමි කවරහ යත්: ප්‍රථමධ්‍යානය විවෙකරහුමි ය ද්විතීයධ්‍යානය ප්‍රතිසුඛහුමි යැ, තෘතීයධ්‍යානය උපෙක්‍ෂාසුඛහුමි යැ, චතුර්ථ-ධ්‍යානය අද්‍රක්ඛමසුඛහුමි යැ, මේ සතරහුමි හුමි සෘද්ධිලාභ පිණිස සෘද්ධිප්‍රතිලාභ පිණිස සෘද්ධිවිකුචර්ණත්‍යා පිණිස සෘද්ධිවිශෙෂ පවත්වන බවට සෘද්ධිවර්ධි-තාවය පිණිස සෘද්ධිවෙගාරදූ පිණිස පවතින් යයි.

සෘද්ධියට සතර පාදයෝ කවරහ යත්: මෙ සත්තෙහි මහණ තෙම ඡන්දය අධිපතී කොට ඇති සමාධියෙන් හා ප්‍රධානතංසකාරයෙන් (සමස්ත්ප්‍රධාන-විග්‍රහයෙන්) සමකාගත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි, විතතාධිපතීසමාධියෙන් හා ප්‍රධන්විග්‍රහයෙන් සමකාගත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි, විග්‍රහාධිපතීසමාධියෙන් හා ප්‍රධන්විග්‍රහයෙන් සමකාගත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි, විමංසාධිපතීසමාධි-යෙන් හා ප්‍රධන්විග්‍රහයෙන් සමකාගත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. සෘද්ධිය පිළිබඳ මේ සතර පාදයෝ සෘද්ධිලාභ පිණිස සෘද්ධිප්‍රතිලාභ පිණිස සෘද්ධිවිකුපිණත්‍යා පිණිස සෘද්ධිවිශෙෂ පවත්වන පිණිස සෘද්ධිවර්ධිතාව පිණිස සෘද්ධිවිශාරද බව පිණිස පවතින් යයි.

සෘද්ධියට අටපද කවරහ යත්: ඉදින් මහණ තෙම ඡන්දය නිසා සමාධිය ලබා නම් විතෙතකාග්‍රත්‍යාව ලබා නම් ඒ ඡන්දය සමාධි නො වෙයි, සමාධිය ඡන්ද නො වෙයි. ඡන්දය අනෙකෙක, සමාධිය අනෙකෙකි. ඉදින් මහණ තෙම විතතය නිසා සමාධිය ලබා නම්, විතෙතකාග්‍රත්‍යාව ලබා නම්, ඒ විතතය සමාධි නො වෙයි, සමාධිය විතත නො වෙයි, විතතය අනෙකෙක, සමාධිය අනෙකෙකි. ඉදින් මහණ තෙම විග්‍රහය නිසා සමාධිය ලබා නම්, විග්‍රහකාග්‍රත්‍යාව ලබා නම්, ඒ විග්‍රහය සමාධි නො වෙයි, සමාධිය විග්‍රහ නො වෙයි, විග්‍රහය අනෙකෙක, සමාධිය අනෙකෙකි. සෘද්ධිය පිළිබඳ මේ අටපදයෝ සෘද්ධිලාභ පිණිස සෘද්ධිප්‍රතිලාභ පිණිස සෘද්ධි-විකුපිණ පිණිස සෘද්ධිවිශෙෂ පවත්වන පිණිස සෘද්ධිවර්ධිතාව පිණිස සෘද්ධි-විශාරද බව පිණිස පවතින් යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදිරිය: කතමානි සොළස මූලානි: අනෙකුත්¹ විතනං කොසළේ න ඉඤ්ඤානි² ආනෙඤ්ඤං, අනුතතතං විතනං උද්ධමෙව න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනභිභවං විතනං රාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනපනතං විතනං ඛ්‍යාපාදෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනිසිද්ධං විතනං දිට්ඨියා න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අපච්ඡිද්ධං විතනං ඡන්දරාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විපජ්ජිතං විතනං කාමරාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විසංකප්පිතං විතනං කිලෙසෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විමර්ශනීකතං³ විතනං කිලෙසමරියදෙ⁴ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, එකතතගතං⁵ විතනං නානතතකිලෙසෙ⁶ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සද්ධියං පරිග්‍රහිතං විතනං අසද්ධියෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විරියෙන පරිග්‍රහිතං විතනං කොසළේ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සතියා පරිග්‍රහිතං විතනං පසාදෙන ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සමාධිනා පරිග්‍රහිතං විතනං උද්ධමෙව න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, පසුකාලීන පරිග්‍රහිතං විතනං අවිජ්ජාය න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, ඔහාසගතං විතනං අවිජ්ජානිකාරෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං ඉදිරියා ඉමානි සොළස මූලානි ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපච්චිලාභාය ඉදිරිවිකුඛ්‍යානාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසම්භාවාය ඉදිරිවෙතාරජාය සංවත්තනතීති.

කතමා අභිධානා: ඉදිරි: ඉධ භික්ඛු අනෙකවිතිතං ඉදිරිවිධං පච්චක්ඛානී, එකොපි හුක්ඛා භොතී, ඛුක්ඛාපි හුක්ඛා එකො භොතී, ආවිභාවං⁷ තිරොහාවං තිරොකුඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙග්ගපාපි ආකාසෙ, පඨවියාපි උච්චුජ්ජනීච්චුජ්ජං කරොති සෙග්ගපාපි උදකෙ උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ ගච්ඡති සෙග්ගපාපි පඨවියං, ආකාසෙපි පලලඛිකන කාමනි සෙග්ගපාපි පකඨි සකුණො, ඉමෙපි වජ්ජිමසුරියෙ එවං මග්ගිකෙ එවං මහානුභාවෙ පාළිනා පරාමසති පරිමජ්ජති, යාව ඩුග්ගි-ලොකාපි කායෙන වසං වත්තනතීති.

ඉධානි ඉමස්සා දිට්ඨියා ඉමස්සා ඛණ්ඩියා ඉමස්සා රූපියා ඉමස්සා ආදියෙ ඉමස්සා ධර්මෙ ඉමස්සා විනයෙ ඉමස්සා ධර්මවිනයෙ ඉමස්සා පාච්චනෙ ඉමස්සා ඩුග්ගිවරියෙ ඉමස්සා සජ්ජසාසනෙ. තෙන ට්‍රිවිධි 'ඉධා'නි.

භික්ඛුනි පුජ්ජකලාභාණකො වා භොතී භික්ඛු තෙඛො වා අරහා වා අකුලාභමො.

අනෙකවිතිතං ඉදිරිවිධං පච්චක්ඛානීනි නානපසකාරං ඉදිරිවිධං පච්චක්ඛානී.

එකොපි හුක්ඛා ඛුක්ඛා භොතීනි පකඨියා එකො ඛුක්ඛං⁸ ආවජ්ජති, සතං වා සහස්සං වා සහසහස්සං වා ආවජ්ජති, ආවජ්ජනී, සුඤ්ඤෙන අභිධානි 'ඛුක්ඛො' භොමි'ති ඛුක්ඛො භොතී. යථාසමා චුලලපභ්‍යාකො¹⁰ එකොපි හුක්ඛා ඛුක්ඛා භොතී, එවමෙව සො ඉදිරිමා වෙතොවගිප්පතො එකොපි හුක්ඛා ඛුක්ඛා භොතී

1 අනෙකුත් - PTS, සා; 2 ඉඤ්ඤානි - PTS 3 විමර්ශනීකතං - PTS
4 කිලෙසමරියදෙ - PTS 5 එකතතං - සා, PTS
6 නානතතකිලෙසෙ - මජ්. 7 ආවිභාවං - මජ්., සා, PTS
8 ඛුක්ඛං - PTS 9 ඛුක්ඛො - PTS 10 චුලපභ්‍යාකො - PTS

සාධාරණ සේවයක් ලෙසින් සිටින සේවකයන්ගේ (කොමිෂන්) නො
 හැමුණු සිත කොමිෂන් නො, සාමාන්‍ය (කමා, නො, මේ) නුඹ
 ආනන්ද නම්. මහාසාගරයෙන් නො, නුවරඑළිය සිත මහාසාගර නම් නිමිතින් නො,
 සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, රාගවශයෙන් නො, නැමුණු (අනන්ත) සිත
 රාග නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, ක්‍රොධවශයෙන් ප්‍රතික්‍රියා
 (අදහස) වූ සිත ව්‍යාපාද නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, දූෂිත
 වශයෙන් අනිශ්චිත වූ සිත දූෂිත නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්,
 ජනප්‍රියතාවයෙන් නො, වූ සිත ජනප්‍රියතාවයෙන් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද
 නම්, විප්‍රමාදයෙන් සිත කාමරාග නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්,
 කෙලෙසින් කෙලෙසින් වෙන් වූ සිත කෙලෙසින් නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ
 ආනන්ද නම්, කෙලෙසින් නිමිතින් නො, කරනලද සිත කෙලෙසින් නිමිතින්
 නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, එකමුවට ගිය සිත නානාකාරීතාව
 කෙලෙසින් නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, ප්‍රධානතාවයෙන් සිත
 අප්‍රධාන නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, ව්‍යාධියෙන් පරිහානි
 සිත කොමිෂන් නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, සාමාන්‍යෙන් පරිහානි
 සිත ප්‍රසාද නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, සාමාන්‍යෙන්
 පරිහානි සිත මහාසාගර නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්, ප්‍රසාද
 යෙන් පරිහානි සිත අවිද්‍යා නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්,
 අවිද්‍යාසංගත සිත අවිද්‍යා නිමිතින් නො, සාමාන්‍ය නුඹ ආනන්ද නම්,
 සාධාරණ පිළිබඳ මේ සේවයක් ලෙසින් සාධාරණ පිළිබඳ සාධාරණ පිළිබඳ
 පිළිබඳ සාධාරණ පිළිබඳ පිළිබඳ සාධාරණ පිළිබඳ පිළිබඳ සාධාරණ පිළිබඳ
 පිළිබඳ සාධාරණ පිළිබඳ පිළිබඳ පිළිබඳ පිළිබඳ පිළිබඳ පිළිබඳ පිළිබඳ

අධිකාරි සංදේශ නීති කවර රැන්: මෙහි සේනෙහි මහණ නෙම අනෙකුත් සාධක වූ සංදේශ වලද කෙරෙයි. තෙමේ එකලා වැ සිට බහුප්‍රකාර ද වෙයි, බහුප්‍රකාර වැ සිට එකලා ද වෙයි, ආවේණික කෙරෙයි, නිරෝග්‍යව කෙරෙයි, අහස්හි සෙසින් බිහිත් පිටතට පවුරින් පිටතට පවුරෙන් පර-
තාගතව නො ලැබෙමින් යෙයි. දිගෙහි සෙසින් පොළොවකින් නැගීම් ගැලීම් කෙරෙයි, පොළොවකින් සෙසින් අභිද්‍රැව්නට්කයෙහිද යෙයි, පියා ඇති ලිහිණියකු සෙසින් අහස්හිද පලතින් යෙයි, මෙබඳු මහත් සංදේශ ඇති මෙබඳු මහත් අනුභාව ඇති මේ සදහි රු දෙදෙන ද අතින් පරාමිතිය කෙරෙයි, පරිමිතිය කෙරෙයි, බලලොව හිමි කොට කසින් වෘතයෙහි පවත්වයි.

ඉඩ යනු: මේ දූෂිතයෙහි මේ කෞතකියෙහි මේ රූපියෙහි මේ ග්‍රහණ-
යෙහි මේ ගිවිසෙහි මේ විනයෙහි මේ ගිවිසිනෙහි මේ ප්‍රච්චිතයෙහි මේ
බ්‍රහ්මචරියෙහි මේ ශාන්තාශාන්තයෙහි යි. එයින් කිහිපුලු වෙයි 'ඉඩ' යි.

හිනඳු රැහු: කලාපයටත්වන මහණ හෝ වෙයි, යොක්ක හෝ වෙයි, අකොප්පයටත් ඇති රහත් හෝ වේ.

අනෙකුත් සියලුම ප්‍රධාන ආයතනවල සිටින අයගේ සහයෝගයෙන් මෙම වැඩ සිටින්නා වූ සංග්‍රහයක් සකස් කළේය.

එතොටි හුඩා බහුඩා හොඳී යනු: පියවින් එඟලා වා බොහෝ කොට
ආවර්තා කෙරෙයි. සියක් හෝ දහසක් හෝ සුවහසක් හෝ ආවර්තා
කෙරෙයි, ආවර්තා කොට 'බොහෝ වේමි' භූතයෙන් අභිෂාංක කෙරෙයි.
බොහෝ වෙයි, ගම්හේ ආයුෂමත් චුල්ලපණ්ඩ පියවින් එඟලා වා බහුප්පාර-
යෙන් වේ ද එපරිද්දෙන් ම, ඒ වෙතොවයිප්පාරා වූ සාද්ධිමත් තෙම පියවින්
එඟලා වා බහුප්පාර ද වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බහුමාපි හුනි, එකො, හොඳිනි පකනිය, බහුකො, එකො, ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි 'එකො, හොඳි'නි එකො, හොඳි. ගරාගයමා වුලුපනකො බහුමාපි හුනි, එකො, හොඳි. එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, බහුමාපි හුනි, එකො, හොඳි.

ආවිහාවනි කෙනවි අනාවට, හොඳි අපවිච්ඡන්තො විවිට, පාකට.

තිරොපාකාරං කෙනවි ආවට, හොඳි පවිච්ඡන්තො පිතිතො පවිකුච්ඡතො.

තිරොකුඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසර්ණමානො ගව්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙති පකනිය. ආකාසකසිණසමාපතනිය ලාභී හොඳි තිරොකුඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි 'ආකාසො, හොඳි'නි ආකාසො, හොඳි. තිරොකුඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසර්ණමානො ගව්ඡති ගරා මනුසො, පකනිය, අනිද්ධිමනො, කෙනවි අනාවට අපරිකම්බෙන අසර්ණමානො ගව්ඡන්ති එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, තිරොකුඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසර්ණමානො ගව්ඡති, සෙය්‍යථාපි ආකාසො.

පඨවියාපි¹ උමමුච්ඡතිමුච්ඡ. කණොති සෙය්‍යථාපි උදකොති පකනිය. ආපොකසිණසමාපතනිය ලාභී හොඳි, පඨවි, ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි 'උදකං, හොඳි'නි උදකං, හොඳි. සො, පඨවියා උමමුච්ඡතිමුච්ඡ. කරොති. ගරා මනුසො, පකනිය, අනිද්ධිමනො, උදකො උමමුච්ඡතිමුච්ඡ. කරොන්ති. එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, පඨවියා උමමුච්ඡතිමුච්ඡ. කරොති සෙය්‍යථාපි උදකො.

උදකොපි අභිජ්ජමානො ගව්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවිගන්ති පකනිය. පඨවිකසිණසමාපතනිය ලාභී හොඳි, උදකං, ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි 'පඨවි හොඳි'නි පඨවි හොඳි. සො, අභිජ්ජමානො උදකො ගව්ඡති ගරා මනුසො, පකනිය, අනිද්ධිමනො, අභිජ්ජමානො පඨවියා ගව්ඡන්ති. එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, අභිජ්ජමානො උදකො ගව්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියා.

ආකාසෙපි පලලඛෙන න කමති සෙය්‍යථාපි පකනි සකුණොති පකනිය. පඨවිකසිණසමාපතනිය ලාභී හොඳි. ආකාසං ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි: 'පඨවි හොඳි'නි පඨවි හොඳි. සො, ආකාසො අත්තලිකෙව වසිකමතිපි තිව්ච්ඡිපි තිසිද්ධිපි සෙය්‍යමිපි කපොති, ගරා මනුසො, පකනිය, අනිද්ධිමනො, පඨවියා වසිකමන්තිපි තිව්ච්ඡන්තිපි තිසිද්ධන්තිපි සෙය්‍යමිපි කපොති, එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, ආකාසො අත්තලිකෙව වසිකමතිපි තිව්ච්ඡිපි තිසිද්ධිපි සෙය්‍යමිපි කපොති සෙය්‍යථාපි පකනිකුණො.

ඉමෙ වජ්ඣිමසුරියො: එවං මහිද්ධිකො එවං මහානුභාවො පාණිනො පරාමසති පරිමජ්ජන්ති ඉධ සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, තිසින්නකො වා නිපන්නකො වා වජ්ඣිමසුරියො ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකොන අධිධානි: 'භස්මපාසො හොඳි'නි භස්මපාසො හොඳි, සො, තිසින්නකො වා වජ්ඣිමසුරියො පාණිනො ආමසති පරාමසති පරිමජ්ජන්ති, ගරා මනුසො, පකනිය, අනිද්ධිමනො, කිසුම්ඳෙව රුපගතො භස්මපාසො ආමසන්ති පරාමසන්ති පරිමජ්ජන්ති. එවමෙව සො, ඉදිරිමා, වෙතො, වසිපතො, තිසින්නකො වා නිපන්නකො වා වජ්ඣිමසුරියො පාණිනො ආමසති පරාමසති පරිමජ්ජන්ති.

1 පඨවියාපි - ඉජ්ජ. 2 සුරිසෙ - ඉජ්ජ.

බ්‍රහ්මාදි ක්‍රමය භාෂා භාෂිතය: පියවින් බොහෝ වැ එක් ප්‍රභූත ආවර්තය කෙරෙයි, ආවර්තය කොට භූතයෙන් අධිකාර කෙරෙයි. 'එකලා වෙමි' එකලා වෙයි, යම්කෙසේ ආයුෂ්මත් වුලපභික බොහෝ වැ එකලා වෙයි ද එපරිද්දෙන් මැ ඒ වෙනොවයිප්‍රායා සංග්‍රහයින් තෙමේ බොහෝ වැ එකලා ද වෙයි.

ආවර්තය: යනු: කිසිවකින් ආවර්ත නො වූයේ ප්‍රතිවර්තන නො වූයේ විචාර වූයේ ප්‍රකට වූයේ වෙයි.

නිරෝග්‍යය: යනු: කිසිවකින් ආවර්ත වූයේ ප්‍රතිවර්තන වූයේ වසන-ලද්දේ පිහිතු එ වූයේ වෙයි

නිරෝග්‍යය. නිරෝපාකාරය. නිරෝපබන්ධය. අසංස්කාරය. ගවස්ති සංග්‍රහය. ආකාරය. යනු: පියවින් ආකාරයකින් ගවස්තය ලබනු ලබනු ලබයි. නිත්ති පරිභාෂය පවුරෙහි පරිභාෂය පවුරෙහි පරිභාෂය ආවර්තය කෙරෙයි, ආවර්තය කොට 'ආකාරය වේවයි' භූතයෙන් අධිකාර කෙරෙයි, හේ ආකාරය වෙයි. නිත්ති පරිභාෂයට පවුරෙහි පරිභාෂයට පවුරෙහි පරිභාෂයට නො පැකිල ගෙයි යම්කෙසේ මිනිස්සු පියවින් සංග්‍රහයින් නො වූවානු කිසිවකින් අනාවරණ අපරික්ෂිත නැතැ නො පැකිල ගෙත් ද එපරිද්දෙන් මැ ඒ වෙනොවයිප්‍රායා සංග්‍රහයින් තෙමේ නිත්ති පරිභාෂයට පවුරෙහි පරිභාෂයට පවුරෙහි පරිභාෂයට අසංස්කාරය නො පැකිල ගෙයි.

පසුබිම. පසුබිම. නිරෝග්‍යය. සංග්‍රහය. පියවින් ආකාරයකින් ගවස්තය ලබනු ලබනු ලබයි. පැවිසිය ආවර්තය කෙරෙයි, ආවර්තය කොට 'දිග වේවයි' භූතයෙන් අධිකාර කෙරෙයි, හේ දිග වෙයි, හේ පැවිසියෙහි නැගීම ගැලීම කෙරෙයි යම්කෙසේ මිනිස්සු පියවින් සංග්‍රහයින් නැගීම ගැලීම කෙරෙත් ද එපරිද්දෙන් මැ හේ වෙනොවයි-ප්‍රායා වූ සංග්‍රහයින් තෙමේ පොළොවෙහි දිගෙහි සෙසින් නැගීම ගැලීම කෙරෙයි.

ලදකෙසි අසංස්කාරය. ගවස්ති සංග්‍රහය. පසුබිම: යනු පියවින් පළමුකිසිසුගමවත් ලබනු ලබනු ලබයි. දිග ආවර්තය කෙරෙයි. ආවර්තය කොට 'පොළොව වේවයි' නුවණින් ඉටයි, හේ පොළොව වෙයි, හේ නො බිඳෙන දිගෙහි යෙයි. යම්කෙසේ මිනිස්සු පියවින් සංග්‍රහයින් නැගීම ගැලීම නො බිඳෙන දිගෙහි යෙත් ද එසෙයින් මැ ඒ වෙනොවයිප්‍රායා වූ සංග්‍රහයින් තෙමේ නො බිඳෙන දිගෙහි පොළොවෙහි සෙසින් යේ

ආකාරය. පළමුකිසිසුගමවත් ලබනු ලබනු ලබයි. පසුබිම: යනු: පියවින් පළමුකිසිසුගමවත් ලබනු ලබනු ලබයි, ආකාරය ආවර්තය කෙරෙයි, ආවර්තය කොට 'පොළොව වේවයි' නුවණින් ඉටයි. හේ පොළොව වෙයි. හේ අසංස්කාරය අනාවරණයෙහි සක්මන් කෙරෙයි සිව්සි ගිවිසි ගෙවිවුද කෙරෙයි, යම්කෙසේ මිනිස්සු පියවින් සංග්‍රහයින් නැගීම ගැලීම නො බිඳෙන ද සිව්සි ද ගිවිසි ද ගෙවිවුද කෙරෙත් ද එසෙයින් මැ ඒ සිත් විසිවට පැමිණි ඉදහ ඇත්තේ පියා ඇති ලිහිණිකු සෙසින් අසංස්කාරයෙහි සක්මනුද කෙරෙයි සිව්සි ගිවිසි ගෙවිවුද කෙරේ.

ඉකෙසි වැඩිමසුනිගෙ පිට. මහිඳුකෙ පිට. මහානුතාව පාණිත: පරාමසති පරිමාණය. යනු: මෙ සක්කෙහි ඒ සිත්විසිපත් ඉදහ ඇත්තේ හුත්තේ වේවයි ගොත්තේ වේවයි සදහිරු දෙදෙන ආවර්තය කෙරෙයි, ආවර්තය කොට 'අත්පසා වේවයි' නුවණින් ඉටයි, අත්පසා වෙයි. ගෙතෙම හුත්තේ වේවයි ගොත්තේ වේවයි සදහිරු දෙදෙන අතින් ආමයී කෙරෙයි පරාමයී කෙරෙයි පරිමාණය කෙරෙයි. යම්කෙසේ මිනිස්සු පියවින් සංග්‍රහයින් නැගීම ගැලීම අත්පසා කිසි කවර රූපයක් ආමයී පරාමයී පරිමාණය කෙරෙත් ද එසෙයින් මැ ඒ සිත්විසිපත් ඉදහ ඇත්තේ හුත්තේ වේවයි ගොත්තේ වේවයි සදහිරු දෙදෙන අතින් ආමයී පරාමයී පරිමාණය කෙරේ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ශාච බ්‍රහ්මලොකාසි කාශෙන වසං වනෙනතිති සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා බ්‍රහ්මලොකං ගනතුකාමො හොති, දුරෙපි සනතිකෙ අබ්ධිමාති: 'සනතිකෙ හොතු'ති, සනතිකෙ හොති, සනතිකෙපි දුරෙ අබ්ධිමාති 'දුරෙ හොතු'ති දුරෙ හොති. බ්‍රහ්මෙපි ථොකං අබ්ධිමාති ථොකං හොතු'ති ථොකා හොති. ථොකමපි බ්‍රහ්මං අබ්ධිමාති බ්‍රහ්මං හොතු'ති බ්‍රහ්මං හොති. දිබ්බිත ව්‍යුහිතා තස්ස බ්‍රහ්මනො රූපං පස්සති, දිබ්බාය සොනමාතුයා තස්ස බ්‍රහ්මනො සඳං පුණ්ණි, වෙනො-පරිඤ්ඤානෙන තස්ස බ්‍රහ්මනො විතතං පජානාති; සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා දිස්සමිතෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලොකං ගනතුකාමො හොති, කාශවසෙන විතතං පරිනාමෙති, කාශවසෙන විතතං අබ්ධිමාති. කාශවසෙන විතතං පරිනාමෙති කාශවසෙන විතතං අබ්ධිමාති. සුඛසඤ්ඤාද්ව ලුහ්සඤ්ඤාද්ව ඔක්කමිති දිස්සමිතෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලොකං ගමිති. සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා අදිස්සමිතෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලොකං ගනතුකාමො හොති, විතතවසෙන කාශං පරිනාමෙති විතතවසෙන කාශං අබ්ධිමාති. විතතවසෙන කාශං පරිනාමෙති විතත-වසෙන කාශං අබ්ධිමාති. සුඛසඤ්ඤාද්ව ලුහ්සඤ්ඤාද්ව ඔක්කමිති අදිස්සමිතෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලොකං ගමිති. සො තස්ස බ්‍රහ්මනො පුරතො රූපං¹ අතිතිමිනාති මනොමයං සබ්බඛගපච්චිඛගං² අතිතිත්ථිතං සචෙ සො ඉද්ධිමා වඛිකමති, නිමිතොපි තත්ථ වඛිකමති, සචෙ සො ඉද්ධිමා තිට්ඨති, නිමිතොපි තත්ථ තිට්ඨති. සචෙ සො ඉද්ධිමා නිසිදති, නිමිතොපි තත්ථ නිසිදති. සචෙ සො ඉද්ධිමා සොයං කපෙපති, නිමිතොපි තත්ථ සොයං කපෙපති. සචෙ සො ඉද්ධිමා ධුමායති, නිමිතොපි තත්ථ ධුමායති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පජ්ජති, නිමිතොපි තත්ථ පජ්ජති. සචෙ සො ඉද්ධිමා ධම්මං භාසති, නිමිතොපි තත්ථ ධම්මං භාසති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පඤ්ඤා පුච්ඡති, නිමිතොපි තත්ථ පඤ්ඤා පුච්ඡති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පඤ්ඤා පුච්ඡා විස්සපෙජති, නිමිතොපි තත්ථ පඤ්ඤා පුච්ඡා විස්සපෙජති සචෙ සො අද්ධිමා තෙන බ්‍රහ්මනා සද්ධිං සනතිමාති සලලපති සාකමිති සමාපජ්ජති, නිමිතොපි තත්ථ තෙන බ්‍රහ්මනා සද්ධිං සනතිමාති සලලපති සාකමිති සමාපජ්ජති. යඤ්ඤදෙව සො ඉද්ධිමා කරොති, තංතදෙව හි සො නිමිතො කරොතිති. අයං අබ්ධිමානා ඉද්ධි.

කතමා විකුබ්බනා ඉද්ධි: සිඬ්ඪස්ස ගභවතො අරහතො සමමානවිබුද්ධස්ස අතිතු නාම සාවකො බ්‍රහ්මලොකෙ ධීතො සහස්සිලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤපෙසි.³ සො දිස්සමිතෙනපි කාශෙන ධම්මං දෙසෙසි,⁴ අදිස්සමිතෙනපි කාශෙන ධම්මං දෙසෙසි, දිස්සමිතෙනපි හෙට්ඨමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන අදිස්සමිතෙනපි උපරිමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන ධම්මං දෙසෙසි, දිස්සමිතෙනපි උපරිමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන අදිස්සමිතෙනපි හෙට්ඨමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන ධම්මං දෙසෙසි. සො පකතිවණ්ණං විජිතිතා කුමාරවණ්ණං වා දසෙසති, නාගවණ්ණං වා දසෙසති, සුපණ්ණවණ්ණං වා දසෙසති, සකඛවණ්ණං වා දසෙසති, අසුරවණ්ණං වා⁵ දසෙසති, ඉන්ද්‍රවණ්ණං වා දසෙසති, දෙවවණ්ණං වා දසෙසති, බ්‍රහ්මවණ්ණං වා දසෙසති, සුමුද්දවණ්ණං දසෙසති, පබ්බතවණ්ණං වා දසෙසති, වනවණ්ණං වා දසෙසති, සීහවණ්ණං වා දසෙසති, වජ්‍රවණ්ණං වා දසෙසති, දිව්වණ්ණං වා දසෙසති, ගජ්ඣමපි දසෙසති, අස්සමපි දසෙසති, රථමපි දසෙසති, පතතිමපි දසෙසති, විවිධමපි තෙනාබ්‍යුහං දසෙසති. අයං විකුබ්බනා ඉද්ධි.

1 රූපි. - මජ්ඣ. 2 සබ්බඛගපච්චිඛගං. - මජ්ඣ. 3 විඤ්ඤපෙසි - PTS. දෙසෙසති - PTS 4 අසුරවණ්ණං. - මජ්ඣ. පොඤ්ඤා කප්ථි.

යාචා බ්‍රහ්මලොකාංසි ඝාතෙන වෘං වෛතනි යනු: ඉදින් ඒ සිත්-
 විසිපත් සාද්ධි ඇත්තේ බ්‍රහ්මලොවට යනු කාමාභි චෙයි, දුර්ද්‍රව්‍ය වුව 'වැළැක්
 වේවා'යි ඉටයි, හේ වැළැක් වෙයි, වැළැක්වූවු වුව 'දුර් වේවා'යි ඉටයි, හේ දුර්
 වෙයි. බොහෝ ද වුව 'මද වේවා'යි ඉටයි හේ මද වෙයි. මද ද වුව, බොහෝ
 වේවා'යි ඉටයි හේ බොහෝ වෙයි, දිව්‍යාසින් ඒ බ්‍රහ්මයේ රූපය බලයි,
 දිව්‍යෝධියත් ඒ බ්‍රහ්මයේ භව අසයි. පරසින්දත්තා නුවණින් ඒ බ්‍රහ්මයේ
 සිත දැනගනියි. ඉදින් ඒ සිත්විසිපත් ඉදුහ ඇත්තේ පැහෙන සිරිත්
 බ්‍රහ්මලොව යාචා වේ නම් කාය වශයෙන් සිත පිරිනමයි කාය වශයෙන් සිත
 ඉටයි. කා විසින් සිත පිරිනමා කා විසින් සිත ඉටා සුඛසංඤ්චට ද
 ලක්ෂ්‍යංඤ්චට ද බැසැගෙන පැහෙන සිරිත් බ්‍රහ්මලොවට යෙයි. ඉදින්
 ඒ සිත් විසිපත් සාද්ධි ඇත්තේ නො පැහෙන සිරිත් බ්‍රහ්මලොවට යාචා වේ
 නම් විතත වශයෙන් කය පිරිනමයි, විතත වශයෙන් කය ඉටයි. විතත
 වශයෙන් කය පිරිනමා විතත වශයෙන් කය ඉටා සුඛසංඤ්චට ද ලක්ෂ්‍යංඤ්චට
 ද බැසැගෙන නො පැහෙන සිරිත් බ්‍රහ්මලොවට යෙයි. හේ ඒ බ්‍රහ්ම ඉදිරි-
 යෙහි සියලු අභ්‍යාස ඇති නො පිරිහුන් ඉසුරන් ඇති මනෝමාරූපයක්
 නිමාණය කෙරෙයි ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ සක්මන් කෙරේ නම් නිර්මිත
 වූයේ ද එහි සක්මන් කෙරෙයි ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ සිටි නම් නිර්මිත
 වූයේ ද එහි සිටි. ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ හිඳි නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි හිඳි.
 ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ යහන්හි හොඳි නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි යහන්හි
 හොඳි. ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ දුමා නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි දුමයි. ඉදින්
 ඒ සාද්ධි ඇත්තේ දිලියේ නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි දිලියෙයි. ඉදින් ඒ
 සාද්ධි ඇත්තේ බෙණේ නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි බෙණෙයි ඉදින් ඒ සාද්ධි
 ඇත්තේ පැන පුළුවයි නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි පැන පුළුවියි. ඉදින් ඒ
 සාද්ධි ඇත්තේ පැන පුළුවන්කාලද්දේ විසදා නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි පැන
 පුළුවන්කාලද්දේ විසදයි: ඉදින් ඒ සාද්ධි ඇත්තේ ඒ බ්‍රහ්ම හා සමඟ එක් වැ
 සිටි නම් සංලාප කෙරේ නම් සාකච්ඡාවට පැමිණේ නම් නිර්මිත වූයේ ද
 එහි ඒ බ්‍රහ්ම හා සමඟ එක් වැ සිටි. සංලාප කෙරෙයි. සාකච්ඡාවට පැමි-
 ණෙයි. ඒ සාද්ධි ඇත්තේ යමක් යමක් මැ කෙරේ නම් ඒ නිර්මිත වූයේ ඒ
 ඒ දෑ මැ කෙරේ නු'යි මේ අධිෂ්ඨානසාද්ධි නම්.

විකුළුණසාද්ධි නම් කවර යන්: සිති නම් වූ භාග්‍යවත් අතින් සමාසක්-
 සමුද්ධායන්ගේ අනිභූ නම් ශ්‍රාවක තෙම බ්‍රහ්මලොවෙහි සිටියේ සහසිලොක-
 ධාතුම ස්වරයෙන් විඤ්චනා කෙළේ යැ හේ පැහෙන සිරුරිනුදු යුතු වැ
 දහම් දෙයි, නො පැහෙන සිරුරිනුදු යුතු වැ දහම් දෙයි, පැහෙන යටි
 අභිකසිනුදු නො පැහෙන උඩු අභිකසිනුදු යුතු වැ දහම් දෙයි, පැහෙන
 උඩු අභිකසිනුදු නො පැහෙන යටි අභිකසිනුදු යුතු වැ දහම් දෙයි. හේ
 පියවි පාඨාසවයන් හැරවියා කුමරසවයන් හෝ දක්වයි, සර්පවයන් හෝ
 දක්වයි, ගුරුභ්‍යවයන් හෝ දක්වයි, යක්ඛවයන් හෝ දක්වයි, අසුර
 සවයන් හෝ දක්වයි, සක්ඛවයන් හෝ දක්වයි, දෙව්සවයන් හෝ දක්වයි,
 බ්‍රහ්මවයන් හෝ දක්වයි, මුහුදුසවයන් හෝ දක්වයි, පවුසවයන් හෝ
 දක්වයි, අරනසවයන් හෝ දක්වයි, සිහසවයන් හෝ දක්වයි, වහසවයන්
 හෝ දක්වයි, දිව්‍යවයන් හෝ දක්වයි, ඇතකුදු දක්වයි, අතකුදු දක්වයි,
 රියදු පාබල දු දක්වයි, නොයෙක් යෙත්මුඵදු දක්වා නු' යි මේ විකුළුණ
 සාද්ධි නම්.

කතමා මනොමයා ඉද්ධි: ඉධ භික්ඛු ඉමමිතා කායා අඤ්ඤාං කායං අභිනිමමිනාහි රුපිං මනොමයං සබ්බඛිතපච්චඛිතං¹ අභිනිජ්ඣිතං, නෙය්‍යථාපි පුරිසො මුඤ්ඤාමනා ඊසිකං පචාභෙය්‍යා, තස්ස ඵලමස්ස: ‘අයං මුඤ්ඤා: අයං ඊසිකා, අඤ්ඤා මුඤ්ඤා: අඤ්ඤා ඊසිකා, මුඤ්ඤාමනා චෝච ඊසිකා පචාලා’ති. සෙය්‍යථා වා පන² පුරිසො අයං කොසිතා පචාභෙය්‍යා, තස්ස ඵලමස්ස: ‘අයං අයි, අයං කොසි. අඤ්ඤා අයි, අඤ්ඤා කොසි. කොසිතා චෝච අයි පචාලො’ති. සෙය්‍යථා වා පන පුරිසො අභිං කරණං උඤ්ඤාය, තස්ස ඵලමස්ස: ‘අයං අභි, අයං කරණං, අඤ්ඤා අභි, අඤ්ඤා කරණං. කරණං චෝච අභි උඤ්ඤාමනා’ති. ඵලමෙව භික්ඛු ඉමමිතා කායා අඤ්ඤාං කායං අභිනිමමිනාහි රුපිං මනොමයං සබ්බඛිතපච්චඛිතං අභිනිජ්ඣිතං. අයං මනොමයා ඉද්ධි.

කතමා ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි අභිච්චානුපස්සනාය නිව්ච්චඤ්ඤාය පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි. දුක්ඛානුපස්සනාය සුඛපඤ්ඤාය -පෙ- අනාගායානුපස්සනාය අනාගායානුපස්සනාය -පෙ- නිබ්බිදානුපස්සනාය නානිදියා -පෙ- විරාගානුපස්සනාය රාගස්ස -පෙ- තිරොධානුපස්සනාය සමුදයස්ස -පෙ- පටිනිස්සයානුපස්සනාය ආදිනවස්ස පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති ඤාණ-විප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො ඛක්ඛාලස්ස ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සඬ්ඛිච්චස්ස ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො භූතපාලස්ස ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි. අයං ඤාණවිප්ථාරා ඉද්ධි.

කතමා සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි: පඨමෙන ක්කානෙන නිවරණානං පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. දුතීයෙන ක්කානෙන විතක්ඛ-විචාරානං පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. තතීයෙන ක්කානෙන පිඨියා පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති -පෙ- චතුෂ්ඨෙන ක්කානෙන සුඛදුක්ඛානං පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති -පෙ- ආකාශානඤ්ඤායතනසමාපතතියා රුපපඤ්ඤාය පටිඝපඤ්ඤාය නානාතනපඤ්ඤාය පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපතතියා ආකාශානඤ්ඤායතනසමාපතතියා පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති -පෙ- ආභිඤ්ඤායතනසමාපතතියා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපතතියා පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති -පෙ- නෙවසඤ්ඤායතනසමාපතතියා ආභිඤ්ඤායතනසමාපතතියා පභානවේදා ඉඤ්ඤාතිති සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සඤ්ජි-වස්ස සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො බාණ්ණිකොණ්ඩඤ්ඤාය සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි උත්තරාය උපාසිකාය සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි, සාමාචාරීයා උපාසිකාය සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි. අයං සමාධිවිප්ථාරා ඉද්ධි.

මනෝමය සෘණි නම් කවර යත්: මෙයන්ගෙහි මහණ මේ කසින් රූපි වූ මනෝමය වූ සියලු අහපසන ඇති නො පිරිහුන් ඉදුරන් ඇති අතින් කයක් නිමාණය කෙරෙයි, යම්සේ පුරුෂයෙක් මෘදුතාණයෙන් කඩ (ගොබය) අදහේ නම් ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වන්නේ ය: ‘මේ මෘදු තාණය මේ කඩ ය. මෘදුතාණය අනෙකෙක, කඩ අනෙකෙකි. මෘදු තාණයෙන් මැ කඩ අදහාලදු’ යි. තවද යම්සේ හෝ පුරුෂයෙක් කඩුව කොපුවෙන් අදහේ නම් ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වන්නේ ය: මේ කඩුව ය මේ කොපුව ය. කඩුව අනෙකෙක, කොපුව අනෙකෙකි. කොපුවෙන් මැ කඩුව අදහාලදු’ යි. තවද යම්සේ හෝ පුරුෂයෙක් සපීයකු නිමෝක (සාව) යෙන් නහන්නේ නම් (සපීය: තමා මැ සාව නහනු පුරුෂ තෙම සිතින් හෙතැ’ යි යු සේ යි) ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වන්නේ ය: ‘මේ සපී ය. මේ නිමෝක ය. සපීය: අනෙකෙක, නිමෝකය අනෙකෙකි. නිමෝක-යෙන් මැ සපීය: නහනලදු’ යි. එසෙයින් මැ මහණ තෙම මේ කසින් රූපි වූ මනෝමය වූ සියලු අහපසන ඇති නො පිරිහුන් ඉදුරන් ඇති අතින් කයක් නිමාණය කෙරෙයි මේ මනෝමය සෘණි නම්.

ඥානවිෂ්ඨාර්සෘණි නම් කවර යත්: අතිතානුදර්ශිතයෙන් නිත්‍ය-සංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ඥානවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. දූර්වානු-දර්ශිතයෙන් සුඛසංඥාවෙන් ... අනාත්මානුදර්ශිතයෙන් ආත්මසංඥාවෙන් ... නිවේදනානුදර්ශිතයෙන් නන්දියෙන් ... විරාගානුදර්ශිතයෙන් රාගයෙන් ... නිරෝධානුදර්ශිතයෙන් සමුදයායෙන් ... පරිනික්ඛානානුපයානායෙන් ආදිනව-යායෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ඥානවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් බික්කුලයට ඥානවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් සබ්බිච්චයට ඥානවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් භූතපාලයට ඥානවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. මේ ඥානවිෂ්ඨාර්-සෘණි නම්.

සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි නම් කවර යත්: ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් නිවරණ-යන්ගේ ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ද්විතීය ධ්‍යානයෙන් විතර්කවිචාරයන්ගේ ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. තෘතීයධ්‍යානයෙන් ප්‍රතිසංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ... චතුර්ථධ්‍යානයෙන් සුඛද්‍රව්‍යයන්ගේ ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ... ආකාශ-නඤ්චායතනසමාපතියෙන් රූපසංඥාවෙන් ප්‍රතිසංඥාවෙන් භාෂානි සංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ... විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතියෙන් ආකාශනඤ්චායතනසංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ... ආකිඤ්චා-යතනසමාපතියෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනසංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි ... නෙවසඤ්ඤානසංඤායතනසමාපතියෙන් ආකිඤ්චායතන සංඥාවෙන් ප්‍රභාණාභීය සිඬු වේ නු’ යි සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් ශාරිපුත්‍රයන්ට සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් සඤ්ජීවයන්ට සමාධි විෂ්ඨාර් සෘණි ය. ආයුෂමත් බාඤ්ඤානසංඤායන්ට සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. උත්තරාඋලාසිඬුට සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. සමාවතීඋලාසිඬුට සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි ය. මේ සමාධිවිෂ්ඨාර් සෘණි නම්.

කතමා අරියා ඉදිරි: ඉඩ හිකුටු සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිසරකලාපය අපරි-
කලාපයකදී විසරණය'නැති, අපරිසරකලාපයකදී තනි විසරණය. සවෙ
අංකඩ්ඩි 'අපරිසරකලාපය පරිසරකලාපයකදී විසරණය'නැති පරිසරකලාපයකදී
තනි විසරණය. සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාප-
යකදී විසරණය'නැති අපරිසරකලාපයකදී තනි විසරණය. සවෙ අංකඩ්ඩි
'අපරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපයකදී විසරණය'නැති පරිසරකලාප-
යකදී තනි විසරණය. සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව
තනිකලාපය අනිනිවැරදිකලාපය, උපකලාපය, විසරණය, සකලාපය, සමපරිසරකලාපය'නි
උපකලාපය, තනි විසරණය සකලාපය, සමපරිසරකලාපය.

කපං පරිසරකලාපය අපරිසරකලාපයකදී විසරණය: අනිවැරදිකලාපය, විසරණය
මෙකලාපය ව: එරැති, ධාතුකලාපය ව: උපකලාපය, එවං පරිසරකලාපය අපරිසරකලාපය-
යකදී විසරණය.

කපං අපරිසරකලාපය පරිසරකලාපයකදී විසරණය: ඉඩකලාපය, විසරණය
අපරිසරකලාපය ව: එරැති, අනිවැරදිකලාපය ව: උපකලාපය, එවං අපරිසරකලාපය
පරිසරකලාපයකදී විසරණය.

කපං පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපයකදී විසරණය:
අනිවැරදිකලාපය ව ඉඩකලාපය ව විසරණය මෙකලාපය ව: එරැති, ධාතුකලාපය ව:
උපකලාපය. එවං පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපයකදී
විසරණය.

කපං අපරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපයකදී විසරණය:
ඉඩකලාපය ව අනිවැරදිකලාපය ව විසරණය අපරිසරකලාපය ව: එරැති, අනිවැරදිකලාපය ව:
උපකලාපය. එවං අපරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපය ව පරිසරකලාපයකදී විසරණය

කපං පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව තනිකලාපය අනිනිවැරදිකලාපය,
උපකලාපය, විසරණය සකලාපය, සමපරිසරකලාපය: ඉඩ හිකුටු විසරණය, රූපය
දිසාව නෙව සුමනෙ: හෙති න දුමනෙ: උපකලාපය, විසරණය සකලාපය,
සමපරිසරකලාපය. සකලාපය සකලාපය: පෙ- සකලාපය සකලාපය: පෙ-
ඒකලාපය රක සකලාපය: පෙ- කලාපය පෙ-ඒකලාපය, පුසිකලාපය-පෙ- මනස:
බලය, විසරණය නෙව සුමනෙ: හෙති න දුමනෙ: උපකලාපය, විසරණය
සකලාපය, සමපරිසරකලාපය. එවං පරිසරකලාපය ව අපරිසරකලාපය ව තනිකලාපය
අනිනිවැරදිකලාපය, උපකලාපය, විසරණය සකලාපය, සමපරිසරකලාපය. අයං අරියා
ඉදිරි.

කතමා කමමවිපාකප: ඉදිරි: සකලාපය පකලාපය සකලාපය දෙවිකලාපය
එකලාපය මනස: එකලාපය විනිපාතිකලාපය. අයං කමමවිපාකප,
ඉදිරි.

ආයතනික සාදන කටයුතු සඳහා: මෙම සත්කාරක මහතා තෙමේ ඉදින් 'ප්‍රතිකර්මයෙහි අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි. ඉදින් 'අප්‍රතිකර්මයෙහි ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි. ඉදින් 'ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි. ඉදින් 'අප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි. ඉදින් 'ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද එ දෙක හැරපියා සිති ඇති වූ සමාජයෙහි ඇති වූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි සිති ඇති වූ සමාජයෙහි ඇති වූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරේ.

කිසියම් ප්‍රතිකර්මයෙහි අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි යන්න: අනිෂ්ටවස්තු විෂයෙහි මෙන් සිතින් අරමුණු කෙරෙයි. බාහු හෙයින් හෝ එළවයි. මෙසේ සිත් ප්‍රතිකර්මයෙහි අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි.

කිසියම් අප්‍රතිකර්මයෙහි ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරේ ද යන්න: ඉෂ්ටවස්තු විෂයෙහි අශ්‍රමයින් හෝ සාධක කෙරෙයි, අනිත්‍ය හෙයින් හෝ එළවයි, මෙසේ සිත් අප්‍රතිකර්මයෙහි ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි.

කිසියම් ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරේ ද යන්න: අනිෂ්ට වූ ද ඉෂ්ට වූ ද වස්තු විෂයෙහි මෙන් සිතින් හෝ සාධක කෙරෙයි, බාහු හෙයින් හෝ එළවයි. මෙසේ සිත් ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි.

කිසියම් අප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරේ ද යන්න: ඉෂ්ට වූ ද අනිෂ්ට වූ ද වස්තු විෂයෙහි අශ්‍රමයින් හෝ සාධක කෙරෙයි, අනිත්‍ය හෙයින් හෝ එළවයි. මෙසේ සිත් අප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ද ප්‍රතිකර්මයෙහි ඇති වූ වාසය කෙරෙයි.

කිසියම් ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද එ දෙක හැරපියා සිති ඇති වූ සමාජයෙහි ඇති වූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරෙයි යන්න: මෙසේ සිතින් සමාජයෙහි මහතා ඇති වූ රූපය දැක නොමැත නොමිනක් ඇති වෙයි, නොමැත දෙමනක් ඇති වෙයි. සිති ඇතිවූ සමාජයෙහි ඇතිවූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරෙයි. කනින් හඬ අසා ... නැතැයෙන් ගෙ අසා ... දිවින් රස විඳ ... කනින් පැහැසියුණු පැහැසියුණු ... මනසින් දහම් දැක නොමැත නොමිනක් ඇති වෙයි නොමැත දෙමනක් ඇති වෙයි, සිති ඇතිවූ සමාජයෙහි ඇතිවූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරෙයි. මෙසේ සිත් ප්‍රතිකර්මයෙහි ද අප්‍රතිකර්මයෙහි ද එ දෙක හැරපියා සිති ඇතිවූ සමාජයෙහි ඇතිවූ උපෙක්ෂක වූ වාසය කෙරේ. මේ ආයතනික සාදන කටයුතු.

කම්මිපාකර් සාදන කටයුතු සඳහා: හැම ශ්‍රී ලංකාවට හැම දෙවියනට ඇතැම් මිනිසුනට ඇතැම් විනිසාතිකයනට, මේ කම්මිපාකර් සාදන කටයුතු.

කතමා පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි: රාජා චක්කචන්ථී¹ වෙහාසං ගච්ඡති සද්ධිං චතුරඛිනිතියං සෙනාය අන්තමසො අසංඛිතියොඛිතිපුරිසො² උපාදය, ජොතිශස්ස³ ගහපතියං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි' ජරිලස්ස ගහපතියං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි, මෙණ්ඩකස්ස ගහපතියං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි, කොසිතස්ස ගහපතියං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි, පඤ්චන්තං මහාපුඤ්ඤනං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි. අයං පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි.

කතමා විජ්ජාමයා ඉද්ධි: විජ්ජාධරා විජ්ජං පරිජ්ජෙත්ථි⁴ වෙහාසං ගච්ඡති, අංකාසෙ අන්තලිකෙහි හන්තිමිදි දසෙසනති, අස්සමිදි දසෙසනති, රථමිදි දසෙසනති, පතනිමිදි දසෙසනති, විවිධමිදි සෙනාඛ්‍යුහං දසෙසනති, අයං විජ්ජාමයා ඉද්ධි.

කථං තත් තත් සම්මා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉද්ධි: නෙකනි-
මෙමන කාමච්ඡන්දස්ස පහානට්ඨා: ඉජ්ඣතීති තත් තත් සම්මාපයොග-
පච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉද්ධි. අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදස්ස පහානට්ඨා: ඉජ්ඣ-
තීති තත් තත් සම්මා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉද්ධි -පෙ- අරහතන-
මයොන සබ්බකිලෙසානං පහානට්ඨා: ඉජ්ඣතීති තත් තත් සම්මාපයොග
පච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉද්ධි. එවං තත් තත් සම්මා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣ-
නට්ඨන ඉද්ධි ඉමං දස ඉද්ධිසො.

ඉද්ධිකථා සමන්තා.

1. චක්කචන්ථි - සෘෂ, PTS. 2. ගොපුරිසෙ - ඡේතං, ගොපුරිස පුරිසෙ - PTS.
3. ජොතිශස්ස - ඡේතං, 4. පරිජ්ජෙත්ථි - ඡේතං.

පින්වත්තුගේ සාදන නම් කවර යන්, සක්විතිරජ සිසුරකසෙන් හා සමග යටත්පිරිසෙයින් අත්පල ගොපල පුරුමයන් දක්වා ගෙන අහස්හි යෙයි. ජෝතිග ගැහැවිහට පින්වත්තුගේ සාදන යැ, ජපිල ගැහැවිහට පින්වත්තුගේ සාදන යැ, මෙකෙන ගැහැවිහට පින්වත්තුගේ සාදන යැ, සොහින ගැහැවිහට පින්වත්තුගේ සාදන යැ, මහපිතැහි පස්දෙනහට පින්වත්තුගේ සාදන යැ මේ පින්වත්තුගේ සාදන නම්.

විද්‍යාමය සාදන නම් කවර යන්: විද්‍යාධරයෝ මතුරු දපා අහස්හි යෙති, අහස්හි අනතරික්කයෙහි ඇතතුද දක්වති, අතතු ද දක්වති, රිස ද දක්වති, පාබල ද දක්වති, නොයෙක් ගෙත්මුළු ද දක්වත් මේ විද්‍යාමය සාදන නම්

කිසෙයින් ඒ ඒ බමියෙහි සමාස්ප්‍රයෝග හේතුයෙන් සිඳි වන අතීතෙන් සාදන වෙයි යන්: නෙහෙත්‍රයෙහි කාමට්ඨකයාගේ ප්‍රභාණ්ඩය සිඳි වේ නු' යි ඒ ඒ බමියෙහි සමාස්ප්‍රයෝගහේතුයෙන් සිඳි වන අතීතෙන් සාදන යැ. අව්‍යාපාදයෙන් ව්‍යාපාදයාගේ ප්‍රභාණ්ඩය සිඳි වේ නු' යි ඒ ඒ බමියෙහි සමාස්ප්‍රයෝග හේතුයෙන් සිඳි වන අතීතෙන් සාදන යැ ... රහත් මහින් හැම කෙලෙසුන්ගේ ප්‍රභාණ්ඩය සිඳි වේ නු' යි ඒ ඒ බමියෙහි සමාස්ප්‍රයෝග හේතුයෙන් සිඳි වන අතීතෙන් සාදන යැ. මෙහෙයින් ඒ ඒ බමියෙහි සමාස්ප්‍රයෝග හේතුයෙන් සිඳි වන අතීතෙන් සාදන නම්. මොහු දගසාදනු වෙත්.

සාදනකථා නිමි.

අභිසමය කථා

කිනතු එතතකොයෙව අභිසම්මයෝති: න හි ලොකුතතරමයනකකිණෙ
දුස්සනාභිසම්මයෝ සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරොපනාභිසම්මයෝ සම්මාසඤ්ඤපො,
පරියනගාභිසම්මයෝ සම්මාචාරා, සමුට්ඨානාභිසම්මයෝ සම්මාකම්මතො,
චොදනාභිසම්මයෝ සම්මාආජීවො, පය්ගනාභිසම්මයෝ සම්මාචාරායො,
උපට්ඨානාභිසම්මයෝ සම්මාසති, අවිකෙධපාභිසම්මයෝ සම්මාසමාධි.

කම්මසසකතා, විෂයාතා - සහ ස කම්මසසකවිෂයාතා - PTS

3. 3.

අභිසමය කථා

අභිසමයෝ යනු: කුමකින් අභිසමය (ප්‍රතිවේධ) කෙරෙයි යත්: සිතින් අභිසමය කෙරෙයි. ඉදින් සිතින් අභිසමය කෙරේ නම් එසේ වී නම් ඥාන නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: ඥාන නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි, ඥානයෙන් අභිසමය කෙරෙයි.

ඉදින් ඥානයෙන් අභිසමය කෙරේ නම් එසේ වී නම් සිත් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: සිත් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි, සිතින් ද නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරෙයි.

ඉදින් සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ නම් එසේ වී නම් කාමාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: කාමාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි.

එසේ වී නම් රූපාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: රූපාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් අරූපාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: අරූපාවචර සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් කම්මකාම සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: කම්මකාම සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් සත්‍යානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: සත්‍යානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් අතිත සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: අතිත සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් අනාගත සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: අනාගත සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. එසේ වී නම් ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය නො කෙරෙයි. ලෝකෝත්තර මායිකාණ්ඩයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ.

කිසිසේත් ලෝකෝත්තර මායිකාණ්ඩයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: ලෝකෝත්තර මායිකාණ්ඩයෙහි උපපාදාන අධිපති කොට ඇති විභ්‍රාත මායිකාණ්ඩයෙහි (ඒකක) ද ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක (උපපාදානක) ද වෙයි. ඒ ඥානය හා සමග සම්ප්‍රසන්න වූ නිව්‍යාණාලම්භන වූ දර්ශනාධිපති වූ ඥානය විභ්‍රාතයට හේතු ද ප්‍රත්‍යක්ෂ ද වෙයි ඒ විභ්‍රාත හා සමග සම්ප්‍රසන්න වූ ඥානය නිව්‍යාණාලම්භන වෙයි. මෙසේ සිත් ලෝකෝත්තර මායිකාණ්ඩයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂානුලෝමක සිතින් නැතිකිරීමේ අභිසමය කෙරේ.

කිසි මෙතෙක් මැ අභිසමය වෙයි යත්: නැති. ලෝකෝත්තර මායිකාණ්ඩයෙහි සමයන්ද්‍රවය දර්ශන (සංකල්පන) අභිසමය වෙයි, සමයක් සංකල්පන අභිනිරෝපණාභිසමය වෙයි, සමයන්වචනය පරිග්‍රහාභිසමය වෙයි, සමයක්-කම්මානාග සම්මුඛානාභිසමය වෙයි, සමයානුලෝම ව්‍යවදානාභිසමය වෙයි, සමයන්ව්‍යායාමය ප්‍රග්‍රහාභිසමය වෙයි, සමයක් සමයානුලෝම උපපාදානාභිසමය වෙයි, සමයක් සමයානුලෝම අවිකල්පාභිසමය වේ.

[illegible]

ප්‍රධානවලය අප්‍රධානයෙහි නො; සැලීම් සබ්‍යාන අනිසමය වෙයි, වියඹ-
බලය කුහිදුනාවයෙහි නො; සැලීම් සබ්‍යාන අනිසමය වෙයි, සමාතිබලය
ප්‍රමාදයෙහි නො; සැලීම් සබ්‍යාන අනිසමය වෙයි, සමාතිබලය උභයාන-
යෙහි නො; සැලීම් සබ්‍යාන අනිසමය වෙයි, ප්‍රඥාවලය අවිද්‍යායෙහි නො;
සැලීම් සබ්‍යාන අනිසමය වෙයි.

ඉඳහිනිදීමට අධිමොසක් සහිතයාට අනිත්මය වෙයි, විශේෂීන්ගේ ප්‍රමුඛ
 සහිතයාට අනිත්මය වෙයි, සමාජීයයන් උපස්ථාන (අරමුණු) වලිනිම
 සහිතයාට අනිත්මය වෙයි, සමාජීයයන් අවිනිශ්චය සහිතයාට අනිත්මය වෙයි,
 ප්‍රඥාන්විතය දැනීම සහිතයාට අනිත්මය වේ.

අධිපතිභාවානීයෙන් ඉනියාගිසමය වෙයි, අකම්පානීයෙන් බලා-
සමය වෙයි, නියතීකානීයෙන් බොධාගිසමය වෙයි, හෙතනීයෙන්
මාගිසමය වෙයි, උපසානානීයෙන් සතිපට්ඨානාගිසමය වෙයි,
ප්‍රදහනානීයෙන් සමයක්ප්‍රධානාගිසමය වෙයි, සිඬු වන අනීයෙන් සාධි-
පාදනීය වෙයි, යථාසවනානීයෙන් සත්‍යාගිසමය වෙයි, අවික්ෂෙපානී-
යෙන් ශමපාගිසමය වෙයි, අනුදශීනානීයෙන් විදශීනාගිසමය වෙයි,
එකසානානීයෙන් ශමච්ඡිදශීනාගිසමය වෙයි, (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම
පවත්නා අනීයෙන් සුගතභාවාගිසමය වෙයි, සංවරානීයෙන් ශීලවිශුද්ධි
සංඛ්‍යාත අභිසමය වෙයි, අවික්ෂෙපානීයෙන් විතතවිශුද්ධි සංඛ්‍යාත අභිසමය
වෙයි, දශීනානීයෙන් දුෂ්චිවිශුද්ධි සංඛ්‍යාත අභිසමය වෙයි, බ්‍රහ්මානීයෙන්
අධිදේශනාගිසමය වෙයි, ප්‍රතිවේධානීයෙන් විද්‍යාගිසමය වෙයි, පරිත්‍යා-
ගානීයෙන් විමුක්තාගිසමය වෙයි, සමුලෝදනීයෙන් සත්‍යශුද්ධ සංඛ්‍යාත
අභිසමය වේ.

ජනග මුද්‍රානීයෙන් අභිනමය වෙයි, මනසිකාරය සමුදානානීයෙන් අභිනමය වෙයි, සායය සමවඩානානීයෙන් අභිනමය වෙයි, වෙදනාව සමවසරණානීයෙන් අභිනමය වෙයි, සමාධිය ප්‍රමුඛානීයෙන් අභිනමය වෙයි, සමානිය අධිපතිභාවානීයෙන් අභිනමය වෙයි, ප්‍රඥව තනුතන-රානීයෙන් අභිනමය වෙයි, විමුක්තිය සාරානීයෙන් අභිනමය වෙයි, අමනොගම සබ්බාසාන නිව්‍යාණය පශ්චිමානානීයෙන් අභිනමය වේ.

කිම් මෙහෙක් මැ අභිසමය වෙයි යත්: නැති ප්‍රොතාපනනිමාං-
කණයෙහි සමග්දරෙයි දරිනාභිසමය වෙයි ... අමනෝගති සඛිතාන
නිමාණය පසුවසානානිගෙත් අභිසමය වේ.

නිම මෙතෙක් මැ අනිතමය වෙයි යන්: නැති. ස්‍රෝතාපතනිඵල-
කණ්ණයෙහි සමාන්ද්‍යවීය දැනානිතමය වෙයි ... ප්‍රතිප්‍රතිවිධිඅනියෙන්
අනුපාදයෙහි දෙයක අනිතමය වෙයි, ජනදය මුලානියෙන් අනිතමය වෙයි...
අමතොග්‍ය සංඛ්‍යාත නිප්පාණය පෘථිවියානානියෙන් අනිතමය වේ.

කිම මෙතෙක් මැ අභිසංගමය වෙයි යත්: හැකි. සකාදගාමිමාගීක්ෂණ-
යෙහි ... සකාදගාමිඵලක්ෂණයෙහි ... අනාගාමිමාගීක්ෂණයෙහි අනාගාමි-
ඵලක්ෂණයෙහි ... අර්හත්මාගීක්ෂණයෙහි ... අර්හත්ඵලක්ෂණයෙහි සමාග්-
දුෂ්ටය දර්ශිත සංඛ්‍යාත අභිසංගමය වෙයි. සමාක්තංකප්‍රාග් අභිනිරෝපණ
සංඛ්‍යාත අභිසංගමය වෙයි ... ප්‍රතිප්‍රප්‍රබිධානීයෙන් අනුතපාදයෙහි ඥාන
අභිසංගමය වෙයි, එදෙම මූලානීයෙන් අභිසංගමය වෙයි ... අමනෝගම් සංඛ්‍යාත
භික්ෂුණං පඤ්චවසානානීයෙන් අභිසංගමය වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යායා කිලෝසෙ පර්ගනි, අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, අනාගතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, පව්‍යුප්පතො කිලෝසෙ පර්ගනි? 'අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි' යි හඤ්චි අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි? තෙන හි ඛිණං ඛෙපෙති, තිරුඤ්චි තිරොධෙති, විගතං විගමෙති, අත්ථිගතං අත්ථිගමෙති, අතීතං යං න අත්ථි, තං පර්ගනිති න අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනිති.

අනාගතෙ කිලෝසෙ පර්ගනිති හඤ්චි අනාගතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, තෙන හි අජාතං පර්ගනි, අනිබ්බතං පර්ගනි, අනුප්පතං පර්ගනි, අපාතුභුතං පර්ගනි, අනාගතං යං න අත්ථි, තං පර්ගනිති න අනාගතෙ කිලෝසෙ පර්ගනිති.

පව්‍යුප්පතො කිලෝසෙ පර්ගනිති හඤ්චි පව්‍යුප්පතො කිලෝසෙ පර්ගනි, තෙන හි රතො, රාගං පර්ගනි, දුඛො, දෙසං පර්ගනි, මූලො, මොහං පර්ගනි, විනිබ්භො මානං පර්ගනි, පරාමධෙසො දිට්ඨිං පර්ගනි විකෙට්ඨතො උඤ්චං පර්ගනි, අනිට්ඨං ගතො විවිච්චං පර්ගනි, එමං ගතො අනුසං පර්ගනි, කණ්ණාසුකකඛ්ඛො සුගතඤ්චා සමමෙව වත්තනති, සබ්බකිලෙසිකා¹ මග්ගභාවනා භොති.

න හි අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, න අනාගතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, න පව්‍යුප්පතො කිලෝසෙ පර්ගනිති හඤ්චි න අතීතෙ කිලෝසෙ පර්ගනි, න අනාගතෙ - පෙ - න පව්‍යුප්පතො කිලෝසෙ පර්ගනි, තෙන හි නත්ථි මග්ගභාවනා, නත්ථි ඵලසච්ඡිකිරියා, නත්ථි කිලෙසප්පභානං, නත්ථි ඛම්මාහි-සමයොති: අත්ථි මග්ගභාවනා, අත්ථි ඵලසච්ඡිකිරියා, අත්ථි කිලෙසප්පභානං, අත්ථි ඛම්මාහිසමයො, යථාසංචිතො: සෙසාථාපි තරුණො රුක්කො අජාත-ඵලො, තමෙනං පුරිසො මූලං ඵෙද්දො, යෙ තස්ස රුක්කස්ස අජාතඵලො තෙ අජාතායෙව න ජායනති, අනිබ්බතායෙව න නිබ්බතනනති, අනුප්ප-නායෙව න උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතුභවනති. එවමෙවං උප්පාදෙ හෙතු උප්පාදෙ පච්චයො කිලෙසානං නිබ්බතතියාති උප්පාදෙ ආදීනවං දිස්වා අනුප්පාදෙ විතතං පක්ඛඤ්ඤා, අනුප්පාදෙ විතතස්ස පක්ඛනනතා² යෙ උප්පාදපච්චයා කිලෙසා නිබ්බතෙතය්‍යං, තෙ අජාතා-යෙව න ජායනති, අනිබ්බතායෙව න නිබ්බතනනති, අනුප්පනායෙව න උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතුභවනති. එවං හෙතු නිරෝධා දුක්ඛ-නිරෝධො, පච්චතො හෙතු, තිමිත්තං හෙතු, ආයුභනා³ හෙතු, ආයුභන පච්චයො කිලෙසානං නිබ්බතතියාති ආයුභනෙ ආදීනවං දිස්වා අනායුභනෙ-විතතං පක්ඛඤ්ඤා, අනායුභනෙ විතතස්ස පක්ඛනනතා යෙ ආයුභනපච්චයා කිලෙසා නිබ්බතෙතය්‍යං, තෙ අජාතායෙව න ජායනති, අනිබ්බතායෙව න නිබ්බතනනති, අනුප්පනායෙව න උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතු-භවනති. එවං හෙතු නිරෝධා දුක්ඛනිරෝධො. එවං අත්ථි මග්ගභාවනා, අත්ථි ඵලසච්ඡිකිරියා, අත්ථි කිලෙසප්පභානං, අත්ථි ඛම්මාහිසමයොති.

අර්ථකථනා සමත්තා.

1 සං සබ්බකිලෙසිකා - සෘෂො

2 පක්ඛඤ්ඤා - මජ්ඣං, පක්ඛඤ්ඤානං - සෘෂො, PTS

3 ආයුභනා - සෘෂා, PTS.

යමෙක් කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අතීත කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අනාගත කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි. ප්‍රත්‍යක්‍ෂාත්‍ය කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ. අතීතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී යනු: ඉදින් අතීත කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ ද; එසේ වී නම් සෞඛ්‍ය වුවක් මැ සෞඛ්‍ය කෙරෙයි, තිරුඬු වුවක් මැ තිරුඬු කෙරෙයි, අපගත වුවක් මැ අපගත කෙරෙයි, අභාවයට ගියක් මැ අභාවයට ගියයි, අතීත වූ යමෙක් නැත් ද එය දුරු කෙරේ නු' යි අතීත කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ යයි.

අනාගතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී යනු: ඉදින් අනාගත කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ ද; එසේ වී නම් නූපත් කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, ස්වභාවයට නො පත් කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අනුත්‍යාත කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, පහල නො වූ කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අනාගත වූ යම් කෙලෙසෙක් නැත් ද, එය දුරු කෙරේ නු' යි අනාගත කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ යයි.

පච්චුසංගතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී යනු: ඉදින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂාත්‍ය කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ ද, එසේ වී නම් රාගයෙන් රක්ත වූයේ රාගය දුරු කෙරෙයි, දෝෂයෙන් දුෂිත වූයේ දෝෂය දුරු කෙරෙයි, මොහයෙන් මුසු වූයේ මොහය දුරු කෙරෙයි, මානසයෙන් බැඳුණේ මානසය දුරු කෙරෙයි, දෘෂ්ටියෙන් පරාමාසව වූයේ දෘෂ්ටිය දුරු කෙරෙයි, වික්‍ෂෙපයට ගියේ ඕආඬුත්‍යය දුරු කෙරෙයි, නිෂ්ඨාවට නො ගියේ විවික්ඛිත්‍යාව දුරු කෙරෙයි, තිරු බවට ගියේ අනුසය දුරු කෙරෙයි, කාෂණාභුකලබ්ථියේ යුගතඬු වැ එක්වට මැ පවතීත්. මාගීභාවනාව සාංකෙලිනික වේ.

න ගි අතීතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී, න අනාගතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී, න පච්චුසංගතෙ කිලෙසෙ පජ්ඣතී යනු: ඉදින් අතීත කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ ද, අනාගත ... ප්‍රත්‍යක්‍ෂාත්‍ය කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ ද, එසේ වී නම් මාගීභාවනාවක් නැත් ද, ඵලසාක්‍ෂාත්‍යයාවක් නැත් ද, කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, බිම්ප්‍රතිවේධයෙක් නැත් ද යත්. මාගීභාවනා ද ඇත, ඵලසාක්‍ෂාත්‍යය ද ඇත, කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, බිම්ප්‍රතිවේධය ද ඇත. හේ කියේ යැ යත්: යම්කෙසේ නො පලගත් තරුණ රාකෙක් වේ ද, ඒ මේ රාක පුරුෂයෙක් මුළුත් සිදුකෙසේ නම් එ රාකැයි යම් නූපත් ඵල කෙසෙක් වෙත් නම් ඔහු නො හටගත්තාහු මැ නො හටගතී, ස්වභාවයට නො පැමිණියාහු මැ ස්වභාවයට නො පැමිණෙයි, නූපත්තාහු මැ නූපදිති, නො පහල වූවාහු ම නො පහල වෙත් ද, එසෙසින් මැ කෙලෙසුන්ගේ නිපැත්මට උත්තාදය හෙතු යැ උත්තාදය ප්‍රත්‍යය යැ' යි උත්තාදයෙහි ආදීනව දෑක අනුත්‍යාදයෙහි සිත ප්‍රසංකජනක කෙරෙයි. අනුත්‍යාදයෙහි සිත ප්‍රසංකජනක කල (පානගත්) බැවින් යම් කෙලෙසේ කෙසෙක් උත්තාද ප්‍රත්‍යයෙන් උපදනාහු නම් ඔහු නො හටගත්තාහු මැ නො හටගතී. ස්වභාවයට නො පැමිණියාහු මැ ස්වභාවයට නො පැමිණෙයි, නූපත්තාහු මැ නූපදිති, නො පහල වූවාහු මැ නො පහල වෙති. මෙසෙසින් හෙතු-නිරෝධයෙන් දුබ්බිකාරෝධය වෙයි. ප්‍රවෘත්තිය හෙතු යැ නිමිත්ත හෙතු යැ ආයුහනක හෙතු යැ, කෙලෙසුන්ගේ උපැත්මට ආයුහනක ප්‍රත්‍යය යැ' යි ආයුහනකයෙහි ආදීනව දෑක අනුත්‍යාදයෙහි සිත ප්‍රසංකජනක කෙරෙයි, අනුත්‍යාදයෙන් සිත ප්‍රසංකජනක කල බැවින් යම් කෙලෙසේ කෙසෙක් ආයුහනප්‍රත්‍යයෙන් උපදනාහු නම් ඔහු නො හටගත්තාහු මැ නො හටගතී, ස්වභාවයට නො පැමිණියාහු මැ ස්වභාවයට නො පැමිණෙයි, නූපත්තාහු මැ නූපදිති, නො පහල වූවාහු මැ නො පහල වෙති. මෙසෙසින් හෙතුවනිරෝධයෙන් දුබ්බිකාරෝධය වෙයි. මෙසෙසින් මාගීභාවනා ද ඇත, ඵලසාක්‍ෂාත්‍යය ද ඇත, කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, බිම්ප්‍රතිවේධය ද ඇත.

අධිසමය කථා නිමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 4.

විවේක කථා

[සංවිච්ඡිනිදානං:]

‘සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කම්මන්තා කරියන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵලමෙතෙ බලකරණීයා කම්මන්තා කරියන්ති. ඵලමෙව භික්ඛවෙ’ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

කථකුට්ඨ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. සම්මාසංකප්පං - පෙ- සම්මාචාරං - පෙ- සම්මාකම්මන්තං - පෙ- සම්මාආජීවං - පෙ- සම්මාචාරාමං - පෙ- සම්මාසත්තිං - පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති,”^a

“සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි මෙ¹ ඛිජ්ජාමග්ගගාමා වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං ආපජ්ජති, සබ්බෙ තෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵලමෙතෙ ඛිජ්ජාමග්ගගාමා වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං ආපජ්ජන්ති. ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු.

කථකුට්ඨ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං, සම්මාසංකප්පං භාවෙති - පෙ- සම්මාචාරං භාවෙති - පෙ- සම්මාකම්මන්තං භාවෙති - පෙ- සම්මාආජීවං භාවෙති - පෙ- සම්මාචාරාමං භාවෙති - පෙ- සම්මාසත්තිං භාවෙති - පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු’ති. b

සම්මාදිට්ඨියා පසුකුට්ඨ විවේකා, පසුකුට්ඨ විරාගා, පසුකුට්ඨ නිරෝධා, පසුකුට්ඨ චෝක්ඛග්ගා, ආදාය නිසංසා. සම්මාසංකප්පස්ස - පෙ- සම්මාචාරාය - පෙ- සම්මාකම්මන්තස්ස - පෙ- සම්මාආජීවස්ස - පෙ- සම්මාචාරාමස්ස - පෙ- සම්මාසත්තියා - පෙ- සම්මාසමාධියා පසුකුට්ඨ විවේකා, පසුකුට්ඨ විරාගා, පසුකුට්ඨ නිරෝධා, පසුකුට්ඨ චෝක්ඛග්ගා, ආදාය නිසංසා.

1 යෙ කෙවි - මජ්ඣිම, සෙට්ඨික - සං. PTS.

a. සංග්‍රහනනිකාය - මහාවග්ග - බලකරණීයවග්ග 1

b. සංග්‍රහනනිකාය - මහාවග්ග - බලකරණීයවග්ග 2.

3. 4.

විවේක කථා

[සංවාදනිදාන සි:]

යම්ඥේ මහණෙනි, යම් කිසි බාහුබලයෙන් කටයුතු කමානා කෙනෙක් කරනුලාබෙන් ද, එ හැම කමානායෝ පොළොව නිසා පොළොවිහි පිහිටා කරනුලාබෙනි. මෙඥේ තෙල බලකරණීය කමානායෝ කරනුලාබෙන් ද එසෙයින් මෑ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩයි. ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩා.

කිසෙයින් මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩා ද, ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩා ද යත්: මහණෙනි, මෙසේනෙහි මහණ තෙම විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ කෙලයපරිත්‍යාග නිපාණප්‍රසන්නදාන සංකප්පාන වොස්සානං පිරිනාමුණු සමාන්ද්‍යථය වඩයි සමාන් සංකප්පාන ... සමාන්වචනය ... සමාක්කමානාය ... සමාගාථීය ... සමාන්ව්‍යායාමය ... සමාක්සමායීය ... විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ වොස්සානං පිරිනාමුණු සමාන්සමායීය වඩයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩයි, ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩා.

මහණෙනි, යම්ඥේ යම් කිසි ඤීර්ගාමභූතගාම කෙනෙක් වෘද්ධියට විරුඪ බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද, එ හැම පොළොව නිසා පොළොවිහි පිහිටා පැමිණෙත්. මෙඥේ තෙල ඤීර්ගාමභූතගාමයෝ වෘද්ධියට විරුඪ බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද, එසෙයින් මෑ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩනුයේ ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වෘද්ධියට විරුඪ බවට විපුල බවට පැමිණේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩනුයේ ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වෘද්ධියට විරුඪ බවට විපුල බවට පැමිණේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසේනෙහි මහණ තෙම විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ වොස්සානං පිරිනාමුණු සමාන්ද්‍යථය වඩයි ... සමාක්සංකප්පාන වඩයි ... සමාන්වචනය වඩයි ... සමාක්කමානාය වඩයි ... සමාගාථීය වඩයි ... සමාන්ව්‍යායාමය වඩයි ... සමාක්සමායීය වඩයි ... විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට පිරිනාමුණු සමාන්සමායීය වඩයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයභී අභවාබිහිකමායීය වඩනුයේ ආයභී අභවාබිහිකමායීය පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වෘද්ධියට විරුඪ බවට විපුල බවට පැමිණේ යයි.

සමාන්ද්‍යථයට විවේක පසෙක, විරාග පසෙක, නිරෝධ පසෙක, වොස්සාන පසෙක, නිශ්ශ්‍රය දෙළොහෙකි. සමාක්සංකප්පානට ... සමාන්වචනයට ... සමාක්කමානායට ... සමාගාථීයට ... සමාන්ව්‍යායාමයට ... සමාක්සමායීයට ... සමාක්සමායීයට විවේක පසෙක, විරාග පසෙක, නිරෝධ පසෙක, වොස්සාන පසෙක, නිශ්ශ්‍රය දෙළොහෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමාන්ද්‍යභවයට පසුව විවේකයෝ කවර හ යන්: විෂකලාණවිවේක ය: තදබලවිවේක ය: සමුච්ඡේදවිවේක ය: ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිවිවේක ය: නිසාරණ-විවේක යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකලාණ (දුරුකිරීම් වශයෙන් වන) විවේකය ද නිවේදනයාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටිතයන්ගේ තදබලවිවේකය ද ලොකොත්තර වූ ඝෘයගාමිමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේද විවේකය ද ඵලඝෘණයෙහි ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිවිවේකය ද නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය නිසාරණවිවේකය ද වෙයි. සමාන්ද්‍යභවයට මේ පසුව විවේකයෝ වෙති. මේ පසුව විවේකයන්හි හටගත් ධර්මවිච්ඡද ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අභිමුක්ත වූයේ වෙයි, ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වේ.

සමාන්ද්‍යභවයට පසුව විරාගයෝ කවර හ යන්: විෂකලාණවිරාග ය: තදබලවිරාග ය: සමුච්ඡේදවිරාග ය: ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිවිරාග ය: නිසාරණවිරාග යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකලාණවිරාග ද නිවේදනයාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටිතයන්ගේ තදබලවිරාග ද ලොකොත්තර වූ ඝෘයගාමිමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදවිරාග ද ඵලඝෘණයෙහි ප්‍රතිප්‍රයුඛිධි-විරාග ද නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය නිසාරණවිරාග ද වෙයි. සමාන්ද්‍යභව-යට මේ පසුව විරාගයෝ වෙති. මේ පසුව විරාගයන්හි හටගත් ධර්මවිච්ඡද ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අභිමුක්ත වෙයි, ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වේ.

සමාන්ද්‍යභවයට පසුව නිරෝධයෝ කවර හ යන්: විෂකලාණනිරෝධ ය: තදබලනිරෝධ ය: සමුච්ඡේදනිරෝධ ය: ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිනිරෝධ ය: නිසාරණ නිරෝධ යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකලාණනිරෝධ ද නිවේදනයාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටිතයන්ගේ තදබලනිරෝධ ද ලොකොත්තර ඝෘයගාමිමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදනිරෝධ ද ඵලඝෘණ-යෙහි ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිනිරෝධ ද අමානධාතු වූ නිසාරණනිරෝධ ද වෙයි. සමාන්ද්‍යභවයට මේ පසුව නිරෝධයෝ වෙති. මේ පසුව නිරෝධයන්හි හටගත් ධර්මවිච්ඡද ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අභිමුක්ත වූයේ වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වේ.

සමාන්ද්‍යභවයට පසුව චෝසංයගයෝ කවර හ යන්: විෂකලාණ චෝසංයග ය: තදබල චෝසංයග ය: සමුච්ඡේද චෝසංයග ය: ප්‍රතිප්‍රයුඛිධි චෝසංයග ය: නිසාරණ චෝසංයග යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකලාණ චෝසංයග ද නිවේදනයාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටි-තයන්ගේ තදබල චෝසංයග ද ලොකොත්තර වූ ඝෘයගාමිමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේද චෝසංයග ද ඵලඝෘණයෙහි ප්‍රතිප්‍රයුඛිධි චෝසංයග ද නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය වූ නිසාරණ චෝසංයග ද වෙයි. සමාන්ද්‍යභවයට මේ පසුව චෝසංයගයෝ වෙති. මේ පසුව චෝසංයගයන්හි හටගත් ධර්මවිච්ඡද ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අභිමුක්ත වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වෙයි. සමාන්ද්‍යභවයට මේ පසුව විවේකයෝ පසුව විරාගයෝ පසුව නිරෝ-ධයෝ පසුව චෝසංයගයෝ දෙලොස් නි:ශ්‍රයයෝ වෙත්.

සමාක්කංකල්පයට ... සමාන්තරතාවයට ... සමාක්කමානතාවයට ... සමාගාර්ථවයට ... සමාන්තරතාවයට ... සමාක්කමානතාවයට ... සමාක්-සමාධියට පසුව විවේකයෝ කවර හ යන්: විෂකලාණවිවේක ය: තදබල විවේක ය: සමුච්ඡේදවිවේක ය: ප්‍රතිප්‍රයුඛිධිවිවේක ය: නිසාරණවිවේක යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකලාණවිවේක ද නිවේදනයාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටිතයන්ගේ තදබලවිවේක ද ලොකොත්තර වූ ඝෘයගාමිමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදවිවේක ද ඵලඝෘණයෙහි ප්‍රතිප්‍රයුඛිධි-විවේක ද නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය වූ නිසාරණවිවේක ද වෙයි. සමාක්-සමාධියට මේ පසුව විවේකයෝ වෙති. මේ පසුව විවේකයන්හි හටගත් ධර්මවිච්ඡද ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අභිමුක්ත වූයේ වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමාක්සමාධියට පඤ්චවිරාගයෝ කවරහ යත්: විෂකමාණවිරාග යැ කදබ්බවිරාග යැ සමුච්ඡේදවිරාග යැ ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධිවිරාග යැ නිසාරණවිරාග යි ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකමාණවිරාග ද නිජේදහායිය සමාධිය වඩනුවහට දූෂිතතයන්ගේ කදබ්බවිරාග ද ලොකොත්තර වූ ඝාතගාමීමායීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදවිරාග ද ඵලඝාණයෙහි ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධිවිරාග ද නිරෝධ සංවිධාන නිජාණය වූ නිසාරණවිරාග ද වෙයි. සමාක්සමාධියට මේ පඤ්චවිරාගයෝ වෙති. මේ පඤ්චවිරාගයන්හි හටගත් ධර්මව්‍යාධි ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අධික්‍රියා වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ.

සමාක්සමාධියට පඤ්චනිරෝධයෝ කවරහ යත්: විෂකමාණනිරෝධ යැ කදබ්බනිරෝධ යැ සමුච්ඡේදනිරෝධ යැ ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධිනිරෝධ යැ නිසාරණනිරෝධ යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකමාණනිරෝධ ද නිජේදහායියසමාධිය වඩනුවහට කදබ්බනිරෝධ ද ලොකොත්තර වූ ඝාතගාමීමායීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදනිරෝධ ද ඵලඝාණයෙහි ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධිනිරෝධ ද අමානවිච්ඡාද වූ නිසාරණනිරෝධ ද වෙයි. සමාක්සමාධියට මේ පඤ්චනිරෝධයෝ වෙති. මේ පඤ්චනිරෝධයන්හි හටගත් ධර්මව්‍යාධි ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අධික්‍රියා වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ.

සමාක්සමාධියට පඤ්ච වොසංගයෝ කවරහ යත්: විෂකමාණ වොසංගයා යැ කදබ්බ වොසංගයා යැ සමුච්ඡේද වොසංගයා යැ ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධි වොසංගයා යැ නිසාරණවොසංගයා යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිවරණයන්ගේ විෂකමාණ වොසංගයා ද නිජේදහායියසමාධිය වඩනුවහට දූෂිතතයන්ගේ කදබ්බ වොසංගයා ද ලොකොත්තර වූ ඝාතගාමීමායීය වඩනුවහට සමුච්ඡේද වොසංගයා ද ඵලඝාණයෙහි ප්‍රතිප්‍රසුබ්ධි වොසංගයා ද නිරෝධ සංවිධාන නිජාණය වූ නිසාරණ වොසංගයා ද වෙයි. සමාක්සමාධියට මේ පඤ්චවොසංගයෝ වෙති. මේ පඤ්ච වොසංගයන්හි හටගත් ධර්මව්‍යාධි ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අධික්‍රියා වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ. සමාක්සමාධියට මේ පඤ්ච විවේකයෝ පඤ්ච විරාගයෝ පඤ්ච නිරෝධයෝ පඤ්ච වොසංගයෝ දෙදෙයෝ නිසංගෝ වෙත්.

යම්ගේ මහණෙනි, යම් කිසි බලකරණීය වූ කමානා කෙනෙක් කරනු ලැබෙත් ද එ හැම පොළොව නිසා පොළොවිහි පිහිටා කරනුලැබෙති මෙසේ තෙල බලකරණීය වූ කමානායෝ කරනු ලැබෙත් ද එසෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සප්තබොධ්‍යාධ්‍යයන් වඩයි, සප්තබොධ්‍යාධ්‍යයන් පුනපුනා වඩයි ... සප්තබොධ්‍යාධ්‍යයන් වඩනුයේ සප්තබොධ්‍යාධ්‍යයන් පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වාද්ධියට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණෙයි ... පඤ්චබලයන් වඩයි, පඤ්චබලයන් පුනපුනා වඩයි ... පඤ්චබලයන් වඩනුයේ පඤ්චබලයන් පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වාද්ධියට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණෙයි ... පඤ්චඤ්ඤායන් වඩයි, පඤ්චඤ්ඤායන් පුනපුනා වඩයි ...

යම්ගේ මහණෙනි, යම් කිසි ධර්මාමභ්‍යුත්තාම කෙනෙක් වාද්ධියට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද එ හැම පොළොව නිසා පොළොවිහි පිහිටා යැ. මෙසේ තෙල ධර්මාමභ්‍යුත්තාමයෝ වාද්ධියට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද එසෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා පඤ්චඤ්ඤායන් වඩනුයේ පඤ්චඤ්ඤායන් පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වාද්ධියට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණේ.

කථානුව හිතවතෙ, හිතවු සිලං නිසාය සිලෙ පතිට්ඨාය පසුබිමකි
 හාචෙතනා පසුබිමකි බහුලිකරනා වුද්ධි. විරුද්ධි. වෙසලං.
 පාපුණාති ධම්මෙසු: ඉධ හිතවතෙ, හිතවු සද්ධිසුය. හාචෙති විවේකනිසිතං.
 විරාගනිසිතං නිරෝධනිසිතං වොසග්ගපරිනාමං. විරිසුසුය. හාචෙති
 -පෙ සතිසුය. හාචෙති -පෙ- සමාධිසුය. හාචෙති -පෙ- පසුබිමකි
 හාචෙති විවේකනිසිතං විරාගනිසිතං නිරෝධනිසිතං වොසග්ගපරිනාමං-
 මං. එවා බො හිතවතෙ, හිතවු සිලං නිසාය -පෙ- පාපුණාති ධම්මෙසු'ති.8

සද්ධිසුය පසුබිමකි, පසුබිම විරාග, පසුබිම නිරෝධා, පසුබිම
 වොසග්ගා, ආදාය නිසාය. විරිසුසුය -පෙ- සතිසුය -පෙ- සමා-
 ධිසුය -පෙ- පසුබිමකි පසුබිමකි, පසුබිම විරාග, පසුබිම නිරෝ-
 ධා, පසුබිම වොසග්ගා, ආදාය නිසාය.

සද්ධිසුය කතමෙ පසුබිමකි: විකල්පවිවේකක: තද්ධිවිවේ-
 කක: සමුච්ඡේදවිවේකක: පරිපට්ඨාසද්ධිවිවේකක: නිසාරණවිවේකක. විකල්ප-
 විවේකක, ව නිවර්ණානං පරිපට්ඨාසද්ධිවිවේකක, තද්ධිවිවේකක ව
 දිට්ඨිතනානං නිබ්බානානං සමාධි. හාචෙතනා, සමුච්ඡේදවිවේකක ව
 ලොකුතතරං බග්ගමිතං හාචෙතනා, පරිපට්ඨාසද්ධිවිවේකක ව ඵලක-
 ණ, නිසාරණවිවේකක ව නිරෝධා, නිබ්බානං. සද්ධිසුය ඉමෙ
 පසුබිමකි. ඉමෙසු පසුබිමකි විවේකක ඡන්දානා හොති සද්ධානි-
 මුතනා, විතතසුය සමාධිට්ඨිතං -පෙ- සද්ධිසුය ඉමෙ පසුබිමකි,
 පසුබිම විරාග, පසුබිම නිරෝධා, පසුබිම වොසග්ගා, ආදාය නිසාය.

විරිසුසුය -පෙ- සතිසුය -පෙ- සමාධිසුය -පෙ- පසුබිමකි
 සද්ධිසුය කතමෙ පසුබිමකි: විකල්පවිවේකක: තද්ධිවිවේකක: සමුච්ඡේ-
 දවිවේකක: පරිපට්ඨාසද්ධිවිවේකක: නිසාරණවිවේකක -පෙ- පසුබිමකි
 ඉමෙ පසුබිමකි, පසුබිම විරාග, පසුබිම නිරෝධා, පසුබිම වොසග්ගා,
 ආදාය නිසාය.

විවේකකථා සමාපතා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, කිසෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිත්‍ය ශීලයෙහි පිහිටා පඤ්චස්ථයෙන් වඩනුයේ පඤ්චස්ථයෙන් පුනපුනා වඩනුයේ දහමිහි වාද්‍යයට විරුද්ධ බවට විපුල බවට පැමිණෙයි. මහණෙනි, මෙ සත්තෙහි මහණ තෙම විවේකනීයාශ්‍රිත විරාගනීයාශ්‍රිත නිරෝධනීයාශ්‍රිත නිවනට පිරිනැමුණු ශ්‍රද්ධාස්ථය වඩයි ... විශේෂීස්ථය වඩයි ... සමානීස්ථය වඩයි ... සමාධිස්ථය වඩයි, විවේකනීයාශ්‍රිත විරාගනීයාශ්‍රිත නිරෝධනීයාශ්‍රිත නිවනට පිරිනැමුණු ප්‍රඥාස්ථය වඩයි. මහණෙනි, මෙයෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිත්‍ය ... දහමිහි විපුලබවට පැමිණේ යයි.

ශ්‍රද්ධාස්ථයට විවේක පසෙක, විරාග පසෙක, නිරෝධ පසෙක, වොසායන පසෙක, නිශ්ශ්‍රය දෙළොසෙකි. විශේෂීස්ථයට ... සමානීස්ථයට ... සමාධිස්ථයට ... ප්‍රඥාස්ථයට විවේක පසෙක, විරාග පසෙක, නිරෝධ පසෙක, වොසායන පසෙක, නිශ්ශ්‍රය දෙළොසෙකි.

ශ්‍රද්ධාස්ථයට පඤ්චවිවේකයෝ කවරහ යත්: විෂකමාණවිවේක යැ තදබ්‍යවිවේක යැ සමුච්ඡේදවිවේක යැ ප්‍රතිප්‍රශබ්ධිවිවේක යැ නිසාරණවිවේක යි. ප්‍රථමධ්‍යාන වඩනුවහට නිර්වරණයන්ගේ විෂකමාණවිවේක ද නිජේදහානිය වූ සමාධිය වඩනුවහට දෘටිතතයන්ගේ තදබ්‍යවිවේක ද ලොකොත්තර වූ ඝායනාමාගීය වඩනුවහට සමුච්ඡේදවිවේක ද ඵලක්‍ෂණයෙහි ප්‍රතිප්‍රශබ්ධිවිවේක ද නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය වූ නිසාරණවිවේක ද වෙයි. ශ්‍රද්ධාස්ථයට මේ පඤ්චවිවේකයෝ වෙති. මේ පඤ්චවිවේකයන්හි හටගත් ධර්මවිප්ලව ඇත්තේ ශ්‍රද්ධායෙහි අධික්‍රිකා වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ ... ශ්‍රද්ධාස්ථයට මේ පඤ්චවිවේකයෝ, පඤ්ච-විරාගයෝ, පඤ්චනිරෝධයෝ, පඤ්චවොසායනයෝ දෙළොස් නිශ්ශ්‍රයයෝ වෙත්.

විශේෂීස්ථයට .. සමානීස්ථයට ... සමාධිස්ථයට ... ප්‍රඥාස්ථයට පඤ්ච-විවේකයෝ කවරහ යත්: විෂකමාණවිවේක යැ තදබ්‍යවිවේක යැ සමුච්ඡේදවිවේක යැ ප්‍රතිප්‍රශබ්ධිවිවේක යැ නිසාරණවිවේක යැ ... ප්‍රඥාස්ථයට මේ පඤ්චවිවේකයෝ පඤ්චවිරාගයෝ පඤ්චනිරෝධයෝ පඤ්ච-වොසායනයෝ දෙළොස් නිශ්ශ්‍රයයෝ වෙත් යයි.

විවේක කථා නිමි.

3. 6.

පාරිසරික ස්වභාවය

“නිකුත්මාන භික්ෂුවෙ, පාරිසරිකයා; කතමානි තිණි: ඉද්ධිපාරිසරිකයා ආදෙසනාපාරිසරිකයං අනුසාසනීපාරිසරිකයං.

කතමසුඤ්ච භික්ෂුවෙ, ඉද්ධිපාරිසරිකයං: ඉධ භික්ෂුවෙ, එකච්චො අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පට්ඨනුහොති: එකොපි සුඤ්චො භොති, ඛණ්ඩාපි සුඤ්චො එකො භොති, ආර්ථිකයං නිරෝහායං - පෙ - යාච ඛණ්ඩාපි - කාපි කාසෙත වසං වතෙතති. ඉදං චුට්ඨති භික්ෂුවෙ, ඉද්ධිපාරිසරිකයං.

කතමසුඤ්ච භික්ෂුවෙ, ආදෙසනාපාරිසරිකයං: ඉධ භික්ෂුවෙ එකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති: “එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති. සො ඛණ්ඩං චෙට්ඨ ආදිසති, තථෙට්ඨ තා භොති, නො අසුඤ්චා. ඉධ පන භික්ෂුවෙ, එකච්චො න භෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, අපි ච ඛො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්චො ආදිසති: ‘එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති. සො ඛණ්ඩං චෙට්ඨ ආදිසති, තථෙට්ඨ තං භොති, නො අසුඤ්චා. ඉධ පන භික්ෂුවෙ, එකච්චො න භෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්චො ආදිසති, අපි ච ඛො විතකකයතො විචාරයතො විතකකච්චාරසඤ්ඤා¹ සුඤ්චො ආදිසති: ‘එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති සො ඛණ්ඩං චෙට්ඨ ආදිසති, තථෙට්ඨ තං භොති, නො අසුඤ්චා. ඉධ පන භික්ෂුවෙ, එකච්චො න භෙව ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤා සුඤ්චො ආදිසති, නපි විතකකයතො විචාරයතො විතකකච්චාරසඤ්ඤා සුඤ්චො ආදිසති, අපි ච ඛො අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතො පට්ඨව්ව පජානාති: ‘යථා ඉමස්ස භොතො මනොසංකාරා පණ්ණාසකං විතතස්ස අනන්තරා අසුඤ්ඤා නාම විතකකං විතකකස්සති’ති² සො ඛණ්ඩං චෙට්ඨ ආදිසති, තථෙට්ඨ තා භොති, නො අසුඤ්චා. ඉදං චුට්ඨති භික්ෂුවෙ ආදෙසනාපාරිසරිකයං.

කතමසුඤ්ච භික්ෂුවෙ, අනුසාසනීපාරිසරිකයං: ඉධ භික්ෂුවෙ, එකච්චො එවමනුසාසනී: ‘එවං විතකකථා, මා එවං විතකකථිත්ථ, එවං මනසිකරොථ, මා එවං මනසාකරොථ’³ ඉදං පජ්ඣත්ථ, ඉදං උපසම්පජ්ජා විහරොථ’ති. ඉදං චුට්ඨති භික්ෂුවෙ, අනුසාසනීපාරිසරිකයං. ඉමානි ඛො භික්ෂුවෙ, නිකුත්මාන පාරිසරිකයාති”⁴.

නෙකකම්මං ඉද්ධිකම්මං ඉද්ධි, කාමච්ඡන්දං පටිභරනීති පාරිසරිකයං. යෙ තෙන නෙකකම්මෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධවිතතා අනාච්ල-සංකප්පාති ආදෙසනාපාරිසරිකයා. තං ඛො පන නෙකකම්මං ‘එවං ආසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං ඛණ්ඩුකානබ්බං, එවං තදනුබ්බතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා’ති අනුසාසනීපාරිසරිකයං.

1. විතකකච්චාරසඤ්ඤා - PTS, සා. 2. යථා ඉමස්ස - සා, PTS.
3. විතකකසුඤ්ච - සා, PTS. 4. මනසිකරිත්ථ - ජෙස.

3. 6.

ප්‍රාතිහායී කථා

මහණෙනි, මේ තුන් ප්‍රාතිහායී කෙනෙක් වෙයි: කවර තුන් ප්‍රාතිහායී කෙනෙකැ යත්: සංඛිප්‍රාතිහායී යැ ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ අනුශාසනී-ප්‍රාතිහායී යැ යි.

මහණෙනි, සංඛිප්‍රාතිහායී නම් කවර යත්: මහණෙනි, මෙතස්සෙනි ඇතැමෙක් අනේකප්‍රකාර වූ සංඛිකොට්ඨාස වලද කෙරෙයි: (තෙමේ) එකලා වැ බහුප්‍රකාරයෙනුද වෙයි, බහුප්‍රකාර වැ එකලා ද වෙයි. ආවිභිච්ඡාට තිරොහාවයට ... බබ්ලොව තෙක් මැ කසින් (තමන්) වශයෙනි පවත්වයි. මහණෙනි, මේ සංඛිප්‍රාතිහායී යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ආදේශනාප්‍රාතිහායී නම් කවරෙ යත්: මහණෙනි, මේ ලොවිනි ඇතැමෙක් නිමිතින් කියයි: ‘තා සිත (සොමිතස් දෙමිතස් විසින්) මෙබඳුන් වෙයි, තා සිත මෙ අයුරුන් වෙයි, තා සිත මෙසේන් (මේ මේ දෑ සිතමින් පවත්නේන්) වේ’ යයි. හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි, අන් අයුරෙකින් නො වෙයි. තවද මහණෙනි, මෙලො වැ ඇතැමෙක් නිමිතින් නො මැ කියයි, එතෙකුදුවත් මනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ අමනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ හෝ හඬ අසා කියයි: “තා සිත මෙබඳුන් වෙයි, තා සිත මෙ අයුරුන් වෙයි, තා සිත මෙසේන් වේ” යයි. හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි, අන් අයුරෙකින් නො වෙයි. තවද මහණෙනි, මෙලො වැ ඇතැමෙක් නිමිතින් නො මැ කියයි, මනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ අමනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ හෝ හඬ අසා නො ද කියයි. එතෙකුදුවත් විතකී කරත්තනුගේ විතකීසම්ප්‍රසුක්කවිචාර කරත්තනුගේ විතකී-විෂ්ඨාරශබ්දය අසා කියයි: “තා සිත මෙබඳුන් වෙයි, තා සිත මෙ අයුරුන් වෙයි, තා සිත මෙසේන් වේ” යයි හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි. අන් අයුරෙකින් නො වෙයි. තවද මහණෙනි, මෙලො වැ ඇතැමෙක් නිමිතින් නො මැ කියයි, මනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ අමනුෂ්‍යයන්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ හඬ අසා නො ද කියයි, විතකී කරත්තනුගේ විතකී-සම්ප්‍රසුක්කවිචාර කරත්තනුගේ විතකීවිෂ්ඨාරශබ්දය අසා නො ද කියයි, එතෙකුදුවත් අවිතකීඅවිචාරශබ්දයට සම්බන්ධයෙන් සිත (තම) සිතින් පිරිසිදු දෑගනනි, “මේ හවත්නුගේ විතතංගසාරයෝ යම්යෙයින් පිහිටිනානුද මෙසිතට අනතුරු වැ අතෝ නම් විතකීය කරත්තේ යැ’ යි. හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි, අන් අයුරෙකින් නො වේ. මහණෙනි, මේ ‘ආදේශනාප්‍රාතිහායී’ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, අනුශාසනීප්‍රාතිහායී නම් කවරෙ යත්: මහණෙනි, මේ ලොවැ ඇතැමෙක් මෙසේ අනුශාසනා කෙරෙයි: “මෙසේ තකටු, නහමක් මෙසේ තකටු, මෙසේ මෙනෙහි කරටු, නහමක් මෙසේ මෙනෙහි කරටු, මෙය දුරු කරටු, මෙයට පැමිණ වාස කරටු” යයි. මහණෙනි, මේ ‘අනුශාසනීප්‍රාතිහායී’ යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු තුන් ප්‍රාතිහායීයෝ යි.

නෙෙණ්‍රමියය තෙමේ සිඬු වේ නු’ යි සංඛි යැ, කාමච්ඡන්දය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු’ යි ප්‍රාතිහායී යැ. ගම් කෙනෙක් ඒ නෙෙණ්‍රමියයෙන් සමකාගත වූනු නම් ඔහු හැම විශුඬු සිත් ඇත්තානු නො කාලසුඤ්ඤ සංකප්‍රා ඇත්තානු නු’ යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ. ඒ නෙෙණ්‍රමියය වනාහි මෙසේ ආරෝපන කලසුතු යැ, මෙසේ භාවනාකලසුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනාකලසුතු යැ, මෙසේ ඒ නෙෙණ්‍රමියයට අනුකූල වැ සිහි එළවා නැඹියසුතු ය’ යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අබ්බාසාදෙ, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, බ්‍රහ්මාදං පරිහරණී පාච්ඡායකං, යෙ තෙන අබ්බාසාදෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අබ්බාසාදෙ, එවං අසෙ-විතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

අලොකසංකප්පාදෙ, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, චිත්තමිද්ධං පරිහරණී පාච්ඡායකං. යෙ තාය අලොකසංකප්පාදෙ සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අලොකසංකප්පාදෙ, එවං අසෙවිතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

අවිකේතපො, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, උද්ධිච්චං පරිහරණී පාච්ඡායකං. යෙ තෙන අවිකේතපෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අවිකේතපො, එවං අසෙවිතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

ධම්මවච්ඡානං, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, විචිතිච්ඡං පරිහරණී පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන ධම්මවච්ඡානෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන ධම්මවච්ඡානං, එවං අසෙවිතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

සද්දණං, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, අවිජ්ජං පරිහරණී පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන සද්දණෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන සද්දණං, එවං අසෙවිතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

පාමොජ්ජං, ඉස්සකිනී ඉද්ධි, අරහං පරිහරණී පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන පාමොජ්ජෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ච-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන පාමොජ්ජං, එවං අසෙවිතබ්බො, එවං භාවෙනබ්බො, එවං බහුලිකාතබ්බො, එවං තදනුබම්මතා සති, උපට්ඨාපෙතබ්බො'ති අනුසංසනීපාච්ඡායකං.

අව්‍යාපාදය තෙමේ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ. ව්‍යාපාදය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ, යම් කෙනෙක් ඒ අව්‍යාපාදයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ, ඒ අව්‍යාපාදය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවන කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ අව්‍යාපාදයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

ආලෝකසංඥ නොමෝ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ, චිතමිඬුය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ, යම් කෙනෙක් ඒ ආලෝකසංඥයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ, ඒ ආලෝකසංඥව වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනාකළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ. මෙසේ ඒ ආලෝකසංඥයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

අවික්ෂේපය තෙමේ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ, ඕනෑකාරය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ අවික්ෂේපයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ. ඒ අවික්ෂේපය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනාකළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ අවික්ෂේපයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

ධර්මනිවේශය තෙමේ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ, විවිකිත්තාව පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ ධර්මනිවේශයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ. ඒ ධර්මනිවේශය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ ධර්මනිවේශයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු නු' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

ඥානය තෙමේ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ. අවිද්‍යාව පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ ඥානයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ. ඒ ඥානය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ ඥානයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

ප්‍රාමොද්‍යය තෙමේ සිඬු වේ නු' යි සාද්ධි යැ. අරතිය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ ප්‍රාතිහායීයෙන් සමකාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුඬු සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායී යැ. ඒ ප්‍රාමොද්‍යය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ ප්‍රාමොද්‍යයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' යි අනුශාසනීප්‍රාතිහායී යි.

පඨමං ක්කිං ඉඤ්ඤාති ඉද්ධි, නිවරණෙ පරිහරණී පාලිසංගීතං. යෙ තෙන පඨමෙන ක්කිංතෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිවිතතා අනාච්ඡ-සංකප්පා'ති අද්දසනාපාලිසංගීතං. තං ඛො පන පඨමං ක්කිංතං 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකානබ්බං, එවං තදනුබ්බමතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසංගතීපාලිසංගීතං -පෙ-

අරහත්තමයො ඉඤ්ඤාති ඉද්ධි, සබ්බකිලෙසෙ පරිහරණී පාලිසංගීතං 'යෙ තෙන අරහත්තමයෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිවිතතා අනාච්ඡ-සංකප්පා'ති අද්දසනාපාලිසංගීතං. සො ඛො පන අරහත්තමයො 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකානබ්බං, එවං තදනු-බ්බමතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසංගතීපාලිසංගීතං

තෙකම්මං ඉඤ්ඤාති'ති ඉද්ධි, කාමච්ඡදං පරිහරණී පාලිසංගීතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ඤා පාලිසංගීතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිසංගීතං. අඛ්‍යාපාදෙ ඉඤ්ඤාති'ති ඉද්ධි, ඛ්‍යාපාදං පරිහරණී පාලිසංගීතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ඤා පාලිසංගීතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිසංගීතං. අලොකසංකප්පා ඉඤ්ඤාති'ති ඉද්ධි, චිත්තඛිං පරිහරණී පාලිසංගීතං -පෙ- අරහත්තමයො ඉඤ්ඤාති ඉද්ධි, සබ්බකිලෙ-සෙ පරිහරණී පාලිසංගීතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ඤා පාලිසංගීතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිසංගීතං.

පාලිසංගීත කථා සමත්තා.

ප්‍රථමධ්‍යානය තෙමේ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ. නිවරණයත් පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් සමනාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුණි සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායනී යැ. ඒ ප්‍රථමධ්‍යානය වැලිත් මෙසේ ආශේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ ප්‍රථමධ්‍යානයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබිය යුතු ය' යි අනුශාසනී ප්‍රාතිහායනී යි ...

අභිනමාගී තෙමේ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ. හැම කෙලෙසත් පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ. යම් කෙනෙක් ඒ අභිනමාගීයෙන් සමනාගත වූහ නම් ඔහු හැම විගුණි සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකල්ප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශනාප්‍රාතිහායනී යැ. ඒ අභිනමාගීය වැලිත් මෙසේ ආශේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ අභිනමාගීයට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබිය යුතු ය' යි අනුශාසනී ප්‍රාතිහායනී යි.

නෛෂ්ට්‍ය තෙමේ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ, කාමච්ඡදය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ, යම් සෘණීයකුත් යම් ප්‍රාතිහායනීයෙකුත් වේ ද, මේ 'සෘණීප්‍රාතිහායනී' ය යි කියනු ලැබේ. අව්‍යාපාද තෙමේ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ, ව්‍යාපාදය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ, යම් සෘණීයකුත් යම් ප්‍රාතිහායනීයෙකුත් වේ ද, මේ 'සෘණීප්‍රාතිහායනී' ය යි කියනු ලැබේ. ආලෝකසංඥ නොමෝ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ, විකල්පය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ ... අභිනමාගී තෙමේ සිඳු වේ නු' යි සෘණී යැ, හැම කෙලෙසත් පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි ප්‍රාතිහායනී යැ, යම් සෘණීයකුත් යම් ප්‍රාතිහායනීයෙකුත් වේ ද, මේ 'සෘණීප්‍රාතිහායනී' ය යි කියනු ලැබේ.

ප්‍රාතිහායනී කථා නිමි.

3. 7.

සමාජීය කථා¹

සබ්බඛමොනං සමමාසමුච්ඡේද නිරෝධෙ ව අනුපට්ඨානතා පසුකාලීනසමාජීයකථා සූඤ්ඤා.

සබ්බඛමමානනාති පසුකාලීනකථා ආදිසංස්කෘතියාති අට්ඨාසංස්කෘතියා සංස්කෘතියා ඛමමා අනුසංස්කෘතියා අවිජ්ජාසංස්කෘතියා ඛමමා සංස්කෘතියා ඛමමා අරුපාචාරිකා ඛමමා අපරිසංස්කෘතියා ඛමමා.

සමමාසමුච්ඡේදනී නෙකකම්මෙත කාමච්ඡදං සමමා සමුච්ඡදනී, අභිජායාදෙන බ්‍යාපාදං සමමා සමුච්ඡදනී, ආලෝකසංස්කෘතියා චිත්තමිදං සමමා සමුච්ඡදනී, අවිජ්ජාපෙත උද්භවං සමමා සමුච්ඡදනී, ඛමමා-ච්ඡාදනෙන විචිකිච්ඡං සමමා සමුච්ඡදනී, සුඤ්ඤාන අවිජ්ජං සමමා සමුච්ඡදනී, පාමොජ්ජන අරතීං සමමා සමුච්ඡදනී, පඨමෙන ක්‍යාතෙන නිවරණෙ සමමා සමුච්ඡදනී -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ සමමා සමුච්ඡදනී.

නිරෝධෙති නෙකකම්මෙත කාමච්ඡදං නිරෝධෙති, අභිජායාදෙන බ්‍යාපාදං නිරෝධෙති, ආලෝකසංස්කෘතියා චිත්තමිදං නිරෝධෙති, අවිජ්ජාපෙත උද්භවං නිරෝධෙති, ඛමමාච්ඡාදනෙන විචිකිච්ඡං නිරෝධෙති, සුඤ්ඤාන අවිජ්ජං නිරෝධෙති, පාමොජ්ජන අරතීං නිරෝධෙති, පඨමෙන ක්‍යාතෙන නිවරණෙ නිරෝධෙති -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ නිරෝධෙති.

අනුපට්ඨානතාති නෙකකම්මං පටිලභාසංස්කෘතියා කාමච්ඡදෙන උපට්ඨානී, අභිජායාදං පටිලභාසංස්කෘතියා බ්‍යාපාදෙන උපට්ඨානී, ආලෝකසංස්කෘතියා චිත්තමිදං උපට්ඨානී, අවිජ්ජාපං පටිලභාසංස්කෘතියා උද්භවං උපට්ඨානී, ඛමමාච්ඡාදනං පටිලභාසංස්කෘතියා විචිකිච්ඡං උපට්ඨානී, සුඤ්ඤාන පටිලභාසංස්කෘතියා අවිජ්ජං උපට්ඨානී, පාමොජ්ජන අරතීං උපට්ඨානී, පඨමං ක්‍යාතං පටිලභාසංස්කෘතියා නිවරණං උපට්ඨානී -පෙ- අරහත්තමයෙන පටිලභාසංස්කෘතියා සබ්බකිලෙසං උපට්ඨානී.

සමනාති කාමච්ඡදනං පටිලභාසංස්කෘතියා නෙකකම්මං සමා, බ්‍යාපාදනං පටිලභාසංස්කෘතියා අභිජායාදෙන සමා, චිත්තමිදං පටිලභාසංස්කෘතියා ආලෝකසංස්කෘතියා උද්භවං පටිලභාසංස්කෘතියා අවිජ්ජාපෙන සමා, විචිකිච්ඡං පටිලභාසංස්කෘතියා ඛමමාච්ඡාදනං සමා, අවිජ්ජානං පටිලභාසංස්කෘතියා සුඤ්ඤාන සමා, අරතීං පටිලභාසංස්කෘතියා පාමොජ්ජන සමා, නිවරණං පටිලභාසංස්කෘතියා පඨමං ක්‍යාතං සමා -පෙ- සබ්බකිලෙසං පටිලභාසංස්කෘතියා අරහත්තමයෙන සමා.

සිසනති තෙරස සිසාති: පටිලභාසංස්කෘතියා නෙකකම්මං, විචිකිච්ඡං පටිලභාසංස්කෘතියා මානො, පරාමාසංස්කෘතියා දිට්ඨි, විකේතපටිලභාසංස්කෘතියා උද්භවං, සබ්බකිලෙසංස්කෘතියා අවිජ්ජා, අභිජායාදෙන සංස්කෘතියා, පටිලභාසංස්කෘතියා විජ්ජං, උපට්ඨානසංස්කෘතියා සති, අවිජ්ජාපටිලභාසංස්කෘතියා සමාසි, අභිජායාදෙන පසුකාලීන, පටිලභාසංස්කෘතියා ජිවිතිසුඤ්ඤා, ගොචරසංස්කෘතියා විමොක්ඛා, සබ්බකිලෙසංස්කෘතියා නිරෝධොති.

සමාසමුච්ඡදනී සමනාති.

1. සමාසමුච්ඡදනී - මජ්ඣිම, සං, PTS. 2 විචිකිච්ඡං පටිලභාසංස්කෘතියා - මජ්ඣිම.

3. 7.

ගම්පහිකර්ම

සියලු (නෙත්‍රසාධක) ධර්මයන් මොනොවට තීරුකර කිරීමෙහි ද තීරුකර කළ කල්හි යම් නො ඉපදීමෙහි ද ප්‍රඥව ගම්පහිකර්මය නම්.

සබ්බසම්මානං යනු: පඤ්චකකකි යැ දෙලොක් අයතන යැ අටලොක් බාහු යැ නුසලගමී යැ අකුසලගමී යැ අව්‍යාකානධර්ම යැ කාමාවචරධර්ම යැ රූපාවචරධර්ම යැ අරූපාවචරධර්ම යැ අපයනීපතතධර්ම යි.

සම්මාසම්මුච්ඡේද යනු: නෙත්‍රසාධකයෙන් කාමච්ඡදය මොනොවට සම්මුච්ඡේද (මුලුසුන්) කෙරෙයි, අව්‍යාපාදයෙන් ව්‍යාපාදය මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි, අභික්‍ෂෙපයෙන් ඖද්ධිතය මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි, ධර්මනිශ්චයෙන් විචිකිත්තාව මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි, ඥානයෙන් අවිඤ්ච මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි, ප්‍රාමොද්‍යයෙන් අරතිය මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි, ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් නිවරණයන් මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරෙයි ... රහත්මහින් හැම කෙලෙසුන් මොනොවට සම්මුච්ඡේද කෙරේ.

නිරෝධෙ යනු: නෙත්‍රසාධකයෙන් කාමච්ඡදය තීරුකර කෙරෙයි, අව්‍යාපාදයෙන් ව්‍යාපාදය තීරුකර කෙරෙයි, අභික්‍ෂෙපයෙන් ඖද්ධිතය තීරුකර කෙරෙයි, ධර්මනිශ්චයෙන් විචිකිත්තාව තීරුකර කෙරෙයි, ඥානයෙන් අවිඤ්ච තීරුකර කෙරෙයි; ප්‍රාමොද්‍යයෙන් අරතිය තීරුකර කෙරෙයි, ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් නිවරණයන් තීරුකර කෙරෙයි ... රහත්මහින් හැම කෙලෙසුන් තීරුකර කෙරේ.

අනුපට්ඨානතා යනු: නෙත්‍රසාධකය ලද්දවනුට කාමච්ඡදය නූපදී. (නො එළඹෙයි), අව්‍යාපාදය ලද්දවනුට ව්‍යාපාදය නූපදී, අභික්‍ෂෙපය ලද්දවනුට ඖද්ධිතය නූපදී, ධර්මනිශ්චය ලද්දවනුට විචිකිත්තාව නූපදී, ඥානය ලද්දවනුට අවිඤ්ච නූපදී, ප්‍රාමොද්‍යය ලද්දවනුට අරතිය නූපදී, ප්‍රථමධ්‍යානය ලද්දවනුට නිවරණයන් නූපදී ... රහත්මහ ලද්දවනුට හැම කෙලෙසුන් නූපදී.

සමං යනු: කාමච්ඡදය පුහුන් (ප්‍රතිණ) බැවින් නෙත්‍රසාධකය ගම යැ, ව්‍යාපාදය පුහුන් බැවින් අව්‍යාපාදය ගම යැ, චිත්තධර්මය පුහුන් බැවින් අභික්‍ෂෙපය ගම යැ, ඖද්ධිතය පුහුන් බැවින් අවික්‍ෂෙපය ගම යැ, විචිකිත්තාව පුහුන් බැවින් ධර්මනිශ්චය ගම යැ, අවිඤ්ච පුහුන් බැවින් ඥානය ගම යැ, අරතිය පුහුන් බැවින් ප්‍රාමොද්‍යය ගම යැ, නිවරණයන් පුහුන් බැවින් ප්‍රථමධ්‍යානය ගම යැ ... හැම කෙලෙසුන් පුහුන් බැවින් රහත්මහ ගම යි.

සීසං යනු: තෙලෙස් ශිෂ්ටයෝ යැ: තෘෂණාව පරිරොධයෙහි ද මානස විචිකිත්තයෙහි ද දෘෂ්ටි පරාමයෙහි ද ඖද්ධිතය වික්‍ෂෙපයෙහි ද අවිඤ්ච සංකෙලයෙහි ද ලුඤ්චාව අධිමොක්‍ෂයෙහි ද චිත්තිය ප්‍රග්‍රහයෙහි ද සමානිය උපසංඝයෙහි ද සමාධිය අවික්‍ෂෙපයෙහි ද ප්‍රඥව දශිකයෙහි ද ජිව්හෙත්‍රය ප්‍රවාතනයෙහි ද විමොක්‍ෂය ගොචරයෙහි ද නිරොධය සංසාරයෙහි ද වේ යයි.

ගම්පහිකර්ම නම්.

3. 8.

සතිපට්ඨාන කථා

[සාමන්තේසිදානං:]

‘වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො: සතිපට්ඨානාති’.

කථං කායෙ කායානුපස්සි විහරති: ඉධෙකච්චො පඨවිකායං අභිච්චනො අනුපස්සති නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපස්සති නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපස්සති නො අත්තතො, නිබ්බිද්දති නො නාද්දති, විරජ්ජති නො රජ්ජති, නිරොධෙති නො සමුද්දති, පටිනිස්සජ්ජති නො ආදියති. අභිච්චනො අනුපස්සනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති, දුක්ඛතො අනුපස්සනො සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣති, අනත්තතො අනුපස්සනො අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣති, නිබ්බිද්දනො නාද්දං පජ්ඣති, විරජ්ජනො රාගං පජ්ඣති, නිරොධෙනො සමුදයං පජ්ඣති, පටිනිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ඣති. ඉමෙහි සත්තති ආකාරෙහි කායං අනුපස්සති. කායො උපට්ඨානං නො සති. සති උපට්ඨානාඤ්චෙව සති ච, තාය සතියා තෙන ඤ්ඤානෙත තං කායං අනුපස්සති. තෙන වුච්චති: කායෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාති චතස්සො භාවනා: තස්ථ ජාතානං ධම්මානං අනභිවත්තනාට්ඨෙන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසට්ඨෙන භාවනා, තදුපගවිජියවාහනට්ඨෙන භාවනා, ආසෙවනට්ඨෙන භාවනා.

ඉධෙකච්චො ආපොකායං -පෙ- තෙජෝකායං -පෙ- වායොකායං -පෙ- කෙසකායං -පෙ- ලොමකායං -පෙ- ජවිකායං -පෙ- චම්මකායං -පෙ- මංසකායං -පෙ- රුහිරකායං -පෙ- නභාරුකායං¹ -පෙ- අට්ඨිකායං -පෙ- අට්ඨිඤ්ඤාකායං අභිච්චනො අනුපස්සති නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපස්සති නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපස්සති නො අත්තතො, නිබ්බිද්දති, නො නාද්දති, විරජ්ජති නො රජ්ජති, නිරොධෙති නො සමුද්දති, පටිනිස්සජ්ජති නො ආදියති. අභිච්චනො අනුපස්සනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති, දුක්ඛතො අනුපස්සනො සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣති, අනත්තතො අනුපස්සනො අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣති, නිබ්බිද්දනො නාද්දං පජ්ඣති, විරජ්ජනො රාගං පජ්ඣති, නිරොධෙනො සමුදයං පජ්ඣති, පටිනිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ඣති. ඉමෙහි සත්තති ආකාරෙහි කායං අනුපස්සති. කායො උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානාඤ්චෙව සති ච. තාය සතියා තෙන ඤ්ඤානෙත තං කායං අනුපස්සති. තෙන වුච්චති: කායෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානා.

1. නභාරුකායං - මේසං,

3. 8.

සතිපට්ඨාන කථා

[සැවැන්තිදන සි:]

“මහණෙනි, මේ සතිපට්ඨානයේ සතර දෙනෙක් වෙති: සවර සතර දෙනෙකු යත්: මහණෙනි, මෙසත්තෙහි මහණ නෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ සමන්ත්තෙකු ඇති වූ සිහි ඇති වූ කාය සංඛ්‍යාත ලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොමිනසයන් දුරු කොට කෙසෙහි කාය අනුව බලනු ලැබූ වූ වාසය කෙරෙයි. වෙදනාවන්හි ... විතතයෙහි ... කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ සමන්ත්තෙකු ඇති වූ සිහි ඇති වූ ඛම්ම සංඛ්‍යාත ලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොමිනසයන් දුරු කොට ඛම්මයන්හි ඛම්මයන් අනුව බලනු ලැබූ වූ වාසය කෙරේ මහණෙනි, මොහු සතර සතිපට්ඨානයෝ” යි.

කිසෙයින් කෙසෙහි කාය අනුව බලනු ලැබූ වූ වාසය කෙරේ ද යත් මෙසත්තෙහි ඇතැමෙක් පඨවිධාතුකාය (පෘථිවිධාතු සමූහය) අතින් හෙයින් පුනපුනා දක්නේ යැ, නිත්‍ය හෙයින් නො දක්නේ යැ, දුඃඛ හෙයින් පුනපුනා දක්නේ යැ, සුඛ හෙයින් නො දක්නේ යැ, අනාත්ම හෙයින් පුනපුනා දක්නේ යැ, අනම් හෙයින් නො දක්නේ යැ, කලකිරෙයි, සතුටු නො වෙයි, විරක්ත වෙයි නො ඇලෙයි, නිරුද්ධ කෙරෙයි, සමුදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ගනියි, අතින් පුනපුනා දක්නේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි, දුඃඛ හෙයින් පුනපුනා දක්නේ සුඛසංඥාව දුරු කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් පුනපුනා දක්නේ අනාත්මසංඥාව දුරු කෙරෙයි, කලකිරෙනුයේ නන්දිය දුරු කෙරෙයි, නො ඇලෙනුයේ රාගය දුරු කෙරෙයි, නිරුද්ධ කෙරෙනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙයි, හැරපියනුයේ ආදානය දුරු කෙරේ. මේ සත් අසුරින් කත පුනපුනා දක්නේ යි. කත උපසංඝාත යැ සමාති නො වෙයි. සමාති උපසංඝාත ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ කත පුනපුනා දක්නේ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘කායෙ කායානුපසංඝාතා සතිපට්ඨානා’ යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරක ඒ භාවනාවිශේෂයෙහි උපත් සුගතඛම්මයන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අතීතෙන් භාවනා යැ, ඉන්ද්‍රියයන්ගේ එකකාන්තාතීයෙන් භාවනා යැ, තදනුකූලවීර්‍යවූරාතීයෙන් භාවනා යැ, ආලෝචනාතීයෙන් භාවනා යි.

මෙසත්තෙහි ඇතැමෙක් ආපොකාය ... තේජෝකාය ... වායොකාය ... කොසකාය ... ලොමකාය ... ජම්බාය ... චම්මකාය ... මංසකාය ... රුහිරකාය ... නහාරුකාය ... අට්ඨකාය ... අට්ඨමිඤ්ජකාය ... අතින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි නිත්‍ය හෙයින් නො කෙරෙයි, දුඃඛ හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි සුඛ හෙයින් නො කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි අනාත්ම හෙයින් නො කෙරෙයි, කලකිරෙයි සතුටු නො වෙයි, විරක්ත වෙයි නො ඇලෙයි, නිරුද්ධ කෙරෙයි සමුදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ගනියි, අතින් අනුදර්ශනා කරනුයේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි, දුඃඛ හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ සුඛසංඥාව දුරු කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ අනාත්මසංඥාව දුරු කෙරෙයි, කලකිරෙනුයේ නන්දිය දුරු කෙරෙයි, නො ඇලෙනුයේ රාගය දුරු කෙරෙයි, නිරුද්ධ කරනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙයි, පරිනිස්සජ්ජනය කරනුයේ ආදානය දුරු කෙරේ. මේ සත් අසුරින් කත අනුදර්ශනා කෙරේ. කත උපසංඝාත වෙයි සමාති නො වෙයි, සමාති උපසංඝාත ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ කත අනුදර්ශනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: ‘කායෙ කායානුපසංඝාතා සතිපට්ඨානා’ යි.

භාවිතයේ වනසේනා භාවනා: තත්ව ජාතානං ධර්මානං අනන්තතා-
නවේදන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසවේදන භාවනා, නිද්‍රපගච්ඡිතවිභ-
නවේදන භාවනා, ආරෝග්‍යවේදන භාවනා එවං කාලෙ කාලානුපයස්සී
විහරති.

කථං වේදනාසු වේදනානුපයස්සී විහරති? ඉධෙකවේදා: සුඛං වේදනං
අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පරිනිස්සල්ලති නො ආදියති,
අනිච්චතො අනුපයස්සතො නිච්චතස්සං පඡහති -පෙ- පරිනිස්සල්ලතො
ආදානං පඡහති. ඉමෙහි සත්තං ආකාරෙහි වේදනං අනුපයස්සති. වේදනා:
උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානස්සෙව සති ච. තාය සතිතා තෙන
ස්සංඝෙන තං වේදනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: වේදනාසු වේදනානු-
පයස්සනා සංසිප්පිතා.

භාවිතයේ වනසේනා භාවනා: -පෙ- ආරෝග්‍යවේදන භාවනා: -පෙ- ඉධෙ-
කවේදා: දුක්ඛං වේදනං -පෙ- අදුක්ඛමසුඛං වේදනං -පෙ- සාමිසං සුඛං
වේදනං -පෙ- නිරාමිසං සුඛං වේදනං -පෙ- සාමිසං දුක්ඛං වේදනං -පෙ-
නිරාමිසං දුක්ඛං වේදනං -පෙ- සාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වේදනං -පෙ- නිරා-
මිසං අදුක්ඛමසුඛං වේදනං -පෙ- චක්ඛුසල්පස්සං වේදනං -පෙ- සොත-
සල්පස්සං වේදනං -පෙ- සානසල්පස්සං වේදනං -පෙ- ජිව්හසල්පස්සං
වේදනං -පෙ- කායසල්පස්සං වේදනං -පෙ- මනෝසල්පස්සං වේදනං
අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පරිනිස්සල්ලති නො ආදියති.
අනිච්චතො අනුපයස්සතො නිච්චතස්සං පඡහති -පෙ- පරිනිස්සල්ලතො
ආදානං පඡහති. ඉමෙහි සත්තං ආකාරෙහි වේදනං අනුපයස්සති, වේදනා:
උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානස්සෙව සති ච. තාය සතිතා තෙන
ස්සංඝෙන තං වේදනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: වේදනාසු වේදනානු-
පයස්සනා සංසිප්පිතා.

භාවිතයේ වනසේනා භාවනා: -පෙ- එවං වේදනාසු වේදනානුපයස්සී
විහරති.

කථං විතෙත විතනානුපයස්සී විහරති: ඉධෙකවේදා: සරංගං විතනං
අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පරිනිස්සල්ලති නො ආදියති.
අනිච්චතො අනුපයස්සතො නිච්චතස්සං පඡහති -පෙ- පරිනිස්සල්ලතො
ආදානං පඡහති. ඉමෙහි සත්තං ආකාරෙහි විතනං අනුපයස්සති. විතනං
උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානස්සෙව සති ච. තාය සතිතා තෙන
ස්සංඝෙන තං විතනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: විතෙත විතනානුපයස්සනා
සංසිප්පිතා.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක: ඒ භාවනාවියෙකෙකෙහි උපන් (සුභතඬු) ඛණික (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අතීතයන් භාවනා යැ, ඉන්ද්‍රියයන්ගේ එකකාත්‍යයවභාවයෙන් භාවනා යැ, තදනුරූපවිශේෂ-වූරූපීයෙන් භාවනා යැ, ආසේවනාතීයෙන් භාවනා යි. මෙසෙයින් කෙසෙහි කායානුදර්ශී වැ වාසය කෙරේ.

කිසෙයින් වෙදනාවන්හි වෙදනානුදර්ශී වැ වාසය කෙරේ යැ යත්: මෙසේනෙහි ඇතැමෙක් සුඛවෙදනාව අනිත්‍ය හෙයින් පුනපුනා දක්නේ යැ නිත්‍ය හෙයින් නො දක්නේ යැ ... හැරපියයි නො හනී, අනිත්‍ය හෙයින් පුනපුනා දක්නේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි ... පරිනිසාර්ණය කරනුයේ ආදානය දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අයුරින් වෙදනාව අනුදර්ශී නො කෙරේ. වෙදනාව උපසාදන වෙයි. සමාති නො වෙයි, සමාතිය උපසාදන ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ වෙදනාව අනුදර්ශී නො කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසාදනා සතිපට්ඨානා' යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක: ... ආසේවනාතීයෙන් භාවනා යි ... මෙසේනෙහි ඇතැමෙක් දුක් වෙදනාව ... නො දුක් නො සුඛ වෙදනාව ... සාමික වූ සුඛවෙදනාව ... නිරාමික වූ සුඛවෙදනාව ... සාමික වූ දුඛ වෙදනාව ... නිරාමික වූ දුඛවෙදනාව ... සාමික වූ අදුක්ඛමසුඛවෙදනාව ... නිරාමික වූ අදුක්ඛමසුඛවෙදනාව ... වක්කුසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව ... සොකසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව ... ඝාතසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව ... ජවහාසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව ... කායසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව ... මනෝසම්පන්නයෙන් උපන් වෙදනාව අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශී නො කෙරෙයි නිත්‍ය හෙයින් නො කෙරෙයි ... හැරපියයි නො හනී. අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශී කරනුයේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි ... පරිනිසාර්ණය කරනුයේ ආදානය දුරු කෙරේ. මේ සත් අයුරින් වෙදනාව අනුදර්ශී නො කෙරේ. වෙදනාව උපසාදන වෙයි සමාති නො වෙයි, සමාතිය උපසාදන ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ වෙදනාව අනුදර්ශී නො කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසාදනා සතිපට්ඨානා' යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක ... මෙසෙයින් වෙදනාවන්හි වෙදනානු දර්ශී වැ වාසය කෙරේ.

කිසෙයින් විතතයෙහි විතතානුදර්ශී වැ වාසය කෙරේ යැ යත්: මෙ සේනෙහි ඇතැමෙක් සරාග සිභ අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශී නො කෙරෙයි නිත්‍ය හෙයින් නො කෙරෙයි ... පරිනිසාර්ණය කෙරෙයි ආදානය නො කෙරෙයි. අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශී කරනුයේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි ... පරිනිසාර්ණය කරනුයේ ආදානය දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අයුරින් විතතය අනුදර්ශී නො කෙරේ. විතතය උපසාදන වෙයි සමාති නො වෙයි, සමාතිය උපසාදන ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ සිභ අනුදර්ශී නො කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විතත විතතානුපසාදනා සතිපට්ඨානා' යි.

හාවනාහි ව්‍යවස්ථාපිත හාවනා: -පෙ- ආරක්ෂාවන්තරයෙන් හාවනා.

ඉඩෙකළෙවා: විතරුහ: විතන: -පෙ- සදෙයුස: විතන: -පෙ- විතදෙයුස:
 විතන: -පෙ- සමොහ: විතන: -පෙ- විතමොහ: විතන: -පෙ- සබ්බිතන:
 විතන: -පෙ- විකඛිතන: විතන: -පෙ- මහග්ගන: විතන: -පෙ- අමහග්ගන:
 විතන: -පෙ- සඋතතර: විතන: -පෙ- අනුතතර: විතන: -පෙ- සමාහිත:
 විතන: -පෙ- අසමාහිත: විතන: -පෙ- විමුතන: විතන: -පෙ- අවිමුතන:
 විතන: -පෙ- චක්ඛුච්ඡාසුණං -පෙ- සොතච්ඡාසුණං -පෙ- සානච්ඡාසුණං
 -පෙ- ජීව්හාච්ඡාසුණං -පෙ- සායච්ඡාසුණං -පෙ- මනොච්ඡාසුණං
 අතිච්චතො: අනුපසංගි නො: නිච්චතො: -පෙ- පටිතිසංජ්ජති නො: ආදීගි.
 අතිච්චතො: අනුපසංගො: නිච්චසංසුදං පජ්ඣති -පෙ- පටිතිසංජ්ජනො:
 ආදුහං පජ්ඣති. ඉමෙහි සත්තාහි ආකාරෙහි විතනං අනුපසංගි. විතනං
 උපට්ඨානං නො: සති, සති උපට්ඨානසංඛ්ඛව සති ව. තාය සතිං තෙන
 සුදුණෙන තං විතතං අනුපසංගි. තෙන වුච්චති: විතෙන විතනානුපසංගා
 සතිපට්ඨානං.

හංඛනානි චතෛස්සා හංචනා -සෙ- ආසෙවනටේන හංචනා. ඵලං
විනේන විතතානුපසයි විහරති.

කළු: බලමෙයු බමුනානුපයාගේ විහරනි: ඉඩෙකවෙවා, ඔපෙනා කායං, ඔපෙනා වෙදනං, ඔපෙනා විතතං තදවසෙසෙ බලමෙ අනිච්චතො අනු-පයාගේ නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපයාගේ, නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපයාගේ, නො අත්තතො, නිබ්බිද්දගේ නො නද්දගේ, විරජ්ජගේ නො රජ්ජගේ, නිරොධෙගේ නො සමුද්දෙගේ, පච්චිස්සජ්ජගේ නො ආදිගේ, අනිච්චතො අනු-පයාගේ නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣගේ, දුක්ඛතො අනුපයාගේ සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣගේ, අත්තතො අනුපයාගේ අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣගේ, නිබ්බිද්දතො නද්දං පජ්ඣගේ, විරජ්ජතො රාගං පජ්ඣගේ, නිරොධෙනො සමුද්දං පජ්ඣගේ, පච්චිස්සජ්ජතො ආද්දං පජ්ඣගේ. ඉමෙහි සත්තති ආකාරෙහි තෙ බලමෙ අනුපයාගේ, බමුනා උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානසඤ්චට්ඨ සති ව. තාය සතිතානෙන සද්දේන තෙ බලමෙ අනුපයාගේ. තෙන චූළගති: බලමෙයු බමුනානුපයාගේ සතිපට්ඨානං.

භාවනාහි ව්‍යාපෘතිය, භාවනා: නැති ජාතානං බලමානං අනතිව්‍යතනවේදීන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරතවේදීන භාවනා, නිද්‍රවසවිදිව්‍යානවේදීන භාවනා, අංශවෙනවේදීන භාවනා. එවං බලමෙත්‍ර බලමානුපයස් විහරන්ති.

සංවිප්‍රසාදි, නිකායා සම්මාන.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක ... ආසෙවනාථීයෙන් භාවනා යි.

මෙසත්තෙහි ඇතැමෙක් විතරාස සිත ... සද්දස සිත ... විතද්දස සිත ... සමොහ සිත ... විතමොහ සිත ... සංකම්පන සිත ... විතම්පන සිත ... මහද්දහ සිත ... මහද්දහන නො වූ සිත ... සඋතතර සිත ... අනුභතර සිත ... සමාහිත සිත ... අසමාහිත සිත ... විමුක්ත සිත ... අවිමුක්ත සිත ... වික්ෂිප්විඤ්ඤා ... ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤා ... ප්‍රාණවිඤ්ඤා ... ජීව්‍යවිඤ්ඤා ... සායවිඤ්ඤා ... මනෝවිඤ්ඤා අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි නිත්‍ය හෙයින් නො කෙරෙයි ... පරිනිස්සල්පනා කෙරෙයි ආදනා නො කෙරෙයි. අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි ... පරි-නිස්සල්පනා කරනුයේ ආදනා දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අසුරින් සිත අනුදර්ශනා කෙරේ. සිත උපස්ථාන වෙයි සමාහි නො වෙයි, සමාහිත උපස්ථාන ද සමාහි ද වෙයි. ඒ සමාහියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ සිත අනුදර්ශනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විතෙත විතතානුපසංගා සතිපට්ඨානා' යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක .. ආසෙවනාථීයෙන් භාවනා යි. මෙසෙයින් විතතයෙහි විතතානුදර්ශි වූ වාසය කෙරේ.

කිසෙයින් ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශි වූ වාසය කෙරෙයි යත්: මේ සත්තෙහි ඇතැමෙක් කය තබා වෙදනාව තබා සිත තබා තදවශීච්ච (ත්‍රේශුමික) ධර්මයන් අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි නිත්‍ය හෙයින් නො කෙරෙයි, දුඛ හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි සුඛ හෙයින් නො කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනා කෙරෙයි ආත්ම හෙයින් නො කෙරෙයි, කලකිරෙයි සතුටු නො වෙයි, විරකත වෙයි නො ඇලෙයි, නිරුඳ්ධි කෙරෙයි සමුදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ගනී, අනිත්‍ය හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ නිත්‍යසංඥාව දුරු කෙරෙයි, දුඛ හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ සුඛසංඥාව දුරු කෙරෙයි. අනාත්ම හෙයින් අනුදර්ශනා කරනුයේ ආත්ම-සංඥාව දුරු කෙරෙයි, කලකිරෙනුයේ නන්දිය දුරු කෙරෙයි, නො ඇලෙනුයේ රාගය දුරු කෙරෙයි, නිරුඳ්ධි කරනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙයි, පරිනිස්සල්පනා කරනුයේ ආදනා දුරු කෙරෙයි, මේ සත් අසුරින් ඒ ධර්මයන් අනුදර්ශනා කෙරේ. ධර්ම උපස්ථාන වෙයි සමාහි නො වෙයි, සමාහිත උපස්ථාන ද සමාහි ද වෙයි. ඒ සමාහියෙන් ඒ ඥානයෙන් ඒ ධර්මයන් අනුදර්ශනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ධම්මෙසු ධම්මානුපසංගා සතිපට්ඨානා' යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක: ඒ භාවනාවිශේෂයෙහි උපන් (සුභනඤ්ඤා) ධර්මයන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අථීයෙන් භාවනා යැ, ඉන්ද්‍රියයන්ගේ එකකාන්තාභාවයෙන් භාවනා යැ, තදනුරූප-විශ්වීබ්‍රාථීයෙන් භාවනා යැ, ආසෙවනාථීයෙන් භාවනා යි. මෙසෙයින් ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශි වූ වාසය කෙරේ.

සතිපට්ඨාන කථා නිමි.

3. 9.

විපස්සනා කථා

“එවං මෙ සුතං ඵකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: භික්ඛවොති, හදනෙත්ති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටස්සොද්ධං, භගවා ඵතදවොච:”

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු කඤ්චී සංඛාරං නිවචතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං¹ වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු සංඛාරාධාරෙ අභිවචතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං ඔක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු කඤ්චී සංඛාරං සුඛතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු සංඛාරාධාරෙ දුක්ඛතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං ඔක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු කඤ්චී ඛම්මං අත්තතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති.

1. අරහත්තඵලං - සො, PTS

3. 9.

විද්‍යා කථා

“මා විසින් මෙසේ අසනලද: එක් සමයෙකි හාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර පේතවන නම් වූ අනෙපිඬුසිවුහුගේ අරමිහි වැඩ වාස කරනසේක. එකල්හි හාගාවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යි හික්කුන් ඇමැතුසේක. ‘‘හාගාවතුන් වහන්සැ’ යි ඒ හික්කුහු හාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇත්වූහ. හාගාවතුන් වහන්සේ මෙය වදල සේක.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි සංඝකාරයක් නිත්‍ය හෙයින් දක්නේ අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත නො වූයේ සමසක්කිනියාමයට (ලොකොත්තරමාගීයට) බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, සමසක්කිනියාමයට නො බස්නේ හෝවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ හැම සංඝකාරයන් අනිත්‍ය හෙයින් දක්නේ අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි, අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වූයේ සමසක්කිනියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි, සමසක්කිනියාමයට බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි සංඝකාරයක් සුඛ හෙයින් දක්නේ අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත නො වූයේ සමසක්කිනියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, සමසක්කිනියාමයට නො බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ හැම සංඝකාරයන් දුක් හෙයින් දක්නේ අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි. අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වූයේ සමසක්කිනියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි. සමසක්කිනියාමයට බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි ධර්මයක් ආත්ම හෙයින් දක්නේ අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, අනුලොමඝාතියෙන් සමනාගත නො වූයේ සමසක්කිනියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, සමසක්කිනියාමයට නො බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං අනන්තතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති ධානමෙතං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා සමන්තාගතො සමමතනනියාමං ඔක්කමිස්සතීති
ධානමෙතං විජ්ජති සමමතනනියාමං ඔක්කමමානො සොනාපතනිථලං වා
සකදාගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහතනං වා සච්ඡිකරිස්සතීති
ධානමෙතං විජ්ජති,

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං දුක්ඛතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති නෙතං ධානං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා අසමන්තාගතො සමමතනනියාමං ඔක්කමිස්සතීති
නෙතං ධානං විජ්ජති, සමමතනනියාමං අනොක්කමමානො සොනාපතනි-
ථලං වා සකදාගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහතනං වා සච්ඡිකරිස්සතීති
නෙතං ධානං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං සුඛතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති ධානමෙතං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛනනියා සමන්තාගතො සමමතනනියාමං ඔක්කමිස්සතීති ධාන-
මෙතං විජ්ජති, සමමතනනියාමං ඔක්කමමානො සොනාපතනිථලං වා සකදා-
ගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහතනං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ධානමෙතං
විජ්ජති.” ෧

කතිතාකාරෙති අනුලොමිකං ඛනනිං පටිලහති, කතිතාකාරෙති
සමමතනනියාමං ඔක්කමති:

වත්තාරිසාය ආකාරෙති අනුලොමිකං ඛනනිං පටිලහති. වත්තාරිසාය
ආකාරෙති සමමතනනියාමං ඔක්කමති.

කතමෙති වත්තාරිසාය ආකාරෙති අනුලොමිකං ඛනනිං පටිලහති,
කතමෙති වත්තාරිසාය ආකාරෙති සමමතනනියාමං ඔක්කමති:

පඤ්චකඩකෙහි අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සලලතො
අඤ්ඤාතො අබාධතො පරතො පලොකතො ජිහ්වතො උපද්ධවතො හයතො
උපස්සග්ගතො චලතො පහඬුතො අඤ්චතො අත්තාණතො¹ අලෙහතො
අසරණතො රිත්තතො තුළුතො සුඤ්ඤතො අනන්තතො අදිනවතො
විපරිතාමධම්මතො අසාරකතො අඤ්චුලතො විධිකතො විහවතො සාස-
වතො සභිතතො මාරාමිසතො ජාතිධම්මතො ජරාධම්මතො ඛාගිධම්මතො
මරණධම්මතො සොකධම්මතො පරිදෙවධම්මතො උපායාසධම්මතො
සඬ්ඛිලෙසිකධම්මතො.

පඤ්චකඩකෙහි අනිච්චතො පස්සනො අනුලොමිකං ඛනනිං පටිලහති,
පඤ්චනානං ඛනනං නිරොධො නිච්චං නිබ්බානනති පස්සනො සමමතන-
නියාමං ඔක්කමති.

පඤ්චකඩකෙහි දුක්ඛතො පස්සනො අනුලොමිකං ඛනනිං පටිලහති,
පඤ්චනානං ඛනනං නිරොධො සුඛං නිබ්බානනති පස්සනො සමමතන-
නියාමං ඔක්කමති.

1. අත්තාණතො - මජ්ඣිම, 2. සංසුත්තනියාය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ හැම ධර්මයන් අනාත්ම හෙයින් දක්නේ අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි, අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන වූයේ සමාස්තභාවයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි. සමාස්තභාවයට බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදනාමිඵලය හෝ අනගාමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ තිථිණය දුටු හෙයින් දක්නේ අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන නො වූයේ සමාස්තභාවය-මයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, සමාස්තභාවය-මයට නො බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදනාමිඵලය හෝ අනගාමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ නිජිණය සුඛ හෙයින් දක්නේ අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි, අනුලොමානුරූපයෙන් සමකාලීන වූයේ සමාස්තභාවයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වෙයි, සමාස්තභාවයට බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදනාමිඵලය හෝ අනගාමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාක්ෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන වේ.

කිසි අයුරෙකින් අනුලොමානුරූපය ලබා ද, කිසි අයුරෙකින් සමාස්තභාවයට බස්නේ ද යත්:

සතලීස් අයුරෙකින් අනුලොමානුරූපය ලබයි, සතලීස් අයුරෙකින් සමාස්තභාවයට බස්නේ යි.

කවර සතලීස් අයුරෙකින් අනුලොමානුරූපය ලබා ද, කවර සතලීස් අයුරෙකින් සමාස්තභාවයට බස්නේ ද යත්:

පඤ්චකකිංකර අතිත්‍ය හෙයින් දුක් හෙයින් රොග හෙයින් ගණි හෙයින් ශල්‍ය හෙයින් විපත් හෙයින් ආබාධ හෙයින් පර (අවසාන) හෙයින් බිඳෙන හෙයින් ව්‍යසන හෙයින් උපද්‍රව හෙයින් හය හෙයින් උපසථි හෙයින් චල හෙයින් බිඳෙන සුප්‍ර හෙයින් අමුච්ඡාද හෙයින් අත්‍රාණ හෙයින් අලෙහ හෙයින් අසරණ හෙයින් සිස් හෙයින් තුළුන් හෙයින් ශුන්‍ය හෙයින් අනාත්ම හෙයින් ආදීනව හෙයින් විපරිණාමසව්‍යාප හෙයින් අසාර හෙයින් අසමුල හෙයින් වධක හෙයින් විහව හෙයින් සාසුච හෙයින් සංඛිත හෙයින් මාරුණික හෙයින් ජාතිධර්ම හෙයින් ජරාධර්ම හෙයින් ව්‍යාධිධර්ම හෙයින් මරණධර්ම හෙයින් ශොකධර්ම හෙයින් පරිදේශධර්ම හෙයින් උපායාසධර්ම හෙයින් සාංකෙලශිකධර්ම හෙයිනි.

පඤ්චකකිංකර අතිත්‍ය හෙයින් දක්නේ අනුලොමානුරූපය ලබයි, පඤ්චකකිංකරයෙන් නිරෝධ සංකිංකර නිජිණය නිත්‍ය යැ යි දක්නේ සමාස්තභාවයට බස්නේ යැ.

පඤ්චකකිංකර දුක් හෙයින් දක්නේ අනුලොමානුරූපය ලබයි, පඤ්චකකිංකරයෙන් නිරෝධ සංකිංකර නිජිණය සුව යැ යි දක්නේ සමාස්තභාවයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය රෝග හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය හමු හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය නො හමු යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය යලි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි විශ්ලේෂණය යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය අස හෙයින් දක්නේ, අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය අවධාන හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය යැ' යි දක්නේ, සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය පර හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි පරිපාලනය නො වේ යැ' යි, දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය බිඳෙන හෙයින් දක්නේ, අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය නො බිඳෙන සැලැස් යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය ව්‍යාප්ත හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි ව්‍යාප්ත රහිත යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය උපද්‍රව හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අනුපද්‍රව යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය හත හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අනත යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය උපසම් හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අනුපසම් යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය වල හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අවල යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පසුබලාපත්‍රය බිඳෙනු ලබන හෙයින් දක්නේ අනුලෝමකාරකය ලබයි, පසුබලාපත්‍රයෙන් නිරෝධ සම්බන්ධ නිවැරදි අරෝගය නො බිඳෙනු ලබන යැ' යි දක්නේ සමස්තවිකල්පයට බස්නේ යැ.

පඤ්චකඩකේ අද්විතීයො පසුන්තො අනුලොමිකං ඛනිං පච්චිකති,
පඤ්චතනං ඛනිකං නිරෝධො, ධූවං නිබ්බානනති පසුන්තො සම්මතන-
තිසංඝං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාභවනේ අනුකූලයෙන් පසුගියා අනුලෝමයෙන් බැහැරි පරිදිවනි,
පඤ්ඤාතා බැහැරි නිවැරදි, නිවැරදි, නිවැරදි පසුගියා සම්මත-
නිවැරදි බවකි.

**පඤ්චකඩ්ඩෙ අලංකාරො පසානො අනුලෝමිතං ඛන්ධං පටිලහති,
පඤ්චත්තං ඛන්ධානං තිරොධෙ; ලෙණං තීබ්බෙනත්ති පසානො සම්මත-
තියාමිං ඔක්කමති .**

පඤ්චකඩකේ අසරණතො පසුතො; අනුලොමිකං ඛනනී පටිලහනී,
පඤ්චතං ඛනනං නිරෝධො; සරණං නිබ්බූතනනී පසුතො; සම්මතන-
නිසංඝං ඉතකමනී

පඤ්චකඩකේ රිතතතො; පස්සතො; අනුලොමිකං ඛනාං පටිලහති,
පඤ්චනාං ඛනාං නිරෝධො අරිහං තිබ්බිතනාං පස්සතො; සම්මතන-
තිසංඝං ඉක්කමති

පඤ්චකඩකේඩු තුළින්තො; පසානතො; අනුලොමිකං ඛනාං පටිලහති,
පඤ්චතනං ඛනාං නිරෝධො; අතුළත්ං නිබ්බානනා පසානතො; සම්මතන-
තියාමිං ඉතකමති .

පඤ්චකඩනේත්‍ර සුදුසුතො: පසුකොතො: අනුලොමිකං ඛනං පටිලහති,
පඤ්චනාං ඛනං නිරෝධො පරමසුදුසුං තිබ්බාහනති පසුකොතො:
සමානානිසං මහනමති.

පඤ්චකඩකේ අනන්තතො පසුනො; අනුලොමිකං ඛනාං පටිලහති,
පඤ්චතං ඛනාං නිරෝධො පරමස්ථං භිබ්බානනාති පසුනො; සම්මතන-
තිසාමං ඉතමති.

පඤ්චාබ්‍යයෙහි ආදිනවතො පසුතො අනුලොමිකං ඛනති. පටිලහති,
පඤ්චනං ඛනිතං තිරොධො අනාදිනවං නිබ්බානනා පසුතො
සම්මතනාතිසංගමං මුක්තමති

පඤ්චකඩනෙළු වීපරිනාමධම්මනො; පසංකොතො; අනුලොමිකං. බන්ධිං.
පච්චිලහති, පඤ්චනාං බන්ධානං නිරෝධො අවිපරිනාමේමමං නිබ්බානන්ති.
පසංකොතො; සම්මතානිසංගමං ඉක්කමති

පඤ්චකකෂේ අසාරකතො පසුතො අනුලොමිකං ඛනිං පථිලනඤ්ඤි, පඤ්චනං ඛනිකං තීරොධො සාරං තිබ්බනනඤ්ඤි පසුතො කම්මතක- තිසාමිං ඉකකමිති.

පඤ්චකඩකේ අභිජ්ජිලනෙ; පසසනෙත; අනුලොමිකං. ඛනං. පට්ටහති,
පඤ්චනං. ඛකුංතං. නිරොධෙ; අනඝමුලං. නිබ්බානන්ති පසානෙත; සමමනන-
තියාමිං. ඉතිකමිති.

පඤ්චකඩකේ වඩකතො පසානො; අනුලොමිකං ඛනතිං පච්චහති,
පඤ්චනං ඛකිං නිරොධො; අවධිකං තිබ්බෙනාති පසානො; සම්මතන-
තිසංඛිං මිත්තමිති

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පද්ධතියක අඩුව හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි වූ යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අඩුව හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි වූ යැ' යි දක්නේ, සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අලෙවි හෙයින් දක්නේ, අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි ලෙස යැ' යි දක්නේ, සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අසරණ හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි සරණ යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක සිත් හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි නො සිත් යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක තුළ හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි අතුළු යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක ගුණ හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි පරිමාණය යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අනුකූල හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි පරිමාණය යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අදිනව හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි අදිනව රහිත යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක විපරිණාම සහය හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි අවිපරිණාම සහය යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අසර හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි සර යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක අසමුල හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි අසමුල නො වේ යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පද්ධතියක විධි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානුකූල ලබයි, පද්ධතියකින් නිරෝධ සහනය නිවැරදි විධි නො වේ යැ' යි දක්නේ සමාස්තතාවයට බැරේ යැ.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි විභවතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අවිභවං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි සංඝවතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අනුසංඝං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි සංඝවතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අසංඝං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි මාරාමිසතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අජාතං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි ජාතිධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අජාතං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි ජරාධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අජරං නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි බ්‍යාධිධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අබ්‍යාධි¹ නිබ්බානනාති පසාදානො සම්මතන-
තිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි මරණධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටි-
ලහති, පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අමතං නිබ්බානනාති පසාදානො
සම්මතනතිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි කොකඛධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටි-
ලහති, පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අකොකං නිබ්බානනාති පසාදානො
සම්මතනතිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි පරිදෙවධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං පටි-
ලහති, පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අපරිදෙවං නිබ්බානනාති පසාදානො
සම්මතනතිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි උපායාසධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං
පටිලහති, පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අනුපායාසං නිබ්බානනාති
පසාදානො සම්මතනතිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකව්‍යෙහි සංඛිද්ධධම්මතො පසාදානො අනුලොමිකං ඛනතිං
පටිලහති, පඤ්ඤානං ඛනිතං නිරෝධො අසංඛිද්ධං නිබ්බානනාති
පසාදානො සම්මතනතිශාමං ඔක්කමති.

පඤ්චසකනිකා විභව හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අවිභව යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා සාසුච හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අසාසුච යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා සංඛිත හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අසංඛිත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා මාරුමිභ හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය නිරුමිභ යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා ජාතිධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අජාත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා ජරාධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අජර යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා ව්‍යාධිධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය ව්‍යාධි රහිත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා මරණධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අමාත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා ශෝකධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අශෝක යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා පරිදේවධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය පරිදේව රහිත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා උපායාසධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අනුපායාස යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යැ.

පඤ්චසකනිකා සාංකල්පිකධම්මි හෙයින් දක්නේ අනුලෝමානාහතිය ලබයි, පඤ්චසකනිකාගේ නිරෝධ සංඛ්‍යාත නිජාණය අසංකල්පිත යැ' යි දක්නේ සමාස්තනිතියාමයට බස්නේ යි.

අනිච්ඡතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 දුක්ඛතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ජොශ්ඨතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ගණ්ඨතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ඝලලතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අකතොති දුක්ඛානුපස්සනා
 ආබ්බතොති දුක්ඛානුපස්සනා
 පරිතොති අනත්තානුපස්සනා.
 පලොකබිම්බතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 ඊතීතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 උපද්දවතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ගගනතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 උපස්සගගතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 චිලතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 පහසිඤ්ඤාතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 අද්ඛ්‍යාතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 අත්තාණතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අලංකාරතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අසරණතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ඊතතතොති අනත්තානුපස්සනා.
 භූමිතොති අනත්තානුපස්සනා.
 සුඤ්ඤතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අනත්තතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අද්විතීයතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 විපරිතාඩ්‍යතොති අනිච්චානුපස්සනා
 අසාරකතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අසමුලතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ඩ්‍යානතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 විභවතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 සාසවතොති දුක්ඛානුපස්සනා.

- අභිව්‍යාජනං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- දුක්ඛතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- රොගතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- ගණ්ඨතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- අලලතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- අභතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- ආබාධතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- පරතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- පළාකඩමමතං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- ඵතීතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- උපද්දව්‍යාජනං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- භයතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- උපසංගතතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- වලතං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- පහබ්බතං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- අද්විව්‍යාජනං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- අනාත්මතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- අලෙණතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- අභරණතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- විභතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- භූව්ජතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- සුඤ්ඤතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- අනිත්‍යතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- ආදිනව්‍යාජනං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- විපට්ඨානමමතං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- අසාරකතං යනු: අනාත්මානුදගීතා ය.
- අසමුලතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- වධකතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.
- විභවතං යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.
- ආයවතං යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

සබ්බකාමානි අතිවිශිෂ්ටසංඝනා.

මාර්ගගතව ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබනවා.

ජරාධිමමනෝති දුක්ඛොත්ථපසංඛා.

ජාතිධම්මිකොති දුකඛානුපස්සනා.

විෂංඛිම්බිමනොති දුක්ඛානුප්පයනං.

මරණාධිකාරියෙහි අතිවිවාදාත්මක ස්වභාවය.

සෞඛ්‍ය විමර්ශන: හි දුකට: නුපසසනා.

සර්වද්වයිමමනෝති දුකඩානුපසංභාවා.

උපායාසාධනමයයෝහි දැනටානුපසන්නා.

සබැඳි පිටපත් කිරීමේ කොටස දැක්වීමට සූදානම්.

ඉමෙහි චිත්තාලිපාය ආකාරෙහි අනුලෝමීකං බන්ධං පටිලහති. ඉමෙහි චිත්තාලිපාය ආකාරෙහි සම්මතතනිශාමං ඔක්කමති.

ඉමේහි චිත්තාලිපාය ආකාරෙහි අනුලෝමවනති. පටිලභනායක ඉමේහි චිත්තාලිපාය ආකාරෙහි සම්මතනති.මං ඔක්කමනායක කති අනිච්චානු-පයානා, කති දුක්ඛානුපයානා කති අභනනානුපයානා.

පඤ්චවේසයේ අනුප්පාදනානුප්පාදනා, පඤ්ඤායං¹ අභිච්චානුප්පාදනා, සත්ථං පඤ්චවේසයේ චෙව් යාති දුකෙති පට්ඨව්වරෙති.

විසංසන්දනාත්මක සම්මතය.

1. ପଦ୍ମାବତୀ - ଚିତ୍ରଣ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සංඛතතො යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.

මාණසිකතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

ජාතිධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

ජරාධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

ව්‍යාධිධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

මරණධම්මතො යනු: අනිත්‍යානුදගීතා ය.

සොකධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

පටිපදවධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

උපායාසධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

සංකිලෙසිකධම්මතො යනු: දුඃඛානුදගීතා ය.

මේ සතලීස් අයුරින් අනුලොමඤානායක ලබයි. මේ සතලීස් අයුරින් සමාස්තනිකායමයට බස්නේ යි.

මේ සතලීස් අයුරින් අනුලොමඤානායක ලබනුහට මේ සතලීස් අයුරින් සමාස්තනිකායමයට බස්නනුට අනිත්‍යානුදගීතා කෙතෙක් ද, දුඃඛානුදගීතා කෙතෙක් ද, අනාත්මානුදගීතා කෙතෙක් ද යත්:

ඒ අනාත්මානුදගීතා පස්විස්සෙක් ද, අනිත්‍යානුදගීතා පනසෙක් ද, සම් අනුදගීතා කෙතෙක් දුඃඛතෙහි (පඤ්චස්කන්ධයෙහි) ලා කියනු ලැබෙත් ද, ඒ දුඃඛානුදගීතා එක්සියපස්විස්සෙක් ද වේ යයි.

විදගීතාකථා නිමි

3. 10.

මානිකාකාරී

නිවැනතො, මොහොතො¹ විමොහොතො, විජ්ජා විමුක්ඛා, අධිසිලං, අධිවිතතං, අධිපඤ්ඤා, පසංගාමි, ඤාණං, දසනං, විසුද්ධි,² නෙකකම්මං, නිසංසරණං, පච්චේදො, චේදාසංගො, චරිතං, ක්‍රියානිවිමොහොතො, භාවිතා, අධිධ්‍යානං, ජිවිතං.³

නිවැනතොති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දො නිවැනතො, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදො නිවැනතො -පෙ- පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙති නිවැනතො -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙති නිවැනතො.⁴

මොහොතො⁵ විමොහොතොති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දො මුච්චති මොහොතො විමොහොතො -පෙ- පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙති මුච්චති මොහොතො විමොහොතො -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙති මුච්චති මොහොතො විමොහොතො.

විජ්ජා විමුක්ඛාති නෙකකම්මං විජ්ජාති විජ්ජා, කාමච්ඡන්දො මුච්චති විමුක්ඛා, විජ්ජානො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජා විමුක්ඛා. අබ්‍යාපාදො⁶ විජ්ජාති විජ්ජා, බ්‍යාපාදො මුච්චති⁷ විමුක්ඛා, විජ්ජානො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජා විමුක්ඛා -පෙ- අරහත්තමයෙන විජ්ජාති විජ්ජා, සබ්බකිලෙසෙති මුච්චති⁸ විමුක්ඛා, විජ්ජානො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජා විමුක්ඛා.

අධිසිලං අධිවිතතං අධිපඤ්ඤාති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං සං-වරට්ඨෙන සිලවිසුද්ධි, අවිකේට්‍යවේන විතතවිසුද්ධි, දසනවේන දිට්ඨි-විසුද්ධි. යො තත්ථ සංවරට්ඨා, අයං අධිසිලසිකා. යො තත්ථ අවිකේට්‍ය-පට්ඨා අයං අධිවිතතසිකා. යො තත්ථ දසනවේන අයං අධිපඤ්ඤාසිකා. අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං සංවරට්ඨෙන සිලවිසුද්ධි -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ සංවරට්ඨෙන සිලවිසුද්ධි, අවිකේට්‍යවේන විතතවිසුද්ධි, දසනවේන දිට්ඨිවිසුද්ධි. යො තත්ථ සංවරට්ඨා අයං අධිසිලසිකා. යො තත්ථ අවිකේට්‍යවේන අයං අධිවිතතසිකා. යො තත්ථ දසනවේන අයං අධිපඤ්ඤාසිකා.

පසංගාමිති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං පරිපසංගමොති, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං පරිපසංගමොති -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ පරිපසංගමොති.

ඤාණානාති කාමච්ඡන්දස්ස පභිනත්තා නෙකකම්මං ඤාතවේන ඤාණං. බ්‍යාපාදස්ස පභිනත්තා අබ්‍යාපාදෙ ඤාතවේන ඤාණං -පෙ- සබ්බකිලෙ-සානං පභිනත්තා අරහත්තමයෙන ඤාතවේන ඤාණං.

1. චිත්තවර්තී - සා, PTS. 2. සුද්ධි - සා. 3. භාවිතාධිධ්‍යානජිවිතං - සා.
4. නිවැනතො මුච්චති - සා, PTS 5. මොහොතො⁵ - සා, PTS, පොථපෙත්‍ර භවති
6. අබ්‍යාපාදං - සා. 7. මුච්චති චිත්තො, අසංගාමි - සා, PTS 8. විමුක්ඛාති - චන්ද.

3. 10.

මානවකාකථා

නිවර්තන යැ මොකවිමොකක යැ විජ්‍යාවිමුහුර්තන යැ අධිසිල යැ අධි-
විතන යැ අධිපක්‍ෂය යැ පසාදායී යැ ක්‍ෂණ යැ දක්‍ෂණ යැ විසුද්ධි යැ
නෙකකම යැ නිසාරණ යැ පවිවෙක යැ වොසාග්‍යාග යැ වර්ගයා යැ කාන-
විමොකක යැ භාවනා යැ අධිවිතන යැ ජීවිත යි.

නිවර්තනා යනු: නෙත්‍රානුමත විසින් කාමවර්තනායෙන් නො මලා වූයේ,
අව්‍යාපාද විසින් ව්‍යාපාදයෙන් නො මලා වූයේ ... ප්‍රථමධ්‍යාන විසින්
නිවර්තනායෙන් නො මලා වූයේ ... රහත්මග විසින් සපිකෙල්ලයෙන්
නො මලා වූයේ වේ.

මොහොතා විමොහොතා යනු: නෙත්‍රානුමත විසින් කාමවර්තනා
කෙරෙන් මිදේ නුසි මොක්‍ෂ විමොක්‍ෂ යැ, අව්‍යාපාද විසින් ව්‍යාපාදය
කෙරෙන් මිදේ නුසි මොක්‍ෂ විමොක්‍ෂ යැ ... ප්‍රථමධ්‍යාන විසින් නිවර්තනායෙන්
කෙරෙන් මිදේ නුසි මොක්‍ෂ විමොක්‍ෂ යැ .. අතීත්තමාගී විසින් සපිකෙල්ලය-
යෙන් කෙරෙන් මිදේ නුසි මොක්‍ෂ විමොක්‍ෂ යි.

විජ්‍යාවිමුහුර්තන යනු: නෙත්‍රානුමත විද්‍යමාන වේ නුසි (නොහොත්
දත්තා ලැබේ නුසි, ලබා නුසි හෝ) විජ්‍යා යැ, කාමවර්තනා කෙරෙන් මිදේ
නුසි විමුහුර්තන යැ, විද්‍යමාන වූයේ මිදෙයි, මිදෙනුයේ විද්‍යමාන වේ නුසි
විජ්‍යාවිමුහුර්තන යැ. අව්‍යාපාදය අතීත්ත නුසි විජ්‍යා යැ, ව්‍යාපාදය කෙරෙන්
මුක්ත වේ නුසි විමුහුර්තන යැ, විද්‍යමාන වූයේ මුක්ත වෙයි, මුක්ත වනුයේ
විද්‍යමාන වේ නුසි විජ්‍යාවිමුහුර්තන යැ ... අතීත්තමාගී විද්‍යමාන වේ නුසි
විජ්‍යා යැ, සපිකෙල්ලයෙන් කෙරෙන් මුක්ත වේ නුසි විමුහුර්තන යැ, විද්‍යමාන
වූයේ මුක්ත වෙයි, මුක්ත වනුයේ (රහත්මග) විද්‍යමාන වේ නුසි විජ්‍යාවිමුහුර්තන
නම් වන්නි.

අධිසිලං අධිවිතනං අධිපක්‍ෂය යනු: නෙත්‍රානුමත විසින් කාමවර්තනා
නිවර්තනානුයෙන් (ඒ නෙත්‍රානුමත) ශිලවිගුද්ධි යැ, (එ මැ) අවික්‍ෂේපානු-
යෙන් විතතවිගුද්ධි යැ, දශිනානුයෙන් දුෂ්ටවිගුද්ධි යැ. එහි යම් සංවරානු-
යෙන් වේ ද, මේ තෙම අධිශිලවිගුද්ධි යැ, එහි යම් අවික්‍ෂේපානුයෙන් වේ ද,
මේ තෙම අධිවිතතවිගුද්ධි යැ, එහි යම් දශිනානුයෙන් වේ ද, මේ තෙම
අධිප්‍රඥවිගුද්ධි යි. අව්‍යාපාද විසින් ව්‍යාපාදය නිවර්තනානුයෙන් (ඒ අව්‍යා-
පාදය) ශිලවිගුද්ධි යැ ... අතීත්තමාගී විසින් සපිකෙල්ලයෙන් නිවර්තනානුයෙන්
(ඒ රහත්මග) ශිලවිගුද්ධි යැ, අවික්‍ෂේපානුයෙන් විතතවිගුද්ධි යැ, දශිනානු-
යෙන් දුෂ්ටවිගුද්ධි යැ, එහි යම් සංවරානුයෙන් වේ ද, මේ අධිශිලවිගුද්ධි යැ,
එහි යම් අවික්‍ෂේපානුයෙන් වේ ද, මේ අධිවිතතවිගුද්ධි යැ. එහි යම් දශිනා-
නුයෙන් වේ ද, මේ අධිප්‍රඥවිගුද්ධි යි.

පසාදායී යනු: නෙත්‍රානුමත විසින් (සොහොවවර තෙම) කාමවර්තනා
වලහයි, අව්‍යාපාද විසින් ව්‍යාපාදය වලහයි ... රහත්මගින් සපිකෙල්ලයෙන්
වලහයි.

ක්‍ෂණං යනු: කාමවර්තනා ප්‍රතිණ බැවින් නෙත්‍රානුමත ඥානානුයෙන්
ඥාන යැ, ව්‍යාපාදය ප්‍රතිණ බැවින් අව්‍යාපාදය ඥානානුයෙන් ඥාන යැ ...
සපිකෙල්ලයෙන් ප්‍රතිණ බැවින් අතීත්තමාගී ඥානානුයෙන් ඥාන යි.

දසයන නවී කාමිච්ඡදසා පභිනතතා නෙකකම්මං දිට්ඨතතා දසයනං.
 බ්‍යාපාදසා පභිනතතා අබ්‍යාපාදෙ දිට්ඨතතා දසයනං -පෙ- සබ්බකිලොපානං
 පභිනතතා අර්හතතමඥානා දිට්ඨතතා දසයනං.

විසුඳානී කාමවේදය ප්‍රභවයෙන් නොකඩ වේලක් විසුරුවා, බ්‍රහ්මයා ප්‍රභවයෙන් අභ්‍යන්තරයෙන් විසුරුවා - පෙ - සමස්ත ලෝකය ප්‍රභවයෙන් අර්ථහීනවන විසුරුවා.

නොකඩ මිමිනාහි කාමානමෙතො කිසිකරණං ගද්දං නෙකකමිමං. රුපා-
නමෙතං කිසිකරණං ගද්දං ආරුපං ගං වො පන කිසිකි හුතං ගඛිතං
පටිච්චාමුත්තං, නිරොධො තස්ස නෙකකමිමං. බ්‍යාපාදස්ස අබ්‍යාපාදෙ
නෙකකමිමං. ඵනිද්දාසං ආලොකාසකං නෙකකමිමං. -පෙ- සබ්බකිලෙ-
සානං අරහත්තමග්ගො නෙකකමිමං.

නිසාරණයක් කළහොත් නිසාරණය යදිද නොකළහොත් රුප-
නමෙහි නිසාරණය යදිද අරුත්. යං වෙයි පහ කිසිදු භූතය සහිත
පරිච්ඡිද්ධතාවයක්, නිරෝධය නොවන නිසාරණය. කාමච්ඡද්දා නොකළහොත්
නිසාරණය. විෂාදාදායක අවිෂාදාදා නිසාරණය -පෙ- සබ්බකිලෙසානං
අරහත්භාවයෙන් නිසාරණය.

පව්වෙහෙයාහි කාමවත්තයා නෙකවිම. පව්වෙහෙයා - පො - සබ්බ-
කීරෙයානං අරහත්තමෙහෙයා පව්වෙහෙයා.

ව්‍යාපෘතියකට තෙතමුණ කාමර්‍යද ව්‍යාපාර්‍යතී ව්‍යාප්‍යය, අව්‍යාප්‍යද ව්‍යාප්‍යද ව්‍යාපාර්‍යතී ව්‍යාප්‍යය - ප - අර්‍යතමයෙත කව්‍යතීද ව්‍යාපාර්‍යතී ව්‍යාප්‍යය.

විදියානී සංවිප්‍රසාදය. පජහතො නෙක්ඛමේචන වරති, බ්‍යාපාදං පජහතො අබ්‍යාපාදෙන වරති ජෙ- සබ්බකිලෙසෙ පජහතො අරහත්තං මග්ගෙන වරති.

කිහිටීම: කොළඹ 05, කොළඹ 06, කොළඹ 07, කොළඹ 08, කොළඹ 09, කොළඹ 10, කොළඹ 11, කොළඹ 12, කොළඹ 13, කොළඹ 14, කොළඹ 15, කොළඹ 16, කොළඹ 17, කොළඹ 18, කොළඹ 19, කොළඹ 20, කොළඹ 21, කොළඹ 22, කොළඹ 23, කොළඹ 24, කොළඹ 25, කොළඹ 26, කොළඹ 27, කොළඹ 28, කොළඹ 29, කොළඹ 30, කොළඹ 31, කොළඹ 32, කොළඹ 33, කොළඹ 34, කොළඹ 35, කොළඹ 36, කොළඹ 37, කොළඹ 38, කොළඹ 39, කොළඹ 40, කොළඹ 41, කොළඹ 42, කොළඹ 43, කොළඹ 44, කොළඹ 45, කොළඹ 46, කොළඹ 47, කොළඹ 48, කොළඹ 49, කොළඹ 50, කොළඹ 51, කොළඹ 52, කොළඹ 53, කොළඹ 54, කොළඹ 55, කොළඹ 56, කොළඹ 57, කොළඹ 58, කොළඹ 59, කොළඹ 60, කොළඹ 61, කොළඹ 62, කොළඹ 63, කොළඹ 64, කොළඹ 65, කොළඹ 66, කොළඹ 67, කොළඹ 68, කොළඹ 69, කොළඹ 70, කොළඹ 71, කොළඹ 72, කොළඹ 73, කොළඹ 74, කොළඹ 75, කොළඹ 76, කොළඹ 77, කොළඹ 78, කොළඹ 79, කොළඹ 80, කොළඹ 81, කොළඹ 82, කොළඹ 83, කොළඹ 84, කොළඹ 85, කොළඹ 86, කොළඹ 87, කොළඹ 88, කොළඹ 89, කොළඹ 90, කොළඹ 91, කොළඹ 92, කොළඹ 93, කොළඹ 94, කොළඹ 95, කොළඹ 96, කොළඹ 97, කොළඹ 98, කොළඹ 99, කොළඹ 100.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දක්ෂණං යනු: කාමච්ඡදය ප්‍රතික්ෂාලිතේ නෙත්‍රානුමානං නෙම දුට්ඨං-
 යෙත් දර්ශනං ය, ව්‍යාපාදය ප්‍රතික්ෂාලිතේ අව්‍යාපාද නෙම දුට්ඨංයෙත්
 දර්ශනං ය ... සප්තේන්ද්‍රියයන් ප්‍රතික්ෂාලිතේ රහත්මිත දුට්ඨංයෙත් දර්ශනං ය.

වික්ෂද්ධි යනු: කාමච්ඡදය දුරලක්ෂ්‍යේ නෙත්‍රානුමානංයෙත් විශුද්ධි වෙයි,
 ව්‍යාපාදය දුරලක්ෂ්‍යේ අව්‍යාපාදයෙත් විශුද්ධි වෙයි ... සප්තේන්ද්‍රියයන් දුර-
 ලක්ෂ්‍යේ රහත්මිත විශුද්ධි වේ.

නෙත්‍රානුමානං යනු: යම් නෙත්‍රානුමානංයෙත් වේ ද, තෙල කාමයන්ගේ
 නික්ෂරණං ය, යම් අරුපායෙත් වේ ද, තෙල රූපයන්ගේ නික්ෂරණං ය,
 තවද යම් කිසි උපාතන වූ සංයක්ත වූ ප්‍රතිතාසමුපාතනංයෙත් වේ ද,
 නිරෝධය ඒ සමුපාතනංයෙත් නෙත්‍රානුමානං වේ. අව්‍යාපාදය ව්‍යාපාදයාගේ
 නෙත්‍රානුමානං වෙයි, අලෝකසංඥා පිනම්භියාගේ නෙත්‍රානුමානං වෙයි ...
 අභිත්තිමානං සප්තේන්ද්‍රියයන්ගේ නෙත්‍රානුමානං වේ.

නික්ෂරණං යනු: යම් නෙත්‍රානුමානංයෙත් වේ ද, තෙල කාමයන්ගේ
 නික්ෂරණං ය, යම් අරුපායෙත් වේ ද, තෙල රූපයන්ගේ නික්ෂරණං ය,
 තවද යම් කිසි උපාතන වූ සමුපාතන වූ ප්‍රතිතාසමුපාතනංයෙත් වේ ද,
 නිරෝධය ඒ සමුපාතනංයෙත් නික්ෂරණං වෙයි, නෙත්‍රානුමානං කාමච්ඡදයා
 ගේ නික්ෂරණං ය, අව්‍යාපාදය ව්‍යාපාදයාගේ නික්ෂරණං ය ... අභිත්තිමානං
 සප්තේන්ද්‍රියයන්ගේ නික්ෂරණං ය.

පච්චේක්ෂා යනු: නෙත්‍රානුමානං කාමච්ඡදයාගේ පච්චේක්ෂා ය ...
 අභිත්තිමානං සප්තේන්ද්‍රියයන්ගේ පච්චේක්ෂා යයි.

වොස්සග්ගා යනු: නෙත්‍රානුමානංයෙත් කාමච්ඡදයා හැරපියා නුසි
 වොස්සග්ගා ය, අව්‍යාපාදයෙත් ව්‍යාපාදයා හැරපියා නුසි වොස්සග්ගා නම් ...
 රහත්මිත හැම කෙලෙසුන් හැරපියා නුසි වොස්සග්ගා නම්.

විසිංසා යනු: කාමච්ඡදය දුරලක්ෂ්‍යේ නෙත්‍රානුමානංයෙත් හැසිරෙයි,
 ව්‍යාපාදය දුරලක්ෂ්‍යේ අව්‍යාපාදයෙත් හැසිරෙයි රහත්මිත හැම
 කෙලෙසුන් දුරලක්ෂ්‍යේ හැසිරෙයි.

කානවිමොක්ඛා යනු: නෙත්‍රානුමානං ව්‍යාන කරනු ලැබේ නුසි
 ව්‍යාන ය, කාමච්ඡදය දවා නුසි ව්‍යාන ය, ව්‍යාන කෙරෙමින් මිදේ නුසි
 කානවිමොක්ඛා නම්, දවමින් මිදේ නුසි කානවිමොක්ඛා නම්, 'කායනති'
 යනු දහමිනු ය, 'කාපෙනති' යනු කෙලෙසුන් ය, ව්‍යාන කරන ලදුවන් ද
 දවන ලදුවන් ද දහි නුසි කානකායී නම්. අව්‍යාපාදය ව්‍යාන කරනු ලැබේ
 නුසි ව්‍යාන ය, ව්‍යාපාදය දවා නුසි ව්‍යාන ය ... අලෝකසංඥා ව්‍යාන
 කරනු ලැබේ නුසි ව්‍යාන ය, පිනම්භියා දවා නුසි ව්‍යාන ය ... රහත්මිත
 ව්‍යාන කරනු ලැබේ නුසි ව්‍යාන ය, හැම කෙලෙසුන් දවා නුසි ව්‍යාන ය,
 ව්‍යාන කෙරෙමින් මිදේ නුසි කානවිමොක්ඛා ය, දවමින් මිදේ නුසි
 කානවිමොක්ඛා ය, 'කායනති' යනු වමිගේ ය, 'කාපෙනති' යනු
 කෙලෙසුන් ය, ව්‍යාන කරන ලදුවන් ද දවන ලදුවන් ද දහි නුසි
 'කානකායී' නම් වේ.

භාවනා අභිධාන. ජීවිතයෙහි කාමවිජ්‍යා පජ්ඣනානා නෙක්ඛම්මං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා, නෙක්ඛම්මවසෙන විතතං අභිධානිති අභිධානසම්පන්නා, සායං ඵලං භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා සමං ජීවති, නො විසමං, සමමං ජීවති, නො මිච්ඡා, විසුඤ්ඤං ජීවති, නො කිලිට්ඨනති ආජීවසම්පන්නා. සායං ඵලං භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා ආජීවසම්පන්නා යසුකුසුමපරිසං උපසංඝමති: යදි බහුතරං පරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමමණපරිසං විසාරදෙ උපසංඝමති අමිකුසුමා, තං කිසං හෙතු; තථා හි සො භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා ආජීවසම්පන්නා.

බ්‍යාපාරං පජ්ඣනානා අබ්‍යාපාරං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- විනම්ඤ්ඤං පජ්ඣනානා ආලොකසංකෘතං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- උඤ්චං පජ්ඣනානා අවිකේඛං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- විජිහ්විත් පජ්ඣනානා බලිවිච්ඡාදං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- අවිජ්ජං පජ්ඣනානා විජ්ජං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- අරතීං පජ්ඣනානා පාමොජ්ජං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- නිවරණෙ පජ්ඣනානා පඤ්ඤා කුසං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා - පෙ- සංඝ- කිලෙසෙ පජ්ඣනානා අරහත්තමයං භාවෙනිති භාවනාසම්පන්නා. අරහත්තමයවසෙන විතතං අභිධානිති අභිධානසම්පන්නා. සායං ඵලං භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා සමං ජීවති නො විසමං, සමමං ජීවති නො මිච්ඡා, විසුඤ්ඤං ජීවති, නො කිලිට්ඨනති ආජීවසම්පන්නා. සායං ඵලං භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා ආජීවසම්පන්නා යසුකුසුම පරිසං උපසංඝමති යදි බහුතරං පරිසං යදි බ්‍රාහ්මණ පරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමමණපරිසං විසාරදෙ උපසංඝමති අමිකුසුමා, තං කිසං හෙතු; තථා හි සො භාවනාසම්පන්නා අභිධානසම්පන්නා ආජීවසම්පන්නා.

මානිකාකාරී සමහරා.

පසුකුසුමයෙහි නිකායො.

නමුදුහං හවති:

පසුකුසුමයෙහි අභිසමයො - විවේකො වරිත පසුකුසුමො
පාච්ඡාරිත සමසිසි - සතිපට්ඨානං විපස්සනා
පසුකුසුමයෙහි තතිගෙ - මානිකාකාරී ව සෙ දුතියි.

පරිසරවිද්‍යාමයෙහි පසුකුසුමයෙහි සමහරා,

භාවනා අධ්‍යායනං ජීවිතං යනු: කාමවර්ජනය දුරුමින් නෙහෙත්‍රමය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා, නෙහෙත්‍රමය විසින් සිත පිහිටුවා නුසි අධ්‍යායනසම්පන්න යා, ඒ මේ යෝග්‍යවර මෙයේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ සම වා ජීවත් වෙයි, විෂම වා නො වෙයි, මානවිත් ජීවත් වෙයි, මිත්‍යාවෙන් නො වෙයි, විශුද්ධ වා ජීවත් වෙයි, කලිංච වා නො වේ නුසි ආජීවසම්පන්න වේ. හේ මෙයේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ ආජීවසම්පන්න වූයේ යම් යම් පිරිස් කරා එළැබේද, කාන්තිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගාගාපිරිසකට හෝ මහණ පිරිසකට හෝ විහාරද වූයේ හෙද ඇති වා එළැබෙයි. ඊට හේතු කීමා යත්: යම් හෙයකින් හේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ ආජීවසම්පන්න වූයේ ද එහෙයිනි.

ව්‍යාපාදය දුරුමුයේ අව්‍යාපාදය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... ජිනමිඤ්ඤය දුරුමුයේ අව්‍යාපාදය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... උද්ධමය දුරුමුයේ අව්‍යාපාදය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... මිවිකිවර්ජන දුරුමුයේ බමුණුපිරිසකට වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... අවිද්‍යාව දුරුමුයේ විද්‍යාව වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... අරතිය දුරුමුයේ ප්‍රාමෝදය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා .. නිවරණයන් දුරුමුයේ ප්‍රථමධ්‍යානය වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා ... හාම කෙලෙසුන් දුරුමුයේ රහත්මක වඩා නුසි භාවනාසම්පන්න යා. රහත්මක විසින් සිත පිහිටුවා නුසි අධ්‍යායනසම්පන්න යා, ඒ මේ යෝග්‍යවර හෙමේ මෙයේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ සම ව ජීවත් වෙයි, විෂම ව ජීවත් නො වේ. සමවාජීවයෙන් ජීවත් වෙයි, මිත්‍යාවෙන් ජීවත් නො වේ. විශුද්ධ ව ජීවත් වෙයි, කලිංච ව ජීවත් නො වේ නුසි ආජීවසම්පන්න යා. හේ මෙයේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ ආජීවසම්පන්න වූයේ යම් මා පිරිස් කරා එළැබේද, කාන්තිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගාගාපිරිසකට හෝ මහණපිරිසකට හෝ විහාරද වූයේ නො හැකුළුණේ (හෙද ඇති වා) එළැබෙයි. ඊට කාරණ කීමා යත්: යම් හෙයකින් හේ භාවනාසම්පන්න වූයේ අධ්‍යායනසම්පන්න වූයේ ආජීවසම්පන්න වූයේ ද එහෙයිනි' යි.

මාතෘකාකර්ම සමාප්ත යි.

තුන්වැනි ප්‍රඥවර්ගය යි.

එහි උඤ්ඤය වෙයි:

ප්‍රඥ කර්මා යා, සාද්ධි කර්මා යා, අභිනම්ම කර්මා යා, විවෙක කර්මා යා, පත්තවැනි වූ වය්‍යා කර්මා යා, ප්‍රාතිභාග්‍ය කර්මා යා, සමසිඬි කර්මා යා, සතිපට්ඨාන කර්මා යා, විදග්ගා කර්මා යා යන මොහු ද, මාතෘකා කර්මා ව ද සමග තුන්වැනි ප්‍රඥවර්ගයෙහි දශ කර්මාවෝ වෙත්.

ප්‍රතිසන්තිත්මාගීප්‍රකරණ සමාපත යි.

සුභනන්දපිටකේ
පටිසම්භිදාමයෙ දුතියභාග
ගාථාදීපාදානුකතමණිකා

	පිටුවකා			
අඬිමොකෙකි ව ජය්‍යාගෙ	...	...	...	20
ඉමාති දස ධාතාති	...	...	...	20
ඉමෙති චතුඨි ධාතෙති	...	...	...	20
ඔහාසෙ වෙව ඤාණෙ ව	...	...	...	20
විකක්ඛති වෙචි කිලියාති ව	...	...	...	20
විකක්ඛති හ කිලියාති	...	...	...	20

ප්‍රකාශන අංක 1

ප්‍රකාශන අංක 2

ප්‍රකාශන අංක 3

ප්‍රකාශන අංක 4

ප්‍රකාශන අංක 5

ප්‍රකාශන අංක 6

ප්‍රකාශන අංක 7

ප්‍රකාශන අංක 8

ප්‍රකාශන අංක 9

ප්‍රකාශන අංක 10

ප්‍රකාශන අංක 11

ප්‍රකාශන අංක 12

ප්‍රකාශන අංක 13

ප්‍රකාශන අංක 14

ප්‍රකාශන අංක 15

ප්‍රකාශන අංක 16

ප්‍රකාශන අංක 17

ප්‍රකාශන අංක 18

ප්‍රකාශන අංක 19

ප්‍රකාශන අංක 20

ප්‍රකාශන අංක 21

ප්‍රකාශන අංක 22

ප්‍රකාශන අංක 23

ප්‍රකාශන අංක 24

ප්‍රකාශන අංක 25

ප්‍රකාශන අංක 26

ප්‍රකාශන අංක 27

ප්‍රකාශන අංක 28

ප්‍රකාශන අංක 29

ප්‍රකාශන අංක 30

ප්‍රකාශන අංක 31

ප්‍රකාශන අංක 32

ප්‍රකාශන අංක 33

ප්‍රකාශන අංක 34

ප්‍රකාශන අංක 35

සුභනානපිටකේ

පටිසම්භිද්ධග්ගසංඝ

දුතියභාගේ පටිපාටිවනසූචි

අ	පිටපතකො
අට්ඨකිකමග්ගො	82, 92
අට්ඨවර්ගයො	208
අට්ඨමක-	166
අට්ඨමග්ගහ -	80
අඤ්ඤාසහගත-	8
අනාකිලමථානුයොගො	90
අත්ථපටිසම්භිද්ධ	96, 98, 102, 108
අද්දකඛමුද්දාගුමි	182
අඛිචිත්ත-	240
අඛිට්ඨානබලං	132
අඛිට්ඨානසම්පන්නො	244
අඛිට්ඨානා	240, 244
අඛිපඤ්ඤා-	240
අඛිමුත්ති	168
අඛිමොක්ඛානිසම්මයො	198
අඛිසීලං	240
අනඤ්ඤාථ-	20
අනත්තානුපස්සනා	154, 234, 236, 238
අනාගාමිථලං	226, 228
අනිච්චං	30
අනිච්චානුපස්සනා	154, 234, 236, 238
අනුත්තරං	30
අනුප්පාදෙ ඤාණං	54
අනුලොමවතතිං	238
අනුලොමිකං ඛන්තිං	228, 230, 232, 238
අනුසංයං	2, 4, 6, 10, 18, 168
අනුසංයානිපාටිභාරිතං	210
අත්තා	90
අප්පමාණ-	56
අප්පර්ජකම්-	168
අඛ්‍යාකතං	28
අඛ්‍යාපාදෙ	240, 242
අතිසම්මයො	196, 198
අරහත්තං	226, 228

අ	පිටපතකො
අරහත්තපාත්තං	214
අරහත්තමග්ගො	240
අරහත්තං	166
අරි	170
අරියමග්ගා	122
අරියා ඉද්ධි	192
අරිකේඛපානිසම්මයො	196, 198
අරිකේඛපො	4, 6, 12, 14
අරිතථ-	20
අසංඛිතලක්ඛණං	28
අසාමන්තපඤ්ඤා	156, 166
අසේඛපටිසම්භිද්ධපසන්නො	178
අසේඛබලානි	134
අසාදෙ	30

ආ

ආකංඛනපටිබ්භා	168
ආර්ථිකමපන්නො	244
ආදීනවො	30
ආදේශනාපාටිභාරිතං	210
ආනන්දො	2
ආලොකඤ්ඤා	54, 242
ආචර්ජනපටිබ්භා	168
ආවුත්තො	2
ආසාදානුසංඤ්ඤාණං	110
ආසං	168
ආනෙවතා	72, 74

ඉ

ඉද්දප්පච්චයා	58
ඉද්ධි	182, 210, 212
ඉද්ධිපාටිභාරිතං	210
ඉද්ධිපාද-	54, 56, 102, 120, 122, 136, 182
ඉද්ධිපාදනිසම්මයො	198
ඉද්ධිමා	186, 188
ඉද්ධියා පදනි	182

ඉ	පිටුව අංකය
ඉතිහාසය	184
ඉතිහාසය	184
ඉතිහාසය	54, 86, 90, 114
ඉතිහාසය	110
ඉතිහාසය	198
ඉතිහාසය	132

උ	පිටුව අංකය
උපාය	190
උපාය	96
උපාය	196, 198
උපාය	198
උපාය	30
උපාය	70
උපාය	198
උපාය	28

එ	පිටුව අංකය
එකතුව	4, 6, 14
එකතුව	22, 24
එකතුව	22, 24, 26
එකතුව	10
එකතුව	46

ක	පිටුව අංකය
කතුව	168
කතුව	192
කතුව	196
කතුව	166
කතුව	90
කතුව	100, 102, 118

කි	පිටුව අංකය
කිංචා	32, 34
කිංචා	32, 34
කිංචා	32, 34
කිංචා	32, 34
කිංචා	2

ඛ	පිටුව අංකය
ඛනිජ	168
ඛනිජ	244
ඛනිජ	108
ඛනිජ	54
ඛනිජ	190
ඛනිජ	134

ග	පිටුව අංකය
ගම්පහ	164
ගම්පහ	178
ගම්පහ	244

ඝ	පිටුව අංකය
ඝන	194
ඝන	2

ච	පිටුව අංකය
චක්‍ර	194
චක්‍ර	152
චක්‍ර	240, 242
චක්‍ර	94
චක්‍ර	54, 114
චක්‍ර	168
චක්‍ර	184, 186
චක්‍ර	184, 186, 188
චක්‍ර	30

ඡ	පිටුව අංකය
ඡන්ද්‍ර	30
ඡන්ද්‍ර	110

ජ	පිටුව අංකය
ජන	194
ජන	154, 158, 174, 176
ජන	240, 244
ජන	194

කා	පිටුව අංකය
කා	242
කා	242
කා	240, 242

	පිටුව
ක	
කැණ- 168, 240	
කැණ දසක- 94	
කැණ මුද්‍රාව- 168	
ක	
කිසියම් අයුතු භාවය- 28	
ක	
කර්ම- 20	
කර්මාන්තය- 136	
කර්මාන්තය- 136, 138	
කර්මාන්තය ව්‍යාප්ත වීම- 4	
කාලය- 94	
කාලය පරිසරය- 176	
කාලය පරිසරය- 168	
කාලය පරිසරය- 94	
ද	
දකුණු ආසියාතික- 94	
දකුණු ආසියාතික- 116	
දකුණු ආසියාතික- 86	
දකුණු ආසියාතික- 240, 242	
දකුණු ආසියාතික- 84	
දකුණු ආසියාතික- 196	
දකුණු ආසියාතික- 196, 198	
දිවයින- 86, 114	
දිවයින- 68	
දිවයින- 20, 30	
දිවයින- 92, 96, 110, 116	
දිවයින- 108	
දිවයින- 20	
දිවයින- 92, 100	
දිවයින- 20, 200	
දිවයින- 92, 100	
දිවයින- 86	
දිවයින- 20	
දිවයින- 92, 98, 116	
දිවයින- 154, 234, 236, 238	
දිවයින- 168	
දිවයින- 58	

	පිටුව
ද	
දෙසැනැස්- 178	
දිවයින- 168	
දිවයින- 94	
බ	
බලවත්තම- 94, 112, 114, 118, 120, 122	
බලවත්තම- 94, 116	
බලවත්තම- 96, 98, 100, 102, 110	
බලවත්තම- 70	
බලවත්තම- 198	
බලවත්තම- 160	
බලවත්තම- 100, 102, 118	
බලවත්තම- 200	
බලවත්තම- 20	
බලවත්තම- 4, 16, 18, 20	
බලවත්තම- 18	
බලවත්තම- 108	
න	
නිකුත්- 18	
නිකුත්- 240	
නිකුත්- 56, 82, 122, 198, 228, 230, 232	
නිකුත්- 176	
නිකුත්- 96, 98, 102, 104	
නිකුත්- 36	
නිකුත්- 22, 228, 230, 232	
නිකුත්- 30, 240, 242	
නිකුත්- 240, 242	
ප	
පරිසරය- 196, 198	
පරිසරය- 178	
පරිසරය- 166, 180	
පරිසරය- 228, 230, 232	
පරිසරය- 202, 204	
පරිසරය- 78, 122	
පරිසරය- 90, 94	
පරිසරය- 202, 204	

ප	පිටුව
පසුබිම්වේකය	202, 204
පසුබිමොස්සය	202, 204
පසුබිමුදිය	122
පසුබිමු	154
පසුබිමුබලපරිහානිය	68
පසුබිමුබලපරිහානිය	170
පසුබිමුබලපරිහානිය	160
පසුබිමුබලපරිහානිය	160
පසුබිමුබලපරිහානිය	66, 78
පසුබිමු	168
පරිහානියපරිසරවිද්‍යා 96, 98, 102, 104	
පරිසරවිද්‍යා	128
පරිසරවිද්‍යා	198
පරිසරවිද්‍යා	176, 178, 180
පරිසරවිද්‍යා	40, 42, 154, 156, 158
පරිසරවිද්‍යා	110
පරිසරවිද්‍යා	154
පරිසරවිද්‍යා	94
පරිසරවිද්‍යා	196
පරිසරවිද්‍යා	106
පරිසරවිද්‍යා	96
පරිසරවිද්‍යා	30
පරිසරවිද්‍යා	76
පරිසරවිද්‍යා	66
පරිසරවිද්‍යා	198
පරිසරවිද්‍යා	240, 242
පරිසරවිද්‍යා	240
පරිසරවිද්‍යා	70
පරිසරවිද්‍යා	106
පරිසරවිද්‍යා	210
පරිසරවිද්‍යා	54
පරිසරවිද්‍යා	70
පරිසරවිද්‍යා	182
පරිසරවිද්‍යා	194
පරිසරවිද්‍යා	154, 162
පරිසරවිද්‍යා	82, 84
පරිසරවිද්‍යා	94
පරිසරවිද්‍යා	178
පරිසරවිද්‍යා	58
පරිසරවිද්‍යා	
පරිසරවිද්‍යා	198
පරිසරවිද්‍යා	200

බ	පිටුව
බකකුල-	190
බල-	54, 114, 126, 128
බලකරණය, කමහනා	202
බලකරණය	198
බලකරණය	4, 6, 8
බලකරණය	178
බලකරණය	202
බලකරණය	38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 72
බලකරණය	198
බලකරණය	106
බලකරණය	94
බලකරණය	138
බලකරණය	94, 188
බලකරණය	168
බලකරණය	244
බලකරණය	
බලකරණය	166, 168
බලකරණය	168
බලකරණය	106
බලකරණය	4, 8, 220, 222, 240, 244
බලකරණය	128
බලකරණය	244
බලකරණය	2, 4, 6, 8, 10, 12
බලකරණය	184
බලකරණය	94
බලකරණය	190
බලකරණය	170
බලකරණය	
බලකරණය	74
බලකරණය	108
බලකරණය	200
බලකරණය	36
බලකරණය	2, 8, 16, 18, 20
බලකරණය	92
බලකරණය	56
බලකරණය	168
බලකරණය	190
බලකරණය	162
බලකරණය	168

ම	පිටුව
මානසය	4, 16
මුද්‍රිතය	168
මෙහෙයුම් ගහපති	194
මෙහෙයුම් වේගය: විද්‍යාත්මක	66, 70, 72
	74, 76, 78, 80
මොනොමො	240
ස	
සාමාන්‍යය	30
සාමාන්‍යය	80
සාමාන්‍යය	94
සාමාන්‍යය	2, 10, 12, 14, 16, 54,
	90, 114
සාමාන්‍යය: මානසිකය	160
ස	
ලක්ෂණය	144
ලක්ෂණය	172
ලක්ෂණය: මානසිකය	122, 124
ල	
ලක්ෂණය	28
ලක්ෂණය: මානසිකය	168
ලක්ෂණය: මානසිකය	188
ලක්ෂණය: මානසිකය	194
ලක්ෂණය: මානසිකය	194
ලක්ෂණය: මානසිකය	240
ලක්ෂණය: මානසිකය	74, 76, 78, 80, 192
ලක්ෂණය: මානසිකය	30
ලක්ෂණය: මානසිකය	2, 4, 8, 10, 14
ලක්ෂණය: මානසිකය	28
ලක්ෂණය: මානසිකය	132, 134
ලක්ෂණය: මානසිකය	198
ලක්ෂණය: මානසිකය	164
ලක්ෂණය: මානසිකය	90
ලක්ෂණය: මානසිකය	240
ලක්ෂණය: මානසිකය	80, 82
ලක්ෂණය: මානසිකය	68
ලක්ෂණය: මානසිකය	198
ලක්ෂණය: මානසිකය	70
ලක්ෂණය: මානසිකය	66
ලක්ෂණය: මානසිකය	240

ව	පිටුව
විකල්පය	202
විකල්පය	244
විකල්පය	240, 242
විකල්පය: මානසිකය	178
විකල්පය	30
විකල්පය	140
විකල්පය: මානසිකය	94, 106
විකල්පය	168
විකල්පය	204, 240, 242
ස	
සාමාන්‍යය	226
සාමාන්‍යය	166
සාමාන්‍යය	190
සාමාන්‍යය	142, 226
සාමාන්‍යය	28
සාමාන්‍යය	22, 32
සාමාන්‍යය: මානසිකය	28
සාමාන්‍යය: මානසිකය	196
සාමාන්‍යය: මානසිකය	106
සාමාන්‍යය: මානසිකය	30
සාමාන්‍යය	190
සාමාන්‍යය: මානසිකය	2, 4, 6, 18
සාමාන්‍යය: මානසිකය	66
සාමාන්‍යය: මානසිකය	86, 122, 218
සාමාන්‍යය: මානසිකය	68
සාමාන්‍යය: මානසිකය	198
සාමාන්‍යය: මානසිකය	70
සාමාන්‍යය: මානසිකය	160
සාමාන්‍යය: මානසිකය	86, 114, 138, 140, 198
සාමාන්‍යය: මානසිකය	68
සාමාන්‍යය: මානසිකය	204
සාමාන්‍යය: මානසිකය	86, 112
සාමාන්‍යය: මානසිකය	66
සාමාන්‍යය: මානසිකය	2
සාමාන්‍යය: මානසිකය	160
සාමාන්‍යය: මානසිකය	82, 84
සාමාන්‍යය: මානසිකය	168
සාමාන්‍යය: මානසිකය	244
සාමාන්‍යය: මානසිකය	2, 8, 54
සාමාන්‍යය: මානසිකය	2, 4, 8
සාමාන්‍යය: මානසිකය	2, 10, 12, 54, 90
සාමාන්‍යය: මානසිකය	198

ක	පිටිවිකා
සමයෝ	4, 18
සමාධිකෘත පරිහානිය	66
සමාධිකෘත පරිහානිය	68
සමාධිකෘත	132
සමාධිකෘත, ඉදිරි	190
සමාධිකෘත, ජාතික පරිහානිය	70
සමුදායක	168
සමුදායක, සමයෝ	196
සමුදායක සමයෝ	36
සමුදායක	22, 106
සමයෝ, ජාතික	58
සමයෝ, ධා	30
සමයෝ, සමයෝ	226, 228, 232, 234, 238
සමයෝ, සමයෝ	114
සමයෝ, ආර්ථික	196
සමයෝ, දින 4, 54, 80, 196, 198, 202	
සමයෝ, දින පරිහානිය	72
සමයෝ, ව, ව	196
සමයෝ, සමයෝ	4, 196
සමයෝ, සමයෝ	196
සමයෝ, සමයෝ	166, 180
සමයෝ, සමයෝ	122
සමයෝ, ව, උපාය	190
සමයෝ, ව, රාජ්‍ය	180

ක	පිටිවිකා
සමයෝ	166
සමයෝ, සමයෝ	172
සමයෝ, සමයෝ	174
සමයෝ, සමයෝ	54, 86, 114
සමයෝ, සමයෝ	136
සමයෝ	30
සමයෝ	142, 144, 146, 148, 150, 152
සමයෝ, සමයෝ	140
සමයෝ, සමයෝ	168
සමයෝ, රාජ්‍ය	56, 58
සමයෝ, පරිසර හිමිදාමයන්	178, 180
සමයෝ, සමයෝ	134
සමයෝ, සමයෝ	226
සමයෝ, සමයෝ	166
සමයෝ, සමයෝ	30
සමයෝ, සමයෝ	168
සමයෝ, සමයෝ	80
ක	
සමයෝ	196, 200
සමයෝ, සමයෝ	154, 156, 158, 174
සමයෝ, සමයෝ	196